

PLANI LOKAL I TRASHËGIMISË KULTURORE
LOKALNI PLAN KULTURNE BAŠTINE
LOCAL CULTURAL HERITAGE PLAN

**GJILAN
GNJILANE**

**CH
WB**
Cultural
Heritage without Borders

*Komuna e Gjiilanit
Opština Gnjilane
Gjiilan Belediyesi
Municipality of Gjiilan*

Çdokush, individualisht ose në mënyrë kolektive, ka të drejtë të përfitojë nga trashëgimia kulturore dhe të kontribuojë për pasurimin e saj;

Seksioni I, Neni 4, a. Konventa kuadër e Këshillit të Evropës për vlerën e trashëgimisë kulturore për shoqërinë - Faro, 27 tetor 2005

Svi, pojedinačno ili kolektivno, imaju pravo da uživaju dobrobit kulturnog nasleđa i doprinose njegovom bogaćenju;

Odeljak I. Član 4, a. Okvirna konvencija Saveta Evrope o vrednosti kulturnog nasleđa za društvo - Faro, 27 oktobar 2005

Everyone, alone or collectively, has the right to benefit from the cultural heritage and to contribute towards its enrichment;

Section I, Article 4, a. Council of Europe framework convention on the value of cultural heritage for society - Faro, 27 October 2005

Përmbajtja

- 3 Falënderim
- 3 Shkurtesat
- 4 Parathënie
- 8 Programi i Planeve Lokale të Trashëgimisë Kulturore 2012-15
- 12 Memorandum Mirëkuptimi dhjetë-palësh
- 14 Metodologjia e hartimit të Planeve Lokale të Trashëgimisë Kulturore
- 16 Forumet Lokale të Trashëgimisë Kulturore
- 18 Anëtarët e Forumit Lokal të Trashëgimisë Kulturore GJILAN
- 19 Analizë mbi gjendjen ekzistuese të trashëgimisë kulturore dhe natyrore në komunën e Gjilanit
- 33 Lista e trashëgimisë kulturore në mbrojtje të përkohshme GJILAN
- 50 Takimet e Forumeve Lokale të Trashëgimisë Kulturore
- 54 Vizita studimore në Mbretërinë e Bashkuar
- 62 Punëtoritë
- 65 Analiza SWOT për Komunën e Gjilanit
- 71 Analiza PESTEL për Komunën Gjilanit
- 84 Objektivat e përgjithshme dhe prioritizimi i projekteve
- 85 Vizitat studimore në rajon
- 91 Periudha e konsultimeve publike
- 94 Prioritetet dhe projektet e identifikuar në Komunën e Gjilanit
- 101 Vlerësimi i procesit të hartimit të PLTK-së nga anëtarët e Forumeve
- 108 Zbatimi i projekteve
- 109 Bibliografia
- 110 Lista e figurave
- 112 Ekipi i programit dhe i publikimit

Sadržaj

- 3 Zahvalnost
- 3 Skraćenice
- 4 Predgovor
- 8 Program Lokalnih Planova Kulturne Baštine 2012-15
- 12 Desetostrani Memorandum o Razumevanju
- 14 Metodologija izrade Lokalnih Planova Kulturne Baštine
- 16 Lokalni Forumi Kulturne Baštine
- 18 Članovi Lokalnog Foruma Kulturne Baštine Gnjilane
- 19 Analiza postojećeg stanja kulturnog i prirodnog nasleđa opštine Gnjilane
- 33 Lista kulturne baštine pod privremenom zaštitom Gnjilane
- 50 Sastanci Lokalnih Foruma Kulturne Baštine
- 54 Studijska poseta Ujedinjenom Kraljevstvu
- 62 Radionice
- 65 SWOT Analiza za opštinu Gnjilane
- 71 PESTEL Analiza za opštinu Gnjilane
- 84 Opšti ciljevi i određivanje prioriteta projekata
- 85 Studijske posete u regionu
- 91 Period javne rasprave
- 94 Identifikovani prioriteti i projekti u opštini Gnjilane
- 101 Evaluacija procesa izrade LPKB od strane članova Foruma
- 108 Sprovođenje projekata
- 109 Bibliografija
- 110 Spisak figura
- 112 Tim programa i publikacije

Content

- 3 Acknowledgement
- 3 Abbreviations
- 4 Foreword
- 8 The Program of Local Cultural Heritage Plans 2012-15
- 12 Ten partite Memorandum of Understanding
- 14 The methodology of elaboration of Local Cultural Heritage Plans
- 16 Local Cultural Heritage Forums
- 18 The members of Local Cultural Heritage Forum of GJILAN
- 19 Analysis on the current state of cultural and natural heritage in the municipality of Gjilan
- 33 The List of Cultural Heritage under Temporary Protection of GJILAN
- 50 Meetings of Local Cultural Heritage Forums
- 54 The study visit in the United Kingdom
- 62 Workshops
- 65 SWOT analysis for the municipality of Gjilan
- 71 PESTEL analysis for the municipality of Gjilan
- 84 General objectives and prioritization of projects
- 85 Study visits in the region
- 91 The period of public consultation
- 94 Priorities and projects identified in the municipality of Gjilan
- 101 The evaluation of the drafting process the LCHP by the Forum members
- 108 The implementation of projects
- 109 Bibliography
- 110 List of figures
- 112 The program and publication team

Shënim: Për shkaqe praktike, emri i komunës përkatëse në tekstin e versionit të gjuhës angleze është bërë në parim të shumicës së popullatës që jetojnë në atë komunë.

Napomena : Iz praktičnih razloga, naziv opštine u tekstu verzije na engleskom jeziku je napravljen po principu većine stanovništva koje živi u opštini.

Note: For practical reasons in the English version, the name of the relevant municipality is according to the principle of the majority population living in that municipality.

Falënderim

Falënderojmë shtetin suedez, kryetarët e komunave partnere, të gjithë anëtarët e forumeve lokale, partnerët lokalë e ndërkombëtar dhe gjithë stafin e zyrës së CHwB në Kosovë të cilët me kontributin e tyre ndikuan në mbarëvajtjen e suksesshëm të këtij programi.

Shkurtesat

CHwB – Trashëgimia Kulturore pa Kufij (Cultural Heritage without Borders)

DPH - Departamenti i Planifikimit Hapësinor / Ministria e Mjedisit dhe Planifikimit Hapësinor

DT - Departamenti i Turizmit / Ministria e Tregtisë dhe Industrisë

FLTK – Forumi Lokal i Trashëgimisë Kulturore

GIZ – Shoqata Gjermane për Bashkëpunim Ndërkombëtar (Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit)

IPH - Instituti i Planifikimit Hapësinor/ Ministria e Mjedisit dhe Planifikimit Hapësinor

MKRS – Ministria e Kulturës, Rinisë dhe Sporteve

MMPH – Ministria e Mjedisit dhe Planifikimit Hapësinor

MTI – Ministria e Tregtisë dhe Industrisë

OJQ – Organizatë Jo-Qeveritare

PLTK – Plani Lokal i Trashëgimisë Kulturore

QRTK – Qendra Regjionale për Trashëgimi Kulturore

TKN - Trashëgimia Kulturore dhe Natyrore

UN-HABITAT – United Nations Habitat

USAID – United States Agency for International Development

Zahvalnost

Zahvaljujemo se švedskoj državi, gradonačelnicima partnerskih opština, svim članovima lokalnih foruma, lokalnim i međunarodnim partnerima i osoblju kancelarije CHwB na Kosovu koji su dali svoj doprinos uspešnom sprovođenju ovog programa.

Skraćenice

CHwB – Kulturno nasleđe bez granica (Cultural Heritage without Borders)

GIZ – Nemačko društvo za međunarodnu saradnju

IPP - Institut za Prostorno Planiranje / Ministarstvo životne sredine i prostornog planiranja

KPB – kulturna i prirodna baština

LFKB – Lokalni Forum Kulturne Baštine

LPKB – Lokalni Plan Kulturne Baštine

MKOS – Ministarstvo kulture, omladine i sporta

MSPP – Ministarstvo životne sredine i prostornog planiranja

MTI – Ministarstvo trgovine i industrije

NVO – Nevladina organizacija

OPP - Odeljenje Prostornog Planiranja/Ministarstvo životne sredine i prostornog planiranja

OT - Odeljenje za Turizam / Ministarstvo Trgovine i Industrije

RCKB – Regionalni centar za kulturnu baštinu

UN-HABITAT – United Nations Habitat

USAID – United States Agency for International Development

Acknowledgement

We thank the Swedish state, the mayors of partner municipalities, all members of local forums, local and international partners and the entire staff of the CHwB Office in Kosovo, which with their contribution effected the successful progress of this program.

Abbreviations

CHwB – Cultural Heritage without Borders

CNH – Cultural and Natural Heritage

DSP - Department for Spatial Planning/Ministry of Environment and Spatial Planning

DT - Department of Tourism / Ministry of Trade and Industry

GIZ – Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit

ISP - Institute for Spatial Planning/ Ministry of Environment and Spatial Planning

LCHF – Local Cultural Heritage Forum

LCHP – Local Cultural Heritage Plan

MCYS – Ministry of Culture, Youth and Sport

MESP – Ministry of Environment and Spatial Planning

MTI – Ministry of Trade and Industry

NGO – Non Governmental Organization

RCCH – Regional Center for Cultural Heritage

UN-HABITAT – United Nations Habitat

USAID – United States Agency for International Development

Parathënie

Ing-Marie Munktell, kryesuese e CHwB-së
Annika Magnusson, sekretare e
përgjithshme e CHwB-së

Trashëgimia Kulturore pa Kufij feston 20 vjetorin

Trashëgimia Kulturore pa Kufij (CHwB), organizatë suedeze e pavarur joqeveritare që i dedikohet shpëtimit dhe ruajtjes së trashëgimisë kulturore, kremton 20 vjetorin e krijimit. CHwB është themeluar në Prill të vitit 1995, si reagim ndaj shkatërrimit sistematik të monumenteve dhe objekteve gjatë luftës në ish-Jugosllavi dhe nevojës urgjente për asistencë për zhvillim dhe mbrojtje. Sot, CHwB vazhdon të jetë prezente në Ballkanin Perëndimor por gjithashtu edhe në rajone të tjera.

Teksa përgatitet për fillimin e dekadës së tretë të aktivitetit të saj, CHwB zbuloi logon e saj të re festive, e cila do të përdoret nga CHwB dhe të gjitha zyrat e saj në rajonin e Ballkanit Perëndimor për shënimet, ngjarjet dhe publikimet e përvjetorit. Gjatë këtij viti CHwB do të zbatojë disa iniciativa të vetëdijesimit dhe informimit.

“Mbrojtja dhe ruajtja e trashëgimisë kulturore është shumë e rëndësishme për zhvillimin e çdo shoqërie. Që nga themelimi i saj, CHwB ka punuar me trashëgiminë kulturore si një forcë aktive për pajtimin, ndërtimin e paqes dhe zhvillimin ekonomik e social në vende të ndryshme të botës” thotë Ing-Marie Munktell, kryesuese e CHwB-së.

Predgovor

Ing-Marie Munktell, predsedavajuća CHwB-a
Annika Magnusson, generalni
sekretar CHwB-a

Kulturno Nasleđa bez Granica proslavlja 20 godišnjicu

Kulturno Nasleđe bez Granica (CHwB), nezavisna švedska nevladina organizacija koja je posvećena spašavanju i očuvanju kulturnog nasleđa, proslavlja svoju 20. godišnjicu. CHwB je osnovano u aprilu 1995 godine kao reakcija na sistematsko uništavanje kulturnih spomenika i objekata tokom rata na prostorima bivše Jugoslavije i hitnoj potrebi za asistiranjem pri razvoju i zaštiti. Danas CHwB još uvek radi širom Zapadnog Balkana ali i u drugim regionima.

Dok zakoračuje u treću deceniju svojih aktivnosti, CHwB obznanjuje svoj novi jubilarni logo, koga će koristiti sve kancelarije CHwB koje deluju u regionu Zapadnog Balkana kao oznaku jubileja, događaja i publikacija. Tokom čitave ove godine CHwB će sprovesti nekoliko inicijativa podizanja svesti i informacija.

“Zaštita i očuvanje kulturnog nasleđa je od ogromnog značaja za razvoj svakog društva. Od svog osnivanja, CHwB je radilo sa kulturnim nasleđem kao aktivnim pokretačem pomirenja, izgradnje mira, društvenog i ekonomskog razvoja u različitim zemljama širom sveta” izjavljuje Ing-Mari Munktell, predsedavajući CHwB.

Foreword

Ing-Marie Munktell, Chairperson of CHwB
Annika Magnusson, Secretary General of
CHwB

Cultural Heritage without Borders celebrates 20 years

Cultural Heritage without Borders (CHwB), an independent Swedish non-governmental organization dedicated to rescuing and preserving cultural heritage, celebrates its 20th anniversary. CHwB was constituted in April 1995 as a reaction to the systematic destruction of cultural monuments and objects that took place during the war in former Yugoslavia and the urgent need for development assistance and protection. Today CHwB still works in the western Balkans but also in others regions.

While embarking on its third decade of activity, CHwB unveiled a new celebratory logo, which will be used by CHwB and all its offices in the Western Balkan region for anniversary markings, events and publications. Throughout this year CHwB will carry out several awareness and information initiatives.

“Protection and preservation of cultural heritage is of enormous importance for the development of any society. Since the establishment, CHwB has worked with cultural heritage as an active force in reconciliation, peace building, social and economic development in countries around the world” says Ing-Marie Munktell, the chairperson of CHwB.

Trashëgimia Kulturore pa Kufij me sekretariat në Stokholm ka tri zyre lokale në Ballkanin Perëndimor, përkatësisht në:

- Shqipëri, duke punuar me kampet rajonale të restaurimit dhe bashkëpunimit të muzeve si dhe monumentet e rajonit të trashëgimisë së epokës komuniste;
- Bosnje dhe Hercegovinë, duke punuar në shumëllojshmëri të projekteve të restaurimit dhe aktiviteteve muzeore;
- Kosovë, ku fokusi vihet në shfrytëzimin e trashëgimisë kulturore në promovimin e pjesëmarrjes së publikut, si një parakusht për zhvillimin lokal dhe pajtimin.

Zyrat e Ballkanit Perëndimor do të shndërrohen në organizata autonome të CHwB-së në secilin shtet gjatë vitit 2015 përderisa brendimi, vlerat dhe misioni i përbashkët është i rregulluar nëpërmjet marrëveshjeve të përbashkëta.

Organizatat e reja të CHwB-së do të vazhdojnë punën e tyre në Ballkanin Perëndimor dhe gjithashtu do të zgjerojnë fushë-veprimtarinë në vende të reja gjeografike.

CHwB do të vazhdojë të përmirësojë kushtet dhe mundësitë për të shijuar lirinë kulturore dhe shumëllojshmërinë kulturore dhe të përdor trashëgiminë kulturore si mjet për të promovuar të drejtat e njeriut, ndërtimin e paqes dhe zhvillimin demokratik.

Sekretariatit Kulturorog Nasleda bez Granica se nalazi u Stokholmu i ima tri lokalne kancelarije na Zapadnom Balkanu, odnosno u:

- Albaniji, saradjujući sa regionalnim kampovima za restauraciju i muzejsku saradnju i regionalnim obeležjima nasleda iz doba komunizma;
- Bosna i Hercegovina, radi na različitim projektima restauracije i muzejski vezane aktivnosti;
- Kosovo, sa fokusom na iskorišćavanje kulturnog nasleda u promovisanju učešća javnosti kao preduslova za lokalni razvoj i pomirenje.

Kancelarije Zapadnog Balkana će postati autonomne CHwB fondacije u svakoj od zemalja tokom 2015, dok su brendiranje, vrednosti i zajedničke misije regulisane kroz zajedničke sporazume.

Novo CHwB Fondacije će nastaviti svoj rad na Zapadnom Balkanu uz proširenje delokruga svog rada i na novim geografskim područjima.

CHwB će nastaviti da poboljšava uslove i mogućnosti za uživanje kulturne slobode i kulturne raznolikosti i korišćenje kulturnog nasleda kao sredstva za promociju ljudskih prava, izgradnje mira i demokratskog razvoja.

Cultural Heritage without Borders with a secretariat in Stockholm and three local offices in Western Balkans, namely in:

- Albania, working with regional restoration camps and museum cooperation and region's landmarks of Communist-era heritage;
- Bosnia and Herzegovina, working on a variety of restoration projects and museum-related activities;
- Kosovo, where the focus is to utilise cultural heritage in promoting the public participation as a precondition for local development and reconciliation.

The Western Balkan offices will become autonomous CHwB foundations in each country during 2015 whereas branding, values and common mission is regulated through joint agreements.

The new CHwB Foundations will continue their work in the Western Balkans and new geographic areas will also broaden the scope of work.

CHwB will continue to improve the conditions and the opportunities to enjoy cultural freedom and cultural diversity and continue using cultural heritage as a tool to promote human rights, peace building and democratic development.

Sali Shoshi, drejtori i zyrës së CHwB-së në Kosovë

Pjesëmarrja si instrument demokratik në Kosovë

Në Kosovë, zbatimi i parimit të pjesëmarrjes në vendim-marrje është në gjendjen e vet embrionale. Legjislacioni i shtetit të ri është inkurajues ndaj pjesëmarrjes, mirëpo sikurse edhe në sfera tjera, zbatimi i këtij parimi në praktikë shpesh është sfidues. Studimet e rasteve tregojnë se diskursi i pjesëmarrjes së komunitetit nganjëherë është tepër ambicioz në synimet e tij nga një këndvështrim praktik, nuk është e lehtë për të aplikuar. Aq më tepër në Kosovë ku një kohë të gjatë, mjedisi historik dhe socio-politik ka qenë në kundërshtim me konceptin e pjesëmarrjes demokratike. Vetë institucionet dhe shoqëria kosovare janë në një proces tranzicioni me synim demokracinë pjesëmarrëse funksionale por që ritmi i këtij procesi nuk është me saktësi i parashikuar.

Forumi Lokal i Trashëgimisë Kulturore ka bashkuar hartuesit e politikave të nivelit qendror dhe lokal, profesionistët, përfaqësuesit e shoqërisë civile, të rinjtë, gratë dhe burrat me qëllim që ata të jenë pjesëmarrës të drejtpërdrejt në vendim-marrje për të ardhmen e trashëgimisë kulturore në komunën e tyre. Përkundër dallimeve të tyre, ata kanë arritur që të pajtohen rreth Planit të tyre të trashëgimisë si një dokument i përbashkët i cili përcakton prioritetet në sektorin e trashëgimisë kulturore dhe natyrore. Plani i propozuar është sfiduar edhe në dëgjime publike, nganjëherë modeste, në mënyrë që pjesëmarrja të jete edhe më gjithëpërfshirëse.

Sali Shoshi, direktor kancelarije CHwB na Kosovo

Učesće kao instrument demokratij na Kosovu

Na Kosovu, sprovođenje principa učesća u donošenju odluka je u embrionalnom stanju. Zakonodavstvo nove države je ohrabrujuće, ali kao i u drugim oblastima, primena ovog principa u praksi je često izazov. Studije slučaja pokazuju da je diskurs učesća zajednica ponekad previše ambiciozan u svojim ciljevima i sa praktičnog gledišta ga nije lako primeniti. Pogotovo na Kosovu gde je dug period, istorijsko i društveno-političko okruženje bilo suprotno od koncepta demokratskog učesća. Same institucije i kosovsko društvo su u procesu tranzicije čiji je cilj funkcionalna participativna demokratija, ali tempo ovog procesa nije precizno predviđen.

Lokalni Forum kulturne baštine je povezao kreatorne politike centralnog i lokalnog nivoa, stručnjake, predstavnike civilnog društva, mlade, žene i muškarce, sa ciljem da učestvuju u donošenju odluka o budućnosti kulturnog nasleđa njihove opštine. Uprkos njihovim razlikama, oni su uspeali da se usaglaise oko svog Plana za nasleđe, kao zajedničkom dokumentu koji definiše prioritete u oblasti kulturnog i prirodnog nasleđa. Predloženi plan je bio i deo javnih rasprava, ponekad skromnima, kako bi učesće bilo što sveobuhvatnije.

Sali Shoshi, director of CHwB Office in Kosovo

Participation as a democratic instrument in Kosovo

In Kosovo, the implementation of the principle of participation in decision-making is in its embryonic state. The legislation of the new state is encouraging towards participation, but as in other areas, the implementation of this principle in practice is often challenging. Case studies show that community participation discourse is sometimes too ambitious in its goals from a practical standpoint and it is not easy to apply. Even more in Kosovo, where for a long time, the historic and socio-political environment has been at odds with the concept of democratic participation. Kosovo institutions and society itself are in a transition process aiming at functional participatory democracy but that the tempo of this process has not been accurately predicted.

Local Cultural Heritage Forum has joined policymakers of the central and local levels, professionals, representatives of civil society, youth, women and men so that they can participate directly in decision-making on the future of cultural heritage in their municipality. Despite their differences, they have managed to agree on their Heritage Plan as a joint document, which defines priorities in the field of cultural and natural heritage. The proposed plan was challenged at public hearings, sometimes modest, so that participation is even more comprehensive.

Gjithsesi, se e arritur e këtij procesi është vet produkti – Plani Lokal i Trashëgimisë Kulturore.

Mirëpo jo më pak e rëndësishme është procesi i cili ka mundësuar pjesëmarrje, koordinimi të përpjekjeve (niveli qendror dhe lokal) dhe ka krijuar besim në mes të institucioneve dhe shoqërisë civile. Mbi të gjitha ata ndihen ‘pronarë’ të procesit dhe vet Planit. CHwB ndërkaq ndihet në rolin e ndihmësit. Zatën, ky ka qenë dhe qëllimi i gjithë kësaj pune.

Si përfundim, ne besojmë që ky proces e ka vendosur një gur më tepër në ndërtimin e demokracisë pjesëmarrëse në Kosovë.

Međutim, dostignuće ovog projekta je sam proizvod – Lokalni plan kulturne baštine. Ali, ništa manje nije važan i proces koji je omogućio učesće, koordinacija napora (centralni i lokalni nivo) i stvaranje poverenja između institucija i civilnog društva. Pre svega, oni se osećaju kao „vlasnici“ procesa i samog Plana. Dok CHwB ima ulogu pomagača. To je i bio cilj celog ovog rada.

Kao zaključak, mi verujemo da je ovaj proces postavio kamen više u izgradnji participativne demokratije na Kosovu.

However, as an achievement of this process is the product - Local Cultural Heritage Plan.

But no less important is the process, which enabled participation, coordination of efforts (central and local) and has created trust between institutions and civil society. Above all they feel ‘owners’ of the process and the plan itself. CHwB already feels as an assistant. Precisely, this has been the goal of all this work.

In conclusion, we believe that this process has placed a further stone in building more participatory democracy in Kosovo.

Programi i Planeve Lokale të Trashëgimisë Kulturore 2012-15

Komunat në Kosovë hasin sot vështirësi të mëdha në shfrytëzimin e trashëgimisë kulturore në dobi të komunitetit, ndërkohë që edhe rreziku i degradimit të mëtejshëm mbetet i lartë. Dihet tashmë se një faktor shpjegues i kësaj gjendje është niveli jo i mjaftueshëm i dialogut mes komunave dhe institucioneve qendrore si dhe mes institucioneve dhe komunitetit. Gjithashtu dhe buxheti i ndarë për trashëgiminë kulturore dhe natyrore në nivel të komunave ka qenë i pamjaftueshëm. Përfshirja e trashëgimisë kulturore në planifikimin hapësor dhe urban mbetet formal në shumicën e rasteve, ndërkohë që janë urgjente nevojat për qasje strategjike dhe prioritizim të përpjekjeve, qofshin këto në nivel qendror, lokal apo në sferën e OJQ-ve dhe shoqërisë civile.

Me qëllim të krijimit të një qasje të re të ruajtjes dhe promovimit të trashëgimisë kulturore dhe natyrore, Trashëgimia Kulturore pa Kufij (CHwB), zyra në Kosovë gjatë periudhës 2012 – 2015 inicoi programin e Planeve Lokale të Trashëgimisë Kulturore në shtatë komunat e Kosovës: Dragash, Gjakovë, Gjilan, Kaçanik, Partesh, Rahovec dhe Vushtrri.

Planet Lokale të Trashëgimisë Kulturore do të identifikojnë resurset e trashëgimisë kulturore dhe natyrore në komunat partnere, që do të shërbejnë si bazë për zhvillim ekonomik dhe social të komunitetit. Këto plane do të marrin formën e një liste me aktivitete/projekte, rezultat i bashkërendimit të prioritetëve të grupeve të ndryshme të interesit të kyçura në proces, me prioritetet e komunave partnere që kanë në fokus zhvillimin lokal nëpërmjet trashëgimisë kulturore dhe natyrore. Nëpërmjet Planeve Lokale të Trashëgimisë Kulturore do të adresohen nevojat e menjëhershme dhe njëkohësisht, do të skicohet një vizion më afat-gjatë për trashëgiminë kulturore dhe natyrore.

Program Lokalnih Planova Kulturne Baštine 2012-15

Opštine na Kosovu se danas suočavaju sa velikim poteškoćama u korišćenju kulturnog nasleđa za dobrobit zajednice, dok je rizik od dalje degradacije i dalje visok. Već je poznato da je obrazložavajući faktor ovog stanja neodgovarajući nivo dijaloga među opštinama i centralnim institucijama i između institucija i zajednice. Takođe, budžet za kulturnu i prirodnu baštinu na opštinskom nivou je nedovoljan. Uključivanje kulturne baštine u urbano prostorno planiranje ostaje formalnost u većini slučajeva, dok je hitna potreba za strateškim pristupom i davanju prioriteta u naporima, bilo na nacionalnom ili lokalnom nivou, odnosno u sferi NVO-a i civilnog društva.

U cilju stvaranja novih pristupa za očuvanje i promociju kulturne i prirodne baštine, Kulturno nasleđe bez granica (CHwB), kancelarija na Kosovu je tokom perioda 2012-2015 pokrenulo program Lokalnih Planova Kulturne Baštine u sedam opština Kosova: Dragaš, Đakovica, Gnjilane, Kačanik, Parteš, Orahovac i Vučitrn.

Lokalni Planovi Kulturne Baštine će identifikovati resurse prirodnog i kulturnog nasleđa u partnerskim opštinama koje će služiti kao osnova za ekonomski i društveni razvoj zajednice. Ovi planovi će biti u obliku liste aktivnosti / projekata, kao rezultat zajedničkog određivanja prioriteta od strane različitih interesnih grupa koje su uključene u proces, sa prioriteta partnerskih opština koje se u cilju svog lokalnog razvoja oslanjaju na kulturno i prirodno nasleđe. Kroz Lokalne Planove Kulturne Baštine, obratiće se pažnja na neposredne potrebe i istovremeno će biti dizajnirana dugoročna vizija za kulturnu i prirodnu baštinu.

The Program of Local Cultural Heritage Plans 2012-15

The municipalities of Kosovo today are facing major difficulties in the use of cultural heritage for community benefits, while the risk of further destruction of cultural heritage remains high. An explanatory cause of this situation, which is already observed, is the insufficient level of dialogue between municipalities and central institutions, as well as between institutions and the community. Moreover, the budget allocated for cultural and natural heritage at the municipal level has proven to be insufficient. The inclusion of cultural heritage in spatial and urban planning remains only formal in most cases, while the needs for strategic approach and prioritization of efforts, be that in local or central level, or in the domain of NGOs and civil society are urgent.

In order to create a new approach for the protection and promotion of cultural and natural heritage, Cultural Heritage without Borders (CHwB), the office in Kosovo, during 2012-2015, initiated the Program of Local Cultural Heritage Plans 2012-2015 in seven municipalities of Kosovo: Dragash, Gjakova, Gjilan, Kaçanik, Partesh, Rahovec and Vushtrri.

Local Cultural Heritage Plans will identify cultural and natural heritage resources in the partner municipalities, which will serve as basis for economic and social development of the community. These plans will have the form of a list of activities/ projects, as a result of coordination of the priorities of different groups of interest involved in the process with the priorities of the partner municipalities, focused in the local development through cultural and natural heritage. Through these Local Cultural Heritage Plans, the immediate needs will be addressed, and simultaneously, a long-term vision for cultural and natural heritage will be devised.

Objektivi i përgjithshëm i programit është të kontribuojë në përfortimin e rolit të Komunave, OJQ-ve dhe komuniteteve në ruajtjen dhe revitalizimin e trashëgimisë kulturore dhe natyrore lokale dhe shfrytëzimin e saj të qëndrueshëm në shërbim të zhvillimit lokal. Objektivi tjetër kryesor është sinergia e veprimeve të gjithë akterëve të nivelit qendror, komunal dhe të komunitetit që veprojnë në fushën e trashëgimisë kulturore dhe natyrore.

Qëllimi i programit është të përmirësojë gjendjen e trashëgimisë kulturore dhe natyrore në komunat partnere të programit, të ndihmojë në integrimin e saj efektiv në kontekstin e planifikimit urban si dhe të lehtësojë integrimin e saj në qarqet ekonomike, turistike e kulturore lokale. Një faktor i rëndësishëm i arritjes së këtyre qëllimeve është edhe bashkëpunimi i ngushtë me institucionet qendrore, si Ministria e Kulturës, Rinisë dhe Sportit, Ministria e Mjedisit dhe Planifikimit Hapësinor, Ministria e Tregtisë dhe Industrisë, dhe organizatat ndërkombëtare sikurse UN HABITAT-i, Qendra Rajonale e Mjedisit (REC), etj.

Metodologjia - Në mënyrë që të plotësohen objektivat e përgjithshme dhe qëllimi i programit është shfrytëzuar një metodologji e punës gjithëpërfshirëse, që në vete ngërthen përfshirjen e grupeve të ndryshme të interesit të kyçura në procesin e identifikimit, dokumentimit, ruajtjes dhe promovimit të trashëgimisë kulturore në Kosovë. Për këtë qëllim në shtatë komunat partnere janë themeluar shtatë Forume Lokale të Trashëgimisë Kulturore. Këta të fundit janë grupe joformale që kanë si qëllim angazhimin e akterëve kryesorë të nivelit qendror dhe lokal për të harmonizuar dhe koordinuar punën në kuadër të Planeve Lokale të Trashëgimisë Kulturore në komunat partnere. Forumet Lokale të Trashëgimisë Kulturore të komunave përkatëse nëpërmjet takimeve të rregullta do të luajnë rolin kryesor në hartimin e Planeve Lokale të Trashëgimisë Kulturore, teksa CHwB do të sigurojë mbarrëvajtjen e procesit duke ofruar përkrahjen e saj organizative, profesionale dhe financiare. Përpilimi i këtyre planeve dhe aprovimi i tyre nga

Opšti cilj programa je da doprinese jačanju uloge opština, nevladinih organizacija i zajednica u očuvanju i revitalizaciji lokalne prirodne i kulturne baštine i održivog korišćenja istog u službi lokalnog ekonomskog razvoja. Drugi ključni cilj je sinergija aktivnosti svih aktera sa centralnog nivoa vlasti, opština i zajednica koje deluju u oblasti kulturne i prirodne baštine.

Cilj programa je da se poboljša stanje kulturne i prirodne baštine u partnerskim opštinama ovog Programa, da pomogne u što efikasnijoj integraciji u kontekstu urbanističkog planiranja i kako bi se olakšala njegova integracija u ekonomskim, lokalnim turističkim i kulturnim krugovima. Važan faktor u ostvarivanju ovih ciljeva je bliska saradnja sa centralnim institucijama kao što su Ministarstvo kulture, omladine i sporta, Ministarstvo životne sredine i prostornog planiranja, Ministarstvo trgovine i industrije, i međunarodne organizacije poput UN HABITAT, Regionalni centar za životnu sredinu (REC), itd.

Metodologija - Da bi se ispunili opšti ciljevi i svrha programa korišćena je sveobuhvatna metodologija rada, koja u sebi podrazumeva učesće različitih interesnih grupa uključenih u proces identifikacije, dokumentovanja, očuvanja i promocije kulturnog nasleđa na Kosovu. Za tu svrhu sedam partnerskih opština su osnovale sedam Lokalnih Foruma. Ovo poslednje su neformalne grupe koje imaju za cilj uključivanje ključnih aktera sa centralnog i lokalnog nivoa, kako bi rad u okviru Lokalnih planova kulturne baštine u partnerskim opštinama bio usklađen i koordinisan. Lokalni Planovi Kulturne Baštine dotičnih opština će kroz redovne sastanke igrati ključnu ulogu u razvoju Lokalnih Planova Kulturne Baštine, jer će CHwB obezbedi nesmetan tok procesa pružajući svoju organizacionu stručnost, profesionalnost i finansiranje. Izrada ovih planova i njihovo odobrenje od strane Lokalnih Foruma Kulturne Baštine će otvoriti put za realizaciju aktivnosti u periodu

The overall objective of the Program is to contribute to strengthening the role of municipalities, NGOs and communities on the revival of local cultural and natural heritage and its sustainable use for the purpose of local economic development. The next key objective is the synergy of actions of all central and municipal level stakeholders and the community operating in the field of cultural and natural heritage.

The goal of the Program is to improve the situation of natural and cultural heritage in partner municipalities of this program, to assist in its effective inclusion in the framework of urban planning and to facilitate its integration into economic, tourist, cultural and local circles. An important driver in achieving these goals is close cooperation with central institutions such as the Ministry of Culture, Youth and Sport, the Ministry of Environment and Spatial Planning, the Ministry of Trade and Industry, the UN-HABITAT, Regional Environmental Centre (REC), etc.

Methodology

In order to meet the overall objectives and purpose of the program, a comprehensive working methodology was used, which includes the involvement of various interest group in the process of identification, documentation, preservation and promotion of cultural heritage in Kosovo. For this purpose the seven partner municipalities have established seven Local Cultural Heritage Forums. These forums are informal groups aiming to engage the key central and local level stakeholders to harmonize and coordinate the work within Local Cultural Heritage Plans in the partner municipalities. Local Cultural Heritage Forums of the respective municipalities, through regular meetings will play a key role in developing Local Cultural Heritage Plans, as CHwB will ensure the welfare of the process by providing its organizational, professional and financial expertise. The elaboration of

vetë Forumet Lokale të Trashëgimisë Kulturore do t'i hapë rrugën implementimit të aktiviteteve, gjatë periudhës 2013-2015 nëpërmjet projekteve të investimeve kapitale për komunat partnere.

Grupet e synuara janë ekipet komunale të komunave partnere, saktësisht zyrtarë të Departamenteve të Urbanizmit, Kulturës dhe Zhvillimit Ekonomik, Organizatat Jo Qeveritare dhe përfaqësuesit e shoqërisë civile; nga ana tjetër janë përfaqësues të Ministrisë së Kulturës, Rinisë dhe Sportit, Qendrat Rajonale të Trashëgimisë Kulturore, Ministria e Mjedisit dhe Planifikimit Hapësinor, Instituti për Planifikim Hapësinor, Ministria e Tregtisë dhe Industrisë - Departamenti i Turizmit, ekspertë të ndryshëm vendas e të huaj, qytetarët, grupet rinore lokale, etj. Përfshirja e grupeve të ndryshme të interesit në këtë proces dhe hartimi i një Plani Lokal për Trashëgiminë Kulturore nga ky grup, do të ndikojë në krijimin e ndjenjës së pronësisë ndaj planit nga një grup më i gjerë, që tejkalon kufijtë zyrtar të institucioneve përgjegjëse për menaxhimin dhe promovimin e trashëgimisë kulturore. Në anën tjetër trajtimi i çështjeve rreth ruajtjes dhe promovimit të trashëgimisë kulturore edhe nga përfaqësues të shoqërisë civile, të cilët jo medoemos janë profesionist të kualifikuar për këtë fushë do të ndikojnë në ofrimin e qasjes gjithëpërfshirëse dhe pjesëmarrjes demokratike. Në këtë mënyrë procesi i identifikimit, dokumentimit, interpretimit, ruajtjes dhe promovimit të trashëgimisë kulturore do të realizohet duke marrë parasysh një opinion dhe qëndrim gjithëpërfshirës, duke debatuar dhe reflektuar haptas rreth mundësive dhe sfidave që paraqiten para pasurive të trashëgimisë kulturore në komuna, duke konsideruar edhe vlerën e shtuar nga komuniteti dhe në këtë mënyrë duke njohur rolin e organizatave vullnetare si partnerë në aktivitete dhe kritikë konstruktive të politikave të trashëgimisë kulturore. Në implementim të disa prioriteteve të dala nga këto plane, CHwB do të investoj në secilën komunë partnere të programit gjithsej 100.000 € brenda periudhës së viteve 2013-2015, ku bashkë me kontributin e secilës

2013-2015 kroz kapitalne investicione projekte za partnerske opštine.

Ciljne grupe su opštinski timovi partnerskih opština, službenici Uprave za Urbanizam, Kulturu i Ekonomski Razvoj, predstavnici Nevladinih Organizacija i Civilnog Društva. S druge strane su predstavnici Ministarstva Kulture, Omladine i Sporta, regionalnih centara kulturne baštine, Ministarstva Životne Sredine i Prostornog Planiranja, Institut za Prostorno Planiranje, Ministarstvo Trgovine i Industrije – Odeljenje za Turizam, različiti domaći i strani stručnjaci, građani, lokalne omladinske grupe, itd. Učešće različitih interesnih grupa u procesu izrade Lokalnog Plana za Kulturnu Baštinu će pomoći da se stvori osećaj vlasništva nad ovim planom od strane šire grupe, koja prevazilazi okvire zvaničnih institucija odgovorne za upravljanje i promociju kulturnog nasleđa na centralnom i lokalnom nivou. S druge strane, pitanjima oko očuvanja i promocije kulturne baštine baviće se i predstavnici civilnog društva, koji nisu nužno profesionalno kvalifikovani za ovu oblast, ali će uticati na pružanje sveobuhvatnog pristupa kroz demokratsko učešće. Na ovaj način, proces identifikovanja, dokumentovanja, tumačenja, očuvanja i promocije kulturnog nasleđa će se realizovati uzimajući u obzir mišljenje i sveobuhvatan stav, debatirajući i otvoreno odražavajući o mogućnostima i izazovima bogatstva kulturnog nasleđa u opštinama, uzimajući u obzir dodatnu vrednost zajednice i na taj način prepoznati uloge volonterskih organizacija, kao partnera u aktivnostima i konstruktivnih kritičara politika kulturnog nasleđa. Neki od prioriteta proisteklih iz ovih planova CHwB će u svakoj partnerskoj opštini ovog programa investirati po 100.000 € u periodu 2013-2015 godine, pri čemu će doprinos svake opštine za svaki od prioriteta biti u iznosu od 20% vrednosti investirane od strane CHwB, tako da će ova suma dostići 120,000 € ukupne investicije za svaku opštinu.

these plans and their approval by the Local Cultural Heritage Forums will open the way for the implementation of activities during 2013-2015 through capital investment projects for the partner municipalities.

The target groups are the municipal teams of partner municipalities, precisely the Departments of Urbanism, Culture and Economic Development, Non-Governmental Organizations and representatives of civil society; on the other hand are the representatives of the Ministry of Culture, Youth and Sport, the Regional Centres for Cultural Heritage, the Ministry of Environment and Spatial Planning, the Institute of Spatial Planning, the Ministry of Trade and Industry- the Department of Tourism, various local and foreign experts and citizens, local youth groups, etc. Involvement of various interest groups in the process and drafting Local Cultural Heritage Plan by this group will help to create a sense of ownership of the plan by a broader group, exceeding the official limits of the institutions responsible for management and promotion of cultural heritage at central and local levels. On the other hand, dealing with preservation and promotion of cultural heritage issues by representatives of civil society, who are not necessarily qualified professionals in this field will affect in providing comprehensive access and democratic participation. In this way the process of identification, documentation, interpretation, preservation and promotion of cultural heritage will be carried out by taking into account an opinion and comprehensive approach, by debating and reflecting openly about the opportunities and challenges presented before cultural heritage assets in the municipalities, considering the added value by the community and thereby recognizing the role of voluntary organizations as partners in activities and constructive criticism of policies of cultural heritage. In the implementation of several priorities emerging from these plans, CHwB will invest in each partner municipality of the program, € 100,000 in total, within 2013-2015, where together with 20% contribution of each municipality, the sum will reach € 120,000 of the total

komunë në vlerë 20%, kjo shumë do të mbërrijë në gjithsej 120.000 € investim për secilën komunë.

Rezultatet e pritura pas realizimit të programit janë:

- Planet Lokale të Trashëgimisë Kulturore kanë identifikuar prioritetet dhe politikat proaktive për mbrojtjen dhe revitalizimin e trashëgimisë kulturore dhe natyrore në komunat partnere të programit.
- Janë zbatuar projekte të investimeve kapitale që kthejnë në realitet aksionet/aktivitetet/projektet e identifikuar nga Planet Lokale të Trashëgimisë Kulturore.
- Kapacitetet e implementimit në nivel lokal, gjegjësisht kapacitetet e Departamenteve të urbanizmit, kulturës dhe zhvillimit ekonomik nëpër komuna dhe ato të Qendrave Rajonale të Trashëgimisë Kulturore (nivele qendror) dhe OJQ-ve janë të përforcuara me qasje në vendimmarrje, përfshirje në dialog, pjesëmarrje dhe trajnime gjatë procesit.
- Komunikimi mes palëve lokale dhe atyre qendrore është konsoliduar gjithashtu përmes Forumeve Lokale të Trashëgimisë Kulturore.
- Përmirësimi i gjendjes ekzistuese të trashëgimisë kulturore përmes projekteve të investimeve kapitale në tre fusha strategjike: konservimi i integruar, ndërhyrjet emergjente e restaurim dhe vetëdijesim, trajnime e ngritje kapacitetesh.

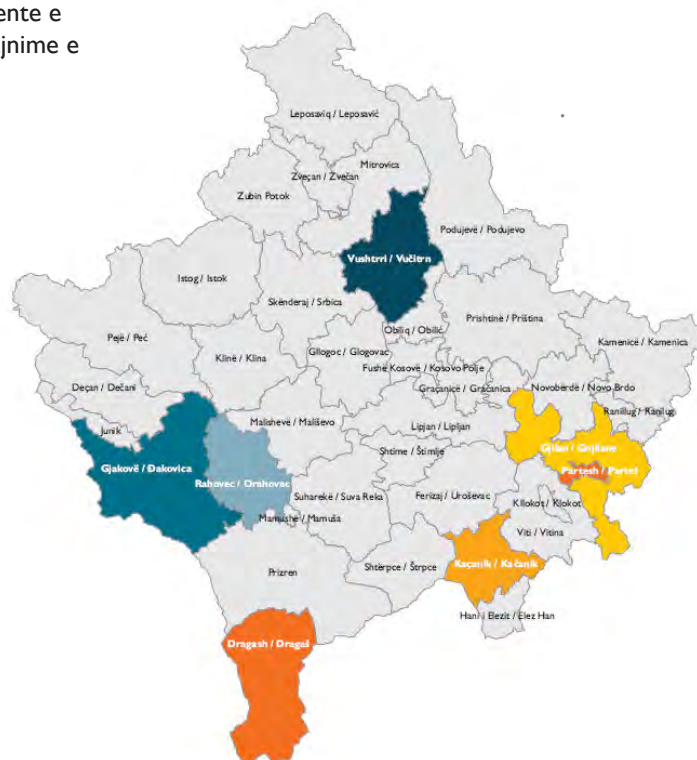
Očekivani rezultati nakon implementacije programa su:

- Lokalni planovi kulturne baštine su identifikovali prioritete i proaktivnu politiku za zaštitu i revitalizaciju kulturnog i prirodnog nasleđa u partnerskim opštinama ovog programa.
- Projekti koji su sprovedeni u vidu kapitalnih investicija pretvaraju u stvarnost zamisli / aktivnosti / projekte identifikovanih od strane Lokalnih Foruma Kulturne Baštine.
- Kapaciteti za sprovođenje na lokalnom nivou, odnosno kapaciteti odeljenja za urbanizam, kulturu i ekonomski razvoj u opštinama, sa jedne strane i Regionalnog centra za kulturno nasleđe (centralni nivo) su ojačani pristupom procesu odlučivanja, učešća u dijalog, participaciji i obuci tokom procesa.
- Komunikacija između lokalnih i centralnih nivoa vlasti je u mnogome konsolidovana kroz lokalne forume kulturne baštine.
- Poboljšanje postojećeg stanja kroz kapitalne investicione projekte u tri strateške oblasti: integrisano konzerviranje, hitne intervencije i konzervacije, te podizanje svesti, obuka i izgradnja kapaciteta.

investment for each municipality.

The expected results after the implementation of the program are:

- Local Cultural Heritage Plans have identified priorities and proactive policies for the protection and revitalization of cultural and natural heritage in the partner municipalities of the program.
- Projects of capital investments, which turn actions/ activities/ projects, identified by the Local Cultural Heritage Plans, into reality, have been undertaken.
- Capacities of implementation at the local level, i.e. the capacities of the Departments of Urbanism, Culture and Economic Development in municipalities and Regional Centres of Cultural Heritage (central level) and NGO-s are strengthened with access to decision making, involvement in dialogue, participation and training in the process.
- Communication between local and national stakeholders is also consolidated through Local Cultural Heritage Forums.
- Improvement of the existing situation through capital investment projects in three strategic areas: integrated conservation; restoration and emergency interventions; and awareness, training and capacity building.

Memorandum Mirëkuptimi dhjetë-palësh

Partnerët e përfshirë në implemtimin e programit “Planet Lokale të Trashëgimisë Kulturore 2012-2015” janë Trashëgimia Kulturore pa Kufij (CHwB), Ministria e Kulturës, Rinisë dhe Sportit (MKRS), Ministria e Mjedisit dhe Planifikimit Hapësinor (MMPH), dhe shtatë Komunitet e Kosovës: Komuna e Dragashit, Gjakovës, Gjilanit, Kaçanikut, Parteshit, Rahovecit dhe Vushtrrisë.

Më 1 tetor 2012 është nënshkruar Memorandumi i Mirëkuptimit për Programin “Planet Lokale të Trashëgimisë Kulturore 2012-2015” mes dhjetë partnerëve të lartpërmendur të projektit.

Me një bashkëpunim të ngushtë mes gjithë këtyre institucioneve do të përgatiten Planet Lokale të Trashëgimisë Kulturore për shtatë komunitet e Kosovës, të cilët do të identifikojnë resurset e trashëgimisë kulturore dhe natyrore që do të shërbejnë si bazë për zhvillim ekonomik dhe social të komunitetit. Këto plane do të marrin formën e një liste prioritetesh, projektesh dhe aktiviteteve, si rezultat i bashkërendimit të institucioneve relevante.

Komunitet partnerë të këtij programi janë përzgjedhur pas një periudhe negociatash dhe ato dallojnë për nga shpërndarja regionale, madhësia e territorit, numri i banorëve, numri i monumenteve, përbërja etnike e popullatës, etj. Në fillim të programit, CHwB edhe në konsultim me përfaqësuesit e MKRS-së dhe MMPH-së janë dakorduar për komunitet e përzgjedhura duke synuar që të krijohet një model të zbatueshëm për të gjitha komunitet e Kosovës.

Nënshkrimi i Memorandum Mirëkuptimit ishte një hap i rëndësishëm në zyrtarizimin e bashkëpunimit në mes të institucioneve të nivelit qendror – dy Ministrive, institucioneve të nivelit lokal – shtatë Komunitet dhe organizatës implementuese të programit

Desetostrani Memorandum o Razumevanju

Partneri koji su uključeni u realizaciju programa “Lokalni Planovi Kulturne Baštine 2012-2015” su Kulturno nasleđe bez granica (CHwB), Ministarstvo kulture, omladine i sporta (MKOS), Ministarstvo životne sredine i prostornog planiranja (MSPP) i sedam opština Kosovo: Opština Dragaš, Đakovica, Gnjilane, Kačanik, Parteš, Orahovac i Vučitrn.

Dana 1. oktobra, 2012. godine potpisali su Memorandum o razumevanju za projekat “ Lokalni Planovi Kulturne Baštine 2012-2015” između navedenih deset partnera u ovom projektu.

Sve ove institucije će u jednoj bliskoj međusobnoj saradnji pripremiti Lokalne Planove Kulturne Baštine za sedam opština na Kosovu, kojima će biti identifikovani resursi kulturnog i prirodnog nasleđa koji će služiti kao osnova za ekonomski i društveni razvoj zajednice. Ovi planovi će biti u vidu liste prioriteta, projekata i aktivnosti, kao rezultat koordinacije relevantnih institucija.

Opštine partneri ovog programa su izabrane nakon perioda pregovora i kao takve se razlikuju po regionalnom prostiranju, veličini teritorija, broju stanovnika, spomenika, etničkom sastavu stanovnika, i dr. Na početku programa, CHwB u konsultacijama sa predstavnicima MKOS-a i MSPP-a su se složili oko odabranih opština, sa ciljem da se stvori model primenjiv za sve opštine na Kosovu.

Potpisivanje Memoranduma o razumevanju je važan korak u formalizaciji saradnje između centralnih institucija - dva ministarstva, institucija lokalnog nivoa - sedam opština i organizacije koja sprovodi program - CHwB. Potpisivanjem Memoranduma o razumevanju svi su oni postali partneri ovog programa obavezali su se da ispune zadatke proizašle ovim projektom, u cilju stvaranja efikasnijeg dijaloga, kako bi se omogućila šira komunikacija svih zainteresovanih

Ten partite Memorandum of Understanding

Partners involved in the implementation of the Program “Local Cultural Heritage Plans 2012-2015” are Cultural Heritage without Borders (CHwB), the Ministry of Culture, Youth and Sport (MCYS), the Ministry of Environment and Spatial Planning (MESP), and seven municipalities of Kosovo: the Municipality of Dragash, Gjakova, Gjilan, Kaçanik, Partesh, Rahovec and Vushtrri.

On 1st of October 2012 was signed a Memorandum of Understanding for the “Local Cultural Heritage Plans 2012-2015” between the above ten partners of the project.

With a close cooperation between all these institutions, Local Cultural Heritage Plans for seven municipalities in Kosovo, will be elaborated, which will identify resources of natural and cultural heritage that will serve as the basis for economic and social development of the community. These plans will have the form of a list of priorities, projects and activities, as a result of coordination of respective institutions.

Partner municipalities of this program were selected after a period of negotiations and they differ by regional distribution, the size of territory, the number of inhabitants, the number of monuments, the ethnic composition of the population, etc. At the beginning of the program, CHwB in consultation with representatives of MCYS and MESP agreed on the selected municipalities, aiming to create an applicable model for all the municipalities of Kosovo.

Signing the Memorandum of Understanding was an important step in formalizing the cooperation between the central level institutions - the two Ministries, local level institutions - seven municipalities and the organization implementing the program - CHwB. By signing the Memorandum of Understanding, the program

- CHwB. Nëpërmjet nënshkrimit të Memorandum Mirëkuptimit partnerët e programit u zotuan dhe u obliguan për përmbushjen e detyrave të dala nga ky projekt, në mënyrë që të krijohet një dialog më efikas për të mundësuar komunikim më të gjërë të interesave dhe të arrihet një implementim sa më i suksesshëm i qëllimeve dhe objektivave të programit. Në Memorandumin e Mirëkuptimit në mënyrë të hollësishme janë paraqitur detyrat dhe përgjegjësit e secilës palë, duke filluar nga CHwB, dy ministritë dhe komunat partnere.

Krahas çështjeve juridiko-teknike, në Memorandum është bashkangjitur edhe aneksi i cili në mënyrë the bësore paraqet fazat e implementimit të programit, përbërjen dhe strukturën e Forumeve Lokale të Trashëgimisë Kulturore për shtatë Komunat dhe mbledhjen dhe vlefshmërinë e takimeve të Forumeve Lokale të Trashëgimisë Kulturore.

radi postizanja što uspešnije implementacije ciljeva i zadataka ovog programa. U memorandumu o razumevanju detaljno su predstavljene dužnosti i odgovornosti svake od strana potpisnica, počev od CHwB, dva ministarstva i partnerskih opština.

Pored pravno-tehničkih pitanja u memorandumu je priložen i aneks koji u suštini postavlja faze sprovođenja programa, sastav i strukturu Lokalnih Foruma Kulturne Baštine za sedam opština i sastajanje i validacija Lokalnih Foruma Kulturne Baštine.

partners were committed and obliged to fulfill the obligations arising from this project, in order to create a more effective dialogue to enable a wider communication of interests and to achieve a more successful implementation of the goals and objectives of the program. In the Memorandum of Understanding the duties and responsibilities of each party, starting with CHwB, two Ministries and partner municipalities are presented in detail.

Besides the technical and legal issues, the memorandum has attached an annex, which essentially represents the stages of the program implementation, composition and structure of Local Cultural Heritage Forums for seven municipalities and the collection and validation of Local Cultural Heritage Forum meetings.

Metodologjia e hartimit të Planeve Lokale të Trashëgimisë Kulturore

Metodologjia izrade Lokalnih Planova Kulturne Baštine

The methodology of elaboration of Local Cultural Heritage Plans

VITI GODINA YEAR	METODOLOGJIA METODOLOGIJA METHODOLOGY	AKTIVITETET E NDËRMARRA PREDUZETE AKTIVNOSTI UNDERTAKEN ACTIVITIES	
2012	Hulumtimet fillestare Poçetna istraživanja Initial research	Sfidat e trashëgimisë kulturore në Kosovë dhe analizat e nevojave specifike në nivel komunal Izazovi kulturnog nasleđa na Kosovu i analiza specifičnih potreba na opštinskom nivou The challenges of cultural heritage in Kosovo and analysis of specific needs at the municipal level	Vlerësimi Ocenjivanje Evaluation
	Konsultime Konsultacije Consultations	CHwB - SIDA CHwB - Institucionalitetet qendrore dhe lokale (komunat) CHwB – Centralne i lokalne institucije (opštine) CHwB - Central and local institutions (municipalities)	
	Memorandum Mirëkuptimi Memorandum o Razumevanju Memorandum of Understanding	CHwB - MKRS, MMPH, Komuna Dragash, Gjakovë, Gjilan, Kaçanik, Partesh, Rahovec dhe Vushtrri CHwB - MKOŠ, MSPP, Opština Dragaš, Đakovica, Gnjilane, Kaçanik, Parteš, Orahovac i Vuçitrn CHwB - MCYS, MESP, Municipality of Dragash, Gjakova, Gjilan, Kaçanik, Parteš, Rahovec and Vushtrri	
	Themelimi i Forumeve Lokale Osnivanje Lokalnih Foruma Establishment of Local Forums	Përcaktimi i koordinatorëve lokalë për komunat partnere Određivanje lokalnih koordinatora za partnerske opštine Selection of local coordinators for the partner municipalities	
	Analiza dhe hulumtime në terren Analiza i istraživanje na terenu Analysis and research in the field	Analiza e gjendjes ekzistuese e trashëgimisë kulturore dhe natyrore në komunat partnere Analiza postojećeg stanja kulturne i prirodne baštine u partnerskim opštinama Analysis of the current state of cultural and natural heritage in the partner municipalities	Vlerësimi Ocenjivanje Evaluation
	Vizita studimore Studijske posete Study visits	Evropë perëndimore: Mbretëri e Bashkuar Zapadna Evropa: Ujedinjeno Kraljevstvo Western Europe: United Kingdom Evropë Juglindore: Shqipëri, Maqedoni dhe Mali i Zi Jugoistočna Evropa: Albanija, Makedonija i Crna Gora South- East Europe: Albania, Macedonia and Montenegro	Vlerësimi Ocenjivanje Evaluation

VITI GODINA YEAR	METODOLOGJIA METODOLOGIJA METHODOLOGY	AKTIVITETET E NDËRMARRA PREUZETE AKTIVNOSTI UNDERTAKEN ACTIVITIES		
2012	Takimet e Forumeve Lokale Sastanci Lokalnih Foruma Local Forums Meetings	Takimi i I-rë I. sestanak 1st meeting 10/2012	Njoftimi i anëtarëve të Forumeve me programin Upoznavanje članova foruma sa programom Informing the Forum members with the program	
		Takimi i II-të II. sestanak 2nd meeting 12/2012	Punëtoritë me qasje pjesëmarrëse Radionice sa participativnim pristupom Workshops with participatory approach	Vlerësimi Ocenjivanje Evaluation
		Takimi i III-të III. sestanak 3rd meeting 02-03/2013	Drafti i parë i Planit Lokal të Trashëgimisë Kulturore Prvi nacrt lokalnog plana kulturne baštine First draft of Local Cultural Heritage Plan	
2013		Takimi i IV-të IV. sestanak 4th meeting 05-06/2013	Konsultimi publik Javna rasprava Public consultation	Vlerësimi Ocenjivanje Evaluation
		Takimi i V-të V. sestanak 5th meeting 06-07/2013	Drafti final i Planit Lokal të Trashëgimisë Kulturore Konačni nacrt lokalnog plana kulturne baštine Final draft of Local Cultural Heritage Plan	
		Takimi i VI-të VI. sestanak 6th meeting 07/2013	Përcaktimi i kritereve të përbashkëta dhe përzgjedhja e projekteve Određivanje zajedničkih kriterijuma i odabir projekata Determination of common criteria and selection of projects	Vlerësimi Ocenjivanje Evaluation
2014	Zbatimi i projekteve Sprovođenje projekata Implementation of projects	Takimi i VII-të VII. sestanak 7th meeting 03-05/2014	Monitorim, përkrahje dhe pjesëmarrje në zbatim të prioriteteve nga Forumet Monitorisanje, podrška i učestvovanje u sprovođenju prioriteta proizišlih iz Foruma Monitoring, support and participation in the implementation of the priorities of the Forums	Vlerësimi Ocenjivanje Evaluation
		Takimi i VIII-të VIII. sestanak 8th meeting 12/2014		
2015		Takimi i IX-të IX. sestanak 9th meeting 07/2015		
2016		Takimi i X-të X. sestanak 10th meeting		

Forumet Lokale të Trashëgimisë Kulturore

Forumet Lokale të Trashëgimisë Kulturore janë grupe joformale që kanë si qëllim angazhimin e akterëve kryesorë të nivelit qendror dhe lokal për të harmonizuar dhe koordinuar punën në kuadër të Planeve Lokale të Trashëgimisë Kulturore në komunat partnere. Në kuadër të programit janë themeluar shtatë Forume Lokale të Trashëgimisë Kulturore për komunat përkatëse. Këto grupe joformale përbëhen nga përfaqësues të institucioneve të nivelit qendror, lokal, organizata ndërkombëtare si dhe shoqëria civile.

Rolet kryesore të Forumit janë:

1. Platformë komunikimi dhe koordinimi ndër-institucional;
2. Trup vendimmarrës në identifikim të prioriteteve të planit lokal të trashëgimisë kulturore;
3. Trup mbikëqyrës i implementimit të prioriteteve të planit lokal;
4. Anëtarët e saj - partner implementues për një numër aktivitete të identifikuara nga plani lokal.

Forumet nëpërmjet takimeve të rregullta kanë luajtur rolin kryesor në hartimin e Planeve Lokale të Trashëgimisë Kulturore duke qenë bashkautorë të tyre, teksa CHwB ka siguruar mbarëvajtjen e procesit duke ofruar përkrahjen e saj organizative, profesionale dhe financiare.

Forumet Lokale të Trashëgimisë Kulturore përbëhen nga 20 anëtarë gjithsej, ku më shumë se gjysma e anëtarëve janë nga komuna përkatëse. Anëtarët tjerë të Forumeve janë përfaqësues të Ministrive partnere në program (Ministrisë së Kulturës, Rinisë, Sportit, Ministrisë së Mjedisit dhe Planifikimit Hapësinor dhe Ministrisë së Tregtisë dhe Industrisë). Krahas partnerëve institucional anëtarë të forumeve janë edhe përfaqësues të shoqërisë civile të komunave përkatëse, të cilët janë përzgjedhur në bashkëpunim të ngushtë ndërmjet CHwB-së dhe Komunave, dhe të cilët kanë marrë pjesë në këtë proces në baza vullnetare.

Lokalni Forumi Kulturne Baštine

Lokalni Forumi Kulturne Baštine su neformalne grupe koje imaju za cilj angazovanje ključnih aktera na centralnom i lokalnom nivou da usklade i koordiniraju rad u okviru lokalnih planova kulturne baštine u partnerskim opštinama. U okviru programa su uspostavljena sedam lokalnih foruma za svaku od opština iz programa. Ove neformalne grupe sastavljene od predstavnika centralnih i lokalnih institucija, međunarodnih organizacija i civilnog društva.

Glavne uloge foruma su:

1. Platforma integracione komunikacije i koordinacija;
2. Telo za donošenje odluka pri identifikaciji prioriteta za lokalne kulturne baštine;
3. Nadzorni organ realizacije prioriteta lokalnog plana;
4. Članovi foruma - partner za izvršavanje brojnih aktivnosti identifikovanih od strane lokalnog plana.

Forum su putem redovnih sastanaka odigrali ključnu ulogu u razvoju lokalne kulturne baštine bivajući koautorima pri izradi planova, mada je CHwB uvek bio tu pružajući svoju stručnost u pogledu organizacije, profesionalnosti i u finansijskoj podršci.

Lokalni Forum Kulturne Baštine je sastavljen od 20 članova ukupno, gde je više od polovine članova iz dotične opštine. Ostali članovi Forumu su predstavnici partnerskih ministarstava u programu, (Ministarstva kulture, omladine i sporta, Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja, i Ministarstva trgovine i industrije). Pored institucionalnih partnera članovi foruma su predstavnici civilnog društva u dotičnim opštinama, koje su izabrani uz neposrednu saradnju između CHwB i opština, a koji su učestvovali u ovom procesu na dobrovoljnoj osnovi.

Local Cultural Heritage Forums

Local Cultural Heritage Forums are informal groups aiming to engage key central and local level stakeholders to harmonize and coordinate the work within Local Cultural Heritage Plans in the partner municipalities. Within the program are established seven Local Cultural Heritage Forums for the respective municipalities. These informal groups are composed by representatives of the central and local institutions, international organizations and civil society.

The main roles of the Forum are:

1. Communication and inter-institutional coordination platform;
2. Decision-making body in the identification of priorities of Local Cultural Heritage Plan;
3. Supervisory body for implementation of the local plan priorities;
4. Its members - implementing partners for a number of activities identified by the local plan.

Through regular meetings, forums have played a key role in the elaboration of Local Cultural Heritage Plans by being co-authors, as CHwB has ensured the welfare of the process by offering its organizational, professional and financial expertise.

Local Cultural Heritage Forums are composed of 20 members in total, where more than half of the members are from the respective municipalities. Other members are representatives of the partner Ministries of the program, (the Ministry of Culture, Youth and Sport, the Ministry of Environment and Spatial Planning and the Ministry of Trade and Industry). Along with institutional partners are also members of the civil society from the respective municipalities who were selected in close collaboration between CHwB and Municipalities, and who have participated in this process on voluntary basis.

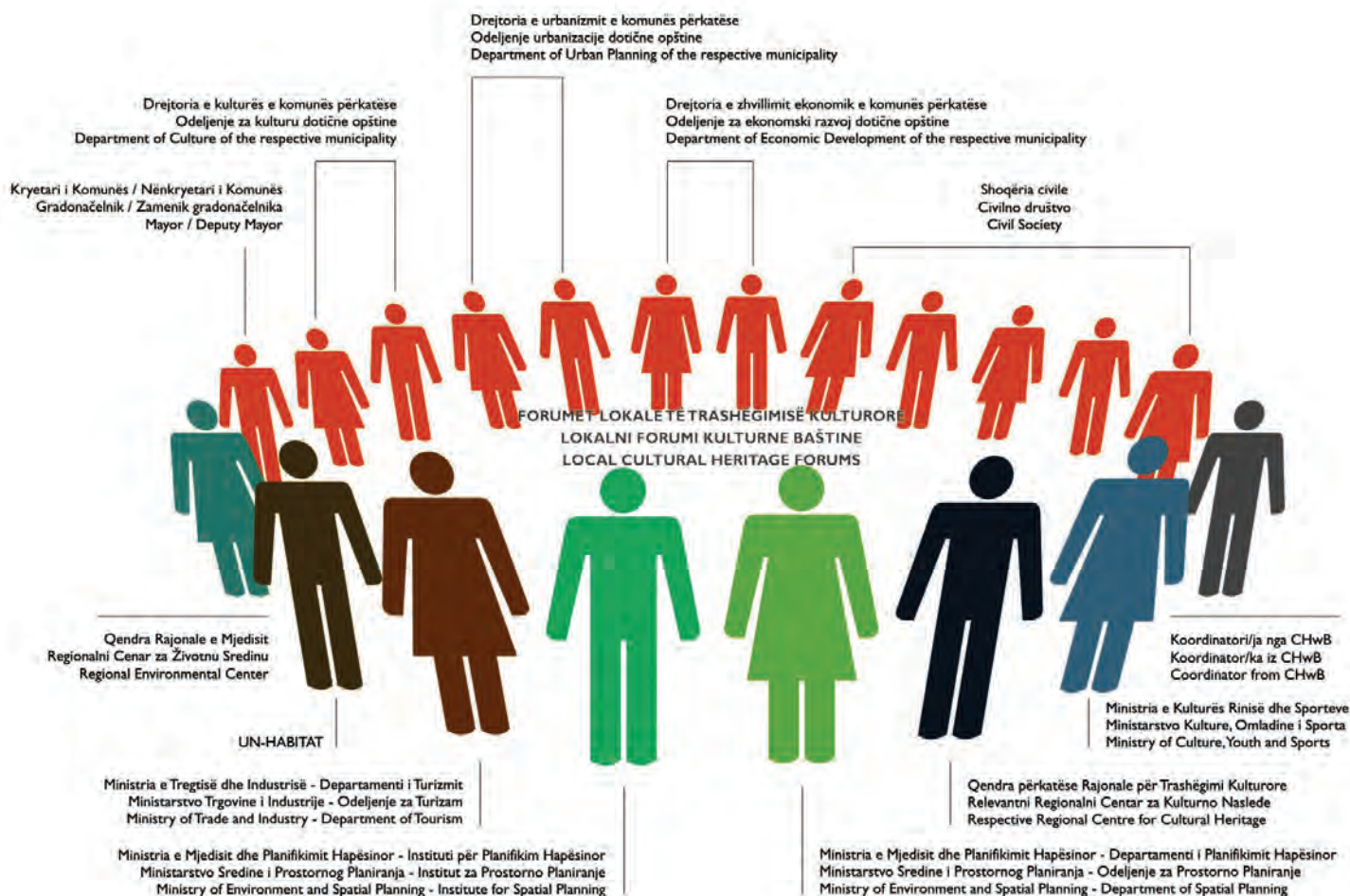
Dy vende në forume kanë zënë edhe përfaqësues të organizatave të partnerëve strategjikë të CHwB-së, UN-HABITAT dhe Qendra Rajonale e Mjedisit (REC), të cilat ashtu si CHwB financohen nga Suedia. Ato ishin pjesë e Forumeve Lokale të Trashëgimisë Kulturore në komunat partnere ku ato veprojnë. Në ato komuna partnere ku këto organizata nuk janë të pranishme, vendet e tyre u plotësuan me përfaqësues të partnerëve të tjerë strategjikë qendror apo lokal që janë aktivë në komunat përkatëse, sikurse UNDP, USAID dhe GIZ.

Duke e marrë parasysh që hartimi i planeve lokale ka qenë një proces dinamik dhe ka përfshirë përfaqësues të institucioneve të nivele të ndryshme, kjo anëtarësi në periudha të caktuara ka pësuar ndryshime (shembull: ndërrimet në strukturat politike të komunave partnere pas zgjedhjeve lokale të mbajtura në nëntor të vitit 2013).

Dva mesta u forumu su zauzeli i predstavnici organizacija za strateško partnerstvo CHwB, UN-HABITAT i Regionalni centar za životnu sredinu (REC), koje takođe kao i CHwB finansira Švedska. Oni su bili deo lokalnih foruma partnerskih za kulturno nasleđe u opštinama sa kojima saraduju. U partnerskim opštinama u kojima ove organizacije nisu prisutne, njihova mesta u Lokalnim Forumima za Kulturnu Baštinu su popunjena od strane predstavnika drugih organizacija strateških partnera na centralnom ili lokalnom nivou koje su aktivne u tim opštinama, kao UNDP, USAID i GIZ. Imajući u vidu da nacrt Lokalnog Plana je dinamičan proces i da su u njegovoj izradi uključeni predstavnici institucija sa različitih nivoa, ovo članstvo u određenim periodima je promenjeno (primer: promene u političkim strukturama partnerskih opština nakon lokanih izbora održanih u novembru godine 2013).

Two seats in forums were occupied by representatives of the organizations of strategic partners of CHwB, UN-HABITAT and Regional Environmental Centre (REC), which same as CHwB are financed by Sweden. They were part of the Local Cultural Heritage Forums in the partner municipalities where they operate. In the partner municipalities, where these organizations are not present, their places in Local Cultural Heritage Forums were taken by representatives of other strategic central or local level partners who are active in these respective municipalities, such as UNDP, USAID and GIZ.

Given that drafting the local plans has been a dynamic process and has included representatives of institutions of different levels, this membership in certain periods has changed (example: changes in the political structures of partner municipalities after local elections held in November 2013).

Anëtarët e Forumit Lokal të Trashëgimisë Kulturore GJILAN

Članovi Lokalnog Foruma Kulturne Baštine GNJILANE

The members of Local Cultural Heritage Forum of GJILAN

Nr. Br. No.	Forumi Lokal i Trashëgimisë Kulturore Lokalni Forum Kulturne Baštine Local Cultural Heritage Forum	Institucioni Institucija Institution
1.	Lutfi Haziri (Rexhep Kadriu)	Komuna-Kryetari (Nënkryetari) Opština-Gradonačelnik (Zamenik gradonačelnika) Municipality-Mayor (Deputy Mayor)
2.	Valon Shefkiu	Komuna-Urbanizmi / Opština-Urbanizam / Municipality-Urbanism
3.	Selvije Mustafa Shefiku	Komuna-Urbanizmi / Opština-Urbanizam / Municipality-Urbanism
4.	Bujar J. Haziri	Komuna-Kultura / Opština-Kultura / Municipality-Culture
5.	Enkelejda Arifi	Komuna-Kultura / Opština-Kultura / Municipality-Culture
6.	Ismil Januzi	Komuna-Ekonomia / Opština-Ekonomija / Municipality-Economy
7.	Qemajl Selmani	Komuna-Ekonomia / Opština-Ekonomija / Municipality-Economy
8.	Hetem Kosumi	Shkolla fillore / Osnovna škola / Primary school "Abaz Ajeti"
9.	Elez Kurteshi	OJQ / NVO / NGO "Shukardrom"
10.	Fitore Isufi	OJQ / NVO / NGO "Balcan Union"
11.	Sejdi Ajeti	Bar kafe "Viva la bar"
12.	Valdrin Halimi	Këshilli i Veprimt Rinor Gjilan / Lokalni Akcioni Savet Mladih Gnjilana / Local Youth Action Council of Gjilan
13.	Alban Musa	CHwB
14.	Drenushe Behluli Mehmeti (Merita Augustini Nrecaj)	MKRS / MKOS / MCYS
15.	Artan Hoxha (Sherafedin Kadriu)	QRTK / RCKN / RCCH - Gjilan / Gnjilane
16.	Labinota Jahja (Hidajete Zhuri)	MMPH-DPH / MSPP-OPP / MESP-DSP
17.	Faton Deva (Zana Mehmeti)	MMPH-IPH / MSPP-IPP / MESP-ISP
18.	Halil Bajrami	MTI-DT / MTI-OT / MTI-DT
19.	Vigan Perani (Visar Salihu)	UN-HABITAT
20.	Avdulla Nishori (Lura Rexhepi)	GIZ

Shënim:
Anëtar i përhershëm (zëvendës anëtar)

Napomena:
Stalni član (zamenik člana)

Note:
Permanent member (deputy member)

Falëndërojmë të gjithë ish-anëtarët e Forumit për kontributin e tyre dhënë në proces: Qemajl Mustafa (ish kryetar i komunës), Omer Daku, Bahrije Mahmuti Beqiri, Veton Nevzadi, Riad Rashiti, Jeton Aliu, Lumturije Geci dhe Ilirjana Mejzini.

Zahvaljujemo svim bivšim članovima Foruma za njihov doprinos u procesu: Qemajl Mustafa (bivši gradonačelnik), Omer Daku, Bahrije Mahmuti Beqiri, Veton Nevzadi, Riad Rashiti, Jeton Aliu, Lumturije Geci i Ilirjana Mejzini.

We thank all the former members of the Forum for their contribution given in the process: Qemajl Mustafa (former Mayor), Omer Daku, Bahrije Mahmuti Beqiri, Veton Nevzadi, Riad Rashiti, Jeton Aliu, Lumturije Geci and Ilirjana Mejzini.

Analizë mbi gjendjen ekzistuese të trashëgimisë kulturore dhe natyrore në komunën e Gjilanit

Qëllimi kryesor i analizës së gjendjes ekzistuese të trashëgimisë kulturore dhe natyrore në komunat partnere është që të krijohet një pasqyrë e gjerë e karakteristikave të komunave, duke përfshirë aspektin historik, gjeografik, demografik, ekonomik dhe kulturor. Hulumtimi i profilit të komunës do të kontribuonte në kuptimin më të mirë të gjendjes së trashëgimisë kulturore dhe natyrore dhe faktorët që ndikojnë në këtë gjendje.

Metodologjia e punës ka konsistuar në: Hulumtimi në dokumente zyrtare; Hulumtimi nëpër libra; Takime të drejtpërdrejta me zyrtarë dhe përgjegjës institucional; Intervistimi i profesionistëve që merren me fushën e trashëgimisë kulturore në Komunën e Gjilanit dhe Kosovë; dhe Vizitat në terren për të arritur një analizë të hollësishme të gjendjes ekzistuese të aseteve të trashëgimisë kulturore në komunën përkatëse.

Raporti në vijim ngërthen informata të rëndësishme rreth Komunës së Gjilanit, duke përfshirë karakteristikat kryesore, prioritetet, dinamikat sociale, ekonominë, analizën urbane, analizën e shpërndarjes së buxhetit dhe specifikat e aseteve të trashëgimisë kulturore dhe natyrore.

Analiza është pasuruar me Kartat e Trashëgimisë Kulturore të hartuara në formë tabele, ku paraqiten të dhënat kryesore rreth vendndodhjes së pasurive të trashëgimisë arkitektonike dhe arkeologjike, kohës së ndërtimit, nivelit të dëmtimit, atributet e vlerave, sugjerimet për trajtim, informatat shpesh, të plotësuara me pozitën e monumentit në hartë dhe pamje të tij.

Analiza postojëçeg stanja kulturore i prirodnë baštine opštine Gnjlane

Glavni cilj analize trenutnog stanja kulturore i prirodne baštine u partnerskim opštinama je da stvori široki pregled karakteristika tih opština, uključujući istorijski, geografski, demografski, ekonomski i kulturni aspekt. Istraživanje profila opštine će u mnogome doprineti boljem razumevanju kulturore i prirodne baštine i faktora koji utiču na to stanje. Ovu analizu su izvršili angažovani lokalni koordinatoru pod nadzorom kancelarije CHwB-a na Kosovu.

Metodologija rada se sastojala od: istraživanja službenih dokumenata; istraživanja po literaturi; direktnih sastanaka sa odgovornim zvaničnicima i institucijama; intervjuja stručnjaka koji se bave sa kulturnim nasleđem u opštini Gnjlane i na Kosovu; i poseta na terenu radi dobijanja što detaljnije analize trenutnog stanja imovine kulturnog nasleđa u dotičnoj opštini. Izveštaj sadrži važne informacije o opštini Gnjlane uključujući i najbitnije karakteristike, prioritete, društvenu dinamiku, ekonomiju, urbanističke analize, analize raspodele budžeta i specifičnosti imovine kulturnog i prirodnog nasleđa. Analiza je obožena mapama kulturne baštine izrađene u obliku tabele, koja sadrži osnovne podatke o lokaciji arhitektonskog i arheološkog nasleđa, vreme gradnje, stepen oštećenja, atribute vrednost, predloge za sanaciju, dodatne informacije, dopunjena je i položajem spomenika na mapi kao i njegov izgled. Popunjavanje mape Kulturnog Nasleđa je urađeno u skladu sa smernicama i kriterijumima koji su razvijeni od strane tima CHwB, na osnovu važećih zakona na Kosovu i međunarodnim mapama za očuvanje i

Analysis on the current state of cultural and natural heritage in the municipality of Gjilan

The main purpose of the analysis of current state of cultural and natural heritage in the partner municipalities is to create a broad overview of the characteristics of municipalities, including the historic, geographic, demographic, economic and cultural aspect. The research profile of the municipality will contribute to a better understanding of the situation of cultural and natural heritage and the factors that affect this condition. This analysis was performed by local coordinators engaged and supervised by the CHwB office in Kosovo.

The working methodology consisted of: research of the official documents; research of literature; direct meetings with officials and institutions in charge; interviews with professionals dealing with cultural heritage field of the municipality of Gjilan and Kosovo; and field visits to get an analysis of detailed current state of cultural heritage assets in the respective municipality. The following report includes important information about the municipality of Gjilan, including key features, priorities, social dynamics, economy, urban analysis, analysis of budget distribution and cultural and natural heritage assets specifics. The analysis was enriched with Cultural Heritage Files elaborated in the form of tables, which contain the key data about the locations of architectural and archaeological heritage assets, date of construction, the level of damage, values, suggestions for treatment and additional information supplemented with the monument's location on the map and its views.

Plotësimi i Kartave të Trashëgimisë Kulturore është bërë sipas udhëzimeve dhe kriterëve të përgatitura nga ekipi i CHwB-së, duke u bazuar në ligjet aktuale në Kosovë dhe kartat ndërkombëtare për ruajtjen dhe promovimin e trashëgimisë kulturore.

Informatat e përgjithshme

Komuna e Gjilanit gjendet në pjesën juglindore të Kosovës, krahina e Anamoravës. Qyteti ka pozitë të përshtatshme gjeografike dhe kjo i mundëson lidhje të mira me qendrat tjera të Kosovës dhe të rajonit. Ka kushte të mira për bujqësi dhe njihet si qytet agro-industrial. Në juglindje shtrihen malet e Karadakut si dhe një pjesë e Rrafshit të Kosovës – një fushë pjellore. Qyteti ka një lartësi mbidetare nga 501 deri më 590/m, ndërsa regjioni, nga 475/m, në Budrigë, deri në 1.000 /m, në zonën kufitare me Maqedoninë (Stanciq). Hapësira e komunës tani ka 392 km². Deri më 2010, përfshinte një territor prej 515 km², 63 vendbanime, 54 zona kadastrale. Decentralizimi e ka reduktuar këtë komunë për 123 km² (12 zona kadastrale), të cilat i janë bashkuar komunës së re të Parteshit (3 zona kadastrale) dhe komunës së zgjeruar të Artanës (9 zona kadastrale).

promociju kulturinog nasleđa.

Opšte informacije

Opština Gnjilane se nalazi u jugo-istočnom delu Kosova, pokrajine Pomoravlja (Ana Morave). Grad ima pogodan geografski položaj i to omogućava dobre veze sa drugim delovima Kosova i regionom. Postoje dobri uslovi za poljoprivredu i poznat je kao agro-industrijski grad. Na jugoistoku nalaze se Karadag planine i deo Kosovskih ravnice - plodno polje. Grad ima visinu od 501 do 590/m, dok region od 475/m u Budrizi, do 1.000 /m, na granici sa Makedonijom (Stancić). Opština se sada prostire na 392 km². Do 2010. obuhvatala je površinu od 515 km², 63 naselja, 54 katastarskih zona. Decentralizacija je smanjila opštinu za 123 km² (12 katastarska zona), koje su spojene novoj opštini Partesh (3 katastarska zona), i proširenoj opštini Novo Brdo (9 katastarska zona).

The completion of Cultural Heritage Files was done according to the guidelines and criteria elaborated by the CHwB team, based on the current legislation of Kosovo and international charters for cultural heritage preservation and promotion.

General information

The municipality of Gjilan is located in the south-eastern part of Kosovo, the province Ana Morava. The city has a convenient geographical position and this enables good connections with other parts of Kosovo and the region. It has good conditions for farming and is known as an agro-industrial city. In the southeast lie the Karadaku Mountains and a part of Kosovo plain - a fertile field. The city has an altitude of 501 to 590 m, while the region from 47 m in Budrigë, to 1.000 m, in the border area with Macedonia (Stancic). The municipality now has an area of 392 km². By 2010, it had an area of 515 km², 63 settlements and 54 cadastral zones. Decentralization has reduced the municipality for 123 km² (12 cadastral zones), which have joined the new municipality of Partesh (3 cadastral areas) and the expanded municipality of Artana (9 cadastral areas).

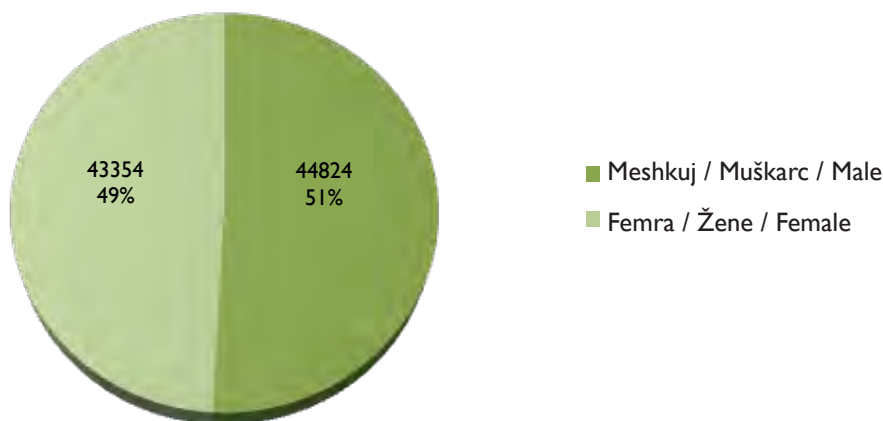

Popullsia - Zona e Gjilanit ka qenë e banuar qysh në kohën e neolitit. Në këtë rajon më 1455 është i regjistruar një fshat prej 41 shtëpive. Më 1873 kishte 527 shtëpi me rreth 3000 banorë, më 1900 popullsia u rrit në 6 vendbanimet që përbënin një numër prej 4600 banorë. Në vitin 1912 në Gjilan kanë jetuar rreth 10000 banorë.

Popullsia e Gjilanit është shtuar gjatë industrializimit. Mes 1953 deri 2003 numri i banorëve është rritur prej 48748 në 129690 banorë.

Sipas rezultateve preliminare të regjistrimit të vitit 2011, komuna e Gjilanit ka 90,178 banorë.

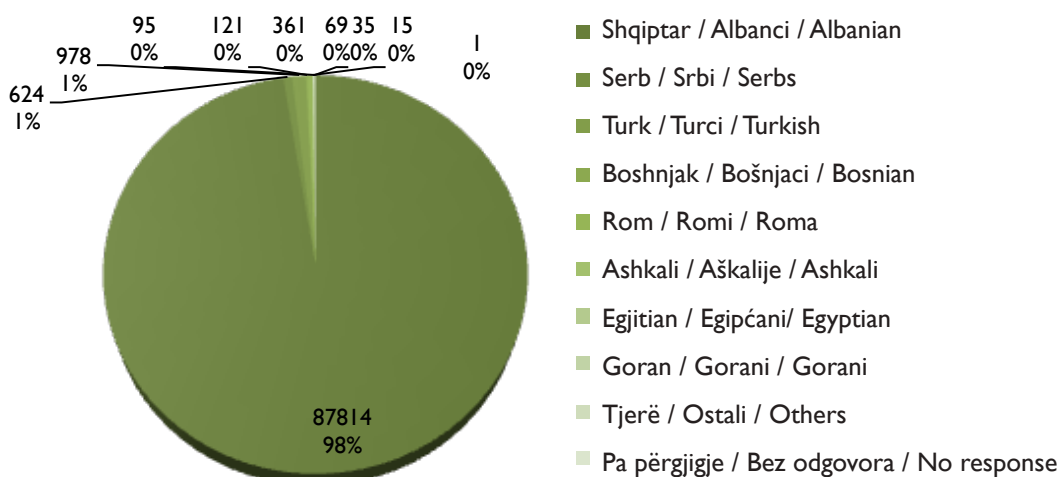
Popullsia sipas gjinisë

Stanovništvo prema polu

Population by gender

Popullsia sipas përkatësisë etnike

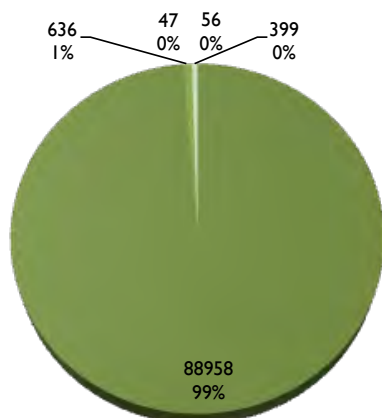
Stanovništvo prema etničkoj pripadnosti

Population by ethnicity

Stanovništvo - Zona Gjilana je bilo naseljeno još u doba neolita. U ovom regionu 1455. registrovano je selo sa 41 kućom. 1873. imalo je 527 kuća sa oko 3.000 stanovnika, 1900. godine broj stanovnika porastao u 6 naselja sa ukupno 4.600 stanovnika. 1912. u Gnjilanu je živelo oko 10.000 stanovnika. Stanovništvo Gnjilanu se povećalo tokom industrijalizacije. Između 1953. i 2003. godine, broj stanovnika porastao je sa 48.748 na 129.690 stanovnika. Prema preliminarnim rezultatima popisa iz 2011. godine, opština Gnjilane ima 90.178 stanovnika.

Population - The area of Gjilan has been inhabited since the Neolithic Age. In this region, in 1455, was registered a village of 41 houses. In 1873 it had 527 houses with 3,000 inhabitants, in 1900 the population grew to 6 settlements with a total of 4600 residents. In 1912, in Gjilan were about 10,000 residents. The population of Gjilan was increased during the industrialization. During 1953 to 2003, the number of residents increased from 48 748 to 129 690 inhabitants. According to preliminary results of the 2011 census, the municipality of Gjilan has 90.178 inhabitants.

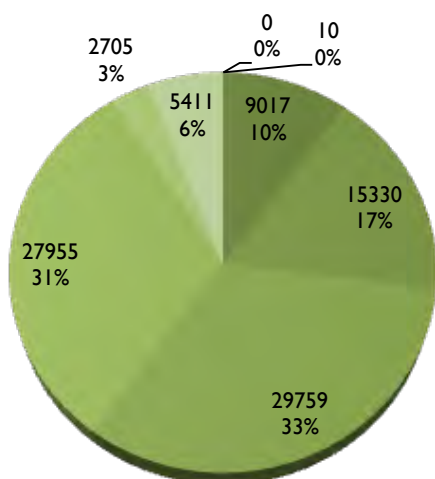
Popullsia sipas religjionit

Dinamikat sociale

Punësimi – Problem madhor në komunën e Gjiilanit, ashtu si në tërë komunat e Kosovës, është papunësia e lartë. Shkalla e papunësisë në këtë komunë është 47.6%. Me këtë shifër të papunësisë, Gjiilani radhitet komuna e 14-të në krahasim me komunat tjera të Kosovës. Numri i të papunëve të regjistruar në Entin Komunal të punësimit ka shkuar duke u rritur nga viti në vit dhe momentalisht të papunë të regjistruar janë 36,814 individë. Kurse 1,173 familje (me 4,981 anëtarë) marrin ndihma sociale nga Qendra për Punë Sociale (MPMS). Deri në fund të viteve '80 në Gjiilan kanë qenë aktive një numër i madh i ndërmarrjeve shoqërore industriale. Pas largimit të punëtorëve shqiptarë nga vendet e tyre të punës nëpër këto ndërmarrje dhe humbja e tregut të këtyre ndërmarrjeve, shumë punëtorë mbetën pa punë dhe shumë prodhues mbetën pa treg për të shitur produktet e tyre.

Popullsia sipas nivelit të arsimit

Stanovništvo prema religijskoj pripadnosti

Population by religion

- Musliman / Muslimani / Muslim
- Ortodoks / Pravoslavci / Orthodox
- Katolik / Katolici / Catholic
- Të tjerë / Ostalo / Others
- Pa religjion / Neopredeljeni / No religion

Socijalna dinamika

Zapošljavanje – Veliki problem u opštini Gnjilane, kao i u svim opštinama na Kosovu, je visoka nezaposlenost. Nezaposlenost u ovoj opštini je 47,6 %. Sa tom šifrom nezaposlenosti, Opština Gnjilane rangira se 14. u poređenju sa drugim opštinama. Broj registrovanih nezaposlenih na opštinskom birou za zapošljavanje raste iz godine u godinu, i trenutno registrovano 36.814 nezaposlenih osoba. Dok 1.173 porodica (sa 4.981 članova) prima socijalnu pomoć od Centra za socijalni rad (MRSS). Do kraja 80-tih godina u Gnjilanu je bilo aktivno veliki broj društvenih industrijskih preduzeća. Nakon izbacivanja albanskih radnika sa svojih radnih mesta iz ovih preduzeća i gubitak tržišta ovih preduzeća, veliki broj radnika je ostao bez posla i mnogi proizvođači su ostali bez tržišta na kojem bi mogli prodati svoje proizvode.

Social dynamics

Employment - a major problem in the municipality of Gjiilan, as in all municipalities in Kosovo, is the high unemployment. Unemployment in this municipality is 47.6%. With this figure of unemployment, Gjiilan municipality ranks as 14th compared to other municipalities. The number of registered unemployed at the Municipal Employment Bureau went growing from year to year, and currently the registered unemployed are 36.814 individuals. While 1,173 families (with 4981 members) receive social assistance from the Centre for Social Welfare (CSW). By the end of the 80 s, in Gjiilan were active a number of industrial social enterprises. After the departure of Albanian workers from their places of work in these enterprises and the market loss of these enterprises, many workers lost their jobs and many manufacturers remained without market for selling their products.

Stanovništvo prema nivou obrazovanja

Population by educational level

- Nuk ka arsim formal / Nema formalnog obrazovanja / No formal education
- Arsim fillor / Osnovno obrazovanje / Primary school
- Arsim i mesëm i ulët / Niže srednje obrazovanje / Secondary school
- Arsim i mesëm i lartë / Više srednje obrazovanje / Secondary high school
- Shkolla e lartë / Viša škola / High School
- Fakulteti - Bachelor / Fakultet – Bačelor / Faculty - Bachelor
- Studime pasuniversitare - Magistraturë / Mater studies
- Doktoraturë / Doktoratura / PhD

Kultura, Rinia dhe Sporti - Si në pjesët tjera të Kosovës, ashtu edhe në komunën e Gjilanit, pas luftës, është shtuar interesimi për ruajtjen dhe mbrojtjen e trashëgimisë kulturore. Kjo është forcuar edhe me themelimin e Qendrës Rajonale të Trashëgimisë Kulturore në korrik të vitit 2004. Me angazhimin dhe pasionin, kanë arritur deri sot ti inventarizojnë rreth 350 objekte me vlerë arkitektonike, arkeologjike, historike të vjetërsisë, artistike, mjedisore, rariteti etj. Objektet kulturore në komunën e Gjilanit janë:

1. Teatri Profesional i Qytetit;
2. Biblioteka Publike Kombëtare me 10 Biblioteka nëpër fshatra;
3. Arkivi Historik;
4. Shtëpi të Kulturës në 6 fshatrat;
5. Qendra Rajonale e Trashëgimisë Kulturore;
6. Stadiumi i Qytetit;
7. Pasuri tjera Trashëgimore dhe Shpirtërore.

Në Gjilan organizohen manifestime kulturore si: Flaka e Janarit, Panairi i Librit, Takimet e Majit.

Rinia përbënë më shumë se gjysmën e popullsisë së Gjilanit, me një përqindje prej 65%. Komuna e Gjilanit, strukturës rinore nuk ju ofron edhe shumë hapësirë për t'i zhvilluar aktivitetet e tyre dhe se kjo mbetet sfida kryesore me të cilën ballafaqohet rinia e Gjilanit. Sa i përket përgatitjes shkollorë-edukative në qytetin e Gjilanit është i kënaqur. Mirëpo gjendja jo e mirë arsimore është në vendbanimet e thella rurale, të cilëve ju mungon përgatitje e mesme shkollorë.

Edhe qendra sportive ekzistuese, janë të pa mjaftueshme për të përmbushur nevojat e mëdha të rinjve por edhe të vetë qytetarëve të grup moshave të rritura. Terrenet sportive për të rinj nëpër fshatra mungojnë, përveç në dy tre fshatra të komunës.

Shëndetësia – Në Gjilan funksionon shëndetësia sekondare, përmes spitalit Regjional të Gjilanit, i cili menaxhohet nga Ministria e Shëndetësisë. Në këtë spital i kryejnë shërbimet mjekësore qytetarët e komunave Gjilan, Kamenicë, Viti dhe Novobërdë. Komuna menaxhon me shëndetësinë primare. Përveç Qendrës Kryesore të Mjekësisë Familjare, në Gjilan funksionojnë edhe 32 institucione shëndetësore.

Kultura, omladina i sport - Kao i u drugim delovima Kosova, tako i u opštini Gnjilane, nakon rata je porastao interes za očuvanje i zaštitu kulturnog nasleđa. Ovo je potkrepljeno i osnivanjem Regionalnog centra za kulturnu baštinu u julu 2004.

Godine. Svojom posvećenosti i strasti postigli su do danas da inventariziraju oko 350 objekata sa arhitektonskim, arheološkim, istorijskih, umetničkih, ekoloških i ostalih vrednosti, te raritete. Objekti kulture u Gnjilanu su :

1. Gradsko profesionalno pozorište ;
2. Javna narodna biblioteka sa 10 biblioteka u selima;
3. Istorijski arhiv;
4. Domovi kulture u 6 sela;
5. Regionalni centar za kulturnu baštinu;
6. Gradski stadion;
7. Ostala kulturna i duhovna bogatstva.

U Gnjilanu se organizuju kulturne manifestacije, kao: Januarski plamen, Sajam knjiga, Majski sastanci. Mladi čine više od polovine stanovništva Gnjilana, sa 65%. Opština Gnjilane mladalačkoj struktura ne nudi puno prostora da razviju svoje aktivnosti i to ostaje glavni izazov za mlade iz Gnjilana. Što se tiče obrazovno-školskih priprema, u Gnjilanu je zadovoljavajuće. Ali, loše obrazovno stanje je u udaljenim seoskim naseljima, kojima nedostaje sekundarno školsko obrazovanje. Čak i postojeći sportski centri, nisu dovoljni da zadovolje veliki potrebu mladih, ali i samih građana viših starosnih grupa. Sportska igrališta za mlade nedostaju u selima, izuzev u dva ili tri sela u celoj opštini.

Zdravstvo - u Gnjilanu funkcionise sekundarno zdravstvo kroz Regionalnu gnjilansku bolnicu, kojom upravlja Ministarstvo zdravlja. U ovoj bolnici obavljaju medicinske usluge građani iz Gnjilana, Kamenice, Vitine i Novog Brda. Opština upravlja primarnom zdravstvenom zaštitom. Pored Centra za porodičnu medicinu, u Gnjilanu funkcionišu i 32 zdravstvene ustanove.

Culture, Youth and Sport - As in other parts of Kosovo, as well as in the municipality of Gjilan, after the war, the interest in the preservation and protection of cultural heritage has been growing. This was strengthened by the establishment of the Regional Centre for Cultural Heritage in July 2004. With commitment and passion, the centre has today an inventory of 350 buildings of architectural, archaeological, historical seniority, artistic, environmental, rarity and other values. Cultural buildings in the municipality of Gjilan are:

1. City Professional Theatre;
2. Public National Library with 10 libraries in villages;
3. Historical Archive;
4. Houses of Culture in 6 villages;
5. The Regional Centre for Cultural Heritage;
6. City Stadium;
7. Other Heritage and Spiritual Assets.

Cultural events organized in Gjilan are: January Flame, Book Fair, May meetings. Youth comprises of more than half of the population of Gjilan, with a percentage of 65%. The municipality of Gjilan does not offer much space to the youth structure to develop their activities and that remains the main challenge of the youth of Gjilan. School educational preparation in the city of Gjilan is satisfying. But not such a good situation is in remote rural settlements, which lack the secondary preparation school. Even existing sports centres, are insufficient to meet large youth needs but also to the citizens of the adult age group. There are no sport areas in villages except in two or three villages of the municipality.

Health - In Gjilan functions secondary health through the Gjilan Regional Hospital, which is managed by the Ministry of Health. In this hospital, medical services are performed by citizens of Gjilan, Kamenica, Viti and Novo Brdo. The municipality manages primary care. Besides the Main Family Medicine Centre, in Gjilan operate 32 health institutions.

Ekonomia

Industria - Deri në vitet e 90-ta, Gjilani kishte një ekonomi relativisht të zhvilluar dhe të qëndrueshme, e cila përbëhej nga Industria e tekstilit, Industria e duhanit, Industria e baterive, Fabrika e radiatorëve dhe stabilimenteve tjera ngrohëse, Fabrika e prodhimeve për xehetari dhe konstruksioneve të çelikut, Ndërmarrja hidro-ndërtimore dhe industriale "Morava e Binçës", Thertorja, Industria e miellit dhe e bukës si dhe veprimtari të tjera ekonomike dhe jo ekonomike.

Prodhimet "Made in Gjilan" ishin të njohura brenda Kosovës si dhe në tregun e jashtëm. Por, shfrytëzimi jo i drejtë dhe mirëmbajtja jo e duhur e këtyre kapaciteteve, gjatë periudhës së administrimit serb në Kosovë, ka bërë që riaktivizimi i tyre, pas vitit 1999, të jetë i vështirë. Shumica e ndërmarrjeve janë privatizuar tashmë si Industria e tekstilit, e Duhanit, Fabrika e miellit dhe bukës, "Agrokultura", "Morava e Binçës", "Çeliku", "28 Nëntori", "Kristali" dhe të tjera. Privatizimi krijoi ndërmarrje të reja afariste private, të cilat tani zhvillojnë veprimtari të ndryshme.

Bizneset - Në komunën e Gjilanit sipas regjistrit të bizneseve në dhjetor 2002 kanë qenë 3,084 biznese të regjistruara me 9,961 të punësuar, ndërsa tani sipas statistikave të fundit 2011 të bizneseve private janë të regjistruara 6800. Bizneset sipas sektorit të veprimtarisë janë: Tregtia, industria përpunuese, transport dhe komunikacion, hotelieri dhe restorante, ndërtimtari, afarizëm me pasuri të patundshme dhe shërbime të afarizmit, arsim, mbrojtje shëndetësore, bujqësi, industri minerale, ndërmjetësim financiar, furnizim me energji elektrike, gaz dhe ujë dhe veprimtari të tjera shoqërore.

Prodhimi - Furnizimin me lëndë të para bëhet nga importi prej shteteve ballkanike edhe ato të Evropës perëndimore dhe më pak nga tregu i brendshëm i Kosovës. Në këtë komunë janë 97 ndërmarrje prodhuese. Aktiviteti i tyre shtrihet në përpunimin e metaleve, përpunimin e drurit, tekstilit, industrisë ushqimore, etj. Në këto ndërmarrje janë të punësuar 776 punëtorë.

Privreda

Industria - Od 90-tih, Gnjilane ima relativno razvijenu i stabilnu privredu, koji se sastojala od tekstilne industrije, duvanska industrija, industrije baterija, fabrike za radijatore i druge opreme za grejanje, fabrike za rudarske proizvode i čelične konstrukcije, hidro-građevinskog i industrijskog preduzeća "Morava e Binçës", klanice, industrije brašna i hleba, kao i drugih privrednih i ne privrednih aktivnosti. Proizvodi "Made in Gnjilane" bili popularni na Kosovu, kao i na inostranom tržištu. Međutim, nepravilnom upotrebom ili neodgovarajućim održavanjem ovih kapaciteta tokom srpske administracije na Kosovu, je uticalo da njihova reaktivacija, posle 1999. godine, bude teška. Većina preduzeća je sada već privatizovana, kao tekstilna industrija, duvanska industrija, fabrika za brašno i hleb, "Agrokultura", "Morava e Binçës", "Čelik", "28. novembar", "Kristal" i druga. Privatizacija je stvorila nova privatna poslovna preduzeća, koje se bave različitim aktivnostima.

Preduzeća – U opštini Gnjilane, prema registru preduzeća, u decembru 2002. godine postojalo je 3.084 registrovanih preduzeća sa 9.961 zaposlenih, dok sada, prema poslednjim statistikama iz 2011., privatnih preduzeća su registrovano 6800. Preduzeća po sektorima delatnosti su: trgovina, prerađivačka industrija, transport i komunikacije, hotelijerstvo i restorani, građevina, poslovi sa nekretninama i usluge poslovanja, obrazovanje, zdravlje, poljoprivreda, industrija minerala, finansijsko posredovanje, snabdevanje električnom energijom, gasom i vodom, i druge društvene delatnosti.

Proizvodnja - Nabavka sirovina se vrši preko uvoza iz balkanskih država i onih u Zapadnoj Evropi, i nešto manje sa domaćeg tržišta na Kosovu. U ovoj opštini su 97 proizvodna preduzeća. Njihova aktivnost leži u obradi metala, preradi drveta, tekstilnoj, prehrambenoj industriji, itd. U ovim preduzećima zaposleno je 776 radnika.

Economy

Industry - By the 90 s, Gjilan had a relatively developed and stable economy, which consisted of the textile industry, the tobacco industry, the industry of batteries, factory for radiators and other heating equipment, factory for mining products and steel structures, hydro-construction and industrial enterprise "Morava e Binçës", slaughterhouse, flour and bread industry as well as other economic and not economic activities. Products "Made in Gjilan" were popular in Kosovo, as well as in the foreign market. However, improper use and improper maintenance of these capacities during the Serbian administration in Kosovo, made that their reactivation, after 1999, to be difficult. Most enterprises have already been privatized, as the textile industry, Tobacco, flour and bread factory, "Agrokultura", "Morava e Binçës", "Čeliku", "28 Nëntori", "Kristali" and others. Privatization created new private businesses enterprises, which now develop various activities.

Businesses – According to the Business Registry of Gjilan, in December 2002 were 3,084 registered businesses with 9,961 employees, whereas now, according to the latest statistics of 2011, there are 6800 private registered businesses. Businesses by sector of activity are: trade, processing industry, transport and communications, hotels and restaurants, construction, business with real estate and services of business, education, health care, agriculture, industry, minerals, financial intermediation, provision of electricity, gas and water and other social activities.

Production - Supply of raw materials is imported from the Balkan states and those of the Western Europe and less from the domestic market of Kosovo. In this municipality there are 97 manufacturing enterprises. Their activity lies in metal processing, wood processing, textile, food industry, etc. In these enterprises are employed 776 workers.

Bujqësia - Vlerësohet se në etapa të ndryshme më se 60% e popullsisë së Gjilanit me rrethinë, është marrë me bujqësi dhe jo rastësisht qyteti njihet si agro-industrial. Komuna e Gjilanit ka rreth 14,200 ha tokë të punueshme, mbi 20,000 ha pyje dhe kullosa, dhe 13,550 ha tokë djerrinë. Veprimtaria ekonomike bujqësore, kryesisht është e orientuar në mini-ferma të pulave me kapacitete të vogla, kultivim të gjedheve me prodhimi të kombinuar. Në fushën e lavëtarisë dominojnë kultura e grurit, misrit, thekrës dhe disa bimë foragjere. Zhvillim ka pasuar edhe nga lëmi i perimtarisë si në fushë të hapur, ashtu edhe në hapësira të mbuluara.

Turizmi - Objektet hoteliere kryesisht janë të ndërtuara në brendi të qytetit dhe pjesërisht në pjesët periferike. Në këto ndërmarrje janë të punësuar 976 punëtorë, ndërsa kapacitetet e objekteve hoteliere janë 14,640 m².

Tregtia - Në komunën e Gjilanit janë 1,813 ndërmarrje dhe shitore tregtare të cilat iu ofrojnë konsumatorëve lloje të ndryshme të mallrave si: mallra ushqimore, të higjienës, tekstilit, galanterisë së lëkurës, aparateve të amvisërisë, mobilierisë dhe mallrave të tjera të konsumit të gjerë. Në këto ndërmarrje janë të punësuar 6,345 punëtorë, ndërsa kapacitetet e objekteve shitëse janë 72,520 m².

Poljoprivreda – Procenjuje se da se u različitim fazama više od 60% stanovnika Gnjilana sa okolinom bavilo poljoprivredom, i grad nije slučajno poznata kao poljoprivredno-industrijski. Opština Gnjilane ima oko 14.200 hektara obradivog zemljišta, preko 20.000 ha šuma i pašnjaka, i 13.550 hektara opustošene zemlje. Poljoprivredno-privredna aktivnost je uglavnom orijentisana na mini farme pilića sa malim kapacitetima, uzgoj stoke sa kombinovanom proizvodnjom. U oblasti oranja dominiraju kulture pšenice, kukuruza, raži i malo stočne hrane. Razvoj je posledica i oblasti povrtarstva na otvorenim poljima, kao i u zatvorenim prostorima.

Turizam – Hotelijerski objekti su uglavnom izgrađeni u unutrašnjosti grada i delimično na periferiji. U tim preduzećima zaposleno je 976 radnika, dok su kapaciteti hotelijerskih objekata 14.640 m².

Trgovina – U opštini Gnjilane postoji 1.873 preduzeća i trgovina koje potrošačima nude različite vrste robe, kao: prehrambena, za higijenu, tekstilna, kožna galanterija, bela tehnika, nameštaj i ostala roba široke potrošnje. U ovim preduzećima zaposleno je 6.345 radnika, dok je kapacitet ovih objekata 72.520 m².

Agriculture – It is estimated that in different stages more than 60% of the population of Gjilan and its surrounding was involved in agriculture and not by chance the city is known as agro-industrial. The municipality has about 14,200 ha of arable land, over 20,000 ha of forests and pastures and 13,550 ha of wasteland. Agricultural economic activity is mainly oriented in mini-farms of chicken with small capacities, cultivation of cattle in combined production. In the area of ploughing dominate the agriculture of wheat, corn, rye and some fodder plants. Development was followed by the vegetable field in open fields, as well as in covered ones.

Tourism - Hotel facilities were built mainly within the city and partly in the peripheral parts. In these enterprises are employed 976 workers, while the capacity of the hotel facilities is 14,640 m².

Retail - In Gjilan there are 1,813 enterprises and commercial shops that provide customers various kinds of goods such as food, hygiene, textiles, leather handbags, household appliances, furniture and other goods of wide consumption. In these companies are employed 6,345 workers, while the capacity of selling facilities is 72,520 m².

Analiza e shpërndarjes së buxhetit komunal në fushat e ndryshme

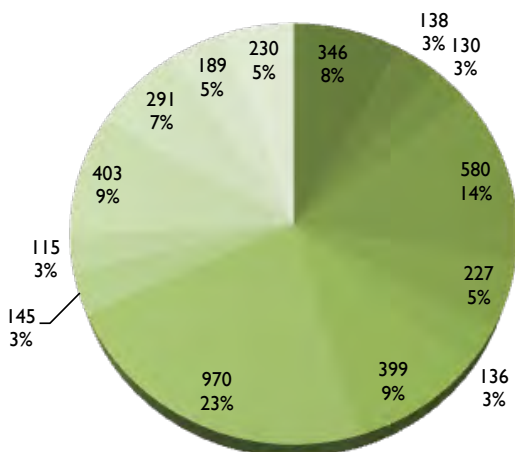
Me kornizën afatmesme buxhetore 2012–2014 të komunës së Gjilanit synohen të arrihen këto objektiva: zhvillimi i sferës së shëndetësisë, arsimit, kulturës dhe sportit; zhvillimi, promovimi dhe rigjenerimi i infrastrukturës lokale; përmirësimi i ambientit për të jetuar; përmirësimi i sigurisë dhe shëndetit; ofrimi i mjeteve për nevojtarët dhe të dëmtuarit; përmirësimi i kooperimit ndëretnik; përkrahja dhe zhvillimi i biznesit; të përpilohet një buxhet i qëndrueshëm komunal; të sigurohet një planifikim real i shpenzimeve dhe të hyrave buxhetore; dhe të shtohet transparencja në planifikimin e buxhetit. Bazuar në buxhetin e paraparë për tre vitet e ardhshme, në fushën e Trashëgimisë Kulturore shihet që investimet për çdo vit rriten, por kjo është prapë një përqindje shumë e ulët në krahasim me buxhetin e përgjithshëm të planifikuar.

Analiza opštinskih budžetskih izdvajanja za različite oblasti

Srednjoročnim budžetskim okvirom 2012-2014 opštine Gnjilane teži se postizanje sledećih ciljeva: razvoj oblasti zdravstva, obrazovanja, kulture i sporta; razvoj, promocija i regeneracija lokalne infrastrukture; poboljšanje uslova za život; poboljšanje bezbednosti i zdravlja; obezbeđivanje sredstava za siromašne i oštećene; unapređenje među etničke saradnje; podrška i razvoj poslovanja; sastavljanje održivog opštinskog budžeta; obezbediti realno planiranje troškova i budžetskih prihoda; i povećanje transparentnosti u planiranju budžeta. Na osnovu projektovanog budžeta za naredne tri godine, u oblasti kulturnog nasleđa, vidi se da investicije rastu svake godine, ali to je i dalje veoma mali procenat u odnosu na ukupan planiran budžet.

Analysis of the distribution of the municipal budget in various fields

With the 2012-2014 medium-term budgetary framework of Gjilan municipality are intended to be achieved the following objectives: the development of the sphere of health, education, culture and sport; development, promotion and regeneration of local infrastructure; improving the living environment; improving health and safety; provision of funds for the needy and the injured; improvement of inter-ethnic cooperation; support and business development; develop a sustainable municipal budget; ensure a real expense planning and budget revenues; and increase transparency in budget planning. Based on the projected budget for the next three years, in the field of Cultural Heritage it is seen that investments grow every year, but this is still a very low percentage compared to the total planned budget.

- Zyra e Kryetarit / Kancelarija gradonačelnika / Mayor's Office
- Drejtoria për Administratë të Përgjithshme / Odeljenje opšte administracije / Department of General Administration
- Inspeksioni / Inspekcija / Inspection
- Prokurimi / Nabavka / Procurement
- Drejtoria për Financa dhe Buxhet / Odeljenje za budžet i finansije / Department of Finances and Budget
- Drejtoria për Shërbime Publike Komonale dhe Emergjencë / Odeljenje javnih usluga i hitnih intervencija / Department of Communal Public Services and Emergency
- Drejtoria për Mbrojtje dhe Shpëtim / Odeljenje za zaštitu i spašavanje / Department for Protection and Rescue
- Drejtoria për Bujqësi, Pylltari dhe Zhvillim Rural / Odeljenje poljoprivrede šumarstva i ruralnog razvoja / Department of Agriculture, Forestry and Rural Development
- Drejtoria për Gjeodezi, Kadastër dhe Pronë / Odeljenje za geodeziju, katastar i imovinu / Department of Geodesy, Cadastre and Property
- Drejtoria e Urbanizmit dhe Mbrojtja e Mjedisit / Odeljenje urbanizma i zaštite životne sredine / Department of Urbanism and Environment Protection
- Drejtoria për Shëndetësi dhe Mirëqenie Sociale / Odeljenje za zdravstvo i socijalnu zaštitu / Department of Health and Social Welfare
- Drejtoria për Kulturë, Rini dhe Sport / Odeljenje za kulturu, omladinu i sport / Department of Culture, Youth and Sport
- Drejtoria Komonale e Arsimit / Opštinsko odeljenje za obrazovanje / Local Education Department
- Zyra për komunitete / Kancelarija za zajednice / Community Office

Analiza urbane e komunës

Para se të flasim për analizat urbane të komunës së Gjilanit, do të flasim së pari në kontekst më të gjere hapësinorë - Plani Hapësinorë i Kosovës dhe pastaj kontekst më të ngushtë - Plani Zhvillimor Komunal, Plani Zhvillimore Urban dhe Planet Rregullative.

Plani Hapësinor i Kosovës është i bazuar mbi vizionin për të ardhmen: "Kosova vend sovran i integruar në Bashkësinë Evropiane me zhvillim të qëndrueshëm socio-ekonomik, infrastrukturë dhe teknologji moderne, me mundësi arsimimi për të gjithë, fuqi punëtore të kualifikuar, një vend që ka respekt për mjedisin, trashëgimin natyrore dhe kulturore për tërë territorin e vet dhe vendet fqinjë, me një shoqëri të hapur që e promovon llojllojshmërinë dhe shkëmbimin e ideve, duke respektuar të drejtat e të gjithëve."

Pjesa qendrore e Planit Hapësinor është Strategjia Zhvillimore Hapësinore. Kjo Strategji e propozuar bazohet në tri parime kryesore: Parimi i parë është zhvillimi i rrjetit të fuqishëm urban për zhvillim ekonomik. Parimi i dytë zhvillimi dhe ruajtja e burimeve natyrore. Dhe parimi i tretë është zhvillimi i lidhjeve strategjike. Strategjia dhe objektivat për një zhvillim të dëshirueshëm hapësinor, ekonomik, mjedisor dhe shoqëror janë të ndara në katër grupe.

Urat e Kosovës – Zona e verdhë: rajonet përreth Gjilanit/Ferizajt dhe përreth Gjakovës. Përqendrimi në shërbime dhe tregti, industri të lehtë, bujqësore dhe turizëm.

Plani Gjeneral Urban 1980 – Përfshinte tërë zonën urbane të Gjilanit. Ky plan i përgatitur në atë kohë, ishte plani i rrethuar me zona banuese të dendësisë së ndryshme, ndërsa zonat industriale ishin planifikuar të zhvillohen në pjesën jug-lindore dhe atë verilindore. Sigurisht për shkak të zhvillimit dhe ndryshimit drastik të qytetit shumë një pjesë e vogël është inkorporuar në planet e sotme. Gjilani edhe më parë ka pas PDU të një pjesë të tij, por ato u inkorporuan në planet detale urbanistike pas aprovimit të PGJU. Planet Detale Urbanistike të cilat janë ende në fuqi të pjesës Urbane të Gjilanit janë:

Urbana analiza opštine

Pre nego što pričamo o urbanim analizama opštine Gnjilane, pričaćemo o širem kontekstu prostora – Prostorni plan Kosova i zatim uži kontekst – Opštinski razvojni plan, Urbani razvojni plan i Regulatorni planovi **Prostorni plan Kosova** je zasnovan na viziji za budućnost: "Kosovo je suverena država integrisana u Evropsku uniju sa održivim društveno-ekonomskim razvojem, infrastrukturom i savremenom tehnologijom, sa mogućnosti obrazovanja za sve, i stručnom radnom snagom,

zemlja koja ima poštovanja prema životnoj sredini, prirodnom i kulturnom nasljeđu i celoj svojoj teritoriji i susednim zemljama, sa otvorenim društvom koje promovise raznolikost i razmenu ideja, uz poštovanje prava svih." Centralni deo Prostornog plana je Strategija prostornog razvoja. Ova predložena strategija bazira se na tri osnovna principa: Prvi princip je razvoj snažne urbane mreže za privredni razvoj. Drugi princip razvoj i očuvanje prirodnih resursa. I treći princip je razvoj strateških odnosa. Strategija i ciljevi za jedan poželjan prostorni, privredni, ekološki i društveni razvoj su podjeljeni u četiri grupe.

Kosovski mostovi - žuta zona: regioni oko Gnjilana/Uroševca i oko Đakovice. Fokusiranje na usluge i trgovinu, laku industriju, poljoprivredu i turizam.

Generalni urbanistički plan 1980

– Obuhvatao je ceo gradski prostor Gnjilana. Taj plan pripremljen u to vreme, bio plan okružen stambenim područjima različite gustine, a industrijske zone su planirane da se razviju na jugoistočnom i severoistočnom delu. Naravno zbog razvoja i drastične promene grada veoma mali deo je uključen u današnje planove. Gnjilane je i ranije imao URP za jedan deo grada, ali je plan povezan sa detaljnijim urbanističkim planovima nakon usvajanja GUP. Detaljni urbanistički plan koji je još uvek na snazi u delu urbanog Gnjilana:

Urban municipal analysis

Before we talk about urban analysis of Gjilan, we will talk first about the wider spatial context - Spatial Plan of Kosova and then the narrow context - Municipal Development Plan, Urban Development Plan and Regulatory plans.

Spatial Plan of Kosova is based on the vision for the future: "Kosovo is a sovereign country integrated in the European Union with sustainable socio-economic development, infrastructure

and modern technology, education opportunities for all, skilled workforce, a country that has respect for the environment, natural and cultural heritage for all its territory and neighbouring countries, with an open society that promotes diversity and exchange ideas, while respecting the rights of all." The central part of the Spatial Plan is Spatial Development Strategy. This proposed strategy is based on three main principles:

The first principle is the development of a strong urban network for economic development. The second principle is the development and preservation of natural resources. And the third principle is the development of strategic relations. The strategy and objectives for a desirable spatial, economic, environmental and social development are divided into four groups. Kosovo bridges - Yellow Zone: regions around Gjilan/ Ferizaj and around Gjakova. Focusing on services and trade, light industry, agriculture and tourism.

General Urban Plan 1980

- Included the whole urban area of Gjilan. This plan drafted at that time, was the plan surrounded by residential areas of different density, while industrial areas were planned to be situated in the south-east and northeast. Of course due to the development of the city and the drastic change, a very small part of it was incorporated in the today's plans. Gjilan has previously had PDU of a part of it, but they were incorporated into the detailed urban plans after the approval of GUP. Detailed Urban Plans, which are still in force of the urban part of Gjilan are:

1. "Pjesa e vjetër e Qytetit" – 1973, e cila përfshinë anën e djathtë të qendrës duke filluar nga hoteli deri te rruga për Malishevë, duke përfshirë edhe tregun e gjelbër deri te ish Autoshkolla për të vazhduar rrugës nga qendra deri te hoteli Kristal.
2. "Pjesa e vjetër e Qytetit" – 1974, e cila përfshinë anën e majtë nga Arhivi Historik deri te udhëkryqi, lumi Mirusha, pastaj nga Stadioni dhe kompleksi i shkollave deri te rruga e parë në lagjen "Dheu i Bardhë", rruga "A. Presheva", lumi Stanishor, ish INA e në drejtim të qytetit duke përcjellur rrugën kryesore deri te Arhivi Historik.
3. "Pjesa e vjetër e Qytetit" – 1974, ana e djathtë e qytetit nga Stacioni i Autobusëve drejt qendrës deri te hoteli Kristal, prej Xhamisë së vogël deri te udhëkryqi në lagjen "Iliria" dhe deri te Ndërtesa e zjarrfikësve drejt qendrës.
4. "Ekonomia e pyjeve" – 1970, në mes të Stadionit dhe "Dardania 2".
5. "Dardania 1" – 1973 dhe "Dardania 2" – 1976 vendimi i KK-Gjilan nr.01-350-18/76-01, dt.09.06.1976, (g.z.K.nr. 31/76), 33.67 hektar.
6. Ndryshimi dhe plotësimi i PDU: "Dardania 1 dhe Dardania 2", vendimi i KK-Gjilan, nr.01-350-51/81, dt.25.12.1981, (g.z.K.nr8/1981).
7. "Parku i epërm – Iliria, nr.01.350-17/76-01, dt.09.06/1976, (g.z.Kos. nr.31/76), 41.11 hektar.
8. "Nën Kodrën e Dëshmorëve" – Rruga Prishtinë-Gjilan deri te udhëkryqi, prej çerdhes së fëmijëve duke vazhduar përpjetë lumit Mirusha deri te qeshma e Petigovcit.
9. "Kodra e Dëshmorëve I dhe Kodra e Dëshmorëve 2" – 1984.
10. "Dheu i Bardhë I dhe Dheu i Bardhë 2" – 1984.
11. "Arbëria I dhe Arbëria 2" – 1984,
12. "Spitali Rajonal – Kosova Petrolli" – 1984.
13. "Banja" – 1986.
14. "Zona Industriale", vendimi i KK-Gjilan, nr.01-4732/020, dt.08.07.2002.
15. "Zona Perëndimore – Qarku", vendim i KK-Gjilan nr.01-8030/020 dt.04.10.2002.
16. "Iliria" (pjesë e ish "Kamnikut"), 2004.
17. "Pjesa nën Hallën e sporteve", 2004.
18. "Varrezat e reja", në lagjen Zabel, vendimi i KK-Gjilan, për qasjen e

1. "Stari grad"- 1973, koja obuhvata desnu stranu centra, počevši od hotela do puta prema Mališevu, obuhvatajući i zelenu pijacu do bivše Auto-škole, da bi se nastavilo putem od centra do hotela Kristal
2. "Stari grad" – 1974, koja obuhvata levu stranu od Istorijeskog arhiva do raskrsnice, reke Miruša, zatim od studiona i kompleksa škola do prve ulice za naselje "Bela zemlja", ulice "A. Preševa", reke Stanišor, bivša INA u pravcu grada, prateći glavnu ulicu Istorijeskog arhiva
3. "Stari grad" – 1974, desna strana grada od Autobuske stanice u pravcu centra do hotela Kristal, od Male džamije do raskrsnice u naselju Ilirija i do Vatrogasnog doma u pravcu grada.
4. "Šumska privreda" – 1970, između stadiona i "Dardanija 2"
5. "Dardanija 1" – 1973 i "Dardanija 2" – 1976 odluka SO Gnjilane, br.01-350-18/76-01, dt.09.06.1976, (službeni opštinski list br. 31/76), 33.67 hektara.
6. Izmena i dopuna URP: "Dardanija I i Dardanija 2", odluka SO Gnjilane, br.01-350-51/81, dt.25.12.1981, (s.o.l. br. 8/1981).
7. "Gornji park – Ilirija", br.01.350-17/76-01, dt.09.06/1976, (s.o.l. br.31/76), 41.11 hektara.
8. "Pod brdom palih boraca" – Put Priština-Gnjilane do raskrsnice, od vrtića uz reku Miruša do česme Petigovca.
9. "Brdo palih boraca I i Brdo palih boraca 2" – 1984.
10. "Bela zemlja I i Bela zemlja 2" – 1984.
11. "Arberia I dhe Arberia 2" – 1984,
12. "Regionalna bolnica – Kosova Petrol" – 1984.
13. "Banja" – 1986.
14. "Industrijska zona", odluka SO Gnjilane, br.01-4732/020, 08.07.2002.
15. "Zapadna zona – Okrug", odluka SO Gnjilane, br.01-8030/020, 04.10.2002.
16. "Ilirija" (deo bivšeg "Kamnika"), 2004.
17. "Deo ispod Hale sportova", 2004.
18. "Novo groblje", u naselju Zabel, odluka SO Gnjilane, za pristup izradi RUP br.01-5028/020/I, 29.05.2003, 12.67 hektara,

1. "The old part of the city" - 1973, which includes the right side of the centre starting from the hotel to the street to Malisheva, including green market to the former Auto school, to continue to the way from the centre to the hotel Kristal.
2. "The old part of the city" - 1974, which includes the left side from the Historical Archive to the junction, the river Mirusha, then the stadium and school complex to the first street of the neighbourhood "Dheu i Bardhe", road "A. Presheva", Stanishor River, former INA towards the city following the main road to the Historical Archive.
3. "The old part of the city" - 1974, the right side of the city from the bus station towards the centre to the hotel Kristal, from the small mosque until the junction in the neighbourhood "Illyria" to the fire brigade towards the centre.
4. "Forest Economy" - 1970 between the stadium and "Dardania 2".
5. "Dardania 1" - 1973 and "Dardania 2" - 1976, the decision of MA of Gjilan, no. 01- 350-18 / 76-01, date: 09.06.1976 (g.z.K. no. 31/76), 33.67 hectares.
6. Amendment of the PDU "Dardania I and Dardania 2", the decision of MA Gjilan, no. 01-350-1 / 81, date: 25.12.1981 (g.z.K. no. 8 / 1981).
7. Upper park - Iliria, no. 01.350- 17 / 76-01, date: 09.06 / 1976 (g.z.Kos. No.31 / 76), 41.11 hectares.
8. Under Kodra e Dëshmorëve" - Prishtina- Gjilan road to the crossroad, from kindergarten continuing uphill to the Mirusha River up to Petigovci fountain.
9. "Kodra e Dëshmorëve I and Kodra e Dëshmorëve 2" - 1984.
10. "Dheu i Bardhë I and Dheu i Bardhë 2" – 1984.
11. "Arbëria I and Arbëria 2" – 1984,
12. "Regional Hospital - Kosova Petrol" - 1984.
13. "Banja" – 1986.
14. "Industrial Zone" MA Gjilan decision, no. 01-4732 / 020, date: 08.07.2002.
15. "West Zone - Qarku" MA Gjilan decision no. 01-8030 / 020, date: 04.10.2002.
16. "Iliria" (part of the former "Kamniku") 2004.
17. "The part under the Hall of Sports" 2004.

e hartimit të PrrU nr.01-5028/020/1, dt. 29.05.2003, 12.67 hektar,
19. "Projekti i Rregullimit të "Shtrati i lumit Mirusha", 2007.

Plani Zhvillimor Komunal i Gjilanit 2006 2015+ (PZHK) është hartuar bazuar në Ligjin e Planifikimit Hapësinorë dhe Urdhëresave Administrative të lëshuara nga MMPH, të dhënat dhe informacionet nga Drejtoritë e Kuvendit Komunal të Gjilanit, vizionin dhe strategjinë e Kuvendit Komunal të Gjilanit si dhe punën profesionale të ekspertëve nga partneriteti: Instituti i Shkencës dhe Teknologjisë, Prishtinë; Hessen Agentur Stadtentwicklungs-gesellschaft mbH, Wiesbaden; Institut Wohnen und Umwelt, Darmstadt dhe Planungsgruppe P4, Berlin.

Formimi i grupeve punuese, grumbullimi i informatave të gjendjes dhe përgatitja e draftit të parë deri tek debati final publik, ishin sfidat e këtij plani. Sigurisht pasuan vërejtjet sugjerimet dhe ankesat nga publiku dhe pas shqyrtimit të kërkesave nga publiku u finalizua në korrik të vitit 2008. Dërguan në Ministrinë e Mjedisit dhe Planifikimit Hapësinor për të kërkuar aprovimin dhe pastaj u miratua formalisht në Kuvendin Komunal të Gjilan.

Plani Rregullues- Qarku - Një Plan i ri rregullues urban për një zonë të madhe për ca. 290 hektar "Qarku" është aprovuar kohët e fundit nga Kuvendi Komunal i Gjilanit. Ky Plan përcakton një korridor të gjelbër qendror i rrethuar me shkolla dhe komplekse hotelesh. Banimi individual është planifikuar kryesisht në zonat e qëndrueshme afër qytetit ekzistues.

Përfshirja e Trashëgimisë Kulturore në planet komunale

Plani zhvillimor i Komunës së Gjilanit është përgatitur nën udhëheqjen e Drejtorisë së Planifikimit Urban dhe drejtorive të tjera të rëndësishme komunale. Për përkrahje profesionale në procesin e përgatitjes së këtij plani, komuna e Gjilanit ka kontraktuar konsorciumin multidisiplinar në përbërje: Instituti i Shkencës dhe Teknologjisë (INTECH), Hessen Agentur GmbH (HA), Institut Wohnen und Umwelt GmbH (IWU) dhe Planungsgruppe 4 Berlin GmbH (P4).

19. "Projekti i rregullimit të "Korita reke Mirusha", 2007.

Opštinski razvojni plan

Gjilana 2006-2015+ (ORP) je izrađen na osnovu Zakona o prostornim planiranju i Administrativnih uputstava koje je izdao MSPP, podaci i informacije od Odeljenja Skupštine Opštine Gjilana, vizije i strategije Skupštine Opštine Gjilana i stručnog rada eksperata iz parteritetstava: Institut za nauku i tehnologiju, Priština; Hessen Agentur Stadtentwicklungsgesellschaft mbH, Wiesbaden; Institut Wohnen und Umwelt, Darmstadt dhe Planungsgruppe P4, Berlin. Formiranje radnih grupa, prikupljanje informacija o stanju i priprema prvog nacrtu, sve do javne debate, bili su izazovi ovog plana. Naravno, sledile su sugestije i primedbe zatim upozorenja od strane javnosti, da bi se razmatranje zahteva javnosti završilo u julu 2008. godine kad su poslali ministru životne sredine i prostornog planiranja na odobrenje, a zatim su i formalno odobreni u Skupštini Opštine Gjilane.

Regulacioni plan – Okrug - Novi regulacioni urbanistički plan za veliku zonu od cca. 290 hektara "Okrug" je odobren nedavno od strane Skupštine Opštine Gjilane. Ovaj plan definiše centralni zeleni koridor okružen restoranima i kompleksima hotela. Individualno stanovanje je planirano uglavnom u stabilnim zonama u blizini postojećeg grada.

Uključivanje kulturne baštine u opštinskim planovima

Opštinski razvojni plan Gjilane je pripremljen pod vođstvom Odeljenja za urbanizam i drugih relevantnih odeljenja u opštini. Za stručne savete u procesu pripreme plana, opština Gjilane je ugovorila multidisciplinarni konzorcijum koji se sastoji od: Instituta za nauku i tehnologiju (INTECH), Hessen Agentur GmbH (HA), Instituta Wohnen und Umwelt GmbH (IWU) i Planungsgruppe 4 Berlin GmbH (P4).

18. "New Cemetery" in the neighbourhood Zabel, MA Gjilan's decision to access the drafting of URP no. 01-5028 / 020/1 date: 29.05.2003, 12.67 hectares,

19. "The project of treatment of Mirusha river bed", 2007.

Municipal Development Plan of Gjilan 2006 2015+ (MDP)

is designed based on the Law on Spatial Planning and Administrative Orders issued by MESP, the data and information from the General Municipal Assembly Directorates, vision and strategy of the Municipal Assembly and the professional work of experts from the partnership: Institute of Science and Technology, Prishtina; Hessen Agentur Stadtentwicklungsgesellschaft mbH, Wiesbaden; Institut Wohnen und Umwelt, Darmstadt dhe Planungsgruppe P4, Berlin. The creation of working groups, gathering information of the condition and preparation of the first draft to the final public debate, were the challenges of this plan. Certainly remarks, suggestions and complaints from the public followed and after reviewing the requests from the public, the plan was finalized in July 2008. It was delivered to the Ministry of Environment and Spatial Planning for approval and was formally approved in the Municipal Assembly of Gjilan.

Regulatory Plan- County - A new urban plan for a large area for ca. 290 hectare "Qarku" was approved recently by the municipality of Gjilan. This Plan defines a central green corridor surrounded by restaurants and hotel complexes. Individual housing is planned mainly in the sustainable areas close to existing city.

Inclusion of Cultural Heritage in municipal plans

The development plan of the Municipality of Gjilan has been prepared under the leadership of the Department of Urban Planning and other relevant departments of the municipality. For expert advice on the process of preparing the plan, the municipality of Gjilan has contracted consortium multidisciplinary composition: Institute of Science and Technology (INTECH), Hessen Agentur GmbH

Ky konsorcium përfshinë të gjithë spektrin e detyrave planifikuese urbane dhe mbështet Komunën në procesin e hartimit të planit zhvillimor komunal dhe atij urban.

Trashëgimia Kulturore – Shikuar nga këndi historik, zanafillat për trashëgiminë kulturore të këtij vendi, datojnë qysh në kohën e neoliti, etapa e fundit e gurit. Që nga ajo kohë zona e quajtur Anamoravë, është shndërruar në një qendër administrative, ekonomike e kulturore.

I gjithë materiali që përfshinë monumentet historike të kësaj ane, janë marr dhe janë dërguar në Beograd. Me themelimin e Qendrës Rajonale për Trashëgimi Kulturore, u rikthyen vlerat e dikurshme që i kishte Gjilanit, ku me mund të madh që nga viti 2004 ka filluar të bëjë inventarizimin e të gjitha monumenteve në rajonin e Anamoravës. Komuna në anën tjetër, ndihmon dhe është në konsultim të rregullt me QRTK-në rreth lëshimit të lejeve urbanistike në ato zona historike të qytetit. Sipas kësaj, na lë të kuptohet se bashkëpunimi i këtyre dy institucioneve është në nivelin e kënaqshëm. Përkrahja ligjore për mbrojtjen e monumenteve kulturore është ajo e datës 1977 – Ligji mbi mbrojtjen e Monumenteve Kulturore; Ligji i Kosovës nr. 19/77, në përmbledhjen e ligjeve 1977.

Për shkak të situatës politike të mëparshme në Kosovë dhe zgjedhja e njëanshme etnike e objekteve të trashëgimisë kulturore që duhet të mbrohen me ligj, nuk ekzistojnë shumë ndërtesa të veçanta të mbrojtura me ligj në komunën e Gjilanit. Shumica e monumenteve të rëndësishme përkatëse historike e kulturore ende nuk janë të mbrojtura me ligj. Rëndësia e mbrojtjes së Monumenteve historike për zhvillimin komunal nuk është vetëm prosperiteti ekonomik, apo ai që krijon pamjen e një qyteti modern, por gjithashtu faktorët e bukurisë së peizazhit të atij qyteti, peizazhi i tij përreth, llojllojshmëria e tij kulturore, indigjenit “shpirti” i lokacionit dhe tipari i tij i veçantë i mjaftueshëm së paku i paraqitur nga ndërtesat e tij historike. Në parimet e përgjithshme të zhvillimit të vendit, Gjilani si Vizion vendos prioritetet dhe qëllimet e përparimit dhe mbrojtjes së resurseve natyrore dhe trashëgimisë natyrore.

Ovaj konzorcijum obuhvata čitav spektar zadataka za urbanističko planiranje i podržava Opštinu u procesu izrade opštinskog urbanog i razvojnog plana.

Kulturna baština - Iz istorijske perspektive, poreklo kulturne baštine ove zemlje datira iz doba neolita, poslednja etapa kamenog doba. Od tada je područje nazvano Ana Morava (Pomoravlje), postao administrativni, privredni i kulturni centar. Sav materijal koji obuhvata istorijske spomenike, su uzeti i poslani u Beograd. Osnivanjem Regionalnog centra za kulturnu baštinu, vratile su se stare vrednosti koje je Gnjilane imalo, gde su uz veliki napor od 2004. godine počeli da vrše inventarizaciju svih spomenika u regionu Ana Morave. Opština sa druge strane, pomaže i u redovnim je konsultacijama RCKB u vezi izdavanja urbanističkih dozvola u tim istorijskim zonama grada. Prema tome, to nam nagoveštava da je saradnje ove dve institucije na zadovoljavajućem nivou. Pravna podrška za zaštitu spomenika kulture datira iz 1977 - Zakon o zaštiti spomenika kulture; Kosovski Zakon br. 19/77 u zbirci zakona 1977. Zbog ranije političke situacije na Kosovu, i jednostranog etničkog izbora objekata kulturnog nasleđa koje treba zaštititi zakonom, ne postoji mnogo posebnih građevina koje su zaštićene zakonom u Gnjilanu. Većina spomenika relevantnog istorijskog i kulturnog značaja još uvek nisu zaštićeni zakonom. Značaj zaštite istorijskih spomenika za razvoj opštine nije samo ekonomski prosperitet, ili ono što stvara utisak modernog grada, već i faktori lepote pejzaža grada, pejzaž okruženja, kulturna raznolikost, “duša” lokacije i posebne karakteristike grada, koja su barem predstavljene istorijskim građevinama. Opštim principima nacionalnog razvoja, Gnjilane kao Viziju postavlja prioritete i ciljeve unapređenja i zaštite prirodnih resursa i prirodnog nasleđa.

(HA), Institut Wohnen und Umwelt GmbH (Iwu) and Planungsgruppe 4 Berlin GmbH (P4).

This consortium includes the entire spectrum of urban planning tasks and supports the municipality in the process of drafting the municipal development and urban plan.

Cultural Heritage - From the historical perspective, the origins of the cultural heritage of this country, dates back to Neolithic times, the last stage of stone. Since then the area called Ana Morava, has become an administrative, economic and cultural centre. The whole material that comprises the historical monuments of the area, was taken and sent to Belgrade. With the establishment of the Regional Centre for Cultural Heritage, were returned the values that Gjilan used to have, where with great effort since 2004 has started to do an inventory of all the monuments in the region of Ana Morava. The municipality on the other hand, helps and is in regular consultation with RCCH about permits in the historic urban areas in the city. Accordingly, it hints that cooperation of these two institutions is satisfactory. Legal support for the protection of cultural monuments is that of 1977 – The Law on Protection of Cultural Monuments; Kosovo Law no. 19/77, in summary of laws 1977. Due to the political situation in Kosovo and unilateral choice of ethnic and cultural heritage buildings that should be protected by law, there are not many special buildings protected by law in Gjilan. Most of the monuments of relevant historical and cultural significance are still not protected by law. The importance of the protection of historic monuments for the municipal development is not only economic prosperity, or that of creating the appearance of a modern city, but also the factors of the beauty of the landscape of the city, the landscape of its surroundings, its cultural diversity, indigenous “soul” of the location and its special feature at least represented by its historic buildings. In the general principles of the national development, Gjilan as Vision sets priorities and goals of improvement and protection of natural resources and natural heritage.

Në prioritetet strategjike, në kuadër të planifikimit dhe menaxhimit të vendbanimeve nga këndi i fushëveprimit të saj, parashihet masat mbrojtëse të objekteve dhe zonave të trashëgimisë kulturore dhe historike. Mjedisi dhe Shfrytëzimi i Tokës është prioriteti tjetër strategjik, ku në fushëveprimin e saj parashihet mbrojtjen e hapësirave dhe objekteve me vlera natyrore. Zonat malore të kësaj që janë të shpallura si 'Zona të mbrojtura pyjore', kanë potencial edhe për rekreacion dhe turizëm natyror. Të identifikuar si të tilla janë dy, burimi i ujit mineral afër Doberqnit dhe liqet artificial afër Pogragjës. Kjo në të ardhmen do të zhvillojë një degë të rëndësishme ekonomike.

Njëra ndër format për të mbrojtur trashëgimin kulturore është ajo nëpërmjet vetëdijesimit të popullsisë. Me hapjen e një Muzeu Lokal në vend, ku do të ekspozoheshin vlerat e monumenteve, do të ishte një formë e vetëdijesimit për popullatën. Për ta ruajtur edhe më shumë monumentin, atë duhet ta kalojnë në shfrytëzim dhe mos të lihet dhe ti zhvishen vlerat e saj. Me planifikim urban, objektet e tilla në një lokacion të vetmuar, duhet të parashihet që objektet përreth nuk guxojnë ta cenojnë hapësirën e nevojshme mbrojtëse dhe origjinën e tyre.

Trashëgimia Natyrore – Përkujdesja dhe mbrojtja e Trashëgimisë Natyrore është e obliguar Ministria e Mjedisit dhe Planifikimit Hapësinor. Për këtë çështje është hartuar Ligji për Mbrojtjen e Mjedisit në vitin 2003. Njëra ndër peizazhet më të njohura është gryka e Llapushnikut, afër Pogragjës, të cilës duhet kushtuar kujdes duke definuar zonën e saj të veçantë të mbrojtjes. Po ashtu ky rajon është i shquar edhe me burime të ujërave minerale, më të njohurat janë: Banja e Uglarit në fshatin Uglarë, Banja e Doberqanit në fshatin Doberqan si dhe Banja e Kllokotit, në Kllokot. Tre objektiva plotësuese esenciale duhet të aprovohen:

Mbrojtja e Trashëgimisë Natyrore, peizazhit të hapur dhe pyjeve, nga aktivitetet e vendbanimeve, shkatërrimet e mëtejme dhe eksploatimeve të pa përkrahura;

Të krijohen qasje në burimet e natyrës për të ju bërë të mundur popullatës ti shijojnë bukuritë e natyrës

U stratezhikim prioritetima, u okviri planiranja i upravlanja naseljima iz ugla svog delokruga, predviđa zaštitne mehanizme objekata i zona kulturnog i istorijskog nasleđa. Životna sredina i korišćenje zemljišta je još jedan strateški prioritet, koji u svom obimu i obezbeđuje zaštitu prostora i objekata sa prirodnim vrednostima. Planinske zone koje su označene kao "zaštićene šumske površine" imaju potencijal za rekreaciju i prirodni turizam. Takve su identifikovane dve, kao što su izvor mineralne vode u blizini Dobričana i veštačko jezera u blizini Podgrađa. Ovo će u budućnosti razviti važnu privrednu granu. Jedan od oblika za zaštitu kulturnog nasleđa je kroz podizanje svesti stanovništva. Otvaranje lokalnog muzeja, gde bi se izložili vrednosti spomenika, bi bio jedan oblik osveščivanja stanovništva. Da bi se spomenici još vise sačuvali moraju preći u upotrebu, a ne da se ostave po strani i da gube na svojoj vrednosti. Urbanističkim planiranjem, takvi objekti će se čuvati na mirnom mestu, te treba obezbediti da okolni objekti ne krše potrebni zaštitni prostor i njihovo poreklo.

Prirodna baština - brigu i zaštitu prirodne baštine obavezuje Ministarstvo životne sredine i prostornog planiranja. Za ovo pitanje je izrađen Zakon o zaštiti životne sredine 2003. godine. Jedan od najpoznatijih pejzaža je klisura Lapušnika, blizu Podgrađa, na koju treba da se obrati pažnja definisanjem specifične zaštićene zone. Isto tako, ovaj region je izuzetno bogat izvorima mineralne vode, najpoznatiji su: Banja u Ugljaru u selu Ugljare, Banja u Dobričanu, selo Dobričane i Klokot Banja, u Klokotu. Tri bitna komplementarna cilja moraju biti odobrena: zaštita prirodne baštine, otvorenog pejzaža i šuma, od aktivnosti naselja, daljnog uništavanja i ne podržanih eksploatacija; Napraviti pristup prirodnim resursima za građane što bi im omogućilo da uživaju u lepotama prirode i pejzaža.

In the strategic priorities, within the planning and management of settlements from the angle of its scope, it provides safeguarding measures for buildings and areas of cultural and historical heritage. The Environment and Land Use is another strategic priority, which in its scope provides the protection of areas and objects of natural heritage. Mountainous areas that are designated as "protected forest areas" have the potential for natural recreation and tourism. Identified as such are two, the source of mineral water nearby Doberqni and the artificial lake near Pogragja. This in the future will develop an important economic branch. One of the forms to protect cultural heritage is through awareness of the population. With the establishment of a local museum in the city, displaying the monuments values, it would be a form of making the population aware. To preserve the monument even more, it should be utilized and not left and loose its values. With urban planning, such facilities in a secluded location, should be provided that the surrounding objects do not violate the necessary protective space area and their origin.

Natural heritage - Care and protection of Natural Heritage is obliged by the Ministry of Environment and Spatial Planning. For this issue was drafted the Environmental Protection Law in 2003. One of the most popular landscape is the Llapushniku gorge near Pogragja, which should have its special protective area defined. Also, this region is remarkable with mineral water springs, the best known are: the Bath of Uglarë in the Uglarë village, the Bath of Doberqan in the village Doberqan and the Bath of Kllokot in Kllokot. Three essential complementary objectives must be approved: The protection of Natural Heritage, open landscape and woods by settlement activities, further destruction and unsupported exploitation; To create access to the resources of nature so that people can enjoy the beauties of nature and landscape.

dhe peizazhit;

Trashëgimia Kulturore dhe Natyrore në Komunën e Gjilanit

Ministria e Kulturës, Rinisë dhe Sportit, respektivisht Departamenti i Trashëgimisë Kulturore është institucioni përgjegjës për futjen në mbrojtje të Monumenteve në territorin e Kosovës.

Lista e trashëgimisë kulturore përpilohet nga ana e Qendrave Regjionale për Trashëgimi Kulturore (QRTK), që janë nën varësi të Ministrisë së Kulturës, Rinisë dhe Sportit. Gjatë hulumtimeve të bëra është hasur në dy lista të cilët më pas kurorëzohen me listën zyrtare.

Lista e Objekteve të Evidentuara – paraqet listën e monumenteve të evidentuara nga përgjegjësit e QRTK-ve në Kosovë, me rastin e hulumtimit në terren. Në Komunën e Gjilanit gjatë viteve 2004-2006 janë evidentuar 52 objekte, ndërsa deri në vitin 2012 kjo listë është pasuruar duke arritur numrin mbi 300 objekte të evidentuara.

Lista e Monumenteve në mbrojtje e trashëguar nga periudhat e mëparshme (nga pushteti Jugosllav) – e cila është bartur direkt në listën e mbrojtjes. Nga kjo listë në Komunën e Gjilanit gjenden 6 lokalitete në kategorinë Trashëgimia Arkeologjike dhe 6 monumente në kategorinë Trashëgimia Arkitekturore.

Lista e Trashëgimisë Kulturore në Mbrojtje të Përkohshme – paraqet listën zyrtare të miratuar nga Ministria e Kulturës, Rinisë dhe Sportit. Në këtë listë, në Komunën e Gjilanit gjenden gjithsej 8 lokalitete në kategorinë Trashëgimia Arkeologjike dhe 49 monumente në kategorinë Trashëgimia Arkitekturore.

Hulumtimet dhe analizat në terren janë kryer për 57 monumentet që gjenden në Listën e Trashëgimisë Kulturore nën Mbrojtje të Përkohshme për vitet 2012-2013. Në listën e fundit e Trashëgimisë Kulturore nën Mbrojtje të Përkohshme (2015-2016) në Komunën e Gjilanit janë përfshirë 21 Monumente në kategorinë Trashëgimia Arkeologjike dhe 43 Monumente në kategorinë Trashëgimia Arkitekturore, duke e rritur numrin total në 64 Monumente.

Lista Kulturore Baštine Pod Privremenom Zaštitom

Ministarstvo kulture, omladine i sporta, odnosno Odeljenje za kulturno nasleđe je odgovorno za uvođenje zaštite za spomenika na teritoriji Kosova. Listu kulturne baštine sastavlja Regionalni centar za kulturnu baštinu (RCKB), koji su u nadležnosti Ministarstva kulture, omladine i sporta. Tokom sprovedenog istraživanja naišlo se na dve liste, koje su zatim spojene u zvaničnu listu.

Lista identifikovanih objekata - predstavlja listu identifikovanih spomenika RCKB-a na Kosovu, preko terenskog istraživanja. U Opštini Gnjilane tokom 2004-2006 identifikovano je 52 objekata, dok se 2012. ova lista obogata, i sada broji preko 300 identifikovanih objekata.

Lista zaštićenih spomenika nasleđena iz prethodnih razdoblja (od jugoslovenske vlasti) – koja je direktno prebačena na listu zaštite. Iz ove liste u Opštini Gnjilane se nalaze 6 lokaliteta u kategoriji Arheološko nasleđe i 6 spomenika u kategoriji Arhitektonsko nasleđe.

Lista kulturne baštine pod privremenom zaštitom – predstavlja zvaničnu listu koju je odobrilo Ministarstvo kulture, omladine i sporta. Na ovoj listi, u Opštini Gnjilane se nalazi ukupno 8 lokaliteta u kategoriji Arheološko nasleđe i 49 spomenika u kategoriji Arhitektonsko nasleđe. Istraživanja i analize na terenu su izvršene za 57 spomenika koji se nalaze na Listi kulturne baštine pod privremenom zaštitom za godine 2012-2013. Na poslednjoj Listi kulturne baštine pod privremenom zaštitom (2015-2016) u Opštini Gnjilane je obuhvaćen 21 spomenik u kategoriji Arheološko nasleđe i 43 spomenika u kategoriji Arhitektonsko nasleđe, povećavajući ukupan broj na 64 spomenika.

The List of Cultural Heritage under Temporary Protection

The Ministry of Culture, Youth and Sport, the Department of Cultural Heritage is responsible for designating the Monuments in Kosovo. Cultural Heritage List is compiled by the Regional Centre for Cultural Heritage (RCCH), which is under the Ministry of Culture, Youth and Sport. During the research conducted were encountered two lists joined then with the official list.

The list of identified buildings - is the list of monuments identified by the RCCH's responsible officers in Kosovo on the occasion of the field research. In the municipality of Gjilan in 2004-2006 were identified 52 buildings, while up to 2012 this list was enriched by reaching the number to 300 identified buildings.

The list of protected monuments inherited from previous periods (from the Yugoslav government) - which was transferred directly to the protection list. From this list in the municipality of Gjilan there are 6 sites in the category of Archaeological Heritage and 6 monuments in the Architectural Heritage category.

The List of Cultural Heritage under Temporary Protection - represents the official list approved by the Ministry of Culture, Youth and Sport. In this list, in Gjilan there are 8 sites in the archaeological heritage category and 49 monuments in the architectural heritage category. Field research and analysis are performed for 57 monuments that are on the List of Cultural Heritage under Temporary Protection for 2012-2013. In the latest List of Cultural Heritage under Temporary Protection (2015-2016) in Gjilan are 21 monuments in the category of archaeological heritage and 43 monuments in the architectural heritage category, raising the total number to 64 monuments.

Lista e trashëgimisë kulturore nën mbrojtje të përkohshme GJILAN

Lista kulturre baštine pod privremenom zaštitom GNJILANE

The List of Cultural Heritage under Temporary Protection of GJILAN

Kategoria: Trashëgimia Arkeologjike
Lokalitet arkeologjik/Rezervat

Kategorija: Arheološko nasleđe
Arheološki lokalitet/Rezervat

Category: Archaeological Heritage
Archeological locations/Archeological Reserves

Nr. Br. No.	Emërtimi Naziv Title	Periudhat Period Period	Vendi Mesto Location Municipality	Statusi Status Status no. Decision	Nr. Unik në Databazë Jed. Registariski broj ID. no in database
155.	Kalaja në Pogradjë Tvrđava u Podgrađi Castle in Pogradja	Antikitet i Vonë, Mesjetë Kasna antika, Srednji vek Late Antiquity, Middle Ages	Pogradjë Podgrađe	251/56	000020
156.	Gërmadhat e Kishës së Shën Varvarës Ruševine Crkve Sv. Barbara Ruins of Saint Varvara Church	Mesjetë Srednji vek Middle Ages	Kmetoc Kmetovce	02-369/63	000061
157.	Lokaliteti arkeologjik 'Grançarica' Arheološki lokalitet 'Grančarica' Archaeological site 'Grançarica'	Romake Rimski Roman	Koretish Koretište	02-118/80	000358
158.	Lokaliteti arkeologjik Arheološki lokalitet Archaeological site	Parahistori Praistorija Prehistory	Stanishor Stanišor	120/80	001222
159.	Tumat në potesin 'Gomulla' Grobnica (tuma) 'Gomula' Tumuli in 'Gomulla'	Parahistori Praistorija Prehistory	Llashticë Laštice	02-393/80	000074
160.	Lokaliteti arkeologjik 'Koka e Ilisë' Arheološki lokalitet 'Ilijeva glava' Archaeological site 'Head of Ilia'	Romake, Antikitet i Vonë Rimski, Kasna antika, Roman, Late Antiquity	Velekincë Velekince	1984	000357
243.	Tumat Ilire Ilirske grobnice (tume) Illyrian Tumuli	Parahistorike Praistorija Prehistory	Llashticë Laštice	Propozuar Predloženo Proposed	Evidentuar Identifikovano Evidenced
244.	Tumat Ilire Ilirske grobnice (tume) Illyrian Tumuli	Parahistorike Praistorija Prehistory	Pidiq Pidić	Propozuar Predloženo Proposed	Evidentuar Identifikovano Evidenced

Kategoria: Trashëgimia Arkitekurore
Nënkategoria: Monument/Ansambël

Kategoria: Arhitektonsko naslehtë
Potkategoria: Spomenik/Ansambël

Category: Architectural Heritage
Subcategories: Monuments/Sites

424.	Manastiri i Shën Nikolles Manastir Sv. Nikole Monastery of Saint Nicholas	Mesjetë Srednji vek Middle Ages	Strazhë Straža	02-119/80	000325
425.	Kisha e Shëndrrimit Crkva Sv. Preobraženja The church of transfiguration	Shek. XIX XIX vek XIX century	Pasjan Pasjane	02-121/80	000324
426.	Koleksion ikonash në kishën e Shën Nikolles Kolekcija ikona u crkvi Sv. Nikole Collection of icons in the church of Saint Nicholas	Shek. XIX XIX vek XIX century	Gjilan Gnjilane	02-153/80	000122
427.	Atik Xhamia Atik Džamija Atik mosque	Shek. XVII XVII vek XVII century	Gjilan Gnjilane	02-156/80	000066
455.	Shtëpia e Isak Pozharanit Kuća Isaka Požarana The house of Isak Pozharani	1908	Gjilan Gnjilane	Propozuar Predloženo Proposed	Evidentuar Identifikovano Evidenced
456.	Çezma e Sahit Agës Česma Sahit Age The fountain of Sahit Aga	Fillimi i shek. XX Početak XX veka Beginning of XX century	Gjilan Gnjilane	Propozuar Predloženo Proposed	Evidentuar Identifikovano Evidenced
457.	Oda e Fevzi Hoxhës Oda (gostinska soba) Fevzija Hodže Oda (guest room) of Fevzi Hoxha	1928	Cernicë Crnica	Propozuar Predloženo Proposed	Evidentuar Identifikovano Evidenced
458.	Shtëpia- kullë e Sahit Agës Kuća – kula Sahit Age House- Kulla of Sahit Aga	Fillimi i shek. XX Početak XX veka Beginning of XX century	Kuvçë e Poshtme Donje Kuvce	Propozuar Predloženo Proposed	Evidentuar Identifikovano Evidenced
459.	Shtëpia e Jusuf Rexhepit Kuća Jusufa Redžepija House of Jusuf Rexhepi	Fillimi i shek. XIX Početak XIX veka Beginning of XIX century	Gjilan Gnjilane	Propozuar Predloženo Proposed	Evidentuar Identifikovano Evidenced
460.	Shkolla e muzikës në Gjilan Muzička škola u Gnjilanu The School of Music in Gjilan	1887	Gjilan Gnjilane	Propozuar Predloženo Proposed	Evidentuar Identifikovano Evidenced
461.	Shtëpia e Zekirja Abdullahut Kuća Zekirja Abdulaha House of Zekirja Abdullahu	1906	Gjilan Gnjilane	Propozuar Predloženo Proposed	Evidentuar Identifikovano Evidenced
462.	Hani i Shefkiut Šefkijev han Shefki's Inn	Shek. XIX XIX vek XIX century	Verbicë e Zhegocit Žegovačka Vrbica	Propozuar Predloženo Proposed	Evidentuar Identifikovano Evidenced
463.	Kompleks arkitektonik Arhitektonski kompleks Architectural complex	Shek. XX XX vek XX century	Lagja e Zmokëve-Burincë Zmokovo naselje- Burince	Propozuar Predloženo Proposed	Evidentuar Identifikovano Evidenced

464.	Shtëpia e Sherif Eminit Kuça Šerifa Emini House of Sherif Emini	Shek. XIX XIX vek XIX century	Gjilan Gnjilane	Propozuar Predloženo Proposed	Evidentuar Identifikovano Evidenced
465.	Objekti i Kajmekamllëkut Objekt okruga District building	Fundi i shek.XVIII Kraj XVIII veka End of XVIII century	Gjilan Gnjilane	Propozuar Predloženo Proposed	Evidentuar Identifikovano Evidenced
466.	Objekti i ish depos ushtar- ake turke Objekat bivšeg depoa turske vojske Building of former Turkish army storage	Fundi i shek.XVIII Kraj XVIII veka End of XVIII century	Gjilan Gnjilane	Propozuar Predloženo Proposed	Evidentuar Identifikovano Evidenced
467.	Objekti i Teknikës Popullore Objekat Narodne tehnike Public Technical Building	Shek. XIX XIX vek XIX century	Gjilan Gnjilane	Propozuar Predloženo Proposed	Evidentuar Identifikovano Evidenced
468.	Shtëpia e Tefik Sadikut Kuça Tefika Sadika House of Tefik Sadiku	Shek. XIX XIX vek XIX century	Gjilan Gnjilane	Propozuar Predloženo Proposed	Evidentuar Identifikovano Evidenced
469.	Shtëpia e Farush Okllapit Kuça Faruša Oklapija House of Farush Okllapi	Shek. XIX XIX vek XIX century	Gjilan Gnjilane	Propozuar Predloženo Proposed	Evidentuar Identifikovano Evidenced
470.	Shtëpia e Maksut Malokut Kuça Maksuta Malokuja House of Maksut Maloku	Fundi i shek.XIX Kraj XIX veka End of XIX century	Gjilan Gnjilane	Propozuar Predloženo Proposed	Evidentuar Identifikovano Evidenced
471.	Kulla e Shaqë Hajdinit Kula Šaće Hajdninija Kulla- house of Shaqë Hajdini	1850	Terziaz Terzijaj	Propozuar Predloženo Proposed	Evidentuar Identifikovano Evidenced
472.	Kulla e Hajdin Hajdinit Kula Hajdina Hajdninija Kulla- house of Hajdin Hajdini	1942	Terziaz Terzijaj	Propozuar Predloženo Proposed	Evidentuar Identifikovano Evidenced
473.	Kulla e Xhelë Hajdinit Kula Džele Hajdninija Kulla- house of Xhelë Hajdini	1947	Terziaz Terzijaj	Propozuar Predloženo Proposed	Evidentuar Identifikovano Evidenced
474.	Kulla e Fetah Kurexhajt Kula Fetaha Kuredžaja Kulla- house of Fetah Kurexhaj	1850	Kurexhaj Kuredž	Propozuar Predloženo Proposed	Evidentuar Identifikovano Evidenced
475.	Kulla e Kadri Vebi Zeqirit Kula Fetaha Kuredžaja Kulla- house of Fetah Kurexhaj	Rreth vitit 1880 Oko 1880 godine Around year 1880	Haxhaj Hadžaj	Propozuar Predloženo Proposed	Evidentuar Identifikovano Evidenced
476.	Shtëpi me çardak e Sejdi Ismajl Budrigës Kuça sa çardakom Sejdija Ismaj Budrige House with garret of Sejdi Ismajl Budriga	1908-1912	Budrigë Budrige	Propozuar Predloženo Proposed	Evidentuar Identifikovano Evidenced
477.	Shtëpi Kuça House	Shek. XIX XIX vek XIX century	Makresh i Epërm Gornji Makreš	Propozuar Predloženo Proposed	Evidentuar Identifikovano Evidenced
478.	Xhamia e Cernicës (Mi- narja) Džamija u Crnici (Minaret) Mosque of Černica (Min- aret)	1775-2006	Cernicë Crnica	Propozuar Predloženo Proposed	Evidentuar Identifikovano Evidenced

479.	Manastiri i Dragancës dhe konaku Manastir u Dragincu i Konak Monastery of Draganca and Guest house	1868	Dragancë- Gjilan (Novobërdë) Dragince- Gnjilane (Novo Brdo)	Propozuar Predloženo Proposed	Evidentuar Identifikovano Evidenced
480.	Kisha paleokristiane e rrënuar Srušena paleohrišćanska crkva Paleo Christian ruined church	Shek. IV-VI IV-VI vek IV-VI century	Budrigë Budriga	Propozuar Predloženo Proposed	Evidentuar Identifikovano Evidenced
481.	Xhamia Džamija Mosque	1938	Dunav Dunavo	Propozuar Predloženo Proposed	Evidentuar Identifikovano Evidenced
482.	Xhamia Džamija Mosque	1836	Llashticë Laštice	Propozuar Predloženo Proposed	Evidentuar Identifikovano Evidenced
483.	Mesxhidi Mesdžid Masjid	1770	Sllakoc i epërm Gornje Slakovce	Propozuar Predloženo Proposed	Evidentuar Identifikovano Evidenced
484.	Xhamia Džamija Mosque	1935	Bukovik Bukovik	Propozuar Predloženo Proposed	Evidentuar Identifikovano Evidenced
485.	Xhamia Džamija Mosque	1936	Velekincë Velekince	Propozuar Predloženo Proposed	Evidentuar Identifikovano Evidenced
486.	Xhamia Džamija Mosque	1866	Verbicë e Zhegocit Žegovačka Vrbica	Propozuar Predloženo Proposed	Evidentuar Identifikovano Evidenced
487.	Xhamia Džamija Mosque	1625-1973	Pogragjë Podgrađe	Propozuar Predloženo Proposed	Evidentuar Identifikovano Evidenced
488.	Xhamia Džamija Mosque	1645	Pidiç Pidić	Propozuar Predloženo Proposed	Evidentuar Identifikovano Evidenced
489.	Xhamia Džamija Mosque	1867	Muqibabë Muçibaba	Propozuar Predloženo Proposed	Evidentuar Identifikovano Evidenced
490.	Xhamia Džamija Mosque	1910	Llovcë Lovce	Propozuar Predloženo Proposed	Evidentuar Identifikovano Evidenced
491.	Xhamia Džamija Mosque	1935/36	Sllubicë Slubica	Propozuar Predloženo Proposed	Evidentuar Identifikovano Evidenced
492.	Xhamia e vjetër ku është mbajtur “Flaka e Janarit” Stara džamija gde se održao “Januarski plamen” Old Mosque where was held “Flame of January”	1856	Bresalc Brasaljce	Propozuar Predloženo Proposed	Evidentuar Identifikovano Evidenced

493.	Koshi i Fevzi Hoxhës Koş Fevzija Hodže Corncrib of Fevzi Hoxha	Para 100 viteve Pre 100 godina 100 years ago	Cerrnicë Crnica	Propozuar Predloženo Proposed	Evidentuar Identifikovano Evidenced
494.	Makinë fshirës e Fevzi Hoxhës Mašina za čišćenje Fevzija Hodže Cleaning machine of Fevzi Hoxha	1928	Cerrnicë Crnica	Propozuar Predloženo Proposed	Evidentuar Identifikovano Evidenced
495.	Hambari i Feriz Llashticës Ambar Feriza Laštice Granary of Feriz Llashtica	Shek. XVIII XVIII vek XVIII century	Llashticë Laštice	Propozuar Predloženo Proposed	Evidentuar Identifikovano Evidenced
496.	Gryka e Llapushnicës Klisura Llapushnice Gorge of Llapushnica	Nuk dihet Ne zna se Not known	Pogragjë Podgrađe	Propozuar Predloženo Proposed	Evidentuar Identifikovano Evidenced
497.	Shpella e Bresalcit Pećina u Brasaljcu Cave of Bresalc	Nuk dihet Ne zna se Not known	Bresalc Brasaljce	Propozuar Predloženo Proposed	Evidentuar Identifikovano Evidenced
498.	Guri i shtrigës Veštičji kamen Stone of witch	Nuk dihet Ne zna se Not known	Resulë Resulo	Propozuar Predloženo Proposed	Evidentuar Identifikovano Evidenced
499.	Shpella e Resulës Resulska pećina Cave of Resulë	Nuk dihet Ne zna se Not known	Resulë Resulo	Propozuar Predloženo Proposed	Evidentuar Identifikovano Evidenced

Gjendja e objekteve të trashëgimisë kulturore nën mbrojtje – Kartat e trashëgimisë kulturore

Me hulumtimin e objekteve të trashëgimisë kulturore është synuar që të merret analiza detaje e gjendjes ekzistuese të aseteve të trashëgimisë arkitekturale dhe arkeologjike të komunave me të cilat do të bashkëpunohet gjatë vitit 2012 - 2015 në kuadër të Programit Planet Lokale të Trashëgimisë Kulturore.

Referencë është marrë Lista Zyrtare e Trashëgimisë Kulturore nën Mbrojtje të Përkohshme e hartuar nga Ministria e Kulturës, Rinisë dhe Sportit. Kjo listë ka shërbyer si bazë e hulumtimit në terren.

Metodologjia e përdorur për hulumtimin në terren është: konsultimi i dokumenteve ekzistuese rreth objekteve të trashëgimisë arkitektonike dhe arkeologjike, për të krijuar një pasqyrë fillestare të lokacionit dhe karakteristikave kryesore të tyre; vizitat në terren për të vlerësuar dhe evidentuar gjendjen e objekteve, intervistë me përgjegjës të institucioneve për objektet e përfshira në listë; dhe intervistë me banorë të objekteve dhe komunitetin për të mësuar rreth ngjarjeve të ndryshme që ndërlidhen me objektet e trashëgimisë arkitektonike dhe arkeologjike.

Hulumtimi në terren ka mundësuar përcaktimin e elementeve sikurse: lokalizimi i monumenteve në hartë, studimi i gjendjes fizike të tyre, dokumentimi fotografik i tipareve kryesore dhe dëmtimeve, si dhe një vlerësim gjeneral rreth vlerave kryesore të monumentit dhe veprimeve të ardhshme që do të duhej të ndërmerreshin për ruajtjen e tyre për gjeneratat e ardhshme. Hulumtimi në terren dhe plotësimi i kartave të Trashëgimisë Kulturore është bërë në bazë të udhëzimeve dhe kritereve të përgatitura nga zyra e CHwB-së, duke u bazuar në ligjet aktuale në Kosovë dhe kartat ndërkombëtare për ruajtjen dhe promovimin e trashëgimisë kulturore.

Më poshtë është dhënë **përshkrimi i kritereve** dhe sqarimet shtesë mbi terminologjinë e përdorur dhe mënyrën e plotësimit të kartave të Trashëgimisë Kulturore:

o Emërtimi i monumentit bëhet

Stanje kulturre baštine pod zaštitom – mapa kulturre baštine

Istraživanje objekata kulturne baštine ima za cilj da se napravi detaljna analiza postojećih državnih dobara arhitektonskog i arheološkog nasleđa, partnerskih opština u okviru Lokalnih Planova Kulturne Baštine tokom 2012 - 2015 godine. Pri tom se kao referenca uzima zvanična Lista kulturne baštine pod privremenom zaštitom, koju je izradilo Ministarstvo kulture, omladine i sporta. Ova lista je služila kao osnova terenskog istraživanja.

Metodologija koja se koristi za istraživanja u ovoj oblasti je: pregled postojeće dokumentacije o objektima arhitektonskog i arheološkog nasleđa, radi početnog upoznavanja sa lokacijama i njihovih osnovnih karakteristika; poseta mestima radi procene i sagledavanja stanja objekata, razgovori sa institucijama koje su odgovorne za objekte unetih u listu; razgovori sa stanarima objekata i zajednicama radi upoznavanja sa različitim događajima vezanim za arhitektonsko - arheološkim nalazištima nasleđa.

Terenska istraživanja su omogućila određivanje elemenata kao što su: lokacija spomenika na karti, proučavanje njihovog fizičkog stanja, fotografska dokumentacija o glavnim karakteristikama i oštećenjima, kao i vršenje opšte procene o glavnim vrednostima spomenika i budućim akcijama koje treba preduzeti kako bi se sačuvalo za buduće generacije. Terenska istraživanja i popunjavanje mapi kulturne baštine vrši se na osnovu smernica i kriterijuma koji su razvijeni od strane kancelarije CHwB, na osnovu važećih zakona na Kosovu, i međunarodnim poveljima za očuvanje i promociju kulturnog nasleđa.

Dole navedeni su **opis kriterijuma** i dodatne informacije o terminologiji koja se koristi i način popunjavanja mapi kulturne baštine:

o Nazivi spomenika se daju na osnovu Liste kulturne baštine pod privremenom zaštitom Ministarstva kulture, omladine i sporta. Ako objekat ima drugo ime ili alternativno ime onda se upisuje napomena u poslednjoj koloni pod 8.

The state of protected cultural heritage buildings and sites - Cultural heritage files

Through the research done on cultural heritage sites, it was intended to get a detailed analysis of the existing state of architectural and archaeological heritage assets of the partners of the program Local Cultural Heritage Plans 2012 – 2015. The official List of Cultural Heritage under Temporary Protection, drafted by the Ministry of Culture, Youth and Sports was taken as a reference. This list served as the basis of field research.

The methodology used for the field research was: consultation of the existing documents about architectural and archaeological heritage sites, in order to create an initial overview of sites and their main characteristics; field visits to assess and identify the state of sites, interviews with the institutions responsible for the buildings included in the list; and interviews with the residents of the buildings, and community to learn about various events related to architectural heritage buildings and archaeological sites.

The field research has enabled the determination of elements such as: location of monuments on the map, the study of their physical condition, photographic documentation of major features and damages, as well as a general assessment about the main values of the monuments and future actions to be taken to preserve them for future generations. Field research and completion of Cultural Heritage files was done according to guidelines and criteria developed by CHwB office, based on the current laws in Kosovo and international cards for preservation and promotion of cultural heritage.

Below you can find the **description of criteria** and additional information about the terminology used and the method of filling Cultural Heritage files:

o Designation of the monument becomes according to the List of Cultural Heritage under Temporary Protection approved by the Ministry of Culture, Youth and Sport. If the building has a different or alternative name, then it is noted in the last column under 8.

në bazë të Listës së Trashëgimisë Kulturore nën Mbrojtje të Përkohshme të miratuar nga Ministria e Kulturës, Rinisë dhe Sportit. Nëse objekti ka emërtim tjetër apo alternativ të shënohet në rubrikën e fundit nën 8. Në këtë tabelë duhet të plotësohen edhe emrat e hulumtuesve dhe data e plotësimit. Përpos kësaj edhe fotografia e bërë në terren vendoset në versionin final të kartave.

o **Në tabelën 2** jepen informatat rreth kohës së ndërtimit dhe shfrytëzimit të tanishëm të objektit /lokacionit. Për vitin apo shekullin e ndërtimit duhet të shënohen me fusnotë burimi i informatës (mund të jetë Qendra Regjionale për Trashëgimi Kulturorë, ndonjë studim, publikim, apo edhe vetë pronari i objektit).

o **Në tabelën 4** përcaktohet niveli i dëmtimit bazuar në këto kritere:

o **Pa dëmtim** – Gjendja strukturore e objektit është në gjendje të mirë dhe është në funksion të plotë.

o **I ulët** - Nuk ka ndonjë dëmtim të dukshëm struktural, vetëm pak keqësim të gjendjes fizike të objektit, kryesisht për shkak të mungesës së mirëmbajtjes, si shkëputja e suvasë, korniza të prishura të dritareve dhe tjegulla të thyera të kulmit, etj.

o **Mesatar** - Disa dëmtime strukturale me ndikim në mure ose kulm, dhe dëmtime serioze që gjenden në gjithë objektin, siç janë dëmtim më i madh i suvasë dhe elementeve tjera arkitektonike.

o **I lartë** – Dëmtime serioze strukturale, siç janë muret e qara, muret e shkatërruara, mungesa e kulmit, mungesa e dritareve, etj.

o **Shkatërruar** - Vetëm gjurmët e objektit janë të dukshme dhe atë në formë gërmadhe.

o **Në tabelën 5** përshkruhen atributet e vlerave të objektit bazuar në “Management Guidelines for World Cultural Heritage Sites”, ICCROM, Rome, 1998. Një objekt mund të posedojë më shumë se një vlerë të atribuar. Vlerat janë të grupuara në tri kategori (kulturore, shoqërore, dhe ekonomike) dhe nëngrupe bazuar në këto kritere:

o **Vlerë identiteti** – ndërlidhet me lidhjet emocionale të shoqërisë për një objekt apo vend specifik. Mund të përfshijë veçori: vjetërsie,

U ovoj tabeli moraju biti upisana imena istraživača i datum završetka. Pored toga fotografija snimljena na terenu će se nalaziti u konačnoj verziji karata.

o **Tabela 2** sadrži informacije o vremenu izgradnje i korišćenju postojećeg objekta / lokacije. Za godinu ili vek izgradnje mora se postaviti oznaka u vidu fusnote sa napomenom o izvoru informacije (može biti Regionalni centar za kulturnu baštinu, studija, publikacija, ili čak vlasnik objekta).

o **Tabela 4** sadrži utvrđeni stepen oštećenja na osnovu sledećih kriterijuma:

o **Nema štete** - strukturalno stanje zgrade je u dobro i potpuno funkcionalno.

o **Niska** - Ne postoje značajna strukturalna oštećenja, samo je fizičko stanje objekta malo pogoršano, uglavnom zbog nedostatka održavanja, odlepljenog maltera, slomljenih prozora i polomljenih crepova, itd.

o **Prosečna** - Neka strukturalna oštećenja koja utiču na zid ili krov, i ozbiljna oštećenja zatečenih posvuda na objektu, kao što su veća oštećenja maltera i drugih arhitektonskih elemenata.

o **Visoka** - ozbiljna strukturalna oštećenja, kao što su vlažnost zidova, uništeni zidovi, nepostojanje krova, nedostatak prozora, itd.

o **Uništeno** - vidljivi su samo tragovi objekta, ali u vidu ruševine.

o **Tabela 5** - opisuje attribute vrednosti predmeta na osnovu “Uputstvo za upravljanjem Nalazištima Svetske Kulturne Baštine”, ICCROM, Rim, 1998. Objekti mogu imati više vrednosti koje im se pripisuju. Vrednosti se grupišu u tri kategorije (kulturnim, socijalnim i ekonomskim) i podgrupama na osnovu sledećih kriterijuma:

o **Vrednosti identiteta** – povezuje se sa emocionalnim vezama zajednice za neki objekat ili određeno mesto.

Može sadržati sledeće osobine: starost, tradicija, kontinuitet, spomenik, legende, zastrašivanje, sentimentalnost, duhovnost, religija, simboličnost, politika, patriotizam i nacionalizam.

The names of the researchers and the date of completion should also be filled at this table. In addition to that, the photographs taken in the field are also placed in the final version of the files.

o **Table 2** contains information about the time of construction and current use of the building/ site location.

The year or century of construction should be marked with a footnote that describes the source of information (It can be Regional Centre for Cultural Heritage, a study, publication, or even the owner of the facility).

o **Table 4** determines the level of damage based on the following criteria:

o **No damages** - the structural condition of the building is good and it is fully functional.

o **Low** - There is no apparent structural damage, just degraded physical condition of the building, mainly due to the lack of maintenance, such as the detachment of plaster, broken window frames and broken roof tiles, etc.

o **Moderate** - Some structural damages affecting the walls or roof, and serious damages throughout the building, such as serious damages of the plaster/render and other architectural elements.

o **High** - serious structural damages, such as cracks in the walls, destroyed walls, lack of roof, lack of windows, etc.

o **Destroyed** - Just traces of the building are visible as a ruin.

o **Table 5** describes the values of the building based on “Management Guidelines for World Cultural Heritage Sites”, ICCROM, Rome, 1998. A building may have more than one value. Values are grouped in three categories (cultural, social, and economic) and subgroups based on the following criteria:

o **Identity value** - related to emotional connections of the society for a specific building or place. May include the following features: seniority, tradition, continuity, memorials, legendary, astonishment, sentimental, spiritual, religious, symbolic, political, patriotic and nationalistic.

tradite, kontinuiteti, memoriale, legendare, mahnitjeje, sentimentale, shpirtërore, fetare, simbolike, politike, patriotike dhe nacionaliste.

o **Vlerë artistike** - shprehet me dekorime, detaje dhe zejтари të përsëritur e cila është e aplikuar në objekt. Ky grup i vlerave bazohet në vlerësime dhe evaluime shkencore dhe kritike historike mbi rëndësinë e dizajnit të resursit/objektit të trashëgimisë dhe rëndësinë e konceptit të tij artistik.

o **Vlerë teknike** - Ky grup i vlerave bazohet në vlerësime dhe evaluime shkencore kritike historike mbi rëndësinë e dizajnit të resursit/objektit të trashëgimisë, dhe rëndësinë e konceptit të tij teknik, strukturor dhe funksional, si dhe mjeshhtërisë me të cilën është punuar.

o **Vlerë rariteti** - Ky grup i vlerave ndërlidh resursin/objektin me ndërtimet e tjera të njëjta sipas tipit, stilit, ndërtuesit, periudhës, rajonit apo ndonjë kombinimi të këtyre kategorive; ato definojnë raritetin e resursit/objektit, se sa është ai reprezentativ dhe unik.

o **Vlerë komuniteti** - Vlera shoqërore e resursit/objektit të trashëgimisë lidhet me aktivitetet tradicionale shoqërore dhe shfrytëzimin modern kompatibil. Kjo përfshinë ndërveprimin shoqëror bashkëkohor në komunitet, dhe luan rol në vendosjen e identitetit shoqëror dhe kulturor.

o **Vlerë edukative** - e resursit/objektit të trashëgimisë përfshinë potencialin e tij për turizëm kulturor, dhe vetëdijesim për kulturën dhe historinë që e promovon si mënyrë e integritit të resurseve historike në jetën e sotme.

o **Vlerë politike** - shpesh lidhet me ngjarje specifike në historinë e resursit/objektit të trashëgimisë në raport me rajonin apo shtetin. Rëndësia e sotme e resursit mund të ndikohet nga këto ngjarje për aq sa përkojnë me qëllimet e prioriteteve bashkëkohore politike. Pra, vlera politike mbështetet në vlerësimin politik të atribuar. Është e ndryshueshme (variable) dhe shumë subjektive.

o **Vlerë funksionale** - lidhet me vlerën ekonomike, pasi që përfshinë vazhdimësinë e tipit origjinal të funksionit apo fillimin e përdorimit të ri kompatibil me ndërtesën apo zonën. Në struktura të shkatërruara, vlera

o **Umetnička vrednost** - izražena je ukrasima, neponovljivim detaljima i izradama koji su ugrađeni na objektu. Ovaj skup vrednosti se određuje na osnovu naučne procene i istorijsko-kritičke procene važnosti dizajna resursa / objekta nasleđa i značaj njegovog umetničkog koncepta.

o **Tehnička vrednost** - Ovaj skup vrednosti, se određuje na osnovu naučne procene i istorijsko-kritičke procene važnosti dizajna resursa / objekta nasleđa, i značaj njegovog tehničkog, strukturalnog i funkcionalnog koncepta, i umeća sa kojim je izgrađen.

o **Vrednost rariteta** - Ovaj skup vrednosti se određuje prema odnosu resursa / objekta sa drugim sličnim objektima po tipu, stilu, graditelju, periodu, regionu ili bilo kojoj kombinaciji ovih kategorija; oni definišu raritet resursa / objekta, o njegovoj reprezentativnosti i jedinstvenosti.

o **Vrednost zajednica** - društvena vrednost resursa / objekta nasleđa povezana je sa tradicionalnim društvenim aktivnostima i kompatibilnom modernom upotrebom. Ovo uključuje savremene društvene interakcije u zajednici, i igra ulogu u uspostavljanju socijalnog i kulturnog identiteta.

o **Obrazovna vrednost** - resurs / objekat nasleđa uključuje svoj potencijal za kulturni turizam i podizanje svesti o kulturi i istoriji koja promovise integraciju kao način istorijskih resursa u današnjem životu.

o **Politička vrednost** - često je povezana sa konkretnim događajima u istoriji resursa / objekta nasleđa u odnosu na regije ili države. U današnje vreme značaj ovih resursa može uticati kroz te događaje u meri u kojoj se poklapaju sa ciljevima savremenih političkih prioriteta. Mada, političke vrednosti zavise od pripisanih političkih procena. A to je promenljivo (varijabilno) i subjektivno.

o **Funkcionalna vrednost** - odnosi se ekonomske vrednosti, jer uključuje nastavak korišćenja prema izvornoj nameni ili se započinje nova upotreba koja će odgovarati tom objektu ili području. Kod oronulih struktura, originalna funkcionalna vrednost je izgubljena, ali nova vrednost leži u ispunjavanju uslova iz programa za interpretaciju resursa / objekta, ili

o **Artistic value** - expressed by decorations, unrepeatable details and craftsmanship applied in the building. This set of values is based on scientific and critical historical estimates and evaluations on the importance of the design of heritage resource/ building and the importance of its artistic concept.

o **Technical value** - This set of values is based on scientific and critical historical estimates and evaluations on the importance of the design of heritage resource/ building and the importance of technical, structural and functional concept and the artisty that it was made.

o **Rarity value** - This set of values relate the resource / building with other similar buildings of the same type, style, builders, period, region, or any combination of these categories; they define the rarity of the resource / building, on how representative and unique it is.

o **Community value** - social value of the resource / heritage building linked to traditional social activities and compatible modern use. This includes contemporary social interaction in the community, and plays role in establishing social and cultural identity.

o **Educational Value** - of the resource / heritage building includes its potential for cultural tourism and awareness of history and culture that promotes integration as a way of historic resources in today's life.

o **Political value** - often linked to specific events in the history of resource / heritage building in relation to the region or state. The importance of today's resource can be impacted by these events to the extent they coincide with the goals of contemporary political priorities. So political value is based on attributed political rating. It is changeable (variable) and very subjective.

o **Functional value** - In the dilapidated structures, the original functional value is lost but the new value lies in meeting the requirements of the program to interpret the resource/ building, or as a place for activities such as visual or performing arts. The persistence of traditional functions reinforces the sense of places in the best way possible, which cannot be compared to any

origjinale funksionale është e humbur por vlera e re gjendet në përmbushjen e kërkesave të programit për interpretimin e resursit/objektit, apo si vend për aktivitete siç janë artet pamore apo performuese. Vazhdimësia e funksioneve tradicionale përforcon kuptimin e vendeve në mënyrën më të mirë të mundshme, që nuk mund të krahasohet me asnjë ekspozitë interpretuese. Përdorimi apo shfrytëzimi i përshtatshëm do të favorizojë konservimin; shfrytëzimi jo i përshtatshëm apo adaptimi i pamenduar mirë mund të shkaktojë degradim, ndryshime të padëshirueshme apo shembjen.

o **Vlerë ekonomike** - Pasi që ekonomia inkurajon alokimin e resurseve për të plotësuar një spektër të gjerë të nevojave, vlera ekonomike nuk kufizohet domosdo vetëm në vlerën financiare. Sa i përket trashëgimisë kulturore, vlera ekonomike mund të kuptohet si vlerë e cila gjenerohet nga resursi i trashëgimisë apo nga veprimi i konservimit. Vlerat ekonomike kanë katër burime potenciale të ardhurave: turizmin, tregtinë, përdorimin dhe shërbimet e akomodimit.

o **Në tabelën 6** definohen sugjerimet për trajtim në bazë të vlerave të atribuara dhe analizave shpesh në terren. Përkufizimet e sugjerimeve për trajtim janë dhënë në vijim:

o **Hulumtimi** - nënkupton aktivitetet paraprake të ndërmarrja me qëllim të identifikimit, dokumentimit, rilevimit dhe regjistrimit të saktë të asetit kulturor. Kjo nënkupton hulumtimin e të dhënave në arkiva, gërmimet arkeologjike, rilevimi i objekteve, futja e të dhënave në bazën e të dhënave, etj. Kjo kategori kryesisht përdoret në rastin e asetëve kulturore që nuk janë hulumtuar hollësisht dhe mungojnë informatat thelbësore për të arritur një vlerësim të gjendjes së tyre. Hulumtimi i paraprak i aktiviteteve të ruajtjes, konservimit, konsolidimit, restaurimit, rikonstruimit e anastilozës.

o **Mbrojtja dhe ruajtja** - Masat e mbrojtjes dhe ruajtjes përfshijnë inspektimet e rregullta dhe mirëmbajtjen ciklike e rutinore. Kjo nënkupton që riparimet duhet të kryhen kur është e nevojshme për të siguruar integritetin e resursit / objektit. Ruajtja dhe konservimi mund të konsiderohen

ako se koristi kao mesto za aktivnosti kao što su vizuelne ili izvođačke umetnosti. Nastavak tradicionalnih funkcija tih mesta pomaže njihovom doživljavanju na najbolji mogući način, koji se ne može porediti sa bilo kojom izložbenom interpretacijom. Odgovarajuća upotreba ili eksploatacija će favorizovati očuvanje; neodgovarajuća ili nepromišljena adaptacija može izazvati degradaciju, negativne promene ili rušenje.

o **Ekonomska vrednost** - Kako ekonomija podstiče ponovnu raspodelu resursa radi ispunjenja širokog spektra potreba, ekonomska vrednost nije nužno ograničena samo na finansijsku vrednost. Što se tiče kulturnog nasleđa, ekonomska vrednost se može shvatiti kao vrednost koja se stvara korišćenjem resursa nasleđa ili njihovom konzervacijom. Ekonomske vrednosti imaju četiri potencijalne izvore prihoda: turizam, trgovina, upotreba i ugostiteljske usluge.

o **Tabela 6** - definiše predloge za tretman na osnovu dodatnih vrednosti do kojih se došlo nakon analiza sprovedenih na terenu. Definicije predloga za obnovu su:

o **Istraživanje** – podrazumeva pripremne aktivnosti koje se preduzimaju u cilju identifikovanja, dokumentovanja, tačnog ocenjivanja relevantnosti kulturnog dobra. To znači istraživanje arhivskih podataka, arheološka iskopavanja, geodetska obeležavanja, uvođenje u bazu podataka, itd. Ova kategorija se uglavnom koristi u slučaju kulturnih dobara koja nisu detaljno istražena i za koja nedostaju bitne informacije kako bi se dobila procena njihovog stanja. Istraživanje prethodi očuvanju, konzervaciji, restauraciji, konsolidaciji, rekonstrukciji anastilozе.

o **Zaštita i očuvanje** - mere zaštite i očuvanja uključuju redovne preglede i ciklično rutinsko održavanje. To znači da se popravke moraju vršiti kada je to neophodno kako bi se osigurao integritet resursa / objekta. Očuvanje i konzervacija se mogu smatrati sinonimima. Međutim, očuvanje se dalje može odnositi i na tekućim aktivnostima održavanja, dok se konzervacija odnosi na specifične aktivnosti u cilju čuvanja objekta u stanju u kome je zaštićen, ne uzimajući u obzir korišćenje.

interpretative exhibition. Use or convenient use will favour conservation; Unsuitable use or improper adaptation can cause degradation, undesirable changes or demolition.

o **Economic Value** - As the economy encourages the allocation of resources to meet a wide spectrum of needs, economic value is not necessarily limited to just the financial value. As far as cultural heritage is concerned, economic value can be understood as a value generated by the heritage resource or conservation action. Economic values have four potential sources of income: tourism, trade, use and accommodation services.

o **Table 6** defines the suggestions for treatment, based on the values and additional field analysis. Definitions and suggestions for treatment are given below:

o **Research** - means preliminary activities undertaken with the aim of identifying, documenting, survey and accurate registration of cultural asset. This means the data research in the archives, archaeological excavations, building survey, putting the data in data database etc. This category is mainly used in case of cultural assets that were not researched in detail and lack essential information to reach an assessment of their condition. The survey precedes the preservation, conservation, consolidation, restoration, reconstruction and anastylosis.

o **Protection and Preservation** - protection and preservation measures include regular inspections and routine and cyclical maintenance. This means that repairs must be performed when necessary to ensure the integrity of the resource/ building. Preservation and conservation can be considered synonymous. However, preservation can still refer to ongoing maintenance activities while conservation refers to a specific activity of maintaining the building in the condition in which it was found, by not taking into account its use.

o **Conservation** - means securing or preserving the existing heritage resource/ building from destruction or alteration, i.e. action is taken to prevent decay and to extend life.

Emërtimi		PLANET LOKALE TË TRASHËGIMISË		
Hambari i Feriz Llashticës në Llashticë		<p style="text-align: center;">KARTA E OBJEKTEVE TË TRASHËGIMISË KULTURORE KOMUNA E GJILANIT</p>		
				
Plotësuar nga:		Alban Musa		
Data:		01.23.2013		
1. Lokacioni				
Komuna	Gjilan			
Fshati	Llashticë			
Lagjja				
Numri/numrat i/e parcellës	1360			
Koordinatat gjeografike	N 42° 23' 083'' E 21° 30' 290''			
2. Karakteristikat e përgjithshme				
Koha e ndërtimit	Shek. XVIII			
Shfrytëzimi i tanishëm	Deponi e drithrave dhe strehim i gjësendeve			
Evidentimi në listën e MKRS (Po / Jo) <i>(Të shënohet numri i vendimit zyrtar nëse egziston)</i>	Propozuar			
E inventarizuar nga QRTK (Po / Jo) <i>(Të shënohet numri i vendimit zyrtar nëse egziston)</i>	002681			
3. Tipologjia		4. Niveli i dëmtimit		
Trashëgimi arkitektural		Pa dëmtim		
Monument	x	I ulët		
Ansambël		Mesatar	x	
Fushë e konservimit arkitektural		I lartë		
Trashëgimi arkeologjike		Shkatërruar		
5. Atribuimi i vlerave		6. Sygjerimet për trajtim		
Kulturore	Identiteti	Hulumtim		
	Artistike	<div style="background-color: #92d050; padding: 5px;"> Metodologjia </div>		
	Teknike			Mbrojtje & Ruajtje
Rariteti	Konservim			x
Shoqërore	Komuniteti	Konsolidim		
	Edukative	Restaurim		
	Politike	Rekonstruim		
Ekonomike	Funksionale	Anastilozë		
	Ekonomike			
7. Objektet / elementet shtesë të lëvishme apo të palëvizshme që gjinden në lokacion				
8. Informata shtesë relevante				
<p>Hambari ka funksion të ruajtjes dhe mbajtjes së drithërave. Ka pesë ndarje për drith dhe një dritare në kulm. Është një hambar mjaft karakteristik dhe i ruajtur mirë. Në dërrasat e tij ka të gdhendura dekorime të ndryshme, gjë që ia shton vlerën kulturore. Ka çardakun i cili mbahet në shtylla të drurit, që gjithashtu kanë dekorime të punuara nga mjeshtri popullor. Sipas të dhënave të banorëve të fshatit, ky hambar, gjatë Luftës së Dytë Botërore, nga partizanët, është përdorur edhe si burg. <i>(burimi: QRTK)</i></p>				

9. Pozicionimi në hartë

Pozita në hartë ortografike (burimi: PZHК Gjiłan, 2008 & Googelmap, 2013)

10. Fotodokumentacioni shtesë

Disa pamje e hambarit (burimi: QRTK, Gjiłan, 2005)

sinonime. Mirëpo, prapëseprapë ruajtja mund t'i referohet aktiviteteve të vazhdueshme të mirëmbajtjes përdorura konservimi i referohet një aktiviteti specifik për mbajtjen e objektit në gjendjen në të cilën është gjetur, duke mos marrë parasysh shfrytëzimin.

o **Konservimi** - nënkupton sigurimin apo ruajtjen e gjendjes ekzistuese të resursit/objektit të trashëgimisë nga shkatërrimi apo ndryshimi, d.m.th. veprimi që ndërmerret për të parandaluar prishjen dhe të zgjatë jetën. Koncepti i përgjithshëm i konservimit nënkupton lloje të ndryshme të trajtimeve me qëllim të ruajtjes së ndërtesave, siteve dhe qyteteve historike; këtu përfshihen edhe mirëmbajtja, riparimi, konsolidimi dhe përforsimi. Qëllimi kryesor i konservimit është të ruhet autenticiteti dhe integriteti i resursit kulturor.

o **Konsolidimi** – është shtimi fizik apo aplikimi i ngjitësve apo materialeve mbajtëse në pëlhurën ekzistuese të pronës kulturore për të siguruar qëndrueshmërinë dhe integritetin struktural të vazhdueshëm.

o **Restaurimi** - Qëllimi i restaurimit nuk është vetëm të konservojë integritetin e resursit/objektit, por edhe t'i vë në dukje vlerat e tij kulturore dhe ta përmirësojë lexueshmërinë e dizajnit të tij origjinal. Restaurimi është operacion shumë i specializuar i bazuar në procesin kritik-historik të vlerësimit, dhe nuk duhet të bazohet në paramendime a supozime. Qëllimi i restaurimit modern – të zbulojë gjendjen origjinale brenda kufijve të materialeve ekzistuese – dallon nga qëllimi i mëparshëm i kthimit të origjinalit duke rindërtuar formën e tij të humbur. Restaurimi përfshin gjithashtu edhe Anastilozën.

o **Rikonstruimi** - do të thotë ndërtim nga e para. Termi mund të përdoret në referencë me punën që është kryer, duke përdorur material modern apo të vjetër, apo që të dyja, me qëllim të rindërtimit të elementeve të hequra apo të shkatërruara, apo pjesëve të tyre. Rikonstruimi duhet të bazohet në dokumentim dhe dëshmi të sakta arkeologjike dhe arkitektonike, e kurrë në paramendim a supozim. Edhe pse rikonstruimi mund të duket si strategji e duhur pas

o **Konzervacija** - znači osiguranje ili čuvanje postojećeg resursa / objekta nasleđa od uništavanja ili izmene, tj. Preduzimanje mera u cilju sprečavanja propadanja i produžavanje života. Opšti koncept konzervacije znači različite vrste tretmana u cilju održavanja zgrade, lokacije i istorijskih gradova; ovo uključuje održavanje, remont, konsolidaciju i jačanje. Glavni cilj konzervacije je očuvanje autentičnosti i integriteta kulturnog resursa.

o **Konsolidacija** - je prirodni dodatak ili aplikacija adheziva ili zaštitnih materijala u postojeći materijal kulturnog nasleđa kako bi se osigurala održivost i kontinuiran strukturalni integritet.

o **Restauracija** - cilj restauracije nije samo da se očuva integritet resursa / objekta, nego i da pokaže njegove kulturne vrednosti i čitljivost originalnog dizajna. Restauracija je veoma specijalizovana operacija na osnovu istorijsko-kritičkih procesa evaluacije, i ne treba da se zasniva na pretpostavkama ili mašti. Cilj moderne restauracije je da otkrije prvobitno stanje unutar granica postojećih materijala - razlikuje se od prethodnog cilja po tome što teži da obnovi prvobitni oblik objekta, ako je izgubio svoju formu. Restauracija takođe obuhvata Anastilozu.

o **Rekonstrukcija** - znači izgradnju od nule. Može se koristiti u vezi sa radom koji je urađen, koristeći moderni ili stari materijal, ili oboje, kako bi se obnovili elementi koji su uklonjeni ili uništeni, ili njihovih delova. Rekonstrukcija mora biti zasnovana na preciznoj dokumentaciji i arheološkim i arhitektonskim dokazima, nikada na osnovu pretpostavki. Iako rekonstrukcija može izgledati kao prava strategija posle katastrofe poput požara, zemljotresa ili rata, njena važnost je pod znakom pitanja kada se koristi kao mera za poboljšanje prezentacije baštine. Izmeštanje spomenika ili njegovih delova na novoj lokaciji će takođe značiti rekonstrukciju; to može biti opravdano ako se proceni da je neophodno da se zaštiti resurs zbog elementarnih nepogoda, kao što su poplave ili zagađenje. Izmeštanje resursa sa originalne lokacije ne bi trebalo dozvoliti, osim u slučajevima "kada to nalažu nacionalni ili međunarodni interesi od velikog značaja."

The general concept of conservation means different types of treatments in order to maintain the buildings, sites and historic towns; this includes maintenance, repair, consolidation and reinforcement. The main goal of conservation is to preserve the authenticity and integrity of the cultural resource.

o **Consolidation** - is a natural addition or application of adhesives or protective materials in the existing fabric of cultural property to ensure the sustainability and continued structural integrity.

o **Restoration** – the restoration goal is not only to conserve the integrity of the resource/ building, but also to emphasize its cultural values and improve the legibility of its original design. Restoration is a very specialized operation based on the historical-critical process of assessment, and should not be based on assumptions or imagination. The goal of modern restoration - to reveal the original condition within the boundaries of existing materials - differs from previous goal of revealing the original by rebuilding its lost form. Restoration also includes Anastylis.

o **Reconstruction** - means building from scratch. The term can be used in reference to the work that is performed, using modern or old material, or both, in order to rebuild the removed or destroyed elements, or their parts. Reconstruction should be based on accurate documentation and archaeological and architectural evidences, never wilfully or guesswork. Although reconstruction may seem as a proper strategy after disasters such as fire, earthquake or war, its validity is questionable when used as a measure to improve the presentation of heritage sites. Relocation of the monument or its parts in a new site will also mean reconstruction; this can be justified by the assessment that it is necessary to protect the resource from environmental hazards, such as floods or pollution. Moving of the resource from the original location should not be allowed except in cases "where justified by the interests of great national or international importance".

fatkeqësive si zjarri, tërmeti apo lufta, validiteti i tij është më i dyshimtë në rastet kur përdoret si masë për të përmirësuar prezantimin e siteve të trashëgimisë.

Rilokimi i monumentit apo pjesëve të tij në një lokalitet të ri gjithashtu do të nënkuptonte rikonstruim; kjo mund të arsyetohet me vlerësimin se është e domosdoshme për ta mbrojtur resursin nga rreziqet ambientale, siç janë vërshimet apo ndotja. Lëvizja e resursit nga lokacioni origjinal nuk duhet të lejohet, përveç në rastet “kur arsyetohet me interesat me rëndësi shumë të madhe kombëtare apo ndërkombëtare.”

o **Anastiloza** - në përgjithësi përdoret kur bëhet fjalë për struktura të përbëra prej komponentëve që lehtë identifikohen, siç është muratimi i thatë apo me dru, e jo strukturat monolite, siç janë muret me tulla të lidhura me llaç. Anastiloza është një lloj i “restaurimit”; ajo ka për qëllim që karakterin hapësinor të një strukture të shkatërruar ta bëjë vizuelisht më të kuptueshëm duke e rivendosur formën e saj origjinale, me përdorimin e materialit origjinal i cili është në gjendje të shfrytëzueshme dhe gjendet në lokacion. Puna duhet të udhëhiqet mbi bazë të rregullave të njëjta si restaurimi dhe duhet të përkrahet nga dëshmi shumë të forta arkeologjike. Në përgjithësi, kjo është e vetmja formë e rikonstruimit e cila pranohet për sitet e Trashëgimisë Botërore.

o **Në tabelën 7** evidentohen objektet apo elementet shtesë të cilët gjenden në afërsi të objektit apo lokacionit me vlerë. Këto mund të jenë si p.sh ndonjë objekt përcjellës i kompleksit, hambar, kosh, drithnik tradicional, ndonjë pjesë e enterierit unik. Informata për enterier zakonisht merren nga vet pronarët, institucionet relevante apo nga vizita në objekt.

o **Në tabelën 8** evidentohen të gjitha shënimet shtesë relevante të cilat nuk janë përmendur në formë dhe kanë një rëndësi të veçantë. Në këtë pjesë mund të shënohen edhe ndonjë ngjarje interesante historike që mund të merret nga biseda apo intervista me pronarin. Në raste specifike, sipas nevojës rekomandimet dhe sugjerimet për të ardhmen, mund të përshkruhen më hollësisht në këtë tabelë.

o **Anastiloza** - obično se koristi kada je u pitanju sastavni delovi komponenti strukture koje je lako identifikovati, kao što su suve cigle ili drvenarija, kada nije monolitna struktura, kao što su opeke sa malterom. Anastiloza je neka vrsta “restauracije”; čiji je cilj da prostorni karakter strukture uništenog objekta bude vizuelno više razumljiv i da povrati svoj prvobitni oblik, koristeći originalni materijal koji je u upotrebljivom stanju i nalazi se na nalazištu. Rad treba sprovoditi na osnovu istih pravila kao za restauraciju i potrebno je da bude podržan veoma jakim arheološkim dokazima. U principu, ovo je jedini oblik rekonstrukcije koja je prihvatljiva za nalazišta svetske kulturne baštine.

o **U Tabeli 7** se evidentiraju predmeti ili dodatni elementi koji se ne nalaze u neposrednoj blizini objekta ili lokacije od važnosti. To mogu biti kao npr. bilo neki pomoćni objekat kao što je štala, žitnica, tradicionalno spremište, ili bilo koji deo jedinstvenog enterijera. Informacije o unutrašnjosti se obično uzimaju od vlasnika, relevantnih institucija ili putem poseta objektu.

o **U Tabeli 8** su sadržane sve relevantne dodatne informacije, koje se obično ne pominju i imaju poseban značaj. U ovom delu se mogu naći sve zanimljive priče o istorijskim događajima koji se mogu dobiti iz razgovora ili intervju sa vlasnicima. U određenim slučajevima, gde je potrebno dati odgovarajuće preporuke i sugestije za budućnost, može se opisati detaljnije u ovoj tabeli.

o **U Tabeli 9** treba da se predstavi jednostavna mapa lokacije objekta o kome se radi. Ovo bi trebalo da posluži kao referenca za dodatna istraživanja na terenu u budućnosti. Izvor mape može biti jednostavna mapa: Google Mapa ili čak mapa sa relevantnim detaljima obezbeđene od strane dotične opštine.

o **U Tabeli 10** treba dodati neke fotografije sa karakterističnim prikazom dotičnog objekta ili lokacije. Takođe se preporučuje da se u posebnoj fascikli prikupe stare fotografije dotičnog objekta.

o **Anastilosys** – is generally used when it comes to structures consisting of components that are easily identified, such as dry masonry or timber, and not monolithic structures such as walls with brick and mortar. Anastilosys is a kind of “restoration”; it intends to make visually more understandable by restoring the spatial character of a destroyed structure in its original form, using original material, which is in usable condition and located on site. The work should be conducted on the basis of the same rules as the restoration and should be supported by very strong archaeological evidence. In general, this is the only form of reconstruction accepted for World Heritage Sites.

o **Table 7** evidences buildings or additional elements that are in the vicinity of a significant building or site. This can be for example any additional building of the complex, granary, corn crib, traditional granary or any part of a unique interior. Information about interior is usually gotten by the owners, relevant institutions or by visiting the site.

o **Table 8** identifies all relevant additional notes, which are not mentioned in the form and have a special significance. In this section can also be written any interesting historical events that can be obtained from conversations or interviews with the owner. In specific cases, where appropriate, recommendations and suggestions for the future may be described in more detail in this table.

o **Table 9** should present a simple map of the location of the building in question. It should serve as a reference for additional field research in the future. The base map can be a simple Google Map or even a map with relevant details provided by the respective municipality.

o **Table 10** should give some pictures with characteristic views of the respective building or site. It is also recommended that in a separate folder old photographs of the respective building to be collected.

o Në tabelën 9 duhet të paraqitet një hartë e thjeshtë mbi lokacionin e objektit në fjalë. Kjo duhet të shërbejë si referencë për hulumtimet shtesë në terren në të ardhmen. Baza e hartës mund të jetë një hartë e thjeshtë Google Map apo edhe ndonjë hartë me detaje relevante e siguruar nga Komuna përkatëse.

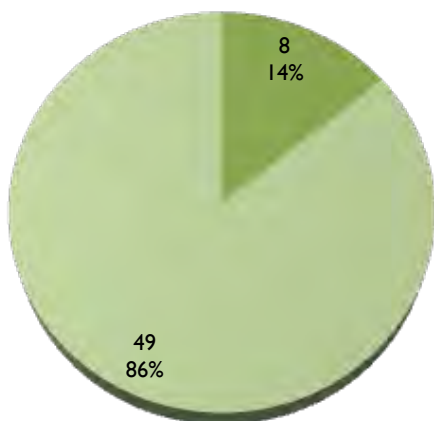
o Në tabelën 10 duhet të jepen disa fotografi me pamje karakteristike të objektit apo lokacionit në fjalë. Rekomandohet gjithashtu që në një folder të veçantë të grumbullohen edhe fotot e vjetra të objektit në fjalë.

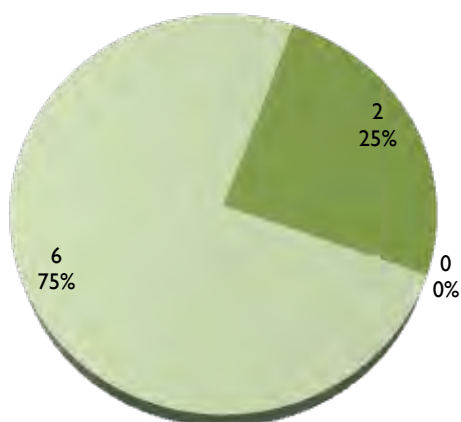
Statistikat kryesore nga analizat në terren

Nga hulumtimet e kryera në Komunën e Gjilanit janë plotësuar Kartat e Trashëgimisë Kulturore për gjithsej 57 Monumente në kategoritë: Trashëgimia Arkeologjike dhe Trashëgimia Arkitekturore.

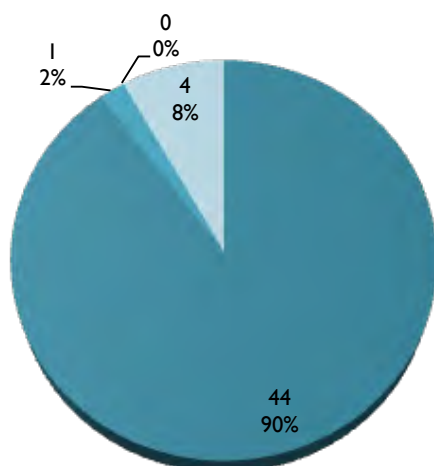
Kategoritë e monumenteve

Tipologjia - Trashëgimia arkeologjike

Tipologjia - Trashëgimia arkitekturore

Ključni statistički podaci iz analizi za sa terena

Od istraživanja sprovedenog u opštini Gnjilane napravljene su mape Kulturnog Nasleđa za ukupno 57 spomenika u kategorijama: arheološkog nasleđa i arhitektonskog nasleđa.

Kategorije spomenika

- Trashëgimia arkeologjike / Arheološko nasleđe / Archaeological heritage
- Trashëgimia arkitekturore / Arhitektonsko nasleđe / Architectural heritage

Tipologjia - Arheološko nasleđe

- Monument / Spomenici / Monument
- Ansambël / Ansambl / Ensemble
- Lokalitet Arkeologjik - Rezervat / Arheološko nalazište- Rezervat / Archaeological site- reserve

Tipologjia - Arhitektonsko nasleđe

- Monument / Spomenici / Monument
- Ansambël / Ansambl / Ensemble
- Fushë e konservimit arkitektural / Oblast arhitektonske konzervacije / Architectural conservation area
- Trashëgimi natyrore / Prirodna baština / Natural heritage

Main statistics from field analysis

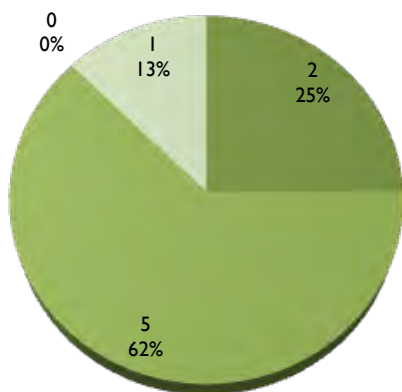
From the conducted research in the Municipality of Gjilan, Cultural Heritage Files for 57 archaeological sites and architectural monuments were filled in total.

Categories of monuments

Typology- Archaeological heritage

Typology- Architectural heritage

Pronësia - Trashëgimia Arkeologjike

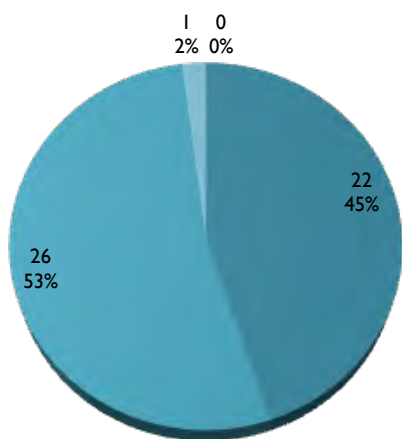

Vlasništvo - Arheološko nasleđe

Ownership- Archaeological heritage

- Private / Privatno / Private
- Publike / Javno / Public
- Shoqërore / Društveno / Social
- Nuk dihet / Nepoznato / Not known

Pronësia - Trashëgimia Arkitekturore

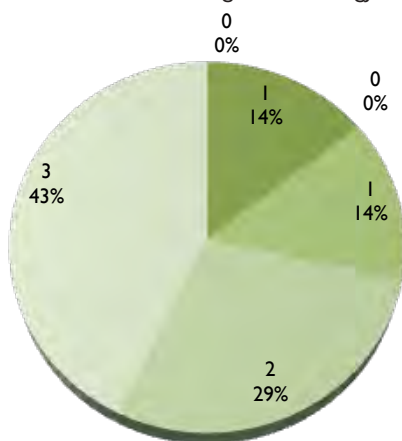

Vlasništvo - Arhitektonsko nasleđe

Ownership- Architectural heritage

- Private / Privatno / Private
- Publike / Javno / Public
- Shoqërore / Društveno / Social
- Nuk dihet / Nepoznato / Not known

Niveli i dëmtimit - Trashëgimia Arkeologjike

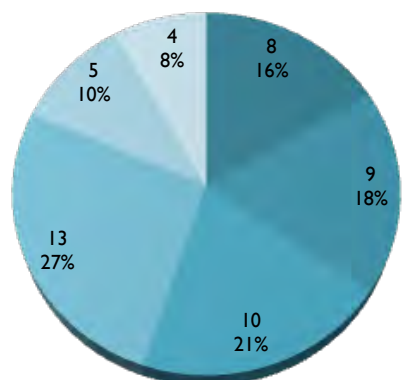

Nivo oštećenja - Arheološko nasleđe

Level of damage- Archaeological heritage

- Pa dëmtim / Bez oštećenja / No damage
- Ulët / Nisko / Low
- Mesatar / Srednje / Medium
- Lartë / Visok / High
- Shkatërruar / Uništeno / Destroyed
- Nuk dihet / Nepoznato / Not known

Niveli i dëmtimit - Trashëgimia Arkitekturore

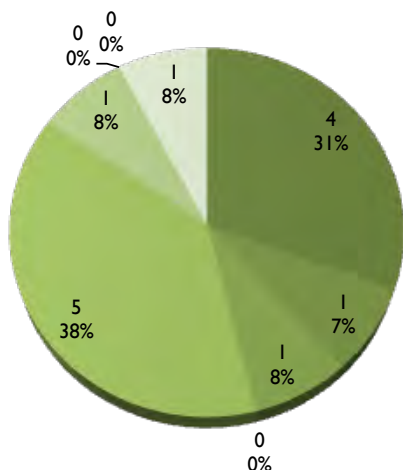

Nivo oštećenja - Arhitektonsko nasleđe

Level of damage- Architectural heritage

- Pa dëmtim / Bez oštećenja / No damage
- Ulët / Nisko / Low
- Mesatar / Srednje / Medium
- Lartë / Visok / High
- Shkatërruar / Uništeno / Destroyed
- Nuk dihet / Nepoznato / Not known

Atribuimi i vlerave - Trashëgimia Arkeologjike

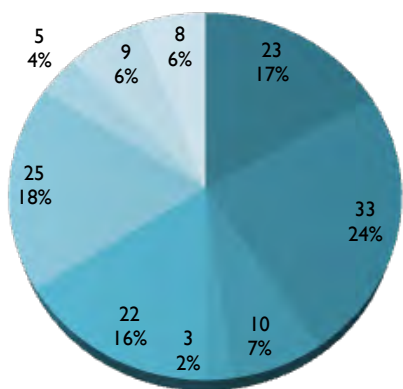

Pripisivanje vrednosti - Arheološko nasleđe

- Identiteti / Identitet / Identity
- Artistike / Umetniçka / Artistic
- Teknike / Tehniçka / Technical
- Rariteti / Rariteti / Rarity
- Komuniteti / Nacionalna / Community
- Edukative / Obrazovna / Educational
- Politike / Politiçka / Political
- Funksionale / Funkcionalna / Functional
- Ekonomike / Ekonomiska / Economical

Values- Archaeological heritage

Atribuimi i vlerave - Trashëgimia Arkitekturore

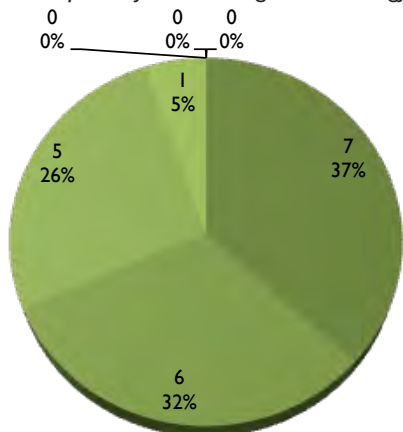

Pripisivanje vrednosti -Arhitektonsko nasleđe

- Identiteti / Identitet / Identity
- Artistike / Umetniçka / Artistic
- Teknike / Tehniçka / Technical
- Rariteti / Rariteti / Rarity
- Komuniteti / Nacionalna / Community
- Edukative / Obrazovna / Educational
- Politike / Politiçka / Political
- Funksionale / Funkcionalna / Functional
- Ekonomike / Ekonomiska / Economical

Values- Architectural heritage

Sugjerimet për trajtim - Trashëgimia Arkeologjike

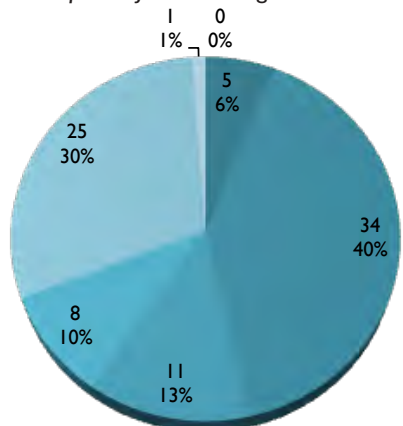

Predlozi za akciju - Arheološko nasleđe

- Hulumtim / Istraživanje / Research
- Mbrojtje dhe ruajtje/ Zaštita i očuvanje / Protection and preservation
- Konservim / Konzervacija / Conservation
- Konsolidim / Konsolidacija / Consolidation
- Restaurim / Restauracija / Restoration
- Rekonstruim / Rekonstrukcija / Reconstruction
- Anastiloza / Anastiloza / Anastylis

Suggestions for treatment -
Archaeological heritage

Sugjerimet për trajtim - Trashëgimia Arkitekturore

Predlozi za akciju - Arhitektonsko nasleđe

- Hulumtim / Istraživanje / Research
- Mbrojtje dhe ruajtje/ Zaštita i očuvanje / Protection and preservation
- Konservim / Konzervacija / Conservation
- Konsolidim / Konsolidacija / Consolidation
- Restaurim / Restauracija / Restoration
- Rekonstruim / Rekonstrukcija / Reconstruction
- Anastiloza / Anastiloza / Anastylis

Suggestions for treatment -
Architectural heritage

Takimet e Forumeve Lokale të Trashëgimisë Kulturore

Në kuadër të programit Planet Lokale të Trashëgimisë Kulturore janë mbajtur takime të Forumeve Lokale për Trashëgiminë Kulturore (FLTK) në shtatë komunat partnere. Në bazë të Memorandumit të Mirëkuptimit, (në aneksin II - Rregullore e funksionimit të Forumeve Lokale të Trashëgimisë Kulturore), takimet janë të vlefshme dhe vendimet e saj konsiderohen valide dhe fuqiplota kur të paktën 11 prej 20 anëtarëve të Forumit përkatës janë të pranishëm në mbledhje.

• **Me takimet e para** të FLTK-ve Forumet nisën rrugëtimin përpara për t'u bërë motor i vërtetë i procesit. Takimet e para të Forumeve në shtatë komunat partnere janë zhvilluar ndërmjet 17-24 tetorit 2012 dhe kishin karakter përrues dhe informativ. Pjesëmarrësit mësuan rreth punës së CHwB-së në 10 vitet e fundit, rreth procesit dhe metodologjisë në hollësi të Planeve Lokale të Trashëgimisë Kulturore, rreth përgjegjësisë të gjitha palëve dhe rolit të Forumit në këtë proces, atë se çfarë do të përfitojnë komunat dhe komunitetet nga këto plane dhe cilat janë hapat pasuese për periudhën afatshkurtër (deri në fund të vitit 2012) si dhe aktivitetet afatgjata (2013-2015). Çfarë është më me rëndësi, kryetarët dhe nënkryetarët e komunave përshëndetën fillimin e këtij procesi të rëndësishëm si dhe dhanë mbështetjen e tyre në implementim të programit.

• **Takimi i dytë** - Gjatë periudhës nëntor 2012 - janar 2013 janë mbajtur punëtoritë me shtatë komunat partnere të programit. Me forca të përbashkëta janë ndërmarrë hapat e parë drejt përpilimit të planit, që është baza për zhvillimin lokal bazuar në resurset e trashëgimisë kulturore dhe natyrore. Pjesa më dinamike dhe atraktive e punëtorive ishte ajo

Sastanci Lokalnih Foruma Kulturne Baštine

U okviri Lokalnih Planova Kulturne Baštine, u periodu oktobar 2012 - oktobar 2014 održano je sedam sastanaka lokalnih foruma kulturne baštine (LFKB) u sedam partnerskih opština. Na osnovu Memoranduma o razumevanju, u Prilogu II – Uredba o načinu funkcionisanja Lokalnih foruma kulturne baštine, sastanci su važeći i odluke se smatraju validnima ukoliko je najmanje 11 od 20 članova dotičnog Foruma prisutno na sastanku.

• **Sa Prvim sastancima** LFKB-a Forum je počeo da trasira svoj put napred postajući time pravi motor procesa. Prvi sastanci Lokalnih Foruma kulturne baštine u sedam partnerskih opština održani su između 17-24 oktobra 2012, i imali su informativni i konstitutivni karakter. Učesnici su se upoznali sa radom CHwB-a u poslednjih 10 godina, o procesu i metodologiji detaljnih Lokalnih planova kulturne baštine, o odgovornosti svih stranaka i ulozi foruma u ovom procesu, koje će koristiti od ovih planova imati opština i zajednica i koji su dalji kratkoročni koraci u tom periodu (do kraja 2012. godine) i dugoročnim aktivnostima (2013-2015). Ono što je još važnije, gradonačelnici i zamenici gradonačelnika su pozdravili početak ovog važnog procesa dajući njihovu podršku u realizaciji programa

• **Drugi sastanak** -. Tokom perioda novembar 2012 - januar 2013 održane su radionice sa sedam partnerskih opština u ovom Programu. Zajedničkim snagama su preduzeti prvi koraci ka okončanju plana, čija je osnova lokalni razvoj zasnovan na resursima kulturne i prirodne baštine. Najdinamičniji i atraktivniji deo su bile praktične radionice, gde svi članovi foruma učestvovali u studijskoj mini poseti regionu.

Meetings of Local Cultural Heritage Forums

In the framework of Local Cultural Heritage Plans, seven meetings of Local Cultural Heritage Forums (LCHF) were held in seven partner municipalities. According to the Memorandum of Understanding, in Annex II - Regulation of Cultural Heritage, the meetings are valid, and its decisions are considered valid and plenipotentiary when at least 11 of 20 respective Forum members are present.

• **With the first meetings**, Local Cultural Heritage Forums started the path towards becoming a true engine of the process. The first meetings of LCHF in seven partner municipalities were held during 17-24 October 2012, and had inaugural and informative character. Participants learned about the CHwB work in the past 10 years, about the detailed process and methodology of Local Cultural Heritage Plans, about the responsibilities of all parties and the role of the Forum in this process, what will be the benefits of the municipalities and communities from these plans and what are the subsequent steps in the short term (until the end of 2012) and long-term activities (2013-2015). A crucial thing was that the mayors and deputy mayors welcomed the initiation of this important process and gave their support to the implementation of the program.

• **The second meeting** - During November 2012 - January 2013 were held workshops with seven partner municipalities of the program. With joint forces, the first steps towards finalizing the plan were taken, which is the basis for local development based on the resources of the cultural and natural heritage. The most dynamic and attractive part of workshops was the practical one, where all forums members participated in mini-study visits in the region. Participants, besides the exchange of

praktike, ku anëtarët e të gjitha forumeve morën pjesë në mini-vizita studimore në rajon. Pjesëmarrësit, përpos shkëmbimit të përvojave mes vete, patën rastin që të vizitojnë disa nga lokalitetet e trashëgimisë kulturore nën udhëheqjen e ciceronëve profesionistë. Për më tepër informata rreth punëtorive dhe vizitave shih faqet 55-86.

• **Takimi i tretë** është organizuar në formë të takimit punës një ditor, ku anëtarëve të FLTK-së iu janë prezantuar paraprakisht rezultatet e Punëtorisë katërditore. Në këtë takim janë rishqyrtuar rezultatet e punëtorisë dhe janë finalizuar prioritetet - projektet e identifikuar gjatë punëtorisë, si dhe janë shtuar projekte të reja me propozim të anëtarëve të forumeve. Krahas finalizimit të prioritetëve/projekteve, është diskutuar edhe rreth mënyrës së organizimit të konsultimit publik të PLTK-së.

• **Takimi i katërt** ka qenë hapja e procesit të konsultimit publik. Hapja e 7 konsultimeve publike është bërë në periudhën 3 - 13 maj 2013, dhe ka zgjatur 15 gjegjësisht 30 ditë, varësisht nga kërkesat e komunave. Konsultimet publike paraqesin një pikë të rëndësishme në procesin e identifikimit të prioritetëve dhe projekteve në fushën e trashëgimisë kulturore. Gjatë konsultimit publik projektet e Planit Lokal të Trashëgimisë Kulturore për shtatë komunat partnere dolën para publikut të gjerë, që përfshinte përfaqësues të Komunave, institucioneve, profesionistë, qytetarë të interesuar, studentë etj. Anëtarët e FLTK-ve, si autorë, ishin prezent për ta prezantuar dhe diskutuar mbi listën e prioritetëve para publikut.

• **Takimi i pestë** - Përfundimi i periudhës së Konsultimit Publik i gjeti anëtarët e FLTK-ve në takimet e tyre të pestë, të radhës, që u mbajtën gjatë 21-27 Qershorit 2013. Gjatë këtij takimi u analizuan projektet propozimet dhe idetë e pranuar gjatë fazës së konsultimit publik, dhe si Forum u vendos përfundimisht për integrimin e tyre në prioritetet e Planit Lokal të Trashëgimisë Kulturore të komunave.

• **Takimi i gjashtë** - Pas përmbylljes së Listave finale të projekteve dhe prioritetëve të Planeve Lokale të Trashëgimisë Kulturore të shtatë

Učesnici, pored razmene iskustava među sobom, imali su priliku da posete neke od lokacija kulturnog nasleđa pod vođstvom stručnih vodiča. Za više informacija o radionici i posetama pogledajte stranice 55-86.

• **Treći sastanak** je organizovan u obliku jednog dana radnog sastanka, gde je članovima LFKB-a predstavljeni rezultati ranije održanih četvorodnevni radionica. Na sastanku su razmatrani rezultati radionice i finalizovani su prioriteti - projekti identifikovani tokom radionice, kao i novi projekti koji su dodati na predlog članova foruma. Pored finalizacije prioriteta / projekta, takođe se raspravljalo o tome kako da se organizuje javna rasprava LPKB-ova.

• **Četvrti sastanak** je bio u vezi otvaranja procesa javnih konsultacija. Otvaranje 7 javnih rasprava je ostvareno u periodu od 3. do 13. maja 2013. godine i trajalo je 15 odnosno 30 dana, u zavisnosti od zahteva opština. Javne konsultacije predstavljaju prekretnicu u procesu određivanja prioriteta i projekata u oblasti kulturnog nasleđa. Tokom javne prezentacije prioriteta - projekata Lokálnih Planova Kulturne Baštine za sedam partnerskih opština uključena je šira javnost, uključujući i predstavnike opština, ustanova, stručnjaka, zainteresovanih građana, studenata itd. Članovi LPKB-a, kao autori, bili su prisutni kako bi predstavili i raspravljali o listi prioriteta sa javnošću.

• **Peti sastanak** - na kraju perioda javnih konsultacija našli su se na svom petom redovnom sastanku članovi LFKB-a, koji su se održali tokom 21-27 juna 2013. godine. Tokom ovog sastanka analizirani su predlozi projekata i ideja pripremljenih tokom faze javnih konsultacija, i Forum se konačno usaglasio o njihovom uvrštavanju među prioritetima Lokálnog Plana Kulturne Baštine u opštinama.

• **Šesti sastanak** - Nakon zaključenja konačnog spiska projekata i prioriteta Lokálnih Planova Kulturne Baštine u 7 opština, tako da je ovim sastankom obeleženo zatvaranje prve faze rada. Lokalni Forumi su tokom tog sastanka u periodu od 05-15 jula 2013. godine odabrali projekte koji će se realizovati tokom perioda od 2013 do 2015, na osnovu postavljenih kriterijuma i stvarne potrebe opštine.

experiences among themselves, had the opportunity to visit some cultural heritage sites lead by professional guides. For more information about the workshops and visits, see pages 55-86.

• **The third meeting** was organized as a one-day working meeting, where LCHF members were previously presented the results of a four-day workshop. The meeting reviewed the results of the workshop and finalized the priorities- projects identified during the workshop, as well as new projects have been added, as proposed by the forums' members. Besides finalizing the priorities / projects, it was also discussed about the way of organizing a LCHF public consultation.

• **The fourth meeting** was the opening of a public consultation process. The opening of 7 public consultations was made during 3rd to 13th of May 2013 and lasted 15 respectively 30 days, depending on the requirements of the municipalities. Public consultations represent a milestone in the process of identifying priorities and projects in the field of Cultural Heritage. During the public presentation, Priorities –Projects of Local Cultural Heritage Plan for seven partner municipalities were presented to the general public, including representatives of municipalities, institutions, professionals, interested citizens, students etc. LCHF members, as authors were present to introduce and discuss the priority list to the public.

• **The fifth meeting** – The end of public consultation period found LCHF members in their next fifth meeting, which was held during June 21-27, 2013. During this meeting the project proposals and ideas received during the public consultation phase were analysed, and the Forum was finally settled for their integration into the priorities of the Local Cultural Heritage Plan of the municipalities.

• **The sixth meeting** - After concluding the final list of projects and priorities of Local Cultural Heritage Plans of seven municipalities, the closing meetings of the first phase of the work of the Local Cultural Heritage Forum were marked during 05-15 July 2013.

Komunave u shënuan takimet përmbyllëse të fazës së parë të punës së Forumeve Lokale të Trashëgimisë Kulturore, gjatë periudhës 05-15 Korrik 2013. Gjatë këtij takimi Forumet bënë përzgjedhjen e projekteve që do të implementohen gjatë viteve 2013-2015, në bazë të kriterëve të përcaktuara dhe nevojave reale të Komunave. Me këtë takim u përmbyll edhe roli strategjik i Forumeve, duke kaluar në fazën e dytë ku Forumet Lokale të Trashëgimisë Kulturore për shtatë komunat do të kenë rolin monitorues dhe zbatues në implementim të projekteve të dala nga Planet Lokale të Trashëgimisë Kulturore.

• **Takimi i shtatë** është organizuar në formë të një takimi njëditor, ku së pari janë prezantuar anëtarët e rinj të Forumeve, që janë ndryshuar si rrjedhojë e zgjedhjeve komunale të organizuara gjatë vitit 2013. Në këtë takim janë prezantuar edhe një herë projektet e përzgjedhura për implementim, dhe është bërë validimi i këtyre projekteve edhe nga anëtarësia e ndryshuar e FLTK-ve. Në disa komuna, me miratim të shumicës së Forumit janë bërë edhe disa zëvendësime të projekteve për implementim. Gjithashtu në këtë takim është prezantuar edhe ecuria e zhvillimeve të procesit të implementimit të projekteve që kanë filluar në vitin 2013 dhe do të vazhdojnë deri në fund të vitit 2015.

• **Takimi i tetë, nëntë dhe i dhjetë** është organizuar në formë të një takimi njëditor, ku është prezantuar plani dinamik i projekteve të përzgjedhura për zbatim. Në disa komuna, me miratim të shumicës së Forumit janë bërë edhe disa zëvendësime të projekteve për zbatim. Gjithashtu në këto takime janë prezantuar edhe ecuria e zhvillimeve të procesit të zbatimit të projekteve që kanë filluar në vitin 2013 dhe do të vazhdojnë deri në fund të programit, në fund të vitit 2015. Këto prezantime janë bërë nga CHwB dhe palët tjera të përfshira në proces të zbatimit, qofshin nga nivelet institucionale apo edhe nga shoqëria civile. Në takimin e dhjetë, dhe të fundit zyrtar të Forumeve, është kryer edhe një evaluim anonim me të gjithë anëtarët rreth ecurisë së zbatimit të projekteve.

Na ovom sastanku je okončana strateška uloga Foruma, prelazeći u drugu fazu, gde će Lokalni Forumi u sedam opština imati ulogu nadgledanja i izvršavanja u pogledu realizacije projekata koji proizilaze iz Lokalnih Planova Kulturne Baštine.

• **Sedmi Sastanak** je organizovan u formi jednodnevnog sastanka, na kojem su prvi put predstavljani novi članovi foruma, koji su zamenili neke od prethodnih kao rezultat opštinskih izbora održanih 2013 godine. Na sastanku su predstavljani odabrani projekti za implementaciju i potvrda ovih projekata je odrađena i nakon promene članstva LFKB. U nekim opštinama, uz odobrenje većine u forumu, takođe su izvršene neke zamene projekata za realizaciju. Takođe, na sastanku je predstavljen progres razvoja procesa implementacije projekata koji su započeti 2013. godine i nastaviće se do kraja 2015. godine.

• **Osmi, deveti i deseti sastanak** je organizovan u formi jednodnevnog sastanka gde je predstavljen dinamički plan odabranih projekata za implementaciju. U nekoliko opština, uz saglasnost većine Foruma napravljene su i zamene projekata za realizaciju. Takođe, na ovim sastancima je predstavljen i progres razvoja procesa implementacije projekata koji su počeli 2013 i nastaviće se do kraja programa, krajem 2015. Ove prezentacije je izradilo CHwB sa ostalim uključenim stranama u proces implementacije, bilo institucionalnog nivoa ili civilnog društva. Na desetom, i službeno, poslednjem sastanku Foruma, napravljena je i anonimna evaluacija svih članova o progresu implementacije projekata.

During this meeting, the Forums selected the projects to be implemented during 2013-2015, based on the defined criteria and real needs of the municipalities. With this meeting the strategic role of the Forum was also concluded, moving to the second stage where the Local Cultural Heritage Forums of seven municipalities will have monitoring and enforcement role in the implementation of projects arising from the Local Cultural Heritage Plans.

• **The seventh meeting** was organized as a one-day meeting, where the new members of the forums that were replaced as a result of the municipal elections held in 2013 were introduced. The meeting presented once more the selected projects for implementation, and these projects were also validated by the new (replaced) member of LCHF. In some municipalities, with the approval of the majority of the forum were done some substitutions of the projects for implementation. In addition to that, the progress of the development of projects implementation process that started in 2013 and will continue during 2014 was also presented.

• **The eighth, ninth and tenth meeting** was organized as a one-day meeting, where the dynamic plan for the implementation of selected projects was introduced. In some municipalities, with the approval of the majority of forum were made some substitutions of projects for implementation. Also at these meetings were presented the development progress of the projects implementation process that started in 2013 and will continue until the end of the program, at the end of 2015. These presentations were done by CHwB and other parties involved in the implementation process, both from the institutional level or from the civil society. At the tenth meeting, and the last official meeting of Forums, an anonymous evaluation was conducted with all members about the progress of the implementation of projects.

Vizita studimore në Mbretërinë e Bashkuar

Në kuadër të këtij programi katërvjeçar partnerët e projektit kanë pasur mundësi të njihen me përvoja ndërkombëtare rreth strategjive mbi ruajtjen dhe promovimin e trashëgimisë kulturore në nivel lokal, rajonal dhe kombëtar.

Prej datës 08 deri 15 nëntor 2012, CHwB ka organizuar një vizitë studimore në Mbretërinë e Bashkuar me përfaqësues të partnerëve të projektit.

Kjo vizitë studimore është organizuar në kuadër të aktiviteteve të planifikuara në dy projektet e CHwB-së: "Planet Lokale të Trashëgimisë Kulturore (2012-2015)" - të financuar nga Suedia dhe "Ruajtja dhe Mbrojtja e Kalasë së Vushtrrisë (2011-2013)" - të financuar nga Ambasada Amerikane.

Qëllimi i vizitës ishte njohja me praktikant ndërkombëtare të mbrojtjes, menaxhimit, promovimit dhe shfrytëzimit të qëndrueshëm të trashëgimisë natyrore dhe kulturore. Pjesë e vizitës studimore kanë qenë përfaqësues nga Ministria e Kulturës, Rinisë dhe Sportit (MKRS), Ministria e Mjedisit dhe Planifikimit Hapësinor (MMPH), Komunitet e Dragashit, Gjakovës, Gjilanit, Kaçanikut, Parteshit, Rahovecit, Vushtrrisë dhe Fondacioni Trashëgimia Kulturore pa Kufij (CHwB).

Pjesëmarrës nga projekti "Planet Lokale të Trashëgimisë Kulturore", në vizitën studimore në Mbretërinë e Bashkuar ishin:

1. Leonora Rraci, Drejtoreshë - Departamenti Urbanizmit, Komuna e Gjakovës;
2. Kamber Kamberi, Drejtor - Departamenti i Kulturës, Komuna e Dragashit;
3. Veton Nevzadi, Drejtor - Departamenti i Kulturës, Komuna e Gjilanit
4. Fatmir Kryeziu, Drejtor - Departamenti Urbanizmit, Komuna e Rahovecit;
5. Todor Ivanovic, Drejtor - Departamenti Urbanizmit, Komuna e Parteshit
6. Bekim Troni, Drejtor - Departamenti Urbanizmit, Komuna e Kaçanikut;

Studijska poseta Ujedinjenom Kraljevstvu

U okviri Lokalnih Planova Kulturne Baštine 2012-2015 partneri u projektu su mogli da se upoznaju sa međunarodnim iskustvom u vezi strategija očuvanja i promocije kulturnog nasleđa na lokalnom, regionalnom i nacionalnom nivou. Od 08 do 15. novembra 2012. godine, CHwB je organizovao studijsko putovanje u Velikoj Britaniji sa predstavnicima partnera na projektu. Studijska poseta je organizovana u okviru aktivnosti koje su planirane u dva projekta CHwB "Lokalnih Planova Kulturne Baštine (2012-2015)" – kojeg je finansirala Švedska vlada i "Očuvanje i zaštita Vučitrnske Tvrđave (2011-2013)" - finansiranog od strane američke ambasade.

Cilj posete je bio upoznavanje sa međunarodnom praksom zaštite, upravljanja, promocije i održivog korišćenja prirodnog i kulturnog nasleđa. Deo studijske posete bili su predstavnici Ministarstva Kulture, Omladine i Sporta (MKOS), Ministarstvo Životne Sredine i Prostornog Planiranja (MSPP), Opštine Dragaš, Đakovica, Gnjilane, Kačanik, Partesh, Orahovac, Vučitrn i Fondacije Kulturno Nasleđe bez Granica (CHwB). Učesnici projekta "Lokalni Planovi Kulturne Baštine", na studijskoj poseti u Velikoj Britaniji bili su:

1. Leonora Rraci, direktor - Odeljenje za urbanizam, Opština Đakovica;
2. Kamber Kamberi, direktor - Odeljenje za kulturu, Opština Dragaš;
3. Veton Nevzadi, Direktor - Odeljenje za kulturu, Opština Gnjilane;
4. Fatmir Kryeziu, direktor - odeljenje za urbanizam, Opštine Orahovac;
5. Todor Ivanović, direktor - odeljenje za urbanizam, Opština Partesh;
6. Bekim Troni, direktor - odeljenje za urbanizam, Kačanik;
7. Čamil Sahiti, direktor - Odeljenje za Kulturu, Opština Vučitrn;
8. Vergina Dila, RCKB Đakovica, Ministarstvo Kulture, Omladine i Sporta (MKOS);
9. Luan Nushi, direktor - Instituta za Prostorno Planiranje (ISP), Ministarstvo Životne Sredine i Prostornog Planiranja (MSPP);

The study visit in the United Kingdom

In the framework of this four year program, the project partners were able to get acquainted with international experience on the conservation strategies and promotion of cultural heritage at the local, regional and national levels. From the 8th of May to the 15th of November 2012, CHwB organized a study visit in the UK with representatives of the project partners. The study visit was organized within the activities planned in two of the CHwB projects: "Local Cultural Heritage Plans (2012-2015)" - funded by Sweden and "The Preservation and Protection of Vushtrri Castle (2011-2013)" - funded by the US Embassy.

The purpose of the visit was to get acquainted with the international practice of protection, management, promotion and sustainable use of natural and cultural heritage. Participants of the study visit were representatives from the Ministry of Culture, Youth and Sport (MCYS), the Ministry of Environment and Spatial Planning (MESP), Municipalities of Dragash, Gjakova, Gjilan, Kacanik, Partesh, Rahovec, Vushtrri and Foundation Cultural Heritage without Borders (CHwB). Participants of the project "Local Cultural Heritage Plans", in the UK study visit were:

1. Leonora Rraci, Director - Urban Planning Department, Municipality of Gjakova;
2. Kamber Kamberi, Director - Department of Culture, Municipality of Dragash;
3. Veton Nevzadi, Director - Department of Culture, Municipality of Gjilan;
4. Fatmir Kryeziu, Director - Department of Urban Planning, Municipality of Rahovec;
5. Todor Ivanovic, Director - Urban Planning Department, Municipality of Partesh;
6. Bekim Troni, Director - Urban Planning Department, Kacanik;
7. Qamil Sahiti, Director - Department of Culture, Municipality of Vushtrri;

7. Qamil Sahiti, Drejtor - Departamenti i Kulturës, Komuna e Vushtrrisë
8. Vergina Dyla, QRTK Gjakovë, Ministria e Kulturës, Rinisë dhe Sportit (MKRS)

9. Luan Nushi, Drejtor - Instituti për Planifikim Hapësinor (IPH), Ministria e Mjedisit dhe Planifikimit Hapësinor (MMPH)

10. Enes Toska, Trashëgimia Kulturore pa Kufij (CHwB)

11. Mirian Bllaci, Trashëgimia Kulturore pa Kufij (CHwB)

Nga projekti “Ruajtja dhe Mbrojtja e Kalasë së Vushtrrisë”

12. Idriz Ismajli, Drejtor - Departamenti i Kulturës, Komuna e Vushtrrisë

13. Shukrane Begu, Etnologe - Muzeu historik dhe etnografik i Vushtrrisë

14. Milot Mustafa – Udhëheqës i divizionit për Trashëgimi të Luajtshme dhe Shpirtërore, Ministria e Kulturës, Rinisë dhe Sportit (MKRS)

15. Nol Binakaj, Trashëgimia Kulturore pa Kufij (CHwB)

16. Senat Haliti, Trashëgimia Kulturore pa Kufij (CHwB)

Pjesëmarrësit e vizitës studimore janë udhëhequr nga muzeologia Rachel Nordstrom. Vizita studimore ka përfshirë varg ligjëratash dhe prezantimesh nga ana e profesionistëve të trashëgimisë kulturore nga gjithandej Mbretëria e Bashkuar dhe pjesën praktike në formë të vizitave të drejtpërdrejta në lokalitete të trashëgimisë kulturore.

Ligjëratat dhe prezantimet

“Çka është Menaxhimi i Resurseve Kulturore” dhe “Trashëgimia Kulturore si Shtytës Regjenerimi” – nga Rachel Nordstrom;

“Strategjitë e Konservimit në Nivel Qendror – Rast studimi: National Heritage” – nga Catherine Leonard; “Projekti i Restaurimit të Abacinë e Bathit” – Laura Brown.

Lokacionet e vizituara

UELLS

Në shtetin Uells i cili gjendet në perëndim të Mbretërisë së Bashkuar, pjesëmarrësit vizituan dy lokalitete me interes:

Kështjella mesjetare Caerphilly – dëshmi e një tradite dhe historie të lashtë, njihet si njëra ndër kështjellat më të mëdha në Evropën perëndimore.

10. Enes Toska, Kulturno Nasleđe Bez Granica (CHwB);

11. Mirian Bllaci, Kulturno Nasleđe Bez Granica (CHwB);

Projekat “Očuvanje i zaštita Vučitrnske Tvrđave”;

12. Idriz Ismaili, direktor - Odeljenje za Kulturu, Opština Vučitrn;

13. Shukrane Begu, etnolog - Istorijski i Etnografski Muzej Vučitrn;

14. Milot Mustafa - Šef Odeljenja za pokretno i duhovno nasleđa, Ministarstvo Kulture, Omladine i Sporta (MKOS);

15. Nol Binakaj, Kulturno Nasleđe Bez Granica (CHwB);

16. Senat Haliti, Kulturno Nasleđe Bez Granica (CHwB).

Studijsko putovanje učesnika je predvodila muzeolog Rejčel Nordstrom.

Tokom studijskog putovanja učesnici su imali niz predavanja i prezentacija od strane profesionalaca kulturnog nasleđa iz celog Ujedinjenog Kraljevstva i praktičnog dela u vidu direkt-nih poseta mestima kulturne baštine.

Predavanja i prezentacije

“Šta je Upravljanje Kulturnim Resursima” - Rejčel Nordstrom;

“Strategija Očuvanja Na Centralnom Nivou - Studija slučaja: National Heritage” - Catherine Leonard;

“Kulturna Baština kao Odskočna Dasku za Obnovu” - Rejčel Nordstrom;

“Projekat Restauracije Manastira Bath” - Lora Braun.

Poseta mesta

VELS

Vels je država koja se nalazi na zapadu Ujedinjenog Kraljevstva, učesnici su posetili dva interesantna mesta:

Čerfili Srednjevekovna Tvrđava

- dokaz o drevnoj tradiciji i istoriji, priznat kao jedan od najvećih dvoraca u zapadnoj Evropi. Dvorac ima površinu od 1,2 hektara, i predstavlja prvi objekat tog vremena izgrađen i planiran za vojnu upotrebu. Ovaj spomenik predstavlja pozitivan primer konzervacije i restauracije dvorca.

Otvoreni Muzej Sv. Fagan - Otvoreni Muzej nacionalne istorije Velsa. Kulturno nasleđe datira iz različitih istorijskih perioda od neolita do novih perioda, i tu su objekti kulturnog nasleđa prebačeni sa raznih lokacija u jednom gigantskom okruženju. Muzejska atrakcija je selo Celtic, iz metal

8. Vergina Dyla, RCCH Gjakova, Ministry of Culture, Youth and Sport (MCYS);

9. Luan Nushi, Director - Institute for Spatial Planning (ISP), Ministry of Environment and Spatial Planning (MESP);

10. Enes Toska, Cultural Heritage without Borders (CHwB);

11. Mirian Bllaci, Cultural Heritage without Borders (CHwB);

From the project “Preservation and Protection of the castle of Vushtrri”

12. Idriz Ismaili, Director - Department of Culture, Municipality of Vushtrri;

13. Shukrane Begu, ethnologists - Historical and Ethnographic Museum of Vushtrri;

14. Milot Mustafa - Head of the Division of Movable and Spiritual Heritage and, Ministry of Culture, Youth and Sport (MCYS);

15. Nol Binakaj, Cultural Heritage without Borders (CHwB);

16. Senat Haliti, Cultural Heritage without Borders (CHwB);

The study tour participants were guided by Rachel Nordstrom, museologist. The study tour included series of lectures and presentations by cultural heritage professionals from all over the United Kingdom and the practical part in the form of direct visits to cultural heritage sites.

Lectures and presentations

“What is Cultural Resource Management” and “Cultural Heritage as a Regeneration Motive” – by Rachel Nordstrom;

“Conservation Strategies in Central Level - Case Study: National Heritage” - by Catherine Leonard;

“The project of Restoration of Bath Abbey” - by Laura Brown.

Site visits

WALES

In Wales, a country that lies in the west of the United Kingdom, participants visited two sites of interest: **Caerphilly Medieval castle**—is the evidence of an ancient tradition and history, recognized as one of the largest castles in the Western Europe. The castle has an area of 1.2 hectares, and represents the first building of that time built and planned for military use. This monument represents a

Kështjella ka një sipërfaqe prej 1.2 hektarësh, dhe paraqet objektin e parë të asaj kohe të ndërtuar dhe të planifikuar për nevoja ushtarake. Ky monument paraqet një shembull pozitiv të konservimit dhe restaurimit të kështjellës.

Muzeu i Hapur të St. Fagan –

Muzeu i hapur i historisë kombëtare të Uellsit. Objektet e trashëgimisë kulturore që datojnë nga periudha të ndryshme historike nga neoliti deri në periudhat më të reja, janë bartur nga lokacionet e ndryshme në një ambient gjigant. Atraksion i muzeut është fshati i Keltëve, i periudhës së hekurit që dëshmon për mënyrën e jetesës para 2500 viteve. Objekt i rëndësishëm i muzeut janë Sarajet e Mbretëreshës Elizabeth, të ndërtuar gjatë shek. 16. Ky muze paraqet një rëndësi prej pikave më interesante të trashëgimisë kulturore të Uellsit.

ANGLI

Fshati Lacock, Wiltshire

Pjesëmarrësit kanë qëndruar kryesisht në fshatin e vogël Lacock, të Trustit Kombëtar (National Trust). Fshat mesjetar, i njohur për vlerat e tij të shumta të trashëgimisë kulturore, në të cilin jetojnë rreth 250 banorë rezident. Ky fshat është përdorur për xhirimin e filmave sikurse “Harry Potter”, “Cranford”, “Pride and Prejudice”, mundëson zhvillimin e turizmit pasiv duke joshur një numër të madh të turistëve, gjë që kontribuon jashtëzakonisht në mirëqenien ekonomike të banorëve vendas dhe të bizneseve të vogla.

Gjatë qëndrimit në këtë fshat pjesëmarrësit patën rastin të vizitojnë vende karakteristike të trashëgimisë kulturore. Nga ky lokacion mund të veçohen vizitat në Abacinë e fshatit – me një arkitekturë stilesh të përziera, që dëshmon një histori të gjatë të ndikuar nga shumë rryma dhe teknika të ndërtimit. Ky monument paraqet një rast të restaurimit të një ndërtese me shumë shtresa kulturore.

Vizita në National Trust – organizatë joqeveritare që merret me mbrojtje dhe menaxhim të trashëgimisë kulturore në territorin e Anglisë, Uellsit dhe Irlandës Veriore. Kjo organizatë funksionon në bazë të rregullave që nxirren nga shtetet përkatëse. Menax

nog doba čiji načina života svedoči o periodu od pre 2500 godina. Jedan od važnih objekata u muzeju je Palata kraljice Elizabete, izgrađena tokom 16 veka. Ovaj muzej predstavlja jednu od najzanimljivijih tačaka kulturne baštine Velsa.

ENGLESKA

Selo Lacock, Wiltshire

Učesnici su uglavnom boravili u malom selu Lacock, gde se nalazi National Trust (Nacionalni Trust). To je srednjovekovno selo, poznato po brojnim vrednostima kulturnog nasleđa u kojima živi oko 250 stanovnika. Ovo selo se često koristi za snimanje filmova poput “Harry Potter”, “Cranford”, “Gordost i predrasuda”, što omogućava razvoj turizma i privlači veliki broj turista, što doprinosi ekonomskoj dobrobiti lokalnog stanovništva i malih preduzeća. Tokom boravka u selu, učesnici su imali priliku da posete mesta od kulturnog načaja. Iz ove posete selu se može izdvojiti Manastir - sa mešovitim arhitektonskim stilovima, što pokazuje dugu istoriju pod uticajem mnogih struja i tehnike gradnje. Ovaj spomenik predstavlja slučaj obnove građevine sa mnogo slojeva kulture. Poseta Nacionalnom fondu - nevladine organizacije koja se bavi zaštitom i upravljanjem kulturnim nasleđem na teritoriji Engleske, Velsa i Severne Irske. Ova organizacija deluje po propisima izdatim od strane dotičnih država. Upravljanje oblasti uglavnom se realizuje na principu održivog korišćenja, što znači primenom ekonomskih potreba, poštujući pravila i norme za zaštitu kulturne baštine.

Grad Bat

Je stari grad restoran koji se nalazi na jugozapadu Ujedinjenog Kraljevstva i datira iz rimskog perioda. Grad se nalazi na listi Svetske baštine UNESCO-a. Glavna delatnost kojom se ljudi bave u ovom gradu je turizam. Većina zgrada pripada gregorijanskom stilu arhitekture kao što je Roial Crescent (Polukružni Rojal) koga je važno napomenuti i Kvin Skver sa objektom koji ga okružuje. Spomenik od velikog značaja je Bath Abbei (Manastir u gradu Bat), što je dokaz o dugoj istoriji, više od hiljadu godina, koji je podgvrnut različitim verskim i fizičkim uticajima.

positive example of conservation and restoration of the castle.

Open Museum St. Fagan—Is the open museum of national history of Wales. Cultural heritage buildings dating from various historical periods from the Neolithic to the newer periods were transferred from various locations in a gigantic environment. The museum attraction is the village of Celtic, from the iron period, which testifies the lifestyle before 2500 years. An important building of the museum, is the Queen Elizabeth Palace, built during the 16th century. This museum presents one of the most interesting points of the cultural heritage of Wales.

ENGLAND

The village of Lacock, Wiltshire

Participants stayed mainly in the small village of Lacock, of the National Trust. A medieval village, known for its numerous values of cultural heritage is inhabited by about 250 residents. This village, which is often used for films shooting, like “Harry Potter”, “Cranford”, “Pride and Prejudice”, enables the development of passive tourism by attracting a large number of tourists, which contribute enormously to the economic wellbeing of local residents and small businesses. During their stay in the village, participants had the opportunity to visit cultural heritage sites. From these sites, the Abbey Village can be distinguished - with mixed architecture styles, which shows a long history influenced by many streams and building techniques. This monument represents a case of the restoration of a building with many cultural layers. The National Trust – a governmental organization that deals with the protection and management of cultural heritage in the territory of England, Wales and Northern Ireland was also visited by participants. This organization operates under the regulations issued by the respective states. Areas are mainly managed by taking into account the principle of sustainable use, which means the use for economic needs, while respecting the rules and norms for the protection of cultural heritage.

himi i zonave kryesisht realizohet në bazë të parimit të shfrytëzimit të qëndrueshëm, që nënkupton shfrytëzimin për nevoja ekonomike, duke i respektuar rregullat dhe normat për mbrojtjen e trashëgimisë kulturore.

Qyteti Bath

Qyteti i vjetër i Bath i cili gjendet në jug-perëndim të Mbretërisë së Bashkuar dhe daton nga periudha romake. Qyteti gjendet në listën e Trashëgimisë Botërore të UNESCO-s. Vepërimitaria kryesore e zhvilluar në qytet është turizmi. Pjesa më e madhe e objekteve i takojnë arkitekturës Gre-goriane, ku vlen të përmenden Royal Crescent (Gjysmërrethi Mbretëror) dhe Sheshi i Mbretëreshës me objektin rrethor. Një monument me rëndësi të madhe është Abacia e Bathit, që paraqet dëshminë e një historie të gjatë më se njëmijë vjeçare, e cila i është nënshtruar ndikimeve të ndryshme religjioze dhe fizike. Krahas vizitës së organizuar në qytet, pjesëmarrësit gjithashtu vizituan Termet Romake që janë shfrytëzuar si terme shëruese dhe paraqesin dëshmi për jetën luksoze të zhvilluar para 2000 vjetësh.

Vizita në trashëgiminë botërore të UNESCO-s Stonehenge dhe Avebury, Wiltshire

Stonehenge daton nga parahistoria dhe paraqet një grumbull të gurëve të renditur në rrethë koncentrik, që besohet se janë realizuar afërsisht 2000 – 3000 vjet para erës sonë. Të vendosur në mënyrë vertikale dhe horizontale, dhe të gdhendur me përpikëri, paraqesin njërin ndër objektet e para arkitektonike që janë ruajtur deri në ditët e sotme. Stonehenge paraqet një ndër monumentet më të famshme dhe më të vizituara në botë.

Avebury daton nga periudha neolitike, përmban tri rrethë nga guri dhe paraqet një prej lokaliteteve më të njohura nga parahistoria në Britani. 180 gurët e pa gdhendur të peshave të ndryshme, që qëndrojnë në pozitë vertikale të renditur në një perimetër prej 1.3 km, paraqesin gjithashtu një enigmë ende të pashpjegueshme të teknikës së ndërtimit.

Vizitë dy ditore në Londër me përzgjedhje të lirë të vetë pjesëmarrësve

Pored organizovane posete gradu, učesnici su obišli rimske termalne izvore koji se koriste kao lekovite banje i danas svedoče o razvijenom luksuznom životu od pre 2000 godina.

Posete mestima UNESCO-ve svetske baštine Stounhendž, Aveburi, Wiltshire

Stounhendž datira iz praistorije i predstavlja gomilu kamenja poređanih u koncentričnim krugovima, veruje se da je bilo oko 2000 - 3000 godina pre nove ere. Kamenje je poređano po vertikali i horizontali i postavljano je sa preciznošću, tako da predstavlja jedan od prvih arhitektonskih objekata koji su sačuvani do danas. Stounhendž predstavlja jedan od najpoznatijih spomenika i najposećeniji je na svetu.

Aveburi datira iz neolita, u njemu se nalaze tri kruga od kamena i predstavlja jedan od najpopularnijih mesta iz praistorije u Britaniji. 180 postavljenih kamena različitih težina, stoje u vertikalnom položaju poređani u krugu od 1,3 km, i predstavljaju zagonetku sa još uvek nerazjašnjenom tehnikom gradnje.

Dvodnevna poseta Londonu po slobodnom izboru samih učesnika

The city of Bath

The old city of Bath, located in the south-west of the UK dates from the Roman period. The city is a UNESCO World Heritage site. The main activity in the city is tourism. Most of the buildings belong to Gregorian architecture, worth mentioning are the Royal Crescent and the Queen Square circular building. A monument of great importance is the Bath Abbey, evidence of a long history of more than a thousand years, which is subject to different religious and physical influences. Besides the organized visit to the city, participants also visited the Roman terms that were used for healing and present evidence of 2000 years ago developed luxurious life.

Visit in the UNESCO World Heritage site of Stonehenge and Avebury, Wiltshire

Stonehenge dates from prehistory and presents a pile of rocks situated in concentric circles. It is believed that they were put about 2000 - 3000 years BC. Placed in vertical and horizontal order, and carved with precision, they represent one of the first architectural objects that are up to today. Stonehenge represents one of the most famous monuments and the most visited one in the world.

Avebury, on the other hand dates from the Neolithic period, containing three stone circles and represents one of the most popular sites from prehistory in Britain. 180 carved stones with different weights, standing in vertical position placed in a perimeter of 1.3 km, still represent an unexplained puzzle of the construction techniques.

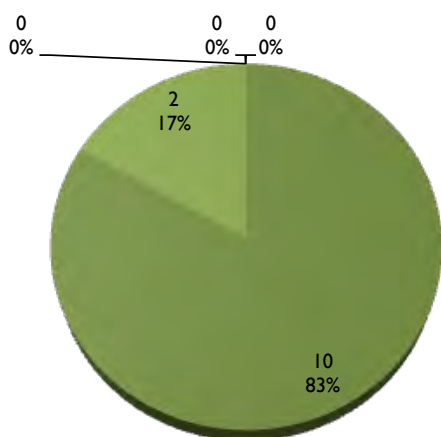
Two-day visit to London with free selection of the participants

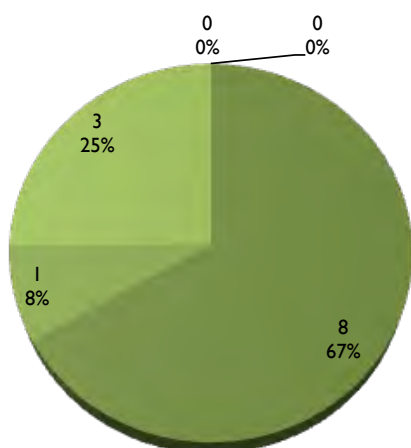
Vlerësimi i procesit nga pjesëmarrësit në vizitë

Në mënyrë që të merret opinioni i pjesëmarrësve rreth mënyrës së organizimit të vizitës studimore, janë hartuar formularë anonim të vlerësimit të cilët janë plotësuar nga të gjithë pjesëmarrësit e vizitës studimore. Rezultatet e vlerësimit janë paraqitur si më poshtë:

1. Në çfarë mase mendoni se është arritur qëllimi i vizitës studimore ?
“Qëllimi i vizitës është njoftimi me praktikat ndërkombëtare të mbrojtjes dhe promovimit të trashëgimisë natyrore dhe kulturore.”

2. Në çfarë mase janë të dobishme për punën tuaj të përditshme informacionet e marra gjatë prezantimeve dhe vizitave të realizuara?

3. Cila(t) pjesë të vizitës studimore ju ka(në) pëlqyer më shumë ?
Mund të përgjigjeni në më shumë opsione.

Ocenjivanje procesa od strane učesnika studijske posete

U cilju dobijanja mišljenja od strane učesnika u poseti o organizaciji studijske posete, napravljeni su formulari za ocenjivanje koji su popunjeni od strane svih. Rezultati ocenjivanja su prikazani na sledeći način:

1. U kojoj mери mislite da je postignuta svrha Studijske posete?
“Cilj posete je usvajanje međunarodne prakse zaštite i promocije prirodnog i kulturnog nasleđa”.

- Shumë të madhe / Veoma visokoj / Very much
- Të madhe / Visokoj / Much
- Mesatare / Srednjoj / Moderate
- Të vogël / Malo / Little
- Aspak / Nimalo / Not at all

2. U kojoj mери su informacije dobijene tokom prezentacija i poseta korisne za vaš svakodnevni rad?

- Shumë të madhe / Veoma visokoj / Very much
- Të madhe / Visokoj / Much
- Mesatare / Srednjoj / Moderate
- Të vogël / Malo / Little
- Aspak / Nimalo / Not at all

3. Koji deo studijske posete vam se najviše dopao?
Možete odgovoriti sa više opcija.

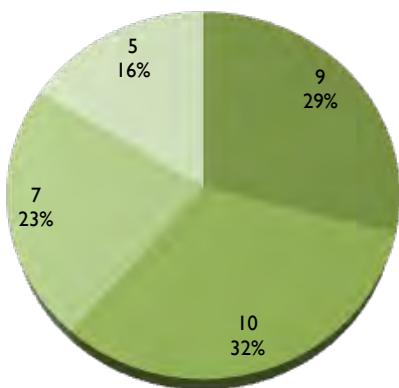
Evaluation of the visit process by participants

In order to obtain the opinion of the participants about the organization of the study visit, evaluation forms were designed to be completed by all participants. Assessment results are presented as follows:

1. To what extent do you think the goal of the study visit was achieved?
“The purpose of the visit is to get acquainted with the international practice of protection and promotion of natural and cultural heritage.”

2. To what extent is the information obtained during presentations useful for your daily work?

3. Which part (s) of the study visit did you like more?
You can answer in more than one option.

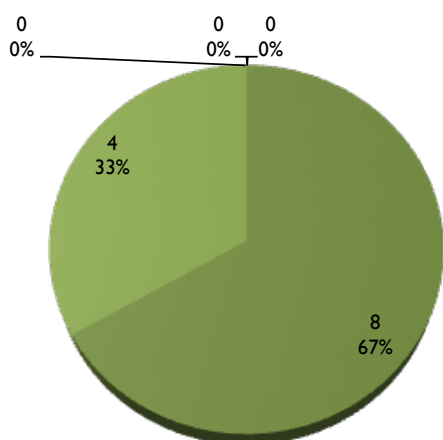

4. Sa jeni të kënaqur me organizimin dhe logjistikën e vizitës studimore?

- Prezantimet mbi menaxhimin e resurseve të trashëgimisë kulturore dhe natyrore / Prezantacije o načinu upravljanja resursima kulturnog i prirodnog nasleđa / Presentations about the management of cultural and natural resources
- Vizitat/eskursionet për t'u njohur me shembuj konkret të trashëgimisë së ruajtur / Posete/Ekskurzije radi upoznavanja sa konkretnim primerima čuvanja nasleđa / Visits/ field trips to get acquainted with a concrete example of preserved heritage
- Turneu një ditë në qytetin UNESCO të Bath-it / Jednodnevna turneja u UNESCO-vom gradu Batu / One day tour to UNESCO city of Bath
- Vizitat në Londër të propozuara dhe organizuara nga vetë pjesëmarrësit / Posete Londonu predloženi i organizovanih od strane samih učesnika / Visits in London, proposed and organized by participants

4. Koliko ste zadovoljni sa organizacijom i logistikom studijske posete?

4. How satisfied are you with the organization and logistics of the study visit?

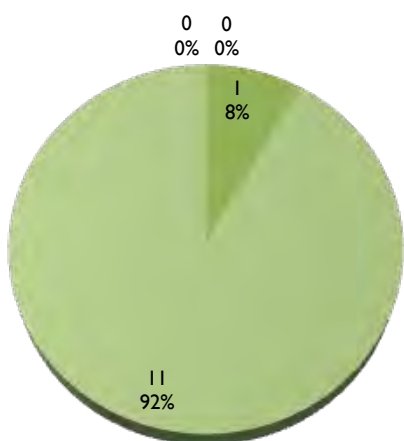

- Shumë të kënaqur / Veoma zadovoljan / Very satisfied
- Të kënaqur / Zadovoljan / Satisfied
- Mesatarisht të kënaqur / Srednje zadovoljan / Moderately satisfied
- Mjaftueshëm / Malo / Little
- Aspak / Nimalo / Not at all

5. Si e konsideroni agjendën e vizitës studimore në Mbretërinë e Bashkuar?

5. Kako ocenjujete dnevni red Studijske posete u Velikoj Britaniji?

5. How do you see the agenda of the study tour in the United Kingdom?

- Shumë të ngarkuar / Preopterećujući / Overloaded
- Të ngarkuar / Opterećujući / Loaded
- Adekuate / Adekvatan / Adequate
- Shumë të lehtë / Neopterećujući / Very easy

6. Komentet apo sugjerimet e juaja shtesë se si mund të përmirësohej kjo vizitë studimore.

- Na duhej pak më shumë kohë që të analizohen dhe përpunohen më shumë shembujt e prezantuar. Do të ishte mirë që të krahasonim shembujt

6. Komentari i dodatne sugestije o tome kako da se poboljšaju ove studijske posete.

- Treba nam malo više vremena da analiziramo i razmotrimo predstavljene primere. Bilo bi dobro da izvršimo upoređivanje primera iz Velike Britanije sa primerima s Kosova.

6. Comments or additional suggestions on how this study visit could get improved.

- We needed a little more time to analyse and process more of the presented examples. It would be good to compare the examples of the United Kingdom with examples from Kosovo.

e Mbretërisë së Bashkuar me shembuj nga Kosova.

- Vizita ishte e organizuar mirë. Në çdo moment kemi qenë të shoqëruar nga përfaqësuesit e CHwB apo ciceronët vendorë të cilët na kanë dhënë sqarimet e kërkuara. Që në fund të bëhej një përmbledhje e shkurtë me shkrim për temat që janë trajtuar në vendet që kemi vizituar.

- Do të ishte mirë që të merreshin 2 ose 3 shembuj të trashëgimisë kulturore të Kosovës dhe të gjendeshin ekuivalentet në Angli dhe shembujt e mbrojtjes së këtyre ekuivalentëve t'i krahasonim me ato në Kosovë.

- Ka qenë e përkryer!

- Nuk kisha pas shtesë për komente për komente apo sugjerime pasi gjithçka ka qenë e përkryer, falemnderit për të gjitha!

- Me një afat pak më të gjatë dhe me orë ligjërimit më shumë lidhur me ruajtje, rikonstruim dhe menaxhimin e objekteve.

- Përpos komenteve pozitive dhe falënderuese nuk kam asgjë tjetër për të shtuar sepse për mua por besoj edhe për pjesëmarrësit tjerë gjithçka ishte e përkryer.

Shënim: Komentet e pjesëmarrësve janë listuar ashtu siç janë shkruar në formularët e vlerësimit.

- Poseta je dobro organizovana. U svakom trenutku smo bili u pratnji predstavnika CHwB ili lokalnih vodiča, koji su nam dali objašnjenja koja smo mi tražili. Da konačno postavimo jedan kratak pisani rezime od temama koje su bile obrađivane u ma koje smo posetili.

- Bilo bi dobro odabrati 2 ili 3 primera kulturnog nasleđa na Kosovu koji bi bili ekvivalenti sa Engleskom, i primeri zaštite ovih ekvivalenata da uporedimo sa onima na Kosovu.

- Bilo je savršeno!

- Ne bih imao dodatnih komentara ili sugestija posle svega, bilo je savršeno, hvala za sve!

- Sa malo dužim boravkom i više sati predavanja u vezi očuvanja, rekonstrukcije i upravljanjem objektima.

- Pored pozitivnih komentara i zahvalnosti nemam ništa da dodam, jer za mene, ali i za ostale učesnike verujem da je sve savršeno.

Napomena: Komentari su navedeni onako kako su učesnici sami napisali u formularu za ocenjivanje.

- The visit was well organized. In every moment we were accompanied by representatives of CHwB or local guides who gave us the explanations needed. So that in the end, we could have a brief summary on topics that were addressed in the countries we visited.

- It would be nice to have 2 or 3 examples of cultural heritage of Kosovo and to find equivalents in England and compare with each other.

- It was perfect!

- I have no additional comments or suggestions since everything has been perfect, thanks for all!

- With a slightly longer term and more teaching hours related to the preservation, reconstruction and management of buildings.

- Besides the positive comments and gratitude I have nothing to add, because for me, and I also believe for other participants, everything was perfect.

Note: Comments of participants are listed as written in the assessment forms.

Punëtoritë

Takimet e dyta të Forumeve Lokale të Trashëgimisë Kulturore në shtatë komuna, janë organizuar në formë të punëtorisë katër ditore. Punëtorija paraqet një prej aktiviteteve më të rëndësishme të fazës së parë të programit. Punëtorija katër-ditore ishte e konceptuar në dy faza, teorike dhe praktike - vizita studimore. Pjesa teorike është mbajtur në Hotel Solid (Suharekë) për shtatë komunat partnere. Metodologjia e punëtorisë ka konsistuar në prezantime të ndryshme nga anëtarët të Forumeve; analiza e gjendjes ekzistuese të trashëgimisë kulturore dhe natyrore në komunat përkatëse, duke shfrytëzuar metodat SWOT dhe PESTEL; përcaktimi i prioritetëve dhe projekteve në fushën e trashëgimisë kulturore dhe natyrore; puna në grupe dhe diskutime të ndryshme rreth këtyre çështjeve. Gjatë diskutimeve anëtarët e Forumit shprehnin idetë dhe mendimet e tyre në lidhje me problemet kryesore me të cilët ballafaqohet trashëgimia kulturore, sfidat, mënyrat e zgjidhjes së problemeve dhe përparësitë. Në këtë mënyrë pjesa teorike e punëtorisë është shndërruar në një platformë interaktive të komunikimit ku anëtarët e Forumit me prapavijë të ndryshme profesionale dhe nga pozitë e ndryshme zyrtare shprehën lirshëm mendimet e tyre.

Prezantimet

Pjesa teorike e punëtorisë filloi me lojën e mozaikut, gjatë së cilës përmes argëtimit dhe garës pjesëmarrësit kanë "rizbuluar" pasuritë e trashëgimisë kulturore dhe natyrore të Kosovës. Më pas gjatë dy ditëve janë paraqitur prezantime të ndryshme.

Prezantim: Sistemi i mbrojtjes dhe legjislatura e trashëgimisë kulturore në Kosovë

Ky prezantim është mbajtur nga përfaqësues të MKRS-së, të cilët njëkohësisht ishin edhe anëtarë të FLTK-ve. Qëllimi kryesor i këtij prezantimi ishte njohja me sistemin e mbrojtjes së trashëgimisë kulturore në Kosovë, struktura organizative e menaxhimit të trashëgimisë kulturore dhe asetet e mbrojtura më ligj në Listën e Trashëgimisë Kulturore nën Mbrojtje të Përkohshme.

Radionice

Drugi sastanci Foruma Lokalne Kulturne Baštine u sedam opština, organizovani su u obliku četvoro-dnevne radionice. Radionica predstavlja jednu od najvažnijih aktivnosti u prvoj fazi programa Lokalnih Planova Kulturne Baštine.

Četvoro-dnevna radionica je predviđena da se sprovede u dve faze, teorijska i praktična - studijske posete. Teorijski deo je održan u Hotelu Solid (Suvareka) za sedam partnerskih opština. Metodologija radionica se sastoji od raznih prezentacija članova Foruma; analiza trenutnog stanja kulturne i prirodne baštine u njihovim opštinama, koristeći SWOT i PESTEL analize; određivanje prioriteta i projekata u oblasti kulturne i prirodne baštine; radne grupe i različite diskusije o ovim pitanjima. Tokom rasprave članovi foruma izražavaju svoje ideje i mišljenja o glavnim problemima sa kojima se suočava kulturna baština, izazovi, načini rešavanja problema i prioriteta. Na taj način teoretski deo radionice je transformisan u interaktivnu komunikaciju na platformi na kojoj članovi Foruma iz različitih profesija i iz raznih zvaničnih stavova izražavaju svoje mišljenje slobodno.

Prezentacije

Teorijski deo radionice počinje sa igrom mozaik, tokom koje kroz zabavu i takmičenje, učesnici su "ponovo otkrili" bogatstvo prirodnog i kulturnog nasleđa na Kosovu. Dva dana kasnije su predstavljane prezentacije.

Prezentacija: Odbrambeni sistem i zakonodavstvo o kulturnom nasleđu na Kosovu

Ova prezentacija održana je od strane predstavnika MKOS, koji su tačno bili članovi LFK. Osnovna svrha ove prezentacije je da se uspostavi sistem zaštite kulturnog nasleđa na Kosovu, organizaciona struktura i upravljanje resursima kulturne baštine koji su zaštićeni zakonom, i stavljeni na listu kulturnog nasleđa pod privremenom zaštitom.

Workshops

Second meetings of Local Cultural Heritage Forums in seven municipalities were organized in the form of a four-day workshop. The workshop represents one of the most important activities of the first phase of the program of Local Cultural Heritage Plans. The four-day workshop was designed in two phases, theoretical and practical - study visit. The theoretical part was held in the Hotel Solid (Suhareka) for seven partner municipalities. The methodology of workshop consisted of different presentations from members of the Forum; analysis of the current state of cultural and natural heritage in their respective municipalities, using SWOT and PESTEL methods; determination of priorities and projects in the field of cultural and natural heritage; work in groups and various discussions about these issues. During the discussions, the members of the Forum expressed their ideas and opinions about the main problems in the field of cultural heritage, challenges, ways of solving the problems and priorities. In this way the theoretical part of the workshop was transformed into an interactive communication platform where members of the Forum with different professional backgrounds and from various official positions expressed their thoughts freely.

Presentations

The theoretical part of the workshop began with a mosaic game, during which through entertainment and race, participants "rediscovered" the treasures of the natural and cultural heritage of Kosovo. Two days later they did various presentations.

Presentation: The protection system and legislation of cultural heritage in Kosovo

This presentation was held by representatives of MCYS, who were also members of LCHF. The main purpose of this presentation was to introduce the system of cultural heritage protection in Kosovo, organizational structure of cultural heritage management and protected assets in the Cultural Heritage List for Temporary protection.

Prezantim: Sistemi i planifikimit hapësinor në Kosovë dhe relacioni me trashëgiminë kulturore

Sistemi i planifikimit hapësinor në Kosovë u prezantua nga dy përfaqësues të MMPH-së, gjegjësisht nga Departamenti i Planifikimit dhe Institutit për Planifikim Hapësinor. Qëllimi kryesor i këtyre prezantimeve ishte prezantimi i sistemit të planifikimit hapësinor në Kosovë dhe ndërlidhja e planifikimit hapësinor me definimin dhe mbrojtjen e trashëgimisë kulturore dhe asaj natyrore.

Prezantim: Raporti i sektorit të trashëgimisë kulturore në Komunë

Analiza mbi gjendjen aktuale të trashëgimisë natyrore dhe kulturore në Komunën e Gjilanit u prezantua nga koordinatoret lokal për komunat partnere në projektin e PLTK-ve. Me qëllim të krijimit të një pasqyre reale të gjendjes së trashëgimisë natyrore dhe kulturore, koordinatoret kanë kryer studime dhe analiza në terren që ngërthen mbledhjen e informatave rreth karakteristikave të komunës në përgjithësi dhe të vlerave të trashëgimisë kulturore e natyrore në veçanti.

Prezantim: Turizmi e zhvillimi lokal i bazuar në trashëgiminë kulturore

Trashëgimia kulturore si potencial për turizëm e zhvillim lokal u prezantua nga përfaqësues i CHWB-së. Qëllimi kryesor i këtij prezantimi ishte demonstrimi i shembujve pozitiv që mund të përdoren si model edhe për shfrytëzimin e trashëgimisë kulturore dhe natyrore në Kosovë si bazë për zhvillim ekonomik lokal.

Prezantimi: Vizita studimore në Mbretëri të Bashkuar

Prezantim tjetër me interes ishte edhe ai i vizitës studimore në Mbretërinë të Bashkuar, vizitë kjo që u zhvillua gjatë muajit nëntor 2012. Anëtarët e Forumit Lokal përkatës prezantoi përvojën dhe njohuritë e marra gjatë vizitës studimore.

Prezentacija: Sistem prostornog planiranja na Kosovu i odnos sa kulturnim nasleđem

Dva predstavnika MSPP su predstavili sistem prostornog planiranja na Kosovu, odnosno Uprave za planiranje i Instituta za prostorno planiranje. Glavna svrha ovih prezentacija je prezentacija sistema prostornog planiranja na Kosovu i prostornog planiranja u korelaciji sa definisanjem zaštite kulturne i prirodne baštine.

Prezentacija: Izveštaj opštinskog sektora za kulturno nasleđe

Analiza trenutnog stanja prirodne i kulturne baštine u opštini Gnjilane je predstavljena od strane lokalnih koordinatora u partnerskim opštinama za projekat LPKB. U cilju stvaranja realne slike o stanju prirodnog i kulturnog nasleđa, koordinatori su sproveli studije i analize na terenu koja uključuje prikupljanje informacija o karakteristikama opštine uopšte i vrednostima kulturnog i prirodnog nasleđa posebno.

Prezentacija: Turizam i lokalni razvoj koji se bazira na resurse kulturnog nasleđa

Kulturna baština je turistički potencijal lokalnog razvoja koji je predstavljen od strane predstavnika CHWB-a. Osnovna svrha ove prezentacije je bila demonstracija pozitivnih primera koji se mogu koristiti kao model za korišćenje prirodnog i kulturnog nasleđa na Kosovu, kao osnov za lokalni ekonomski razvoj.

Prezentacija: Studijska poseta Velikoj Britaniji

Još jedna zanimljiva prezentacija je bila u vezi studijske posete Velikoj Britaniji, koja je održana u novembru 2012. Članovi Lokalnih Foruma Kulturne Baštine odgovarajući opština, su prezentovali svoja iskustva i znanja stečena tokom studijske posete.

Presentation: Spatial planning system in Kosovo and the relation with cultural heritage

Spatial planning system in Kosovo was presented by two representatives of MESP, namely the Department of Planning and the Spatial Planning Institute. The main purpose of these presentations was the introduction of spatial planning system in Kosovo and spatial correlation with the definition and protection of cultural and natural heritage.

Presentation: The report of the cultural heritage sector in the municipality

Analysis of the current situation of natural and cultural heritage in the municipality of Gjilan was introduced by local coordinators of the partner municipalities in the project of LCHP. In order to create a realistic picture of the state of natural and cultural heritage, coordinators conducted field studies and surveys, to collect information about the characteristics of the municipality in general and the values of cultural and natural heritage in particular.

Presentation: Local tourism and development based in cultural heritage

Cultural heritage as a potential for tourism and local development was presented by representatives of CHWB. The main purpose of this presentation was the demonstration of positive examples that can be used as a model for the use of natural and cultural heritage in Kosovo as a basis for local economic development.

Presentation: Study visit to the UK

Another interesting presentation was that of a study visit to the United Kingdom, in November 2012. Members of the Local Cultural Heritage Forum of the relevant municipality, presented the experience and knowledge acquired during the study visit.

Analiza SWOT për Komunën e Gjilanit

Në punëtorinë e FLTK Gjilan, të organizuar nga datat 17-20 dhjetor 2012 janë hartuar dy SWOT analiza.

SWOT analiza e parë ishte ajo e përgjithshme, e cila i definon përparësitë, mangësitë, mundësitë dhe kërcënimet që paraqiten në fushën e trashëgimisë kulturore dhe natyrore në Komunën e Gjilanit. Ndërsa SWOT analiza strategjike është një analizë më specifike dhe ka për qëllim kryesor që atributet negative, pra dobësitë dhe rreziqet t'i shndërroj në attribute pozitive.

SWOT analizat e hartuara nga anëtarët e FLTK Gjilan kanë shërbyer si mjet për definimin e objektivave kryesore për mbrojtjen dhe promovimin e trashëgimisë kulturore dhe natyrore në Komunën e Gjilanit.

SWOT Analiza e përgjithshme

SWOT analiza është një mjet për vlerësim të gjendjes ekzistuese e cila shërben për të mbledhur ide të ndryshme nga përfaqësuesit e sektorit të caktuar, të cilët marrin pjesë në procese në mënyrë aktive.

Kjo analizë është njëra nga metodat që janë përdorë në punëtori për përcaktimin e gjendjes aktuale të trashëgimisë natyrore dhe kulturore në Komunën e Gjilanit.

Emri i SWOT analizës rrjedh nga shkronjat e para të fjalëve në gjuhën angleze:

Përparësitë / Strengths – atributet pozitive të brendshme të TKN të komunës.

Dobësitë / Weaknesses - atributet negative të brendshme të TKN të komunës.

Mundësitë / Opportunities – faktorë të jashtëm të cilët mund të përmirësojnë gjendjen e TKN të komunës.

Rreziqet / Threats – faktorë të jashtëm të cilët mund të rrezikojnë dhe përkeqësojnë gjendjen e TKN të komunës.

Pjesëmarrësit u ndanë në tri grupe sipas parimit 1,2,3...1,2,3, ku secili grup kishte detyrën e njëjtë:

SWOT analiza za opštinu Gnjlane

Tokom radionice LFKB za opštinu Gnjlane, čiji je domaćin ova opština bila tokom 17 do 20 decembra 2012 izrađena su dva nacrtta SWOT analize. SWOT analiza daje opšti pregled, koji definiše prednosti, slabosti, mogućnosti i rizike koji se javljaju u oblasti kulturne i prirodne baštine u opštini Gnjlane. Dok je strateška SWOT analiza preciznija i ima za cilj uglavnom da sve negativne attribute, odnosno slabosti i pretnje, uputi kako ih pretvoriti u pozitivne attribute. SWOT analiza je sačinjena od strane članova LFKB Gnjlane, koja treba poslužiti kao sredstvo definisanja zaštita osnovnih ciljeva i promovisanje kulturne i prirodne baštine u opštini Gnjlane.

Opšta SWOT analiza

SWOT analiza je sredstvo za procenu trenutne situacije koja služi da prikupi različite ideje od predstavnika pojedinih sektora, koji aktivno učestvuju u procesu. Ova analiza je jedna od metoda koje se koriste u radionicama za utvrđivanje trenutnog statusa prirodnog i kulturnog nasleđa u opštini Gnjlane. Ime SWOT analiza je izvedena iz prvih slova reči u engleskom jeziku:

Prednosti / Strengths - pozitivne unutrašnje osobine opštine u vezi PKN.

Slabosti / Weaknesses - negativne unutrašnje osobine opštine u vezi PKN.

Mogućnosti / Opportunities - spoljni faktori koji mogu da poboljšaju situaciju opštinskog PKN.

Pretnje / Threats- spoljni faktori koji mogu da ugroze i pogoršaju stanje PKN opštine. Učesnici su bili podeljeni u tri grupe po principu 1,2,3 ... 1,2,3, svaka grupa imala isti zadatak:

SWOT analysis for the municipality of Gjilan

In the workshop of LCHF of Gjilan, held during 17 to 20 December 2012, two SWOT analysis were drafted.

The first SWOT analysis was general, which defines the strengths, weaknesses, opportunities and threats that arise in the field of cultural and natural heritage in the municipality of Gjilan. While the strategic SWOT analysis is more specific and mainly aims to turn the negative attributes, precisely weaknesses and threats into positive attributes.

SWOT analysis drafted by LCHF members of Gjilan has served as a tool to define the main objectives for the protection and promotion of cultural and natural heritage in the municipality of Gjilan.

General SWOT analysis

SWOT analysis is a tool for the evaluation of the current situation which serves to collect different ideas from representatives of the particular sector who participate actively in the processes. This analysis is one of the methods used in workshops to determine the current status of natural and cultural heritage in the municipality of Gjilan. The name of SWOT analysis is derived from the first letters of the following words in the English language:

Strengths - internal positive attributes of CNH of the municipality.

Weaknesses - internal negative attributes of CNH of the municipality.

Opportunities- external factors that can improve the situation of CNH of the municipality.

Threats- external factors that can endanger and worsen the CNH of the municipality.

Participants were divided into three groups according to the principle 1,2,3 ... 1,2,3, where each group had the same task:

T'i listojnë përparësitë, dobësitë, mundësitë dhe rreziqet me të cilët ballafaqohet trashëgimia kulturore e komunës së Gjilanit.

Puna e tri grupeve rezultoi me këto të dhëna:

o **PËRPARËSITË**

- Numër i konsiderueshëm i monumenteve (lista)
- Ekzistimi dhe funksionimi i Qendrës Rajonale për Trashëgiminë Kulturore (QRTK)
- Nyje kryesore/pozita gjeografike e trekëndëshit të bashkëpunimit rajonal dhe ndërshtetërore (Gjilan, Preshevë, Kumanovë)
- Miratimi i zonës me vlerë natyrore (Llapushnica sipas Planit Zhvillimor të Komunës-PZHK.)
- Trashëgimia e pasur shpirtërore (vallja e Gjilanit), kulturore (aktiviteti kulturor 'Flaka e Janarit'), arkeologjike, natyrore dhe tradicionale (prodhimi i djathit, duhanit etj)
- Aftësitë ndërmarrëse të popullatës së re
- Shërbimet me kosto më të ulët në nivel Kosovë
- Prania e kapaciteteve hoteliere
- Potenciali investues nga diaspora (manifestimet kulturore verore)
- Monografia e qytetit të Gjilanit
- Tradita e mikpritjes.

o **DOBËSITË**

- Mungesa e qendrës informuese turistike
- Hapja me vonësë e QRTK-së për mbrojtjen e TK-së
- Mungesa dhe pamjaftueshmëria e fondeve / buxheteve
- Mungesa e kapaciteteve të mjaftueshme profesionale për hartimin e planeve për Trashëgiminë Kulturore (TK)
- Mosrespektimi dhe moszbatimi i ligjit
- Mungesa e muzeut
- Mungesa në stimulim dhe në lehtësime administrative pa pagesë për pronarët që posedojnë pasuri me TK-në
- Mungesa e një strategjie konkrete për ruajtjen dhe mbrojtjen e TK-së
- Pengesa nga ndarja e re administrative (Qarkorja 6 kështjellave)
- Degradimi i TK-së nga faktori njeri.

Nabrojiti prednosti, slabosti, mogućnosti i pretnje s kojima se suočava kulturna baština opštine Gnjilane, Rad triju grupa rezultirao je sledećim podacima:

o **PREDNOSTI**

- Značajan broj spomenika (lista)
- Postojanje i funkcionisanje Regionalnog Centra za kulturnu baštinu (RCKB)
- Ključni čvorovi/ geografski trougao regionalne i međudržavne saradnje (Gnjilane, Preševo, Kumanovo)
- Usvajanje zone sa prirodnim vrednostima (Lapušnik prema Opštinskom razvojnom planu - ORP)
- Bogato duhovno (gnjilansko kolo), kulturno (kulturna aktivnost "Januarski plamen"), arheološko, prirodno i tradicionalno(proizvodnja sira, duvana, itd.) nasleđe.
- Preduzetničke veštine mlade populacije
- Usluge sa najnižim troškovima u Kosovu
- Prisustvu hotelijerskih kapaciteta
- Potencijalni investitori iz dijaspora (letnje kulturne manifestacije)
- Monografija grada Gnjilana
- Tradicija gostoprimstva

o **SLABOSTI**

- Nedostatak turističkog informativnog centra
- Otvaranje RCKB sa kašnjenjem za zaštitu KN
- Nedostatak i nedovoljna sredstva / budžet
- Nedostatak dovoljno stručnog kapaciteta za izradu planova za kulturno nasleđe (KN)
- Nepoštovanje i ne sprovođenje zakona
- Nedostatak muzeja
- Nedostatak podsticaja i besplatnih administrativnih olakšica za vlasnike koji poseduju imovinu sa KN
- Nedostatak konkretne strategije za zaštitu KN
- Prepreke zbog nove administrativne podele (Okrug 6 tvrđava)
- Degradacija KN kao posledica ljudskog faktora

List the strengths, weaknesses, opportunities and threats of the cultural heritage of the municipality of Gjilan. The work of the three groups resulted in the following data:

o **STRENGTHS**

- A considerable number of monuments (the list)
- The existence and operation of the Regional Centre for Cultural Heritage (RCCH)
- Key junctions/ geographical position of the triangle of regional and interstate cooperation (Gjilan, Presheva, Kumanova)
- Approval of the area with natural value (Llapushnica, according to the Municipal Development Plan-MDP)
- The rich spiritual heritage (dance of Gjilan), cultural (cultural activity "January Flame"), archaeological, natural and traditional (cheese and tobacco production etc.)
- The entrepreneurial skills of young population
- Services with the lowest cost in Kosovo
- The presence of hotel capacities
- Potential investors from the diaspora (summer cultural events)
- Monograph of the town of Gjilan
- The tradition of hospitality.

o **WEAKNESSES**

- Lack of tourist information centre
- Delayed establishment of RCCH for the protection of CH
- Lack and insufficient funding / budgets
- Lack of sufficient professional capacity to design plans for Cultural Heritage (CH)
- Non-compliance and non-enforcement of the law
- Lack of a museum
- Lack of incentive and free administrative facilitation for owners of CH properties
- Lack of a concrete strategy for the protection of CH
- Obstacles of the new administrative division (Circular of 6 castles)
- CH degradation by the human factor.

o MUNDËSITË

- Hapja e muzeut rajonal
- Shtrirja e infrastrukturës rrugore
- Shënjimi i monumenteve
- Ndarje më të mëdha të investimeve në restaurimet e objekteve të TK-së
- Planifikimi dhe futja e TK-së në planet mësimore
- Përcaktimi i zonës së mbrojtur me qendër në Pogradje (turizmi rural)
- Promovimi i TK-së përmes zgjerimit të manifestimeve dimërore-verore
- Shfrytëzimi i trekëndëshit për bashkëpunim (Kosovë, Maqedoni, Serbi)
- Ngritja e vullnetit politik për trajtimin e TK-së
- Hartimi i planeve të veprimit
- Adaptimi i objekteve shoqërore
- Hartimi i broshurave turistike
- Hapja e zyrës turistike.

o KËRCËNIMET / RREZIQËT

- Prezenca e intensitetit të lartë sizmik (tërmeti i 2002) si dhe e fatkeqësive tjera natyrore (vërshimet, erozioni dhe zjarret)
- Kushtet e papërshtatshme klimatike
- Mos investimi i përshtatshëm në vendbanimet urbane e në veçanti rurale për restaurimin e monumenteve, rrezikon rrënimin e tyre
- Atraktiviteti i komunave tjera në thithjen e granteve qeveritare dhe donacioneve nga jashtë.

Shënim: Elementet e SWOT-it janë listuar ashtu si janë prezantuar nga tri grupet dhe vetëm në rastet kur grupet kanë përmendur të njëjtin element, ato janë eliminuar për të evituar përsëritjet.

o MOGUÇNOSTI

- Otvaranje regionalnog muzeja
- Proširenje putne infrastrukture
- Obeležavanje spomenika
- Veća podela investicija za restauraciju objekata KN
- Planiranje i uvođenje KN u nas-tavnim programima
- Određivanje zaštićenog područja sa centrom u Podgrađu (seoski turizam)
- Promocija KN kroz širenje zimsko - letnjih manifestacija
- Korišćenje trougla saradnje (Kosovo, Makedonija, Srbija)
- Uspostavljanje političke volje za tretiranje KN
- Izrada akcionih planova
- Adaptacija društvenih objekata
- Izrada turističkih brošura
- Otvaranje turističke kancelarije .

o PRETNJE / RIZICI

- Prisustvo visokog seizmičkog intenziteta (zemljotres 2002) i drugih elementarnih nepogoda (poplava , erozija i požara)
- Nepovoljna klima
- Ne adekvatna ulaganja u urbanim sredinama, posebno u ruralnim za restauraciju spomenika, rizikuje njihovo urušavanje
- Atraktivnost drugih opština u privlačenju vladinih grantova i donacija iz inostranstva .

Napomena: SWOT zaključci su navedeni onako kao što su predstavljeni od strane tri grupe, samo kada su više grupa navodili iste zaključke, takvi su izbacivani da bi se izbeglo ponavljanje.

o OPPORTUNITIES

- The opening of a regional museum
- Expansion of road infrastructure
- Signage of monuments
- Allocation of larger investments in restorations of CH buildings
- Planning and introduction CH in curricula
- Determination of the protected area based in Pogradja (rural tourism)
- Promotion of CH through the expansion of winter-summer events
- Use of the triangle cooperation (Kosovo, Macedonia, Serbia)
- Establishment of political will to address the treatment of CH
- Drafting Action Plans
- Adoption of social buildings
- Drafting tourist brochures
- Opening of the tourist office.

o THREATS / RISKS

- The presence of high seismic intensity (2002 earthquake) and other natural disasters (floods, erosion and fires)
- Inadequate climate
- Inadequate investment in urban areas, in particular for the restoration of monuments, risking them to be ruined
- The attractiveness of other municipalities in attracting government grants and donations from abroad.

Note: SWOT elements are listed as presented by three groups and they were eliminated only when the groups cited the same element, in order to avoid duplication.

SWOT Analiza strategjike

SWOT analiza e përgjithshme u pasua me SWOT-in Strategjik, që është një analizë më specifike dhe ka për qëllim kryesor që atributet negative, pra dobësitë dhe rreziqet t'i shndërroj në attribute pozitive.

Detyra për pjesëmarrësit në këtë rast ishte që të mendojnë mënyra që atributet e listuara negative të shndërrohen në attribute pozitive në të ardhmen. Tri grupet e formuara për analizën SWOT të përgjithshëm vazhduan punët e tyre, në këtë rast për të përcaktuar objektivat për shndërrimin e dobësive dhe rreziqeve në mundësi për të ardhmen. Puna e tri grupeve rezultoi me këto objektiva:

QËLLIMI 1: Ngritja e fondit buxhetor për trajtimin e TK-së

- Avancimi i politikave fiskale
- Joshja e partneritetit publiko-privat PPP
- Sigurimi i vet-qëndrueshmërisë
- Zhvillimi i veprimeve të mësipërme, shtytje për investitorë të jashtëm

QËLLIMI 2: Ngritja e kapaciteteve profesionale për TK-në

- Ngritja e muzeut
- Ngritja e kapaciteteve humane
- Hartimi i programit për edukim dhe vetëdijesim të mëtejshëm

QËLLIMI 3: Zhvillimi i turizmit kulturor

- Hapja e qendrës info-koordinuese
- Ngritja e kapacitetit profesional
- Promovimi i vlerave të TK-së
- Përcaktimi i zonave të mbrojtura (urbane dhe rurale dhe planifikimi i tyre)
- Hartimi i produkteve turistike, ofertave

QËLLIMI 4: Bashkëpunim ndër-komunal dhe ndër-shtetëror

- Arritja e marrëveshjeve ndër-komunale për ofrimin e përkrahjes së ndërsjellë mes Komunës së Gjilanit dhe komunave të tjera
- Arritja e marrëveshjeve për hartimin e projekteve të përbashkëta zhvillimore ndër-shtetërore

Strateška SWOT analiza

Sa opšte SWOT analize prešlo se na Stratešku SWOT analizu, odnosno preciznije analize koja uglavnom ima za cilj da sve negativne attribute, odnosno slabosti i rizike prevede u pozitivne osobine.

Zadatak za učesnike u ovom slučaju je da razmotri načine za prevođenje negativnih atributa da postanu pozitivni u budućnosti. Tri grupe formirane za odrađivanje opšte SWOT analize su nastavile svoj rad, u ovom slučaju da se utvrde ciljevi za konverziju slabosti i pretnje u mogućnosti za budućnost. Rad tri grupe rezultirao je sledećim preporukama:

CILJ 1: Rast budžetskih sredstava za tretiranje KN

- Unapređenje fiskalnih politika
- Privlačnost javno- privatnog partnerstva JPP
- Obezbeđivanje samoodrživosti
- Razvoj navedenih radnji, privlači strane investitore

CILJ 2 : Izgradnja stručnog kapaciteta za KN

- Osnivanje muzeja
- Izgradnja ljudskih kapaciteta
- Izrada programa za obrazovanje i daljnje podizanje svesti

CILJ 3 : Razvoj kulturnog turizma

- Otvaranje info- koordinacionog centra
- Povećanje stručnih kapaciteta
- Promovisanje vrednosti KN
- Određivanje zaštićenih zona (urbanih i ruralnih područja i njihovo planiranje)
- Razvoj turističkih proizvoda, ponuda

CILJ 4 : Međuopštinska i međudržavna saradnja

- Postizanje međuopštinskih sporazuma za uzajamno podržavanje između Opštine Gnjilane i ostalih opština
- Postizanje dogovora o izradi zajedničkih međudržavnih razvojnih projekata

Strategic SWOT Analysis

The general SWOT analysis followed by strategic SWOT, which is a more specific analysis and aims mainly to turn the negative attributes, precisely weaknesses and risks, into positive attributes.

The task for the participants in this case was to consider ways so that the listed negative attributes to be converted into positive attributes in the future. Three groups formed for the general SWOT continued their work, in this case to determine the objectives for the conversion of weaknesses and threats into opportunities for the future.

The work of the three groups resulted in the following objectives:

OBJECTIVE 1: Increase of budget for CH treatment

- Improving fiscal policies
- Alluring public-private partnership PPP
- Providing self-sustainability
- Developing the above actions, push for foreign investors

OBJECTIVE 2: Professional Capacity Building in CH

- Establishing the museum - Human capacity building
- Developing the education program for further awareness

OBJECTIVE 3: Development of cultural tourism

- Opening of info-coordination centre
- Increasing the professional capacity
- Promoting the values of CH
- Determining protected areas (urban and rural areas and their planning)
- Developing tourist products, offers

OBJECTIVE 4: Inter-municipal and inter-state cooperation

- Reaching inter-municipal agreements to provide mutual support between the Municipality of Gjilan and other municipalities
- Reaching agreement on the drafting of joint interstate development projects

QËLLIMI 5: Dobësitë në përparësi

- Rishikimi i Rregulloreve komunale për obligimin e bizneseve të ndajnë 2% për trajtimin e TK-së
- Hartimi i një strategjie komunale për turizëm kulturor e natyror, përmes trajtimit zhvillimor të TKN-së

QËLLIMI 6: Rreziqet në mundësi

- Ndërmarrja e masave urgjente në raste të fatkeqësive natyrore
- Vetëdijesimi dhe stimulimi financiar për pronarët privat me vlera të trashëgimisë kulturore

Shënim: Elementet e SWOT-it strategjik janë listuar ashtu si janë prezantuar nga tri grupet, por janë shkruarë në një listë të vetme.

CILJ 5 : Slabosti u prednostima

- Revizija opštinskih propisa za obavezu preduzeća da izdvajaju 2% za tretiranje KN
- Razvoj opštinske strategije za kulturni i prirodni turizam, kroz razvojni tretman KPN

CILJ 6 : Rizici u mogućnostima

- Preuzimanje hitnih mera u slučaju prirodnih katastrofa
- Podizanje svesti i finansijski podsticaji za privatne vlasnike koji poseduju vrednosti kulturnog nasleđa

Napomena: Zaključci SWOT analize su navedeni kao što su predstavljeni od strane tri grupe, ali su spojeni u jednu listu.

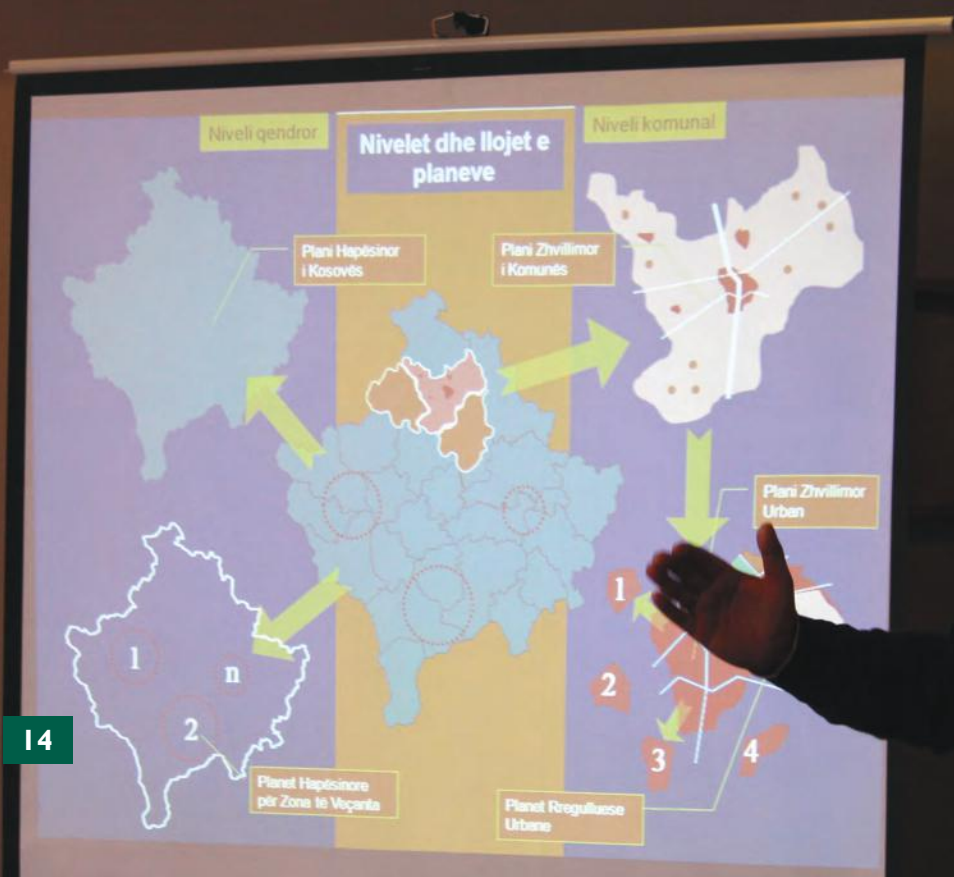
OBJECTIVE 5: Weaknesses in priority

- Reviewing the Municipal Regulations for obliging businesses to share 2% for the treatment of CH
- Developing a communal strategy for natural and cultural tourism, through developing the treatment of CNH

OBJECTIVE 6: Risks into opportunities

- Undertaking urgent measures in cases of natural disasters
- Awareness and financial incentives for private owners of cultural heritage values

Note: Elements of Strategic SWOT are listed as presented by the three groups, but are merged into a single list.

Analiza PESTEL për Komunën e Gjilanit

E kombinuar me analizat tjera, analiza PESTEL është shumë e suksesshme në analizimin e gjendjes egzistuese, e që më vonë ndihmon në definimin e drejtimit zhvillimor për të ardhmen por edhe në sqarimin e domosdoshëm se si këta faktorë ndikojnë në mënyrë pozitive apo negative në gjendjen e trashëgimisë kulturore dhe natyrore. Analiza PESTEL e vlerëson gjendjen e trashëgimisë kulturore duke marrë parasysh këta faktorë:

P - POLITIKA
E - EKONOMIA
S - SHOQËRIA
T - TEKNOLOGJIA
E - AMBIENTI (Environment)
L - LEGJISLACIONI

Politika – Faktorët politik paraqesin ndikimin e politikave qeverisëse në fushën e trashëgimisë kulturore. Cilat janë shërbimet dhe ofertat që qeveria komunale mund të ofrojë? Cilat janë prioritetet në fushën e trashëgimisë kulturore? Vendimet politike mund të ndikojnë në masë të madhe në zhvillim të fushës së trashëgimisë, në krijimin e kushteve të volitshme dhe infrastrukturën për ruajtjen e trashëgimisë.

Ekonomia – Faktorët ekonomik përfshijnë normat e interesit, zhvillimin ekonomik, inflacionin, që luajnë rol vendimmarrës në mënyrën dhe standardet e jetës. Kjo në mënyrë të drejtpërdrejtë ndikon edhe në trajtimin e trashëgimisë kulturore.

Shoqëria – aspekti social sikurse niveli kulturor, edukimi, demografia e popullsisë ndikojnë në vetëdijen dhe mënyrën e perceptimit të vlerave të trashëgimisë kulturore.

Teknologjia – zhvillimi teknologjik mundëson krijimin e produkteve dhe proceseve të reja. Teknologjia mund të zvogëlojë koston, përmirësojë kualitetin dhe të çojë në inovacion. Nga këto zhvillime mund të përfitojnë edhe profesionistët apo mjeshtrit.

Ambienti – faktorët ambiental përfshijnë klimën, mjedisin dhe motin. Trajtimi aktual i faktorëve mjedisor dhe mbrojtjes së mjedisit kanë ndikim

PESTEL Analiza za opštinu Gnjilane

U kombinaciji sa drugim analizama, analiza PESTEL je veoma uspešna u analizi trenutne situacije, što kasnije pomaže u definisanju pravaca budućeg razvoja, ali i u neophodnosti da se razjasni kako ovi faktori utiču pozitivno ili negativno o stanju kulturne i prirodne baštine.

PESTEL analiza procenjuje stanje kulturne baštine uzimajući u obzir sledeće faktore:

P - POLITIKA
E - EKONOMIJA
S - DRUŠTVO (Society)
T - TEHNOLOGIJA
E - OKRUŽENJE (Environment)
L - ZAKONI (Legislation)

Politika - politički faktori predstavljaju uticaj vladine politike u oblasti kulturnog nasleđa. Koje su usluge i ponude koje opštinska vlast može da ponudi? Šta su prioriteti u oblasti kulturnog nasleđa? Političke odluke mogu u velikoj meri uticati na razvoj u oblasti nasleđa, stvaranje povoljnih uslova i izgradnja infrastrukture za očuvanje nasleđa.

Ekonomija - Ekonomski faktori uključuju rejting interesa, ekonomski razvoj, inflaciju, koji igraju odlučujuću ulogu pri donošenju odluka o kvalitetu životnog standarda. To direktno utiče i na očuvanje kulturne baštine.

Društvo - socijalni aspekt kao što je nivo kulture, obrazovanje, demografska slika stanovništva utiču na percepciju i svest o kulturnom nasleđu.

Tehnologija - tehnološki razvoj omogućava stvaranje novih proizvoda i procesa. Tehnologija može smanjiti troškove, poboljšati kvalitet i dovesti do inovacija. Iz ovih dešavanja mogu da imaju koristi profesionalci ili zanatlije.

Životna sredina - faktori životne sredine obuhvataju klimatske uslove, okruženje i vremenske prilike. Trenutni tretman faktora životne sredine i uticaja na zaštitu životne sredine

PESTEL analysis for the municipality of Gjilan

Combined with other analysis, the PESTEL analysis is very successful in analyzing the current situation, which later helps in defining the direction for future development but is also necessary to clarify how these factors affect positively or negatively the state of Cultural and Natural Heritage. PESTEL analysis assesses the state of cultural heritage by considering the following factors:

P - POLITICS
E - ECONOMY
S - SOCIETY
T - TECHNOLOGY
E - ENVIRONMENT
L - LEGISLATION

Politics - political factors represent the impact of government policies in the field of cultural heritage. What are the services and offerings that the municipal government can offer? What are the priorities in the field of cultural heritage? Political decisions can greatly affect the development of heritage field, in creation of favourable conditions and infrastructure for heritage conservation.

Economy - Economic factors include the interest rates, economic development, inflation, which play a role in decision-making and in the way of life standards. This directly impacts also on the treatment of cultural heritage.

Society - the social aspect same as the cultural level, education, population demographics affect the perception and awareness of cultural heritage.

Technology - technological development enables the creation of new products and processes. Technology can reduce costs, improve quality and lead to innovation. From these developments can benefit professionals or craftsmen.

Environment - environmental factors include climate, environment and weather. Current treatment of environmental factors and environmental protection in general affect the construction industry by promoting and favouring the ways that affect the

në përgjithësi në industrinë e ndërtimit, duke promovuar dhe favorizuar mënyrat që ndikojnë në mbrojtjen e ambientit.

Legjislacioni – aspekti legjislativ ka ndikim të madh në mënyrën e menaxhimit dhe funksionimit të trashëgimisë kulturore. Ekzistenca e infrastrukturës ligjore, Ligji për trashëgimi kulturore, Ligji për Muzetë dhe implementimi i tyre mund të pranohen si parakushte për një funksionim të mirëfilltë të sistemit të mbrojtjes së trashëgimisë.

Elementet e PESTEL Analizës përsos që ndikojnë në mënyrë të drejtpërdrejtë apo të tërthortë në gjendjen e Trashëgimisë Kulturore dhe Natyrore, ata ndikojnë në masë të konsiderueshme edhe në njëri tjetrin. Pra, flasim për një sistem kompleks dhe me varshmëri reciproke në mes faktorëve.

Analiza PESTEL rezultoi me statistikat dhe të dhëna sasiore (për perceptim) dhe cilësore (për opinione të vetë anëtarëve të Forumit rreth ndikimeve të këtyre faktorëve). Instruksionet e dhëna kanë qenë që për secilin efekt të rrumbullakohet një efekt, qoftë ai pozitiv, neutral apo negativ. Pasi që pyetësorët janë plotësuar në mënyrë individuale dhe anonime, në disa raste kanë rezultuar dy përgjigje për një faktor. Për më tepër disa anëtarë kanë cekur se faktori i caktuar mund të ketë edhe ndikim pozitiv dhe negativ, dhe për këtë arsye i kanë listuar të dyjat. Sidoqoftë, aspekti statistikor ka pas për qëllim që të merret një perceptim i përgjithshëm i anëtarëve të Forumit mbi ndikimet e analizës PESTEL.

Rezultatet e analizës PESTEL janë paraqitur në faqet në vijim:

uglavnom od strane građevinske industrije kroz promociju i favorizovani položaj, utiču na zaštitu životne sredine.

Zakonodavstvo - zakonodavni aspekt ima veliki uticaj na način upravljanja i rada na kulturnoj baštini. Postojanje pravne infrastrukture, Zakon o kulturnom nasleđu, Zakon o muzejima i njihova primena može se prihvatiti kao preduslov za pravilno funkcionisanje sistema zaštite nasleđa.

Elementi Analize PESTEL pored toga što utiču direktno ili indirektno na stanje kulturne i prirodne baštine, oni značajno utiču i jedni na druge. Tako da, govorimo o kompleksnom sistemu i međusobnoj zavisnosti među faktorima.

PESTEL analiza je rezultirala sa statističkim i kvantitativnim podacima (percepcija) i kvalitativnim (mišljenjima samih članova Forumu o efektima ovih faktora). Instrukcije su date svakom da za svaki faktor zaokruži odgovarajući efekat, bilo pozitivan, neutralan ili negativan. Kada su upitnici završeni, pojedinačno i anonimno, u nekim slučajevima dolazilo se do dva odgovora po faktoru. Osim toga, neki članovi su odgovorili da određeni faktori mogu imati i pozitivan i negativan uticaj, tako da su napisali i jedan i drugi. Međutim, statistički aspekt je trebalo da stvori opštu percepciju članova foruma o efektima PESTEL analize.

Rezultati PESTEL analize su prikazani na stranicama u nastavku:

construction industry by promoting and favouring the ways that affect the protection of the environment.

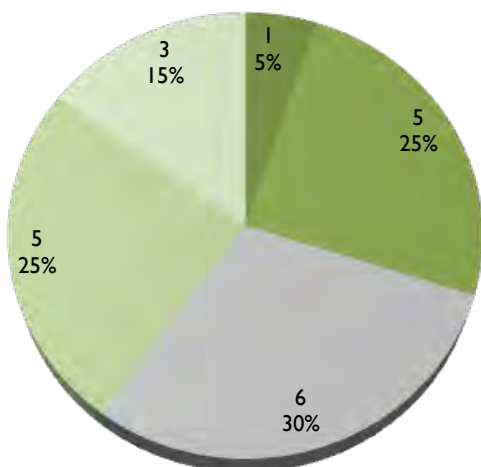
Legislation - the legislative aspect has a great influence on the way of the management and operation of cultural heritage. The existence of legal infrastructure, the Law on Cultural Heritage, the Law on Museums and their implementation may be accepted as prerequisites for a proper functioning system of heritage protection.

The elements of PESTEL analysis besides impacting directly or indirectly the situation of the Cultural and Natural Heritage, they considerably influence each other. Well, we are talking about a complex system and the mutual dependency between factors.

PESTEL analysis resulted in statistics and quantitative data (for perception) and qualitative (for the opinions of Forum members themselves about the effects of these factors). The given instructions were to round only an effect, whether positive, neutral or negative. Once the questionnaires were completed individually and anonymously, in some cases we have two answers for a factor. Furthermore, some members have indicated that certain factors may also have positive and negative impact, and therefore have added both. However, statistically there was meant to be a general perception of the Forum members on the effects of PESTEL analysis.

The results are presented in the following pages:

I. Sipas perceptimit tuaj, POLITIKA në çfarë mase ndikon në gjendjen e trashëgimisë kulturore në komunën tuaj?

Ju lutemi listoni cilat janë efektet POZITIVE NGA POLITIKA?

- Trajtimi i objekteve të trashëgimisë në planet PZHK dhe PZHU
- Aktivitete të ndryshme vetëdijësuese me organizime rinore
- Mbështetja dhe përkrahja aktive të shoqatave kulturore
- Mirëmbajtja dhe kujdesi ndaj monumenteve dhe lapidarëve
- Iniciativa për themelimin e muzeut të qytetit
- Ekspozitat dhe panairët të ndryshme
- Politika shërben për krijimin e legjislacionit adekuat, kusht për mbrojtjen dhe rigjallërimin e mirëfilltë të TK-së
- Efektet pozitive do të ishin apo janë në hartimin e ligjeve për TK-në të komunës sonë
- Janë të evidentuara objektet e TK-së
- Politika në komunën tonë i jep mbështetje TK-së dhe e përkrah, me mundësitë e saja, aktivitetet të cilat kanë të bëjnë me ruajtjen e TK-së
- Politika i mbështet investimet e nevojshme me qëllim të ruajtjes së vlerave tradicionale
- Planifikimi hapësinor dhe urbanistik në masë të madhe ndikon në ruajtjen e elementeve të TK-së
- Ekzistenca e vullnetit politik për njohjen, ruajtjen dhe integrimin e TK-së
- Funkcionimi i QRTK-së
- Trajtimi i TK-së në planet hapësinore dhe rregulluese.

I. Prema vašem shvatanju, u kojoj meri POLITIKA utiče na stanje kulturne baštine u vašoj opštini?

- Në masë shumë të madhe POZITIVE / U veoma velikoj meri POZITIVNO / Very much POSITIVE
- Në masë të madhe POZITIVE / U velikoj meri POZITIVNO / Much POSITIVE
- Pa efekt-NEUTRAL / Bez efekta-NEUTRALNO / No effect-NEUTRAL
- Në masë shumë të madhe NEGATIVE / U velikoj meri NEGATIVNO / Very much NEGATIVE
- Në masë të madhe NEGATIVE / U veoma velikoj meri NEGATIVNO / Much- NEGATIVE

Molimo vas, navedite koji su POZITIVNI EFEKTI POLITIKE?

- Treatment of heritage buildings in the MDP and UDP plans
- Various awareness activities with youth organizations
- Active support of cultural associations
- Maintenance and care of monuments and lapidaries
- The initiative to create the museum of the city
- Various exhibitions and fairs
- The policy serves to establish adequate legislation, provided the proper protection and revitalization of CH
- The positive effects will be or are drafting CH laws in our municipality
- CH buildings are identified
- Politics in our community supports CH, with its opportunities, activities that relate to the preservation of CH
- Policy supports necessary investments for the preservation of traditional values
- Spatial and urban planning greatly impacts the preservation of CH elements
- The existence of political will for the recognition, preservation and integration of CH
- Operation of RCCH
- Treatment of CH in spatial and regulatory plans
- Treatment of CH in spatial and regulatory plans

I. According to your perception, to what extent does the POLITICS impact the state of cultural heritage in your municipality?

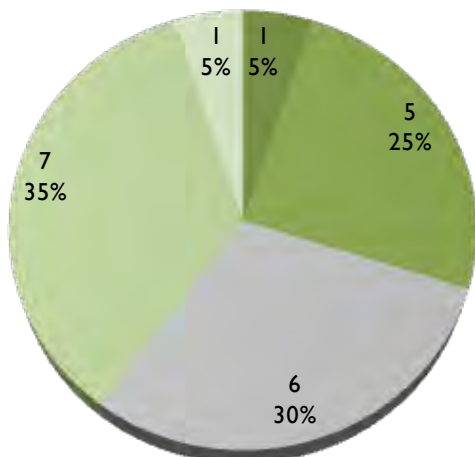
Please list which are the POSITIVE EFFECTS FROM POLITICS?

- Treatment of heritage buildings in the MDP and UDP plans.
- Various awareness activities with youth organizations.
- Active support of cultural associations.
- Maintenance and care of monuments and lapidaries.
- The initiative to create the museum of the city.
- Various exhibitions and fairs.
- The policy serves to establish adequate legislation, provided the proper protection and revitalization of CH.
- The positive effects will be or are drafting CH laws in our municipality.
- CH buildings are identified.
- Politics in our community supports CH, with its opportunities, activities that relate to the preservation of CH.
- Policy supports necessary investments for the preservation of traditional values.
- Spatial and urban planning greatly impacts the preservation of CH elements.
- The existence of political will for the recognition, preservation and integration of CH.
- Operation of RCCH.
- Treatment of CH in spatial and regulatory plans.
- Treatment of CH in spatial and regulatory plans.

Ju lutemi listoni cilat janë efektet NEGATIVE NGA POLITIKA?

- Mungesa e një strategjie politike për mbrojtjen e TK-së
- Mos zbatimi i ligjit ndikon në masë të madhe negative
- Deri tani nuk është përmendur fusha e trashëgimisë nga institucionet politike, ose ka një qasje fare të vogël
- Efektet negative nga politika janë sepse nuk është arritur që deri më sot të financohet sa dhe si është dashur të në objektet e TK-së edhe për shkak të ndarjeve politike që ekzistojnë në gjithë vendin
- Komuna e Gjilanit me politikat e saj ka punuar jo mjaftueshëm në ruajtjen e TK-së së komunës sonë
- Ndikon në masë të madhe sepse nuk merr masa në mbrojtjen e TK-së, të objekteve të caktuara, fusha të ndryshme turistike.
- Mos nisja e ndonjë prej veprimeve të ndryshme për restaurim, ndarja e buxhetit komunal për mbrojtje apo edhe zhvillim të zyrës turistike e cila nuk gjendet në komunën tonë.
- Mos zbatimi i ligjit ekzistues
- Përzjerja në kompetenca
- Nuk shpreh interesim për mbrojtjen e TK-së, sepse edhe ligji apo edhe UA nuk aplikohen në masë të duhur.
- Mungesa e vullnetit politik për trajtimin e TK-së, përveç atyre të imponuara
- Mungojnë politika dhe rregulloret për lehtësime (stimulime) dhe krijimi i fondit për trajtim të TK-së.

2. Sipas perceptimit tuaj, EKONOMIA në çfarë mase ndikon në gjendjen e trashëgimisë kulturore në komunën tuaj?

Molimo vas navedite koji su NEGATIVNI EFEKTI POLITIKE?

- Npostojanje političke strategije za zaštitu KN
- Ne sprovođenje zakona u velikoj meri utiče negativno
- Do sada političke institucije nisu spominjale oblast nasleđa, ili vrlo malo
- Negativni efekti politike se do danas nije postiglo finansiranje, koliko treba, objekata KN zbog političkih podela koje postoje u celoj zemlji
- Opština Gnjilane sa svojom politikom nedovoljno radi u očuvanju KN naše opštine
- Utiče u velikoj meri zato što ne preduzima mere za zaštitu KN, određenih objekata, raznih turističkih zona.
- Ne pokretanje bilo koji od različitih akcija za restauraciju, raspodela opštinskog budžeta za zaštitu ili otvaranje turističke kancelarije koja ne postoji u našoj opštini .
- Ne sprovođenje postojećeg zakona
- Mešanje nadležnost
- Ne izražavaju interes za zaštitu KN, jer se zakon ili AU ne primenjuju dovoljno .
- Nedostatak političke volje za tretiranje KN, osim one nametnute
- Nedostatak politike i propisa za pružanje olakšica (podsticaja) i stvaranje fonda za tretiranje KN

2. Prema vašem shvatanju, u kojoj meri EKONOMIJA utiče na stanje kulturnog nasleđa u vašoj opštini?

- Në masë shumë të madhe POZITIVE / U veoma velikoj meri POZITIVNO / Very much POSITIVE
- Në masë të madhe POZITIVE / U velikoj meri POZITIVNO / Much POSITIVE
- Pa efekt-NEUTRAL / Bez efekta-NEUTRALNO / No effect-NEUTRAL
- Në masë shumë të madhe NEGATIVE / U velikoj meri NEGATIVNO / Very much NEGATIVE
- Në masë të madhe NEGATIVE / U veoma velikoj meri NEGATIVNO / Much- NEGATIVE

Please list which are the NEGATIVE EFFECTS FROM THE POLITICS?

- The lack of a political strategy to protect CH.
- The lack of law enforcement affects very negatively.
- So far, the heritage field was not mentioned by political institutions, or has a limited access
- The negative effects of the policy are because so far it was not financed as much as it should have in the heritage field also due to the political divisions that exist throughout the country.
- The municipality of Gjilan with its policies did not work sufficiently in the preservation of CH of our municipality.
- Affects largely because it does not take measures to protect CH, certain buildings, various tourist areas.
- No initiative of any restoration action, the municipal budget allocation for protection or development of tourist office, which does not exist in our municipality.
- No enforcement of the existing law.
- Mixed up competencies.
- No interest in the protection of CH, because the law or AD are not applied sufficiently.
- Lack of political will for the treatment of CH, except those imposed.
- Lack of policy and regulations for incentives and the creation of a fund for CH treatment.

2. According to your perception, to what extent does the ECONOMY impact the state of cultural heritage in your municipality?

Ju lutemi listoni cilat janë efektet POZITIVE NGA EKONOMIA?

- Shumë faktorë do të përmirësonin gjendjen duke i kthyer sytë nga TK-ja
- Nuk ka dyshim se një pozitë më e mirë ekonomike do të përmirësonte gjendjen e TK-së
- Mbrojtja e TK-së ndikon në mënyrë pozitive në zhvillimin e ekonomisë. Kjo ndikon në zhvillimin e turizmit, pjesë atraktive për shoqërinë kosovare që të vizitohet, si dhe për turistët nga vendet e tjera. Ka numër të konsiderueshëm të monumenteve.
- Me financimin e projekteve të ndryshme
- Komuna e Gjilanit edhe pse jo nivel të kënaqshëm për arsye të kufizimeve buxhetore e mbështetë me mjete financiare projektet të cilat kanë të bëjnë me restaurimin e objekteve të TK-së.
- Efektet pozitive nga zhvillimi ekonomik krijojnë nevojën për përmirësim shpirtëror të qytetit nga ku edhe paraqitet nevoja për ruajtjen e TK-së në komunë dhe në vend.
- Financimi dhe mbështetje të aktiviteteve.

Ju lutemi listoni cilat janë efektet NEGATIVE NGA EKONOMIA?

- Mungesa e buxhetit për ruajtjen e trashëgimisë
- Për faktin se politikat e tyre do të duhej të orientonin një shumë të mirë të mjeteve në ruajtjen, kultivimin, vetëdijësimin e TK-së në vend.
- Do të duhej të shihnin TK-në si pikë shumë të fuqishme për ngritjen ekonomike në vend.
- Mungesa e fondeve të komunës së Gjilanit po ndikon negativisht në ruajtjen e TK-së dhe po ashtu edhe ekonomia e bizneseve nuk është duke investuar në TK-në.
- Mendoj se po të kishte fonde më të mëdha, komuna do të investonte shumë më shumë në TK-në.
- Mungesa e rregulloreve për stimulim të poseduesve të TK-së
- Mungesa e fondeve për restaurim degradon TK-në
- Stimulimi i pronarëve nga institucionet jo i aplikueshëm
- Orientimi nga zhvillimi më i shpejtë ekonomik në dëm të TK-së

Molimo vas navedite koji su POZITIVNI EFEKTI PRIVREDE?

- Mnogi faktori će poboljšati situaciju tako što će sve oči biti uprte u KN
- Nema sumnje da će bolji ekonomski položaj poboljšati situaciju KN
- Zaštita kulturne baštine pozitivno utiče na razvoj privrede. To utiče na razvoj turizma, atraktivni delovi koje može da posećuje kosovsko društvo, kao i turisti iz drugih zemalja. Postoji znatan broj spomenika.
- Finansiranjem različitih projekata
- Opština Gnjilane, iako nije zadovoljavajuće zbog budžetskih ograničenja, finansijski podržava projekte koji se odnose na obnovu objekata KN.
- Pozitivni efekti privrednog razvoja stvaraju potrebu za duhovnim ispunjenjem grada, gde se i ističe potreba za očuvanjem KN u opštini i u državi.
- Finansiranje i podrška aktivnostima.

Molimo vas navedite koji su NEGATIVNI EFEKTI PRIVREDE?

- Nedostatak budžeta za očuvanje nasleđa
- Zbog činjenice da njihova politike treba da orijentisu veću sumu sredstava za očuvanje, kultivisanje, podizanje svesti o KN u mestu.
- Oni treba da vide KN veoma jak adut za ekonomski rast mesta.
- Nedostatak sredstava u Gnjilanu negativno utiče na očuvanje KN, isto tako i privreda preduzeća ne ulaže u KN.
- Mislim, kad bi bilo većih sredstava, opština bi uložila mnogo više u KN.
- Nedostatak regulative za stimulisanje vlasnika KN
- Nedostatak sredstava za obnovu degradira KN
- Podsticanje vlasnika od strane institucija se ne primenjuje
- Orijentacija od bržeg privrednog razvoja na račun KN

Please list which are the POSITIVE EFFECTS FROM THE ECONOMY?

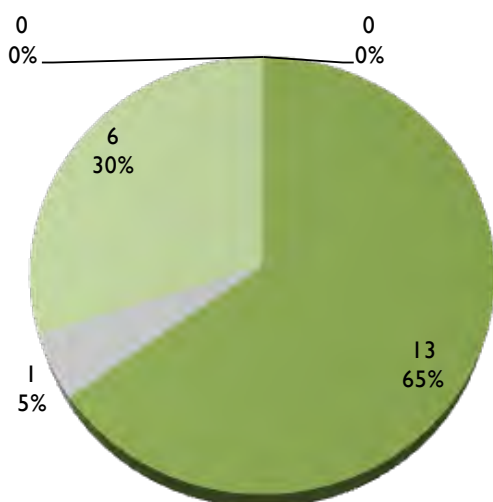
- Many factors will improve the situation if looking at CH.
- There is no doubt that a better economic position will improve the state of CH.
- Protection of CH positively influences the development of the economy. This impacts the development of tourism, an attractive part for the society of Kosovo for visits, as well as by tourists from other countries. There are a considerable number of monuments.
- By financing various projects.
- The municipality of Gjilan although not satisfactory due to budgetary constraints financially supports projects related to the restoration of CH buildings.
- The positive effects of economic development create the need for spiritual fulfilment of the city where is presented the need for maintaining CH of the municipality and of the country.
- Funding and supporting activities.

Please list which are the NEGATIVE EFFECTS FROM THE ECONOMY?

- Lack of budget for heritage conservation.
- For the fact that their policies should orient a very good amount for the preservation, cultivation, awareness of CH in the country.
- CH should be seen as a very powerful point for economic growth in the country.
- Lack of funds of the municipality of Gjilan is negatively affecting the conservation of CH and the economy as well as the business economy is not investing in CH-in.
- I think if there would be greater funds, the municipality would invest much more in CH.
- Lack of regulations to stimulate CH owners.
- Lack of funds for restoration, degrades CH.
- Stimulating the owners by institutions is not applicable.
- Orientation of faster economic development destructs CH.

- Mos përfillja e investimeve në TK-në si përfitim të ngadaltë dhe afatgjatë
- Koment: Përkundër potencialit ekzistues, ende nuk i është dhënë hapësirë investimeve ndërmarrëse në TK
- Privatizimi i asetëve ekonomike dhe mos ndarja e një sasive (tatimi) për TK-në
- Në një prej mënyrave ndikon negativ sepse siç pamë vizitën studimore në Angli, shumë mirë citohej që disa nga fabrikat industriale janë të shndërruar në muze, e në komunën tonë ekonomia ka bërë shëmtinë e TK-së.

3. Sipas perceptimit tuaj, SHOQËRIA në çfarë mase ndikon në gjendjen e trashëgimisë kulturore në komunën tuaj?

Ju lutemi listoni cilat janë efektet POZITIVE NGA SHOQËRIA?

- Nëse ia japim vendin e duhur TK-së edhe shoqëria do të kishte një tjetër qasje
- Ndikon në masë të madhe në ruajtjen e tyre, është vullneti i shoqërisë civile, mirëpo nga politikat shtetërore-komunale nuk është bërë ndonjë hap adekuat për të mbrojtur ndonjërin prej objekteve të TK-së.
- Aspekti shpirtëror i traditës
- Ritet (shumë nga to), sjelljet
- Aspekti i idealitetit përkatës
- Ekziston vullneti për ruajtjen dhe mbrojtjen e trashëgimisë (si asaj materiale dhe asaj jo materiale).
- Edukimi adekuat i shoqërisë rreth rëndësisë së mbrojtjes së TK-së. Vetëdijësimi i tyre do të ndikojë në ndikim pozitiv të gjendjes së tanishme të TK.

- Ne ostvarivanje investicija u KN jer je spora i dugoročnu korist
- Komentar: Uprkos postojećem potencijalu još nije dat prostor preduzetničkim ulaganja u KN
- Privatizacija ekonomskih sredstava, a ne podela jedne sume poreza za KN
- Na jedan način utiče negativno, jer kao što smo videli u studijskoj poseti Engleskoj, vrlo dobro se navelo da su neki industrijski pogoni pretvoreni u muzeje, dok je u našoj opštini privreda uticala na ružnoću KN .

3. Prema vašem shvatanju, u kojoj meri DRUŠTVO utiče na stanje kulturne baštine u vašoj opštini?

- Në masë shumë të madhe POZITIVE / U veoma velikoj meri POZITIVNO / Very much POSITIVE
- Në masë të madhe POZITIVE / U velikoj meri POZITIVNO / Much POSITIVE
- Pa efekt-NEUTRAL / Bez efekta-NEUTRALNO / No effect-NEUTRAL
- Në masë shumë të madhe NEGATIVE / U velikoj meri NEGATIVNO / Very much NEGATIVE
- Në masë të madhe NEGATIVE / U veoma velikoj meri NEGATIVNO / Much- NEGATIVE

Molimo vas navedite koji su POZITIVNI EFEKTI DRUŠTVA?

- Ako dajemo pravo mesto KN društvo će imati drugačiji pristup
- Utiče u velikoj meri na njihovu zaštitu, to je volja civilnog društva, ali od državne politike – opštinske politike nije napravljen niti jedan odgovarajući korak zaštitu bilo kojeg objekta KN.
- Duhovni aspekt tradicije
- Ritualni (mnogi od njih), ponašanje
- Relevantni aspekt idealnosti
- Postoji volja da se očuva i zaštiti baština (kako ona materijalna, tako i nematerijalna) .
- Adekvatna edukacija društva o značaju zaštite KN. Njihova svest će pozitivno uticati na trenutno stanja KN.

- Not following investments in CH-in as slow and long-term benefit.
- Comment: Despite the existing potential, has not yet been given space to CH entrepreneurial investments.
- Privatization of economic assets and no division of a quantity (tax) for CH.
- In one way it has a negative impact, because as we saw in the study visit in England, it was very well cited that some industrial factories are converted into museums, while in our municipality, the economy has made CH ugly.

3. According to your perception, to what extent does the SOCIETY impact the state of cultural heritage in your municipality?

Please list which are the POSITIVE EFFECTS OF SOCIETY?

- If we give CH the right place, even society will have another approach.
- Impacts greatly in their preservation, it is the will of civil society, but by the state-municipal policy no appropriate step was made to protect any of CH buildings.
- Spiritual aspect of tradition.
- Rites (many of them), behaviour.
- The aspect of relevant ideal.
- There is the will to preserve and protect the heritage (material and immaterial).
- Adequate education of the society about the importance of protecting CH. Their awareness will influence the positive impact on the current state of CH.

- Edhe pse ka nevojë për përmirësim të mëtejshme, ekziston një nivel i vetëdijes qytetare për rëndësinë dhe vlerat e TK-së.
- Niveli i lartë i vetëdijes për ruajtje të TK-së dhe shpirtërore
- Komunikim i mirë me institucionet përkatëse
- Efektet pozitive janë se objektet e TK-së janë ruajtur deri më sot, kështu edhe si janë ruajtur por nuk janë shkatërruar tërësisht, prandaj konsideroj se shoqëria e komunës sonë ka kontribuar në masë të madhe pozitive.
- Shoqëria krijon model të sjelljes tek qytetari në raport me ruajtjen dhe kultivimin e dashurisë për TK-në.
- Pasion dhe dashuri për të ruajtur traditën
- Mundohet të ndritë vetëdijen për vlerat e TK-së
- Organizohet në aktivitete të ndryshme artistike dhe kulturore që kanë mpakte të qytetarëve mbi kultivimin e dashurisë mbi TK-në (OJQ, grupe artistësh, individë, etj.)
- Ndjenja e trajnimeve të ndryshme rreth trashëgimisë
- Ruajtja e objekteve të tyre private
- Nga shoqëria efektet pozitive janë turizmi, ruajtja e TK-së, etj.

Ju lutemi listoni cilat janë efektet NEGATIVE NGA SHOQËRIA?

- Për fakt të keq, shoqëria jonë nuk është mjaft e vetëdijshme për rëndësinë e ruajtjes së TK-së.
- Nuk i kushtohet rëndësi dhe kujdes ruajtjes së objekteve të vjetra e të rëndësishme, por edhe kujdesit të natyrës dhe rrethinës në tërësi.
- Shoqëria nuk është e vetëdijshuar sa duhet për sa i përket TK-së
- Niveli i vetëdijesimit dhe edukimit nuk është i lartë sa duhet për TK-në
- Nevojitet ngritje e vetëdijesimit deri në masën kur çdo individ të kuptoj se TK-ja është pasuri e përbashkët
- Shoqëria nuk kontribuon mjaftueshëm për ruajtjen e vlerave të TK-së
- Shoqëria jonë nuk është e njoftuar sa duhet me TK-në
- Mos angazhimi i tyre në këto për tu njohur me afër këtë lëmi.

- I lako postoji potreba za dalje unapređenje, postoji nivo javne svesti o značaju i vrednosti KN.
- Visok nivo svesti o zaštiti KN i duhovnog nasleđa.
- Dobra komunikacija sa nadležnim institucijama
- Pozitivni efekti su da su objekti KN sačuvani do danas, kako god se očuvali, nisu u potpunosti uništeni, stoga smatram da je naše društvo u velikoj meri doprinelo pozitivno
- Društvo stvara model ponašanja kod građana u odnosu na očuvanje i negovanje ljubavi prema KN.
- Strast i ljubav da se očuva tradicija
- Pokušava da podigne svest o vrednostima KN
- Organizovanje različitih umetničkih i kulturnih manifestacijama koje utiču na građane u negovanju ljubavi prema KN (NVO, grupe umetnika, pojedinci, itd.)
- Osećaj različitih obuka o baštini
- Čuvanje svoje privatnih objekata
- Od društva pozitivni efekata su turizam, očuvanje KN, itd.

Molimo vas navedite koji su NEGATIVNI EFEKTI DRUŠTVA?

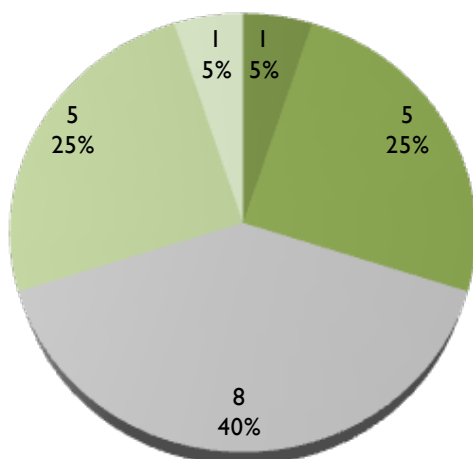
- Nažalost, naše društvo nije dovoljno svesno važnosti očuvanja KN.
- Ne pridaje se značaj i briga očuvanju starih važnih objekata, ali i briga o prirodi i životnoj sredini uopšte.
- Društvo nije dovoljno upoznato sa KN.
- Nivo svesti i obrazovanja nije dovoljno visok o KN.
- Potrebno je podići svest u meri u kojoj bi svaki pojedinac razumeo da je KN zajedničko bogatstvo
- Društvo ne doprinosi dovoljno očuvanju vrednosti KN
- Naše društvo nije dovoljno informisan o KN
- Njihova ne posvećenost da se upoznajemo bliže sa ovom oblasti.

- Although there is need for further improvement, there is a level of public awareness about the importance and values of CH.
- High level of awareness for the preservation of the spiritual and CH
- Good communication with relevant institutions
- The positive effects are that CH buildings have been preserved until today, as they are preserved but are not completely destroyed, therefore I consider that our municipal society has greatly positively contributed.
- The society creates behavioural model to citizen in relation to the preservation and cultivation of love for CH.
- Passion and love to preserve tradition.
- Tries to increase awareness of CH values
- Organized in various artistic and cultural events that have impacts on citizens on the cultivation of love for CH (NGOs, groups of artists, individuals, etc.)
- The feeling of different training about heritage
- Preserving their private buildings
- Positive effects from the society are tourism, preservation of CH, etc.

Please list what are the NEGATIVE EFFECTS OF THE SOCIETY?

- Unfortunately, our society is not sufficiently aware of the importance of preserving CH.
- No importance and care is given the preservation of old and significant buildings, but also to nature and environment in general.
- The society is not aware enough in terms of CH.
- The level of awareness and education is not high enough for CH.
- The awareness should be increased to the extent that every individual understands that CH is the common wealth.
- The society does not sufficiently contribute in the preservation of CH
- Our society is not sufficiently informed about CH.
- The lack of commitment in these to get acquainted with this field.

4. Sipas perceptimit tuaj, TE-KNOLOGJIA në çfarë mase ndikon në gjendjen e trashëgimisë kulturore në komunën tuaj?

Ju lutemi listoni cilat janë efektet POZITIVE NGA TEKNOLOGJIA?

- Njohja e vlerave të TKN-së me web-faqe
- Krijimi dhe shfrytëzimi i data bazës hapësinore
- Formatet elektronike të dokumentimit
- Aplikimi i softuerëve në llogaritjet të qëndrueshmërisë strukturore dhe intervenimeve
- Për faktin e regjistrimit më të lehtë të TK-së
- Ekspozimit më të shpejtë etj.
- Edhe teknologjia në masë të madhe ndikon në ruajtjen dhe krijimin e parakushteve për të shijuar dhe mbrojtur trashëgiminë
- Në masë të madhe sepse në komunën tonë është punuar diçka në blerjen e TK-së për nevoja të DKRS-së, por mendoj se duhet të bëhet shumë më shumë që për mes TK-së të ruhen të gjitha objektet e TK-së (si prej fotografimit, incizimit, skenimit etj.).

Ju lutemi listoni cilat janë efektet NEGATIVE NGA TEKNOLOGJIA?

- Përdorimi i mekanizmave të rëndë dhe me dridhje në afërsi të monumenteve ndikon në prishjen dhe shkatërrimin e tyre
- Mund të ndikojë në shkatërrimin e TK-së. Nuk do të ruajmë objekte së si janë krijuar vite më parë

4. Prema vašem shvatanju, u kojoj meri TEHNOLOGJIA utiče na stanje kulturne baštine u vašoj opštini?

- Në masë shumë të madhe POZITIVE / U veoma velikoj meri POZITIVNO / Very much POSITIVE
- Në masë të madhe POZITIVE / U velikoj meri POZITIVNO / Much POSITIVE
- Pa efekt-NEUTRAL / Bez efekta-NEUTRALNO / No effect-NEUTRAL
- Në masë shumë të madhe NEGATIVE / U velikoj meri NEGATIVNO / Very much NEGATIVE
- Në masë të madhe NEGATIVE / U veoma velikoj meri NEGATIVNO / Much- NEGATIVE

Molimo vas navedite koji su POZITIVNI EFEKTI TEHNOLOGIJE?

- Upoznavanje sa vrednostima KPN preko internet stranice
- Stvaranje i korišćenje prostornih baza podataka
- Elektronski formati dokumentacija
- Primena softvera u proračunima strukturne stabilnosti i intervencija
- Zato što je lakša registracija KN
- Brže izlaganje i sl.
- Tehnologija u velikoj meri utiče na očuvanje i stvaranje preduslova za uživanje i zaštitu nasleđa.
- U velikoj masi, zato što u je našoj opštini je rađeno nešto u vez kupovine KN za potrebe Odeljenja kulture, omladine i sporta, ali mislim da bi trebalo da se uradi više, da bi se preko KN sačuvali svi objekti KN (od fotografisanja, snimanja, skeniranja, itd.).

Molimo vas navedite koji su NEGATIVNI EFEKTI TEHNOLOGIJE?

- Upotreba teških mehanizama i vibracija u blizini spomenika utiče na njihovo oštećenje i uništavanje
- Može da utiče na uništavanje KN
- Nećemo čuvati objekte kao što stvoreni mnogo godina pre.

4. According to your perception, to what extent does the TECHNOLOGY impact the state of cultural heritage in your municipality?

Please list what are the POSITIVE EFFECTS OF TECHNOLOGY?

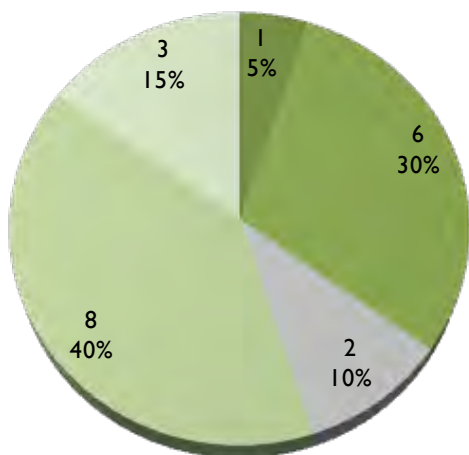
- Recognition of CNH values with a webpage
- Creation and use of spatial data base
- Electronic documentation formats
- The application of software in structural stability calculations and interventions
- For the easier recording of CH
- Faster exposure etc.
- The technology greatly impacts the preservation and creation of prerequisites to enjoy and protect heritage
- Largely, because in our municipality was something done for the purchase of CH for DCYS's need, but I think it should be more done that through CH to preserve all CH objects (as of photographing, recording, scanning, etc.).

Please list which are the NEGATIVE EFFECTS OF TECHNOLOGY?

- Using heavy mechanisms with vibrations near the monuments affects in their destruction
- May affect the CH destruction. We will not preserve buildings as they were built years ago.

- Dhënia leje e shumë gurëthyesve, të cilat ndikojnë drejtpërdrejtë në degradimin e monumenteve e sidomos për TK-në
- Ndikon sepse në zhvillimin e TK-së, nuk ka marrë kaheje për zhvillim turistik, më tepër është fokusuar në zhvillimin e bizneseve private se sa në zhvillime kulturore e historik.
- Teknologjia në komunë është në masë të madhe negative në prishjen e objekteve më të vjetra të kohës, dhe zhvillimin e tyre në një biznes të caktuar.
- Komuna nuk ka pasur mundësi të tilla për të përkrahur me teknologji ruajtjen e gjendjes së TK-së.

5. Sipas perceptimit tuaj, AMBIENTI në çfarë mase ndikon në gjendjen e trashëgimisë kulturore në komunën tuaj?

Ju lutemi listoni cilat janë efektet POZITIVE NGA AMBIENTI?

- Do të kishim kujdes të shtuar në mirëmbajtjen e ambientit, ekologjisë, zoologjisë
- Ruajtja e mjedisit përreth monumentit të TK-së rrit vlerën e saj/tij për ditë e më tepër (raport miqësore me TK-në)
- Ambienti ekzistues si kusht dhe shtytës i ruajtjes, shfrytëzimit dhe integritetit të TK-së
- Mirëmbajtja dhe kujdesi ndaj monumenteve
- Ambient i pasur me peizazhe kulturore si dhe potencial për të zhvilluar trashëgiminë shpirtërore.

- Dënimet e dozave të këmbësorëve, që drejtpërdrejtë ndikojnë në degradimin e monumenteve, sidomos për TK-në
- Ndikon sepse në zhvillimin e TK-së, nuk ka marrë kaheje për zhvillim turistik, më tepër është fokusuar në zhvillimin e bizneseve private se sa në zhvillime kulturore e historik.
- Teknologjia në komunë është në masë të madhe negative në prishjen e objekteve më të vjetra të kohës, dhe zhvillimin e tyre në një biznes të caktuar.
- Komuna nuk ka pasur mundësi të tilla për të përkrahur me teknologji ruajtjen e gjendjes së TK-së.

5. Prema vašem shvatanju, u kojoj meri ŽIVOTNA SREDINA utiče na stanje kulturne baštine u vašoj opštini?

- Në masë shumë të madhe POZITIVE / U veoma velikoj meri POZITIVNO / Very much POSITIVE
- Në masë të madhe POZITIVE / U velikoj meri POZITIVNO / Much POSITIVE
- Pa efekt-NEUTRAL / Bez efekta-NEUTRALNO / No effect-NEUTRAL
- Në masë shumë të madhe NEGATIVE / U velikoj meri NEGATIVNO / Very much NEGATIVE
- Në masë të madhe NEGATIVE / U veoma velikoj meri NEGATIVNO / Much- NEGATIVE

Molimo vas navedite POZITIVNE EFEKTE ŽIVOTNE SREDINE?

- Da imamo dodatnu pažnju u održavanju životne sredine, ekologije, zoologije
- Zaštita životne sredine koja okružuje spomenik KN povećava njegovu vrednost iz dana u dan (prijateljski odnos prema KN)
- Postojeće okruženje kao uslov za očuvanje, eksploataciju i integraciju KN
- Održavanje i briga o spomenicima
- Ambijent bogat kulturnim pejzažima, kao i potencijal da se razvije duhovno nasleđe.

- Granting permit to many quarries, which directly affect the degradation of monuments especially CH.
- Affects because in the CH development, it is not directed towards tourism development, and is more focused on the development of private businesses rather than cultural and historical developments.
- Technology in the municipality is largely negative in the demolition of the oldest buildings, and their development for a certain business.
- The municipality has not been able to support the preservation of CH through technology.

5. According to your perception, to what extent does the ENVIRONMENT impact the state of cultural heritage in your municipality?

Please list the POSITIVE EFFECTS OF THE ENVIRONMENT?

- Would have added caution in maintaining the environment, ecology, zoology.
- Protection of the setting of CH monument, increases its value day by day (friendly reports with CH).
- The existing environment as a boost for the preservation, use and integration of CH.
- Maintenance and care of monuments.
- Rich environment with cultural landscapes as well as potential to develop spiritual heritage.

Ju lutemi listoni cilat janë efektet NEGATIVE NGA AMBIENTI?

- Në këtë çështje mendoj se nuk është punuar sepse kanë munguar mjetet prandaj edhe nuk është bërë ambientimi i duhur apo i kënaqshëm për objektet e TK-së dhe po kështu në ambientin negativ ka ndikuar edhe qasja e deri vonshëm negative për këto objekte.
- Meqë nuk mirëmbahen mjaftueshëm objektet e vjetra të TK-së, me siguri që edhe ambienti ndikon negativisht.
- Sepse bizneset e vogla dhe të mesme zhvillojnë punimet e tyre duke rrënuar kodra të cilat njihen si më të vjetra dhe me kohë të antikës, kurse gurëthyesit prishjen e shtretërve natyrore të lumenjve, moçaleve të ndryshme.
- Në komunën tonë nuk janë ofruar kushte të mira për të paraqitur, ruajtur dhe konvertuar vlerat tradicionale që kanë të bëjnë me TK-në.
- Ruajtja e ambientit duhet shikuar si prioritet kur analizojmë gjendjen e TK-së
- Nëse nuk kemi kujdes për restaurim të objekteve të trashëgimisë, ato me kohë do të shkatërrohen
- Ambienti që rrethon objektet e TK-së shpesh here dëmton vlerën e objekteve të trashëgimisë
- Nuk respektohet dhe nuk trajtohet në mënyre adekuate, nuk kemi qasje adekuate as në urbanizëm e as në arkitekturë, as në monumente historike, artistike dhe as në aktivitetet të vogla ambientalistike
- Ambienti që e rrethon në të shumtën e rasteve e dëmton TK-në pasi që nuk respektohen dispozitat ligjore.

6. Sipas perceptimit tuaj, LEGJISLACIONI në çfarë mase ndikon në gjendjen e trashëgimisë kulturore në komunën tuaj?

Molimo vas navedite NEGATIVNE EFEKTE ŽIVOTNE SREDINE?

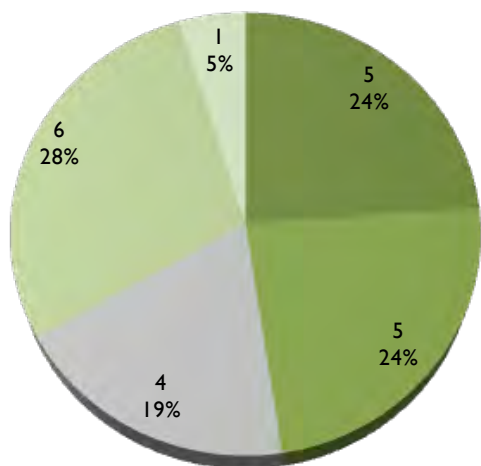
- U ovom slučaju mislim da se nije bavilo, zbog nedostatka sredstva, stoga se nije pravilno napravila potrebna ili zadovoljavajuća aklimatizaciju objekata KN, i tako je na negativno okruženje uticao i negativan pristup ovim objektima.
- Zato što se dovoljno ne održavaju stari objekti KN, svakako i životna sredina utiče negativno.
- Zato jer mala i srednja preduzeća razvijaju svoje poslovanje tako što uništavaju brda poznate kao najstarija i iz vremena antike, dok kamenolomi ruše prirodna korita, razne močvare.
- U našoj zajednici nisu pruženi dobri uslovi da predstave, očuvaju i pretvore tradicionalne vrednosti koje imaju veze sa KN.
- Zaštitu životne sredine treba posmatrati kao prioritet prilikom analize stanja KN
- Ako ne vodimo brigu o restauraciji objekata baštine, vremenom će se uništiti.
- Ambijent koji okružuje KN često narušava vrednost nasleđa
- Ne poštuje se i ne tretira na odgovarajući način, nemamo adekvatan pristup urbanizmu, arhitekturi ili istorijskim, umetničkim spomenicima, ili malim aktivnostima za životnu sredinu.
- Ambijent koji ga okružuje često šteti KN, jer se ne poštuju zakonske odredbe.

6. Prema vašem shvatanju, koliko ZAKONODAVSTVO utiče na stanje kulturne baštine u vašoj opštini ?

Please list what are the NEGATIVE EFFECTS OF THE ENVIRONMENT?

- I think that nothing was done in this case because there was no budget, therefore proper or pleasing acclimatization to CH buildings was not done, in addition, on the negative environment has also affected the negative approach toward these building until recently.
- Because old CH buildings are not maintained enough, certainly the environment affects adversely.
- Because small and medium enterprises develop their works by ruining hills known as the belonging to the antiquity, quarries and demolition of natural river beds, and various wetlands.
- Our municipality never had good conditions to present, preserve and convert the traditional values that have to do with CH.
- Protecting the environment should be seen as a priority when analysing the state of CH.
- If we do not care for the restoration of heritage, they will be destroyed with time.
- The environment surrounding CH buildings often affects the value of heritage
- They are not respected or treated adequately, in addition we don't have adequate access to urbanism or architecture, not even to historical, artistic monuments, or small existing environmental activities.
- The environment surrounding CH often damages it, as the legal provisions are not respected.

6. To what extent does LEGISLATION impact the state of cultural heritage in your municipality?

- Në masë shumë të madhe POZITIVE / U veoma velikoj meri POZITIVNO / Very much POSITIVE
- Në masë të madhe POZITIVE / U velikoj meri POZITIVNO / Much POSITIVE
- Pa efekt-NEUTRAL / Bez efekta-NEUTRALNO / No effect-NEUTRAL
- Në masë shumë të madhe NEGATIVE / U velikoj meri NEGATIVNO / Very much NEGATIVE
- Në masë të madhe NEGATIVE / U veoma velikoj meri NEGATIVNO / Much- NEGATIVE

Ju lutemi listoni cilat janë efektet POZITIVE NGA LEGJISLACIONI?

- Në legjislacionin tonë me gjithë mangësitë që i ka ky ligj ka edhe efektet pozitive që janë përpiluar dhe duhen të zbatohen
- Legjislacioni ndikon pozitivisht kur edhe bëhet implementimi i tij ashtu edhe siç përshtatet
- Respektimi i ligjit
- Ekzistenca e kornizës ligjore
- Ekzistenca e institucioneve për implementimin e ligjit
- Projekt propozim për themelimin e muzeut në qytetin e Gjilanit
- Nuk do të tjetërsohej pasuria e TK-së
- Mjafton që ti përmbahemi edhe ligjit që nuk është më i miri
- Me ligjin në fuqi po ruhet TK-ja
- Zbatimi i ligjit ka efekt shumë të madh në ruajtjen e trashëgimisë
- Legjislacioni ndikon në masë të madhe sepse deri më tani kanë munguar ligjet, por tani ka filluar të përmirësohet kjo gjendje.

Ju lutemi listoni cilat janë efektet NEGATIVE NGA LEGJISLACIONI?

- Vullneti jo i duhur për të mbrojtur TK-në
- Mos zbatimi i ligjit në mbrojtjen e TK-së në masën e duhur si dhe mos plotësimi i tij me inspektimin dhe penalizmin e duhur
- Nuk kemi respektim të legjislacionit, qoftë nga njerëzit e ligjit qoftë nga shoqëria civile
- Nuk përpilohen dhe aplikohen (futen në fuqi) ligjet që do të duhej ta mbronin TK.

Molimo vas navedite koji su POZITIVNI EFEKTI ZAKONODAVSTVA?

- U našem zakonodavstvu sa svim nedostacima, ovaj zakon ima i pozitivne efekte koji su razvijeni i treba da se sprovede
- Zakonodavstvo pozitivno utiče kada se dobro napravi njegovo sprovođenje
- Poštovati zakon
- Postojanje pravnog okvira
- Postojanje institucija za primenu zakona
- Nacrt predloga za osnivanje muzeja u Gnjilanu
- Neće se otuđiti imovina KN
- Dovoljno je da se pridržavamo i onog zakona koji nije najbolji
- Sa zakonom na snazi se čuva KN
- Sprovođenje zakona ima veliki uticaj na očuvanje nasleđa
- Zakonodavstvo u velikoj meri utiče, jer do danas su nedostajali zakoni, ali sada je počelo da se poboljšava ovo stanje.

Molimo vas navedite koji su NEGATIVNI EFEKTI ZAKONODAVSTVA?

- Nedovoljna volja za zaštitom KN
- Ne sprovođenje zakona o zaštiti KN u odgovarajućoj masi, kao i ne ispunjavanje istog sa odgovarajućim inspekcijama i kaznama
- Nemamo poštovanje prema zakonu, kako službenika tako i civilnog društva
- Ne sastavljaju se i ne primenjuju (stupaju na snagu) zakoni koje bi trebalo da štite KN.

Please list which are the POSITIVE EFFECTS OF LEGISLATION?

- Our legislation with its shortcomings but also positive effects, has to be implemented.
- Legislation impacts positively when implemented.
- Respecting the law.
- The existence of a legal framework.
- The existence of institutions to implement the law.
- Draft proposal for the establishment of the museum in the town of Gjilan.
- CH assets would not dispose.
- It is enough to enforce the law that is not the best.
- CH is being preserved with the law in force.
- Law enforcement has a great effect on the preservation of heritage
- Legislation impacts greatly because so far we lacked laws, but now the situation is being improved.

Please list what are the NEGATIVE EFFECTS OF THE LEGISLATION?

- Inadequate will to protect CH.
- Failure to implement the law on CH protection in the appropriate extent and its lack of complementation with the proper inspection and penalties.
- The law is not respected, whether by laypeople nor by civil society.
- Law on the protection of CH are not compiled and applied (entered into force).

- Edhe pse kemi mjaftë ligje, problemi qëndron te zbatimi i legjislacionit
- Mos respektimi i ligjeve shkakton mos mbrojtjen dhe shkatërrimin e TK-së ekzistuese në Gjilan
- Ligjet në fuqi që kanë të bëjnë me TK-në nuk respektohen dhe nuk ka mekanizëm adekuat që i detyron shoqërinë tonë ti respektojnë ligjet në fuqi
- Ligji i ri i planifikimit hapësinor si dhe ai i ndërtimit kërcënohet se vlerat e TK-së të mos trajtohen në mënyre meritore gjatë hartimit të planeve hapësinore, rregulluese, dhënies së kushteve të ndërtimit, projektimit dhe ndërtimit.

Shënim: Të gjitha elementet e analizës PESTEL janë prezantuar ashtu siç janë shënuar nëpër formularë të plotësuar nga pjesëmarrësit.

- Iako imamo dovoljno zakona, problem leži u sprovođenju zakona
- Nepoštovanje zakona uzrokuje ne očuvanje i razaranje postojećeg KN u Gnjilanu
- Zakoni na snazi koji se bave KN se ne poštuju i ne postoji adekvatan mehanizam koji tera naše društvo da poštuju zakone na snazi
- Novi zakon o prostornom planiranju i izgradnji je ugrožen, da se vrednosti KN ne tretiraju prema zaslugi u izradi prostornih, regulatornih planova, davanju uslova izgradnje, projektovanjima i izgradnji.

Napomena: Svi elementi analize PESTEL predstavljani si kao što je navedeno u zaključnim formularima učesnika.

- Although we have enough laws, the problem lies in the implementation of legislation
- Non-compliance of laws causes the lack of protection and destruction of the existing CH in Gjilan
- CH Laws in force are not respected and there is no adequate mechanism that forces our society to respect the laws in force
- The new law on spatial planning and that of construction threatens that CH's values should not be treated on its merits during the development of spatial and regulatory plans, giving the conditions of construction, design and construction.

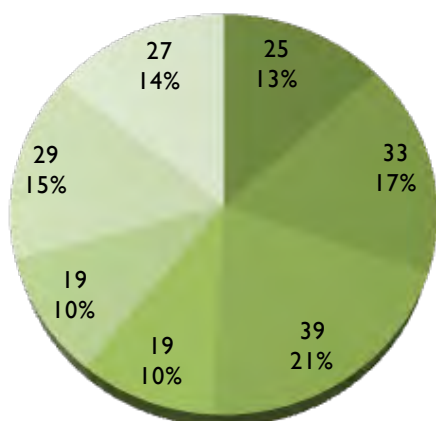
Note: All elements of PESTEL analysis are presented as indicated in forms completed by participants.

Objektivat e përgjithshme dhe prioritizimi i projekteve

Pas ushtrimeve që mundësuan definimin e gjendjes aktuale të trashëgimisë kulturore e natyrore respektivisht duke u bazuar në informatat e marra nga SWOT analiza dhe analiza PESTEL, grupet kaluan në fazën e dytë, në parashikimin e së ardhmes nëpërmjet projekteve dhe propozimeve që do të ndikonin në përmirësimin e gjendjes aktuale. Grupet punuan duke u bazuar në strategjitë e dala, duke i grupuar projektet dhe aktivitetet në tri objektiva të Programit të Planeve Lokale të Trashëgimisë Kulturore 2012-2015:

1. Mbrojtja dhe konservimi i trashëgimisë kulturore dhe natyrore / Trajtim i objekteve historike dhe zonave të trashëgimisë natyrore.
2. Integrimi i trashëgimisë kulturore dhe natyrore në jetën bashkëkohore dhe zhvillimi lokal përmes saj / Trajtim hapësinor dhe zhvillimor i trashëgimisë kulturore dhe natyrore.
3. Edukim, trajnim, vetëdijesim mbi trashëgimin kulturore dhe natyrore / Aspekti human mbi trashëgimisë kulturore dhe natyrore.

Në këtë mënyrë, gjatë punëtorisë u vunë bazat e prioriteteve dhe projekteve të trashëgimisë kulturore dhe natyrore për komunat partnere. Punëtoritë dhe takimet e Forumeve rezultuan me gjithsej 191 projekte të propozuara për shtatë komuna.

191 projektet e identifikuar të distribuara nëpër komuna
Identifikovani 191 projekti distribuirani u opštinama
Identified 191 projects distributed in municipalities

- Dragash
- Gjakova
- Gjilan
- Kaçanik
- Partesh
- Rahovec
- Vushtrri

Opšti ciljevi i određivanje prioriteta projekata

Nakon vežbi koje su omogućile definisanje trenutnog stanja kulturne i prirodne baštine, odnosno, na osnovu informacija dobijenih iz SWOT analize i analize PESTEL, grupe su prešle na drugu fazu, a to je planiranje budućnosti kroz projekte i predloge koji će pomoći da se poboljša trenutna situacija. Grupe su radile na osnovu proisteklih strategija, grupisanje projekata i aktivnosti u okviru tri cilja Programa Lokalnih Planova Kulturne Baštine 2012-2015:

1. Zaštita i očuvanje PKB / tretman istorijskih objekata i zona PN.
2. Integracija PKB u savremeni život i lokalni razvoj putem PKB / tretmana prostornog razvoja PKB-a.
3. Obrazovanje, obuka, podizanje svesti o KB / ljudski aspekt u odnosu na PKB.

Na ovaj način, tokom ove faze radionice trebalo je postaviti prioritete i projekte kulturne i prirodne baštine za partnerske opštine. Radionice i sastanci Foruma su rezultirale sa 191 predloženih projekata za sedam opština.

General objectives and prioritization of projects

After the exercises that enabled defining the current state of cultural and natural heritage, respectively, based on information obtained from the SWOT and PESTEL analysis, groups went to the second phase, in predicting the future through projects and proposals that would help to improve the current situation. The groups worked based on derived strategies, by grouping projects and activities in three objectives of the Program of Local Cultural Heritage Plans 2012-2015:

1. Protection and conservation of CNH/ treatment of historic buildings and CH areas.
2. Integration of the CNH in contemporary life and local development through CNH / Spatial treatment and development of CNH.
3. Education, training, awareness on CH / human aspect on the CNH.

In this way, during the workshop were set the basis of priorities and projects of cultural and natural heritage for the partner municipalities. Workshops and meetings of the Forum resulted in 191 projects proposed for seven municipalities.

Vizitat studimore në regjion

Pjesa më dinamike dhe atraktive e punëtorive ishte ajo praktike, ku anëtarët e të gjitha forumeve morën pjesë në minivizita studimore në rajon. Pjesëmarrësit, përpos shkëmbimit të përvojave mes vete, patën rastin që të vizitoheshin disa nga lokalitetet e trashëgimisë kulturore nën udhëheqjen e ciceronëve profesionistë. Pjesëmarrësit morën përvoja dhe inspirime të ndryshme nga këto vizita. Lokalitetet e vizituara gjatë këtyre udhëtimeve janë paraqitur në vijim:

Në Shkodër (Shqipëri): bujtinën shtrat dhe mëngjes “Tradita Gegë e Toskë”, Muzeun Historik të qytetit, rrugën karakteristike tradicionale “Kol Idromeno”, ikonën e qytetit - Kështjellën e Rozafës bashkë me muzeun e Kështjellës, si dhe Urën e Mesit në fshatin Mes, etj.

Në Ohër (Maqedoni): shtëpinë e familjes Robevi dhe shtëpitë tjera karakteristike të Ohrit, Kishën e Shën Sofisë, Amfiteatrin antik, Kalanë e Samuelit, Kishën e Shën Klementit në Plaoshnik, etj.

Në Tiranë (Shqipëri): lagjen e Pazarit të Ri, rrugën këmbësorie Murat Toptani, vilën e kontit Ciano, murin e kalasë së Tiranës dhe shtëpitë qytetare brenda perimetrit të saj, xhaminë e Et-hem Beut, kompleksin e katedrales ortodokse “Ngjallja e Krishtit”, kalanë në fshatin Prezë, etj.

Në Kotor (Mal të Zi): qytetin e vjetër të Kotorit, katedralen e Shën Tripunit, Muzeun Detar të Malit të Zi, vendbanimin Perast, ku u vizituan ishulli Kisha e Zonjës në Shkëmb si dhe Muzeu i Qytetit.

Studijske posete u regionu

Najdinamiçni i najatraktivni deo radionice bio je praktični deo, gde su članovi svih foruma učestvovali u kratkoj studijskoj poseti regionu. Učesnici su, pored međusobne razmene iskustava, imali priliku da obiđu i neka mesta od značaja kulturnog nasleđa pod vodstvom profesionalnog vodiča. Učesnici su dobili različita iskustva i inspiracije ovim posetama. Posećeni lokaliteti tokom poseta su sledeći:

Skadar (Albanija): gostionica noćenje sa doručkom “Tradita Gegë e Toskë”, Istorijски muzej grada, karakterističnu tradicionalnu ulicu “Kol Idromeno”, ikonu grada - Tvrđavu Rozafa, zajedno sa muzejom Tvrđave, kao i most sela Mes, itd.

Ohrid (Makedonija): kuća porodice Robevi i ostale karakteristične ohridske kuće, Crkva Sv. Sofije, Antički amfiteatar, Samuelova Tvrđava, Crkva Sv. Klementa u Plaošniku, itd.

Tirana (Albanija): mahala Nove Čaršije, pešačka ulica Murat Toptani, vila grofa Ciano, zidine tvrđave Tirane i gradske kuće unutar kruga tvrđave, Et-hem Begova džamija, kompleks pravoslavne katedrale “Vaskrsenje Hristovo”, tvrđava u selu Preza, itd.

Kotor (Crna Gora): stari grad, katedrala Sv. Tripuna, Pomorski muzej Crne Gore, naselje Perast, gde je posećeno ostrvo Gospa od Škrpjela kao i Muzej grada.

Study visits in the region

The most dynamic and attractive part of the workshop was the practical part, in which members of all forums attended short study visits in the region. Participants, beside the exchange of experiences among each other, had the opportunity to visit some cultural heritage sites under the professional guiding. Participants took different experiences and inspiration from these visits. Sites visited during these tours were following:

In Shkodra (Albania): bed and breakfast inn “Tradita Gegë e Toskë”, City Historical Museum, characteristic traditional street “Kol Idromeno”, icon of the city - Rozafa Castle with a Museum Castle in it and the bridge in the village Mes, etc.

In Ohrid (Macedonia): Robevi family house and other characteristic houses of Ohrid, the Church of St. Sophia, the ancient amphitheater, Samuel Castle, the Church of St. Clement in Plaosnik, etc.

In Tirana (Albania): New Bazaar neighborhood, pedestrian road Murat Toptani, Count Ciano villa, castle wall of Tirana and traditional houses within the perimeter of it, Et-hem Bey mosque, Orthodox Cathedral complex “Resurrection of Christ”, castle in the village Preza, etc.

In Kotor (Montenegro): Old Town of Kotor, Cathedral of St. Tripun, Maritime Museum of Montenegro, Perast settlement, where the island of Our Lady of the Rock Church and City Museum were visited.

Vlerësimi i procesit të punëtorive nga anëtarët e Forumeve

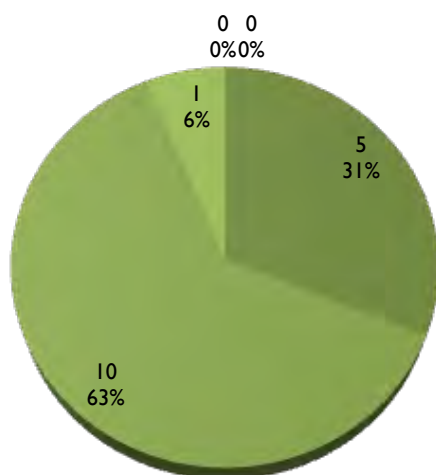
Në mënyrë që të fitohet një pasqyrë reale rreth suksesit të arritur në organizimin e punëtorisë, në fund të vizitës studimore pyetësorët e vlerësimit të përgatitur nga ekipi i CHwB-së u shpërndanë pjesëmarrësve të punëtorisë. Qëllimi i pyetësorëve ishte mbledhja e opinionit të pjesëmarrësve rreth asaj se sa janë të kënaqur me mënyrën e organizimit, agjendën, përmbajtjen, hollësitë teknike, dhe mendimi i tyre se çka do të mund të ndryshohej apo të përmirësohej. Plotësimi i pyetësorëve është bërë në mënyrë anonime. Rezultatet e vlerësimit për shtatë komunat, janë paraqitur në vijim:

1. Në çfarë mase mendoni se janë arritur qëllimet e mëposhtme të punëtorisë?

Analiza e gjendjes ekzistuese të trashëgimisë kulturore në komunë dhe përpilimi i prioriteteve kryesore që do të jenë pjesë e Planit Lokal të Trashëgimisë Kulturore të komunës.

Krijimi i një platforme komunikimi dhe shkëmbimi të ideve, informatave dhe përvojave mes grupeve të ndryshme të përfshira në FLTK.

Diskutimi gjithëpërfshirës i problematikave që lidhen me gjendjen e trashëgimisë kulturore dhe mundësitë e zgjidhjes së problemeve në komunën përkatëse.

Ocenjivanje od strane članova Foruma o procesu radionica

Da bi se dobila realna slika o rezultatima postignutim u organizaciji radionice, na kraju radionice učesnicima je podeljen upitnik za ocenjivanje studijskih poseta koje je pripremio tim CHwB. Svrha upitnika je bila da se prikupi mišljenja o tome kako su učesnici zadovoljni organizacijom, dnevnim redom, sadržajem, tehničkim detaljima, i njihovo mišljenje o tome šta može da se promeni ili poboljša. Ispunjavanje upitnika se vrši anonimno. Rezultati ocenjivanja iz sedam opština, prikazani su u nastavku:

1. U kojoj meri mislite da su postignuti ciljevi radionice?

Analiza trenutnog stanja kulturne baštine u opštini i sastavljanje glavnih prioriteta koji će biti deo Lokalnog Plana Kulturnog Nasleđa opštine.

Kreiranje platforme za komunikaciju i razmenu ideja, informacija i iskustava među različitim grupama koje su uključene u LFKB.

Sveobuhvatna rasprava o pitanjima koja se odnose na stanje kulturne baštine i mogućnosti rešavanja problema u datoj opštini.

Assessment of workshops process by members of the Forum

In order to obtain a realistic picture about the results achieved in the workshop organization, at the end of the study visit, evaluation questionnaires drafted by the CHwB team were distributed to the participants of the workshop. The purpose of the questionnaires was to gather opinions about how satisfied are participants with the organization, agenda, content, technical details, and their opinion on what could be changed or improved. Questionnaires were completed anonymously. Evaluation results for seven municipalities, are presented as follows:

1. To what extent do you think the following goals of the workshop are achieved?

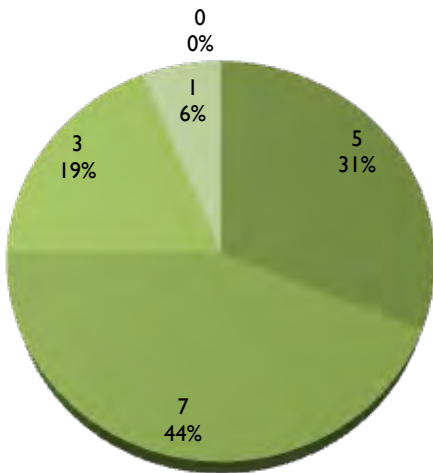
The analysis of the current state of cultural heritage in the municipality and the compilation of the main priorities will be part of the Municipal Local Cultural Heritage Plan.

Creating a platform for communication and exchange of ideas, information and experiences among different groups involved in LFCH.

Comprehensive discussion of issues related to the state of cultural heritage and the possibilities of solving the problems in the respective municipality.

- Shumë të madhe / Veoma mnogo / Very much
- Të madhe / Mnogo / Much
- Mesatare / Srednjoj / Moderate
- Të vogël / Malo / Little
- Aspak / Nimalo / Not at all

2. Në çfarë mase janë të dobishme për punën tuaj të përditshme informacionet e marra gjatë punëtorisë?

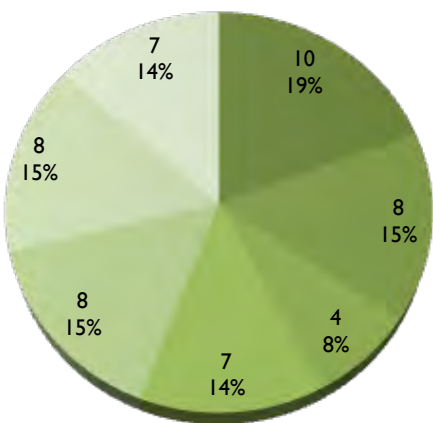

2. U kojoj meri su dobijene informacije u toku radionice korisne za vaš svakodnevni rad?

2. To what extent is the information received during workshop useful for your daily work?

- Shumë të madhe / Veoma mnogo / Very much
- Të madhe / Mnogo / Much
- Mesatare / Srednjoj / Moderate
- Të vogël / Malo / Little
- Aspak / Nimalo / Not at all

3. Cila pjesë e punëtorisë ju ka pëlqyer më shumë? - mund të përgjigjeni në më shumë opsione

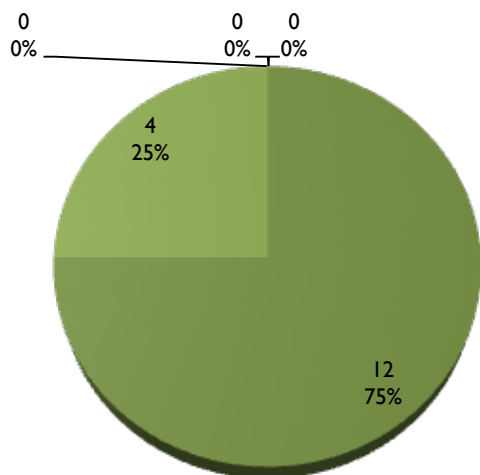

3. Koji deo radionice vam se najviše dopao? - možete odgovori sa više opcija

3. Which part of the workshop did you enjoy more? – you can respond in more options

- Mozaiku i trashëgimisë kulturore dhe natyrore të Kosovës / Mozaik kulturnog i prirodnog nasleđa Kosova / Mosaic of Cultural and Natural Heritage of Kosovo
- Analizat SWOT dhe PESTEL / Analize SWOT i PESTEL / SWOT and PESTEL analysis
- Prezantime e përfaqësuesve nga MKRS, MMPH, Komuna dhe CHwB / Prezantacije učesnika iz MKOS, MSPP, Predstavnik Opštine, CHwB / Presentations by representatives from the MCYS, MESP, Municipality and CHwB
- Analiza e objektivave dhe prioritizimi i projekteve dhe aktiviteteve / Analiza ciljeva, davanje prioriteta projektima i aktivnostima / Analysis of objectives and prioritization of projects and activities
- Diskutimet dhe debatet për trashëgiminë kulturore dhe natyrore të Komunës / Diskusije i javne rasprave o kulturnom i prirodnom nasleđu opštine / Discussions and debates about the cultural and natural heritage of the municipality
- Puna në grupe / Grupni rad / Group works
- Vizitat studimore / Studijske posete / Study visits

4. Sa jeni të kënaqur me nivelin e organizimit dhe metodologjinë e punëtorisë?

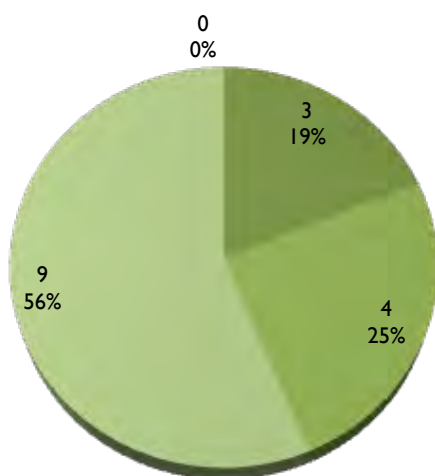

4. Koliko ste zadovoljni nivoom organizacije i metodologijom radionica?

4. How satisfied are you with the level of organization and methodology of the workshop?

- Shumë të kënaqur / Veoma zadovoljan / Very satisfied
- Të kënaqur / Zadovoljan / Satisfied
- Mesatarisht të kënaqur / Srednje zadovoljan / Moderately satisfied
- Mjaftueshëm / Malo / Little
- Aspak / Nimalo / Not at all

5. Si e konsideroni agjendën e punëtorisë?

5. Kako ocenjujete dnevni red radionica?

5. How do you see the workshop agenda?

- Shumë të ngarkuar / Preoptereçujući / Overloaded
- Të ngarkuar / Optereçujući / Loaded
- Adekuate / Adekvatan / Adequate
- Shumë të lehtë / Neoptereçujući / Very easy

6. Komentet apo sugjerimet e juaja shtesë mbi punëtorinë e organizuar?

- Të jetë pak më e gjatë jo vetëm katër ditore.
- Ishte një punëtori shumë e mirë – FLM CHwB-së.
- Nga kjo punëtori kam marrë përvoja të shumta. Andaj mendoj që këto në të ardhmen do të më ndihmojnë shumë.
- Punëtori të këtilla duhet të ketë më shpesh, sepse dilet në një ide përfundimtare shumë të qëlluar; Si dhe jepen vërejtjet ndaj ministrive, komunave etj.; Si dhe zgjerimi i shoqërisë në përgjithësi – që të njohim njëri tjetrin sa më shumë apo edhe ndonjë anëtar të ri.
- Pjesa e strategjisë duhet t'i lihet kohë më e madhe – pak e shkurtë.
- Nivel i lartë i organizimit, përveç: për efikasitet më të madh, pak më shumë kujdes komponentes KOHË!
- Nuk kam sugjerime. Mirë ka qenë çdo gjë. Ka pas rrjedhë normale etj.
- Do të kishte qenë më mirë sikur punëtorja të zgjaste një ditë më shumë. Do të mund t'i riformulohim prioritetet e komunës në tri fusha të trashëgimisë kulturore.
- Të menaxhohet më mirë me kohë, përfundimi i punëtorisë të bëhet në kohë dhe të mos vonohet, pa marrë parasysh vonesat e anëtarëve – çfarëdo roli apo pozite që kanë ata.
- Mendoj që gjatë organizimit të punëtorive dhe takimeve me grupet punuese do të ishte më efektive nëse pjesëmarrësit do të organizoheshin në grupe punuese dhe pastaj secili grup si detyrë shtëpie të punon në zhvillimin e projekt propozimeve dhe projekt ide konkrete.

Shënim: Komentet e pjesëmarrësve janë listuar ashtu siç janë shkruar në formularët e vlerësimit.

6. Komentari i dodatne sugestije na organizovane radionice?

- Da budu malo duže ne samo četiri dana.
- To je bio veoma dobar rad - HVALA CHVB.
- Iz ove radionice sam stekao iskustva. Dakle, mislim da će mi to u budućnosti puno pomoći.
- Takva rad treba da bude češći, jer definitivno proizlazi je tačno pogodena ideja; Kao i upozorenja ministarstvima, opštinama, itd.; I širenje društva u celini - da prepoznamo jedni druge koliko možemo ili čak bilo kog novog člana.
- Deo strategije treba prepustiti dužem vremenu - malo kratko.
- Visok nivo organizacije, pored toga, za veću efikasnost, malo više pažnje komponenti VREME!
- Nemam predloge. Sve je bilo dobro, imalo je normalni tok itd.
- Bilo bi bolje da je radionica potrajala još jedan dan. Možemo da preformulišemo opštinske prioritete u tri oblasti kulturnog nasleđa.
- Bolje da se upravlja vremenom, rezultat radionice treba biti da se sve uradi na vreme i bez kašnjenja, bez obzira na kašnjenja članova – i bez obzira koju ulogu ili položaj imaju.
- Mislim da bi organizovanje radionica i sastanaka sa radnim grupama bilo efikasnije ako bi se učesnici organizovali u radnim grupama, a potom svaka grupa kao domaćin da radi na izradi predloga projekata i konkretne ideje.

Načomena: Komentari su navedeni kako su ih učesnici napisali u formularima za ocenjivanje.

6. Comments or additional suggestions on the organized workshop?

- Be a little longer rather than just four days.
- It was a very good workshop - Thanks CHwB.
- From this workshop I got a lot of experiences. So I think that in the future it will help a lot.
- Workshops of this kind should be organized more often, because we come out with a very definitive proper idea; As well as warnings given to ministries, municipalities, etc. ; And expansion of society in general - to know each other as much as possible or even any other new member.
- The strategy should be given more time - a little short.
- High level of organization, except: for greater efficiency, a little more care to the TIME component!
- I have no suggestions. Everything was good. There was normal flow etc.
- It would have been better if the workshop would have lasted one more day. We may reform Municipal priorities in three areas of cultural heritage.
- The time to be better managed, the workshop to end in time and to not be delayed, regardless the delays of members - whatever role or position they have.
- I think that the organization of workshops and meetings with the working groups would be more effective if participants will be organized in working groups and then each group to work on developing project proposals and concrete ideas as homework.

Note: Comments are listed as written on the assessment forms by participants.

Periudha e konsultimeve publike

Pas një periudhe pune intensive të Forumeve Lokale të Trashëgimisë Kulturore të shtatë komunave partnere, u identifikuan listat me Prioritete (Projektet) në Fushën e Trashëgimisë Kulturore dhe Natyrore. Në mënyrë që Planet Lokale të Trashëgimisë Kulturore të komunave përkatëse, të jenë sa më gjithëpërfshirëse, këto lista u prezantuan para një publiku me të gjerë dhe palë të interesuara. Periudha e konsultimeve publike në shtatë Komuna partnere u mbajt gjatë muajve Maj dhe Qershor 2013. Fillimisht në prezantime publike u prezantua procesi i programit të Planeve Lokale të Trashëgimisë Kulturore. Më pas janë prezantuar të gjitha projektet e identifikuara gjatë punës së Forumit Lokal të Trashëgimisë Kulturore të komunës përkatëse dhe mënyra se si qytetarët mund të kontribuonin në pasurimin e këtyre listave.

Period javne rasprave

Nakon intenzivnog perioda Lokalni Forumi sedam partnerskih opština napravili su listu prioriteta (projekata) u oblasti kulturne i prirodne baštine. Da bi Lokalne Planove Kulturne Baštine u odgovarajućim opštinama bili sveobuhvatni, ovi spiskovi su predstavljani široj javnosti i zainteresovanim stranama. Period javne rasprave u sedam partnerskih opština održan tokom meseca maja i juna 2013. godine. Na početku javne prezentacije programa započet je proces Lokalnih Planova Kulturne Baštine. Kasnije su svi projekti koji su identifikovani tokom rada Lokalnih Forumu Kulturnog Nasleđa opština, prezentovani kako bi i građani mogli doprineti obogaćivanju tih lista.

The period of public consultation

After an intensive period of Local Cultural Heritage Forums of seven partner municipalities, priority list (projects) in the field of Cultural and Natural Heritage were identified. In order that the Local Cultural Heritage Plans of the respective municipalities, to be more comprehensive, these lists were presented to a broader public and interested parties. The period of public consultation in seven partner municipalities was held during May and June 2013. Initially, in public presentations, was introduced the process of the program of Local Cultural Heritage Plans. Later were presented all projects identified in Local Cultural Heritage of the respective municipality and how citizens can contribute to the enrichment of these lists.

Kontributi i qytetarëve u mundësua në disa mënyra:

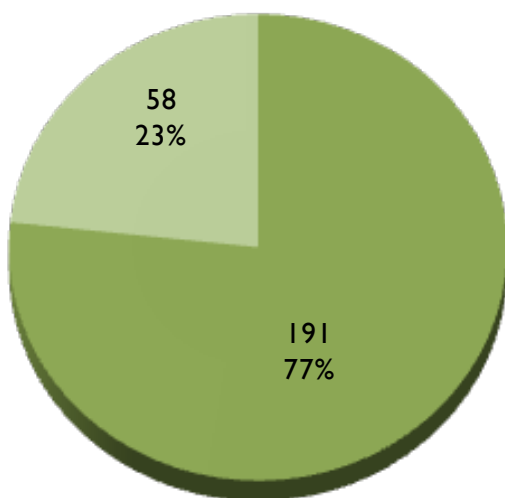
1. Duke plotësuar formën e gatshme që duhej ta vendosnin në kutinë e mbyllur të projektit që gjendej në komunën përkatëse;
 2. Duke plotësuar pyetësorin on-line në të cilën mund të qasen nëpërmjet ueb faqes zyrtare të CHwB-së;
 3. Duke dërguar formularin e bashkangjitur në ueb faqe, në e-mail pltk2013chwb@gmail.com;
 4. Duke dërguar komente dhe sugjerime në faqen Facebook CHwB Kosovo;
 5. Duke vizituar komunën dhe/ose zyrën e CHwB në Prishtinë për më shumë informata.
- Varësisht nga kërkesat e komunave partnere, periudha e konsultimit publik ka zgjatur 15 ditë për pesë komuna dhe 30 ditë për dy komuna partnere (Gjakova dhe Kaçaniku).
- Gjatë periudhës së konsultimit publik, u dhënë shumë propozime, prej të cilave 58 kaluan nëpër Forumet përkatëse të komunave, duke e rritur numrin e projekteve të propozuara nga 191 në gjithsej 249 për shtatë komunat partnere.

Doprinos građana je bio omogućen na nekoliko načina:

1. Popunjavanjem formulara koje je svako mogao da stavi u zatvorenu kutiju i navede koji projekat treba biti urađen u opštini;
 2. Popunjavanjem on line upitnika kojemu se može pristupiti preko zvaničnog sajta CHwB;
 3. Podnošenjem u dox. formatu u prilogu elektronske pošte, na e-mail pltk2013chwb@gmail.com
 4. Šaljući komentare i sugestije na Facebook stranici CHwB Kosovo;
 5. Odlazak u opštinu i / ili Kancelariju CHwB u Prištini za više informacija.
- U zavisnosti od okolnosti u partnerskim opštinama, period javne konsultacije je trajao 15 dana za pet opština i 30 dana za dve opštine partnere (Đakovica i Kačanik). Tokom perioda javnih konsultacija, dato je mnogo predloga, od kojih je 58 bilo usvojeno od strane odgovarajućeg opštinskog foruma, čime je ukupan broj predloženih projekata od 191 dostigao broj na ukupno 249 za sedam partnerskih opština.

The contribution of citizens was made possible in several ways:

1. Completing the form, which should be put in the closed box of the project located in the respective municipality;
 2. By completing the on-line questionnaire, which can be accessed through the official website of CHwB;
 3. By submitting the .docx form attached to the web page, in the e-mail pltk2013chwb@gmail.com;
 4. Submitting comments and suggestions on Facebook CHwB Kosovo;
 5. Visiting the municipality and/or the office of CHwB in Prishtina for more information.
- Depending on the requirements of the partner municipalities, public consultation period lasted 15 days for five municipalities and 30 days for the two partner municipalities (Gjakova and Kačanik). During the public consultation period, many proposals were given, of which 58 passed through respective municipal Forums, bringing the total number of projects proposed from 191 to a total of 249 for seven partner municipalities.

- Numri i projekteve para konsultimit publik / Broj projekata pre javne rasprave / Number of projects before the public consultation
- Numri i projekteve të shtuara nga kontributi i publikut dhe të aprovuara nga Forumet Lokale / Broj projekata dodan sa doprinos a javnosti i odobren od strane lokalni Forumi / The number of projects increased by the contribution of the public and approved by the Local Forums

Prioritetet dhe projektet e identifikuar në komunën e Gjilanit

Takimet e rregullta të Forumeve Lokal të Trashëgimisë Kulturore, puna intensive në terren, prezantimi publik dhe periudha e konsultimit publik u përmbyllën me finalizimin e Listës së Projekteve të identifikuar në Planin Lokal të Trashëgimisë Kulturore të shtatë komunave partnere.

Listat fillestare të projekteve të definuara fillimisht në punëtori, pas pranimit të propozimeve nga publiku, me pajtim të anëtarëve të Forumeve u pasuruan me projekte shtesë. Në shtatë komuna janë identifikuar projekte të ndryshme që përfshijnë nivele të ndryshme të ndërhyrjes duke filluar nga restaurim, revitalizim, intervenim emergjent, konsolidim, themelimi i muzeve, hulumtim, planifikim hapësinor, plane urbane, plane rregulluese, e deri te ngritja e vetëdijes, informim i qytetarëve, hartimi i dokumentarëve dhe promocioneve, organizim të festivaleve, puna me të rinj, ligjërata për të rritur, trajnime, vizita studimore, shërbimet hotelierie shtrat dhe mëngjes, hulumtime shkencore, qasje në monumente, ndërtimi i shtigjeve dhe shenjime turistike.

Krahas projektit, forumet përcaktuan edhe kohëzgjatjen, iniciuesit, partnerët, implementuesit, relevancën dhe buxhetin e përafërt për secilin projekt të propozuar në listë.

Në kuadër të Memorandum Mirëkuptimit të nënshkruar, CHwB - pala implementuese e projektit ka dedikuar gjithsej 100.000 € brenda periudhës së viteve 2013-2015, ku bashkë me kontributin e secilës komunë në vlerë 20%, kjo shumë do të mbërrijë në gjithsej 120.000 € investim për secilën komunë.

Gjatë kësaj periudhe mund të ketë kontribute shtesë nga partnerë tjerë strategjikë e donatorë të ndryshëm.

Identifikovani prioriteti i projekti u opštini Gnjlane

Redovni sastanci Lokalnih Foruma kulturne baštine, intenzivni rad na terenu, javna prezentacija i period javnih konsultacija je zaključen sa finalnom listom projekata identifikovanih u sedam partnerskih opština u okviru Lokalnih Planova Kulturne Baštine. Početne liste projekata prvobitno definisanih tokom radionica, nakon prijema predloga od javnosti, uz saglasnost članova Foruma, su obogaćene dodatnim projektima. U sedam opština su identifikovani razni projekti koji uključuju različite nivoe intervencije, od restauracije, revitalizacije, hitne intervencije, konsolidacije, osnivanje muzeja, istraživanja, prostorno planiranje, urbanističkih planova, regulacionih planova, podizanje svesti, informisanje građana, izrada dokumentarnih filmova i promocija, organizovanje festivala, rada sa mladima, predavanja za odrasle, obuke, studijska putovanja, usluga krevet i doručak, naučnog istraživanja, pristup spomenicima, izgradnju turističkih staza i brendiranja.

Pored ove liste projekta, Forumi su utvrdili i vreme trajanja projekata, inicijatore, partnere, nosioce, relevantnost i približan budžet za svaki projekat predložen na listi.

U okviru potpisanog Memoranduma o razumevanju, CHwB - stranka koja realizuje projekat je dodelila ukupno € 100.000 za period od 2013. do 2015. godine, gde će zajedno sa doprinosom koji daje svaka opština u iznosu od 20%, ova suma dostići ukupn € 120.000 investicija za svaku opštinu.

Tokom ovog perioda mogu se dobiti i dodatni doprinosi od drugih strateških partnera ili različitih donatora.

Priorities and projects identified in the municipality of Gjilan

Regular meetings of the Local Cultural Heritage Forum, intensive field work, public presentation and public consultation period were concluded with the finalization of the list of projects identified in the Local Cultural Heritage Plan of seven partner municipalities.

The initial lists of originally defined projects in the workshop, after receiving the proposals from the public, with the consent of the Forum members was enriched with additional projects. In seven municipalities, various projects have been identified, involving different levels of intervention ranging from restoration, revitalization, emergency intervention, consolidation, establishment of museums, research, spatial planning, urban plans, regulatory plans, to that of raising awareness, informing citizens, drafting of documentaries and promotions, organization of festivals, work with youth, adult lectures, training, study tours, bed and breakfast hotel services, scientific research, access to monuments, construction of tourist pathways and signage.

Besides the project, the forums determined the duration, initiators, partners, implementers, relevance and the approximate budget for each proposed project on the list.

In the framework of the signed Memorandum of Understanding, CHwB – the implementing party of the project has dedicated a total of € 100,000 in 2013-2015, which together with the contribution of each municipality in value 20%, this amount will reach a total of € 120,000 investment for each municipality.

Over this period there could be additional contributions from other strategic partners of different donors.

Duke pasur parasysh që Forumet kanë edhe rol vendimmarrës, ato i kanë zhvilluar edhe kriteret e përzgjedhjes së projekteve ku do të investohej. Kriteret e përzgjedhjes së projekteve për implementim janë paraqitur në vijim:

- Përzgjedhja e minimum një projekti nga secila prej tri objektivave të përcaktuara;
- Krijimi i sinergjive me programet e partnerëve të tjerë në fushën e Trashëgmisë Kulturore dhe Natyrore;
- Përzgjedhje e projekteve që potencialisht mund të bashkë-financohen;
- Shpërndarja racionale e buxhetit në disa projekte të Planit Lokal të Trashëgmisë Kulturore;
- Balancim në aspekt të implementuesit të projekteve mes institucioneve të nivelit qendror, lokal dhe komunitetit/shoqërisë civile;
- Përzgjedhje e projekteve që ofrojnë kushte për zhvillim lokal ekonomik dhe shoqëror;
- Ngritja e kapaciteteve profesionale.

Pas dakordimit për kriteret që do të aplikohen, Forumi bëri përzgjedhjen e projekteve që do të zbatohen në periudhën 2013-2015.

Nga 47 projekte të identifikuar në PLTK të Komunës së Gjilanit janë përzgjedhur gjithsej 7 projekte për implementim gjatë periudhës së viteve 2013 – 2015. Në vijim mund të gjeni listën e projekteve të identifikuar dhe ato të përzgjedhura për zbatim nga Forumet Lokale, për Komunën e Gjilanit.

S obzirom da su forumi imali ulogu donošenja odluka, oni su razvili kriterijume za odabir projekata u koje će biti uloženo. Kriterijumi za izbor projekata za realizaciju su:

- *Odabrati barem po jedan projekat u okviru svakog od tri cilja;*
- *Stvaranje sinergije sa programima drugih partnera iz oblasti kulturne i prirodne baštine;*
- *Odabir projekata koji bi potencijalno mogli biti sufinansirani;*
- *Racionalna podela budžeta za projekte Lokalnog Plana Kulturne Baštine;*
- *Koordinisanje između institucija na centralnom i lokalnom nivou i zajednice / civilnog društva u smislu implementacije takvih projekata;*
- *Odabir projekata koji pružaju uslove za lokalni ekonomski i socijalni razvoj;*
- *Stručno usavršavanje.*

Nakon dogovora o kriterijumima koji se primenjuju, forum je izvršio izbor projekata koji će biti realizovan u periodu 2013-2015.

Od 47 projekata koji su identifikovani u opštini Gnjilane u okviru LPKB ukupno 7 projekata je odabrano za sprovođenje tokom 2013 - 2015 godine. U nastavku možete naći spisak projekata identifikovanih i odabranih za realizaciju od strane lokalnih forumima, opštine Gnjilane .

Given that forums have also the decision-making role, they have also developed the criteria for the selection of projects to be invested. The criteria for the selection of projects for implementation are as follows:

- *Selecting at least one project from each of the three objectives set;*
- *Creating synergies with the programs of other partners in the field of Cultural and Natural Heritage;*
- *Selection of projects that could potentially be co-financed;*
- *Rational allocation of the budget in some projects of the Local Cultural Heritage Plan;*
- *Balance in terms of implementing such projects between the central and local level institutions and community/ civil society;*
- *Selection of projects that provide local conditions for economic and social development;*
- *Professional capacity building.*

After agreeing on the criteria to be applied, the Forum did the selection of projects to be implemented in 2013-2015.

From the 47 projects identified in the LCHP of the municipality of Gjilan, a total of 7 projects were selected for implementation during 2013 - 2015. The list of projects identified and selected for implementation from the Local Forums of the municipality of Gjilan is presented in the following.

Mbrojtja dhe konservimi i Trashëgimisë Kulturore dhe Natyrore – Trajtimi i objekteve historike dhe zonave të trashëgimisë natyrore

Oçuvanje i zaštita kulturnog i prirodnog nasleđa / Tretman istorijskih spomenika i lokaliteta prirodne baštine

Preservation and conservation of Cultural and Natural Heritage / Treatment of historical monuments and natural heritage sites

1.	Kalaja e Pogragjës I) Rregullimi i urës dhe parkimit për çasje në kalanë e Pogragjës II) Rregullimi i shtigjeve këmbësorike dhe motorike në kalanë e Pogragjës	Tvrđava Podgrađe I) Uređenje mosta i parkinga tvrđave Podgrađe II) Uređenje staze za pešake i vozila u tvrđavi Podgrađe	Pogragja Fortress I) Construction of the bridge and a parking for access to Pogragjë fortress II) Regulation of pedestrian and motor tracks to the fortress of Pogragjë
2.	Kisha e Shën Anës në fshatin Dunavë I) Kompletimi i infrastrukturës në rrugën Shurdhan - Stubëll II) Rifunksionalizimi III) Përpunimi i rrethojave	Crkva Svete Ane u selu Dunav I) Put Šurlane - Stubla II) Refunkcionalizacija III) Popravljanje ograda	St. Anne's Church in Dunavë village I) Completion of infrastructure of Shurdhan – Stubëll road II) Revitalisation III) Fencing
3.	Kulla e Kadri Vehbi Zeqirit në fshatin Zhegër I) Shëndrrimi i kullës në pronë publike II) Intervenim emergjent III) Restaurimi i objektit dhe rregullimi i oborrit	Kadri Vehbi Zeçirova kula u selu Žegra Transformacija kule u javnu imovinu Hitna intervencija II) Restauracija objekta i uređenje dvorišta	Kulla of Kadri Vehbi Zeqiri in Zhegra village I) Conversion of kulla in a public property II) Emergency intervention III) Structure restoration and regulation of its yard
4.	Objekti i Teknikës Popullore I) Rregullimi i fasadës II) Shëndrrimi në funksion publik dhe privat	Objekat Narodne Tehnike I) Uređenje fasade II) Transformacija u javnu i privatnu funkciju	Public Technical Building I) Facade regulation II) Conversion for a public and private use
5.	Shtëpia e Maksut Malokut I) Intervenim emergjent II) Restaurim	Restauracija kuće Maksut Maloka I) Hitna intervencija II) Restauracija	Maksut Maloku's House I) Emergency intervention II) Restoration
6.	Restaurimi i enterierit të Atik xhamisë	Restauracija enterijera Atik Džamije	Restoration of Atik Mosque's interior
7.	Shtëpia e Jusuf Rexhepit I) Intervenim emergjent II) Restaurim	Kuća Jusufa Redžepa I) Hitna intervencija II) Restauracija	Jusuf Rexhepi's house I) Emergency intervention II) Restoration
8.	Adaptimi dhe vendosja e ekspozateve në Muzeun Rajonal të Gjilanit në opcionet: I) Shkolla e muzikës II) Selia e kryetarit III) Ish depoja ushtarake turke	Adaptacija i postavljanje eksponata u Regionalnom Muzeju Gnjilana u navedenim opcijama: I) Muzička škola II) Sedište gradonačelnika III) Bivši depo turske vojske	Adaptation and exhibit display at the Regional Museum of Gjilan in the following options: I) Music school II) Mayor's seat III) Former Turkish military depot
9.	Kthimi i fasadës së vjetër në objektin e ish depos ushtarake turke	Povrat stare fasade na objektu bivšeg depoa turske vojske	Restoration of the old facade at the former Turkish military depot building
10.	Shtëpia e shtabit të UÇK-së në fshatin Zhegoc I) Intervenimi emergjent II) Adaptimi në muze të luftës	Kuća štaba OVK u Žegovcu I) Hitna intervencija II) Adaptacija u ratni muzej	The House of KLA headquarters in Zhego village I) Emergency intervention II) Adjustment into a war museum

11.	Shtëpia në fshatin Makresh i Epërm I) Intervenimi emergjent në kulm dhe fasadë II) Restaurim i plotë i objektit II) Arritja e marrëveshjes mes dy komunave për rifunksionalizim të objektit	Kuća u selu Gornju Makreš I) Hitna intervencija na krovu i fasadi II) Potpuna restauracija objekta II) Postizanje dogovora između obe zajednice o refunkcionalizaciji objekta	The house in Makreshi Epërm village I) Emergency intervention on the roof and facade II) Full restoration of the building II) Brokering an arrangement between two municipalities for the reuse of the building
12.	Oda e Fevzi Hoxhës në fshatin Cërnice I) Intervenimi emergjent II) Restaurimi për rifunksionalizim në odë të fshatit apo funksione tjera	Oda (gostinska soba) Fevzije Hodže u selu Crnica I) Hitna intervencija II) Restauracija i refunkcionalizacija u seosku odu ili u druge funkcije	Fevzi Hoxha's Oda (men chamber) in Cërnice village I) Emergency intervention II) Restoration for the reuse into a village's oda (men chamber/traditional room) or other functions
13.	Hulumtime arkeologjike në kalanë e Pogragjës	Arheološka istraživanja u tvrđavi Podgrade	Archaeological researches at Pogragjë Fortress
14.	Konsolidimi dhe konservimi i mureve të kalasë së Pogragjës	Konsolidacija i konzervacija zidina tvrđave Podgrade	Conservation and reinforcement of the walls of Pogragjë Fortress
15.	Hulumtimi dhe konservimi i shpellës në fshatin Bresalc	Istraživanje i konzervacija pećine u selu Brasaljce	Research and conservation of the cave in Bresalcvillage
16.	Oda në fshatin Zhegoc I) Hulumtim II) Intervenim emergjent	Oda (gostinska soba) u selu Žegovce I) Istraživanje II) Hitna intervencija	The Oda (traditional men chamber) in Zhegoc village I) Research II) Emergency intervention
17.	Shtëpia e Zekrija Abdullahut Intervenim Emergjent	Kuća Zekirja Abdulahu Hitna Intervencija	The House of Zekrija Abdullahu Emergency intervention

Integrimi i Trashëgimisë Kulturore në jetën bashkëkohore dhe zhvillimi lokal përmes Trashëgimisë Kulturore / Trajtim hapësinor dhe zhvillimor i Trashëgimisë Kulturore dhe Natyrore

Integracija kulturne baštine u savremenom životu lokalni razvoj kroz kulturnu baštinu / tretman prostora i razvoja kulturne i prirodne baštine

Integration of CH in contemporary life and local development through CH / spatial and developmental treatment of CNH

18.	Krijimi i databazës së të dhënave të TKN-së	Stvaranje baze podataka KPN-a	Development of the CNH database
19.	Përcaktimi i zonave mbrojtëse të objekteve dhe tërësive të TKN-së	Određivanje zona zaštite objekata i celine KPN-a	Definition of protected zones of buildings and ensembles of CNH
20.	Përcaktimi i kriterëve hapësinore dhe funksionale për mbrojtjen dhe zhvillimin e zonave mbrojtëse me rrethinë	Određivanje prostornih i funkcionalnih kriterijuma za zaštitu i razvoj zaštićenih zona sa okruženjem	Definition of spatial and functional requirements for the protection and development of the protected zones with the surrounding
21.	Integrimi i zonave mbrojtëse me kufij dhe kriterë në PZHK	Integracija zaštićenih zona sa granicama i kriterijumima u ORP	Integration of the protected zones with boundaries and criteria within the MDP
22.	Krijimi i zonave të interesit të përbashkët të TKN-së (Llapushnicë, Përlepnice, etj)	Stvaranje zajedničkih interesnih zona KPB (Lapušnica, Prilepnica, i dr.)	Establishment of the CNH areas of common interest (Llapushnica, Përlepnica, etc)
23.	Integrimi i sahat kullës dhe objektit të ish depos ushtarake turke si zonë muzeale	Integracija sahat kule i objekta bivšeg depoa turske vojske u muzejsku zonu	Integration of the Clock Tower and the former Turkish military depot as a museal area
24.	Integrimi i zonave mbrojtëse në strategjitë sektorale	Integrisanje zaštićenih zona u sektorske strategije	Integration of protected zones in sectoral development strategies
25.	Hartimi i programit për investime në TKN-së nga Partneriteti Publiko Privat (PPP)	Nacrti programa za investicije u KPN od strane javno-privatnog partnerstva (JPP)	Drafting of an investment program for CNH through Public-Private Partnership (PPP)
26.	Hulumtimi dhe negociimi me pronarët për adaptime të objekteve tradicionale për shërbime fitim prurëse	Istraživanja i pregovaranje sa vlasnicima za adaptacije tradicionalnih objekata u profitabilne usluge	Exploring and negotiation with the owners for adjustments of traditional buildings for profitable service purposes
27.	Adaptimi i kullës së Kadri Vehbi Zeqirit në fshatin Zhegër	Adaptacija Kule Kadrija Vehbi Zećirija - Žegra	Adjustment of Kadri Vehbi Zeqiri's Kulla in Zhegër village
28.	Adaptimi i shtëpisë së Maksut Malokut	Adaptacija kuće Maksut Maloka	Adaptation of Maksut Maloku's house
29.	Adaptimi i shtëpisë së Jusuf Rexhepit	Adaptacija kuće Jusufa Redžepija	Adaptation of Jusuf Rexhepi's house
30.	Adaptimi i shtëpisë së Zekrija Abdullahut	Adaptacija kuće Zekirja Abdulahu	Adjustment of Zekrija Abdullahu's house
31.	Rijetësimi i Qarkores së Gjashtë Kështjellave përmes: I) rregullimit të infrastrukturës rrugore II) integrimin në materialet promovuese turistike	Revitalizacija Okruga Šest Dvoraca, preko: I) uređenje ulične infrastrukture II) integracija u promotivne turističke materijale	Revival of the Six Fortress Circuit through: I) regulation of road infrastructure II) inclusion into the touristic promotional materials
32.	Adaptimi i objekteve (monumente) publike të qytetit në varësi të funksionit I) Shkolla e muzikës II) Selia e kryetarit III) Ish depoja ushtarake turke	Adaptacija javnih gradskih objekata (spomenika) u zavisnosti od funkcije I) Muzička škola II) Sedište gradonačelnika III) Bivši depo turske vojske	Adaptation of the city's public buildings (monuments) depending on their function I) Music school II) Mayor's seat III) Former Turkish military depot

Edukim, trajnim, vetëdijesim mbi Trashëgiminë Kulturore/Aspekti human mbi Trashëgiminë Kulturore dhe Natyrore

Obrazovanje, obuka, svest o kulturnom nasleđu / ljudski aspekt za kulturno i prirodno nasleđe

Education, training, awareness on CH / Human aspect on CNH

33.	Themelimi i Muzeut Rajonal të Gjilanit	Osnivanje Regionalnog Muzeja Gnjilana	Establishment of the Regional Museum of Gjilan
34.	Hapja e zyrës turistike-informative në kuadër të Muzeut Rajonal të Gjilanit	Otvaranje turističko-informativne kancelarije u sklopu Regionalnog Muzeja Gnjilana	Opening of a touristic-informative office within the Regional Museum of Gjilan
35.	Hartimi i projektit për brendim	Nacrt projekta za brending	Branding development project
36.	Fushatë sensibilizuese për promovimin e trashëgimisë kulturore (materiale dhe shpirtërore) në rajonin e Gjilanit I) Film dokumentar II) Broshura III) Revista periodike IV) Libra me fjalë të urta dhe anekdota	Kampanja podizanja svesti za promociju kulturne baštine regiona Gnjilana I) Dokumentarni film II) Brošure III) Periodični časopis IV) Knjiga sa poslovicama i anegdotama	Awareness raising campaign for promotion of cultural heritage (material and spiritual) in the region of Gjilan I) Documentary II) Brochures III) Periodic newsletters IV) Proverb and anecdote books
37.	Video promoja e trashëgimisë kulturore dhe natyrore të Gjilanit	Promo video kulturne i prirodne baštine Gnjilana	Promotional video on cultural and natural heritage of Gjilan
38.	Trajnime për ciceronë turistik	Obuka turističkih vodiča	Trainings for tour guides
39.	Organizimi festivalit tradicional “Vallja e Karadakut”	Organizacija tradicionalnog festivala “Karadačke igre”	Organisation of the traditional festival “The Dance of Karadak”
40.	Ligjërata dhe përvoja specifike nga TKN në rajonin e Gjilanit	Predavanja i specifična iskustva o KPN regiona Gnjilana	Lectures and specific experiences on the CNH of Gjilan region
41.	Promovimi i TKN-së nëpërmjet artit pamor-muralet në hyrje të Gjilanit (rruga Prishtinë-Gjilan)	Promocija KPN preko vizualne umetnosti – murali na ulazu u Gnjilane, (put Gnjilane – Priština)	Promotion of CNH through visual art – murals at the entrance of Gjilan (Prishtina-Gjilan road)

42.	Organizimi i festivalit të trashëgimisë kulturore gjatë Ditëve të Trashëgimisë Evropiane me tema: - Ligerata dhe debate mbi TKN-në - Punëtori të ndryshme arti - Panair të koleksioneve të gjërave të vjetra - Dy netë muzikë - Ekspozitë e artit bashkëkohorë - Udhërrëfyes për TKN-në	Organizacija festivala kulturne baštine za vreme Dana Evropske Baštine na teme: -Predavanja i debate o KPB-u -Razne umetničke radionice -Sajam kolekcija starina -Dve noći muzike -Izložba savremene umetnosti -Vodič za KPN	Organization of the cultural heritage festival during the European Heritage Days with the topics: - Lectures and debates on CNH - Various art workshops - The old items collections fair - Two nights of music - Exhibition of the contemporary art - A guide on CNH
43.	Trajnime për tre mjeshtër të konservimit dhe të restaurimit për përpunimin e gurit, drurit dhe llaçit	Obuka tri majstora konzervacije i restauracije za obradu kamena, drva i gipsa	Training courses for three conservation and restoration craftsmen for stone, wood and plaster processing
44.	Identifikimi dhe promovimi i objekteve që kanë vlerë shoqërore gjatë peridhës së viteve 1980-90	Identifikacija i promocija objekata koji imaju društvenu vrednost iz perioda 1980-90	Identification and promotion of buildings with social values from the period of 1980-90
45.	Digjitalizimi i literaturës së TKN në bibliotekën e Gjilanit dhe krijimi i qasjes për këtë literaturë tek publiku i gjërë përmes web faqes së Komunës së Gjilanit	Digitalizacija literature o KPN u Gnjilanskoj biblioteci i stvaranje pristupa široj javnosti ovoj literaturi preko web stranice Opštine Gnjilane	Digitalization of literature on CNH in Gjilan library and creating access for this literature to the general public through the official website of the Municipality of Gjilan
46.	Performanca të trashëgimisë kulturore në hapësira publike të qytetit dhe fshatëra të ndryshme	Performanse o kulturnoj baštini na gradskim i seoskim javnim površinama	Cultural performances in public spaces of the city and different other villages
47.	Vizita edukative në lokacionet e TKN-së me nxënës të shkollave të ciklit të mesëm të ulët	Obrazovna poseta osnovnoškolskih i srednjoškolskih učenika lokalitetima KPN	Educational visits to locations of CNH with pupils of lower secondary education

Shënim: Projektet e hijezuara janë përzgjedhur nga Forumet Lokale për implementim në periudhën 2013-2015

Napomena: naznačeni projekti su izabrani od strane lokalnih foruma za implementaciju u periodu 2013-2015

Note: The shaded projects were selected by the Local Forums for implementation in 2013-2015.

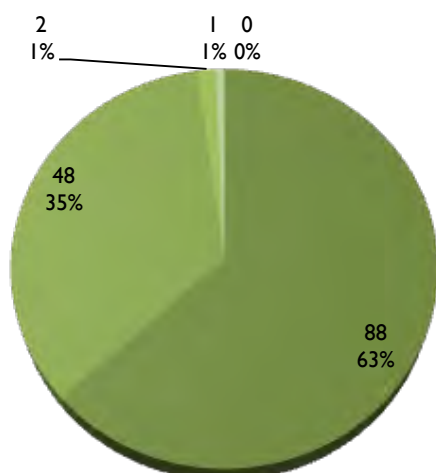
Vlerësimi i procesit të hartimit të PLTK-së nga anëtarët e Forumeve

Procesi i hartimit të Planeve Lokale të Trashëgimisë Kulturore për shtatë komunat përkatëse paraqet një qasje të re të ruajtjes dhe promovimit të trashëgimisë kulturore dhe natyrore në Kosovë. Ky proces përfshiu një numër të madh të institucioneve, qoftë ato lokale apo qendrore, profesionist të fushës së trashëgimisë kulturore dhe natyrore, përfaqësues të shoqërisë civile të cilët jo medoemos merren drejtpërdrejt me trashëgiminë kulturore dhe përfaqësues komuniteti që jetojnë dhe i gëzojnë pasuritë e trashëgimisë kulturore dhe natyrore të Kosovës.

Në mënyrë që të vlerësohet mënyra e organizimit, roli dhe kontributi i Forumeve Lokale të Trashëgimisë Kulturore, janë hartuar formularë anonim të vlerësimit të cilët janë plotësuar nga të gjithë anëtarët e Forumeve Lokale të Trashëgimisë Kulturore për shtatë komunat partnere.

Rezultatet e vlerësimit për shtatë komunat e përfshira në projekt, janë paraqitur në vijim:

I. Sa jeni të kënaqur me faktin se jeni pjesë e forumit lokal të trashëgimisë kulturore të komunës suaj?

Evaluacija procesa izrade LPKB od strane članova Foruma

Proces izrade Lokalnih planova kulturne baštine za sedam partnerskih opština, predstavlja novi pristup očuvanju i promociji prirodne i kulturne baštine na Kosovu. U ovaj proces je uključen veliki broj institucija bilo, lokalnog ili centralnog nivoa, profesionalci u oblasti kulturne i prirodne baštine, predstavnici civilnog društva, koji ne moraju da se direktno bave kulturnim nasleđem i predstavnici zajednice koji žive i uživaju u bogatstvu kulturne baštine i pejzaža Kosova.

U cilju procene načina organizacije, za ocenu uloge i doprinosa lokalnih foruma napravljene su formulari koje su popunili svi članovi Lokalnog foruma kulturne baštine za sedam partnerskih opština.

Rezultati ocena za sedam opština uključenih u projekat, prikazani su u nastavku:

I. Koliko ste zadovoljni činjenicom da ste član lokalnog foruma kulturne baštine vaše opštine?

- Shumë të kënaqur / Veoma zadovoljan / Very satisfied
- Të kënaqur / Zadovoljan / Satisfied
- Mesatarisht të kënaqur / Srednje zadovoljan / Moderately satisfied
- Mjaftueshëm / Malo / Little
- Aspak / Nimalo / Not at all

The evaluation of the drafting process of the LCHP by the Forum members

The process of drafting Local Cultural Heritage Plans for seven relevant municipalities represents a new approach to conservation and promotion of natural and cultural heritage in Kosovo. This process included a large number of institutions, whether local or national, professionals in the field of cultural and natural heritage, civil society representatives who do not necessarily deal directly with cultural heritage and community representatives who live and enjoy the wealth of natural and cultural heritage of Kosovo.

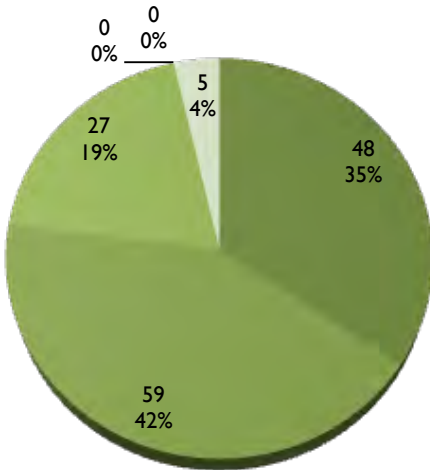
In order to assess ways of organization, role and contribution of Local Cultural Heritage Forums, were designed evaluation forms completed by all members of LCHF for seven partner municipalities.

The evaluation results for the involved municipalities in the project are presented in the following:

I. How much satisfied are you with the fact that you are a part of the local cultural heritage forum of your municipality?

2. Në çfarë mase mendoni se Forumi Lokal i Trashëgimisë Kulturore ka kontribuar:

- në komunikim ndërinstytucional (mes nivelit qendror, nivelit lokal dhe komunitetit/shoqërisë civile)

2. U kojoj meri mislite da je lokalni forum dao doprinos:

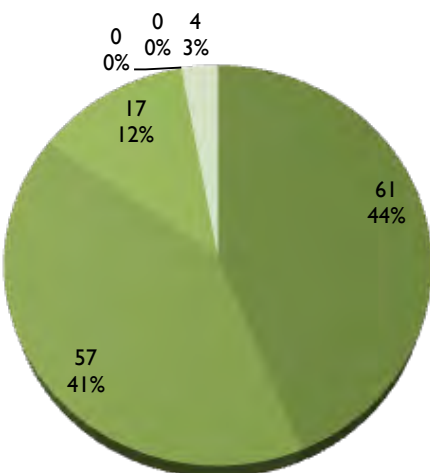
- U među institucionalnoj komunikaciji (između centralnog, lokalnog nivoa, i zajednice/civilnog društva)

- Shumë të madhe / Veoma mnogo / Very much
- Të madhe / Mnogo / Much
- Mesatare / Srednjoj / Moderate
- Të vogël / Malo / Little
- Aspak / Nimalo / Not at all
- Pa përgjigje / Bez odgovora / No answer

2. To what extent do you think that Local Cultural Heritage Forum has contributed?

- In coordination of projects and priorities in the field of cultural heritage in your municipality

- në koordinim të projekteve dhe prioriteteve në lëmin e trashëgimisë kulturore në komunën tuaj

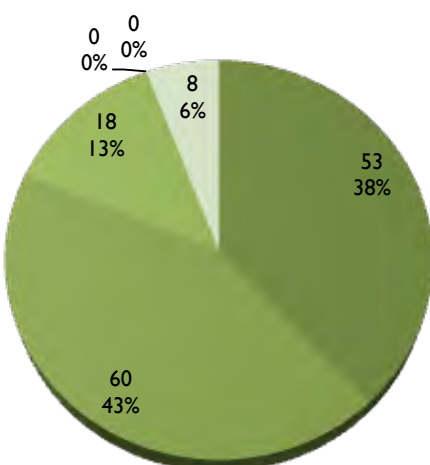

- U vezi koordinacije prioriteta projekata i u oblasti kulturne baštine vaše opštine

- Shumë të madhe / Veoma mnogo / Very much
- Të madhe / Mnogo / Much
- Mesatare / Srednjoj / Moderate
- Të vogël / Malo / Little
- Aspak / Nimalo / Not at all
- Pa përgjigje / Bez odgovora / No answer

- In project and priority coordination in the field of cultural heritage in your municipality

- në rritje të vendimmarrjes së përbashkët me pjesëmarrje të gjerë rreth prioriteteve të komunës

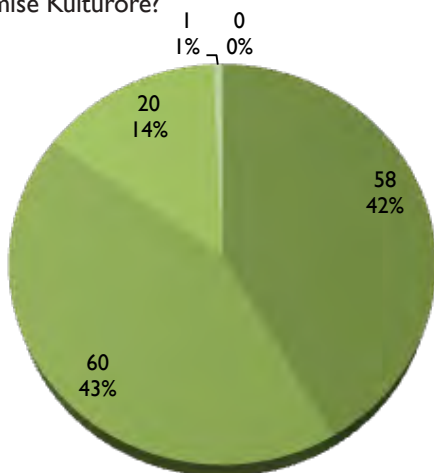

- Povećanju uloge u zajedničkom donošenju odluka učesćem u određivanju prioriteta opštine

- Shumë të madhe / Veoma mnogo / Very much
- Të madhe / Mnogo / Much
- Mesatare / Srednjoj / Moderate
- Të vogël / Malo / Little
- Aspak / Nimalo / Not at all
- Pa përgjigje / Bez odgovora / No answer

- To an increased joint decision with a wide participation regarding the priorities of the municipality

3. Në çfarë mase janë të dobishme për punën tuaj të përditshme informacionet e marra gjatë procesit të hartimit të Planit Lokal të Trashëgimisë Kulturore?

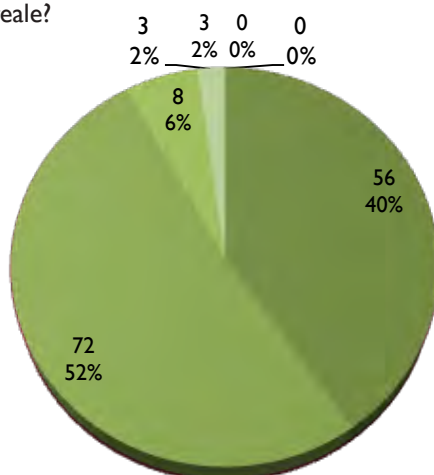

3. U kojoj meri su korisne za vaš svakodnevni rad informacije dobijene tokom procesa izrade lokalnog plana kulturne baštine?

3. To what extent the information received during the process of drafting the Local Cultural Heritage Plan are important for your daily work?

- Shumë të madhe / Veoma mnogo / Very much
- Të madhe / Mnogo / Much
- Mesatare / Srednjoj / Moderate
- Të vogël / Malo / Little
- Aspak / Nimalo / Not at all

4. Në çfarë mase Plani Lokal i Trashëgimisë Kulturore ka identifikuar prioritetet për mbrojtjen dhe revitalizimin e trashëgimisë kulturore në komunën tuaj bazuar në kërkesa reale?

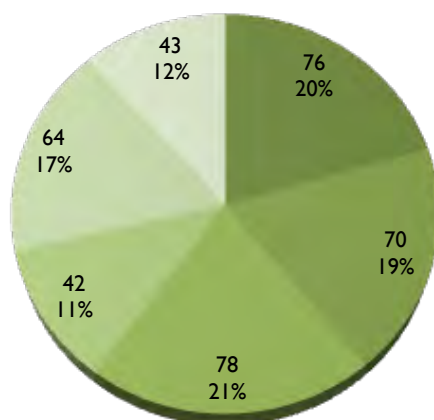

4. U kojoj meri je lokalni plan kulturne baštine identifikovao prioritete za zaštitu i revitalizaciju kulturne baštine vaše opštine, u odnosu na realne potrebe?

4. To what extent has the Local Cultural Heritage Plan identified priorities for protection and revitalization of cultural heritage in your municipality based on real needs?

- Shumë të madhe / Veoma mnogo / Very much
- Të madhe / Mnogo / Much
- Mesatare / Srednjoj / Moderate
- Të vogël / Malo / Little
- Aspak / Nimalo / Not at all

5. Cila pjesë e procesit të hartimit të Planit Lokal të Trashëgimisë Kulturore ju ka pëlqyer më së shumti?

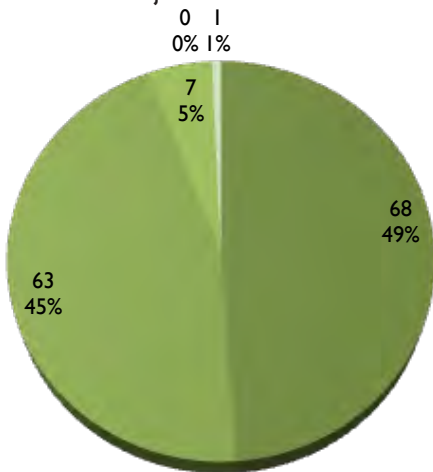

5. Koji deo procesa izrade lokalnog plana kulturne baštine vam se najviše dopao?

5. Which part of the process of drafting the Local Cultural Heritage Plan did you like most?

- Themelimi dhe funksionalizimi i Forumit Lokal të Trashëgimisë Kulturore / Osnivanje Lokalnog Foruma kulturne baštine / Establishment and operation of the Local Cultural Heritage Forum
- Punëtoritë për përcaktim të prioriteteve të Planit / Radionice za određivanje prioriteta / Workshops for determining the priorities of the plan
- Takimet e Forumit Lokal (puna në grupe, shkëmbimi i informatave, diskutimet dhe debatet për trashëgimi kulturore, etj) / Sastanci Lokalnih Foruma (grupni rad, razmena informacija, diskusije o Kulturnom Nasleđu) / Local Forum meetings (group works, exchange of information, discussions and debates about Cultural Heritage, etc.)
- SWOT dhe PESTEL analiza / SWOT i PESTEL Analize / SWOT and PESTEL analysis
- Vizitat studimore / Studijska poseta / Study visits
- Procesi i konsultimit publik dhe sugjerimet e pranuar / Proces javnih konsultacija i primljene sugestije / Public consultation process and accepted suggestions

6. Sa jeni të kënaqur me organizimin dhe metodologjinë e hartimit të Planit Lokal të Trashëgimisë Kulturore të komunës suaj?

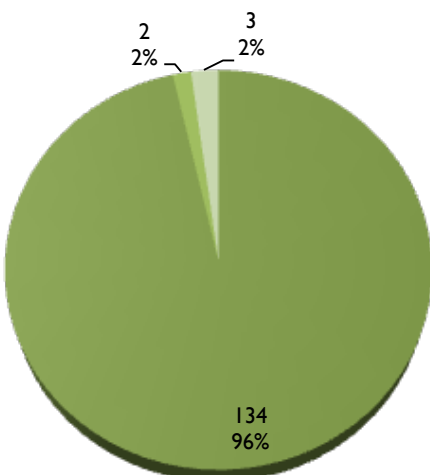

6. Koliko ste zadovoljni organizacijom i metodologijom izrade lokalnog plana kulturne baštine vaše opštine?

6. How much are you satisfied with the organization and methodology of drafting a Local Cultural Heritage Plan of your municipality?

- Shumë të kënaqur / Veoma zadovoljan / Very satisfied
- Të kënaqur / Zadovoljan / Satisfied
- Mesatarisht të kënaqur / Srednje zadovoljan / Moderately satisfied
- Mjaftueshëm / Malo / Little
- Aspak / Nimalo / Not at all

7. A mendoni se implementimi i disa projekteve nga ky plan do të përmirësojë gjendjen e trashëgimisë kulturore në komunën tuaj ?

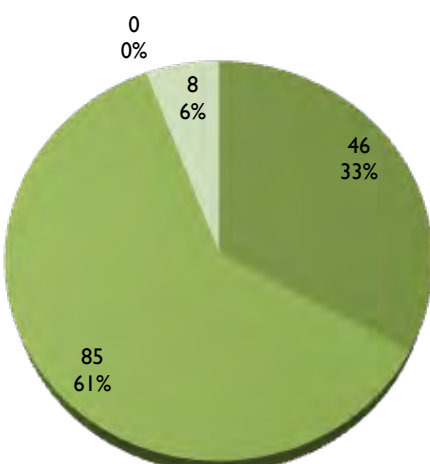

7. Da li mislite da će se implementacijom nekoliko prioriteta ovog plana poboljšati stanje kulturne baštine u vašoj opštini?

7. Do you think that the implementation of some projects from this plan will change the situation of cultural heritage in your municipality?

- Po / Da / Yes
- Jo / Ne / No
- Nuk e di / Ne znam / I don't know

8. Sipas mendimit tuaj, sa është e mundshme që Forumi Lokal i Trashëgimisë Kulturore në komunën tuaj të vazhdojë të jetë funksional edhe pas përfundimit të programit të Planeve Lokale të Trashëgimisë Kulturore 2012-2015?

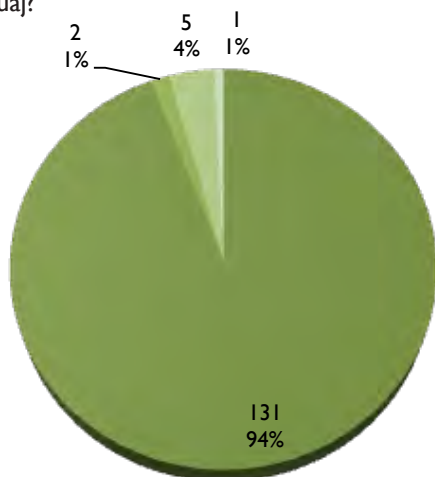

8. Po vašem mišljenju, koliko je moguće da lokalni forum kulturne baštine vaše opštine ostane funkcionalan i nakon završetka programa lokalnih planova kulturne baštine 2012-2015?

8. According to your opinion, how much is it possible that Local Cultural Heritage Forum in your municipality will continue to be functional after the termination of the program of Local Cultural Heritage Plans 2012-2015?

- Shumë e mundshme / Veoma moguće / Very possible
- E mundshme / Moguće / Possible
- E pamundshme / Nemoguće / Impossible
- Nuk e di / Ne znam / I don't know

9.A do ta kishit rekomanduar këtë model të funksionimit ndërinstytucional edhe për fushat tjera në Komunën tuaj?

9. Da li bi preporučili ovaj model međuinstitucionalnog rada i za druge oblasti u vašoj opštini?

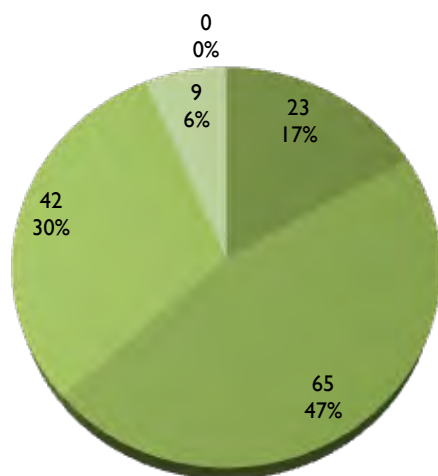
9. Would you recommend this model of inter-institutional operation in your municipality for other fields as well?

- Po / Da / Yes
- Jo / Ne / No
- Nuk e di / Ne znam / I don't know
- Nuk ka përgjigje / Bez odgovora / No answer

10. Pas përmbylljes së fazës së hartimit të Planit Lokal të Trashëgimisë Kulturore të Komunës suaj, Forumi merr rol monitorues në implementim të disa projekteve nga ky plan. Tash e tutje, në çfarë periudhe kohore mendoni që forumi duhet të takohet?

10. Nakon završetka faze izrade lokalnog plana kulturne baštine vaše opštine, forum preuzima ulogu u nadgledanju implementacije nekoliko projekata ovog plana. Sad i ubuduće, u kojem vremenskom periodu mislite da treba da se sastaje forum?

10. After the conclusion of the draft Local Cultural Heritage Plan of your municipality, the forum will have the monitoring role on the implementation of the projects from this plan. From now on, in what period of time do you think the forum should meet?

- Çdo muaj / Svakog meseca / Every month
- Çdo 3 muaj / Svaka 3 meseca / Every 3 month
- Çdo 6 muaj / Svakih 6 meseci / Every 6 month
- Çdo 12 muaj / Svakih 12 meseci / Every 12 month
- Nuk ka nevojë të takohet fare / Nema potrebe da se uopšte sastaje / No need to meet at all

I I. Komentet apo sygjerimet e juaja shtesë mbi procesin e Planeve Lokale të Trashëgimisë Kulturore?

- Të vazhdohet deri në realizimin e projekteve.
- Është me rëndësi që projektet e zgjedhura të kenë impakt ekonomik.
- Jena knaqë!
- Veç vazhdoni!
- Punë e palodhshme dhe kontribut i çmueshëm i dhënë për hartimin e Planit Lokal të Trashëgimisë Kulturore të Komunës së Gjilanit.
- Me qëllim të monitorimit adekuat dhe mbarëvajtjes së procesit të zbatimit (implementimit) të PLTK-së, anëtarët e këtij forumi lokal duhet të takohen çdo 3-6 muaj, për të ndihmuar vendim-marrjen, duke ofruar dhe mundësuar ndryshime eventuale, në projekte dhe prioritete të përzgjedhja të cilat i përshtaten kushteve dhe kahjes së trendit zhvillimor të drejtuara nga:
 - Bashkëpunimi ndërkombëtar e ndër-komunal,
 - Përkrahja institucionale nga qeveria qendrore e lokale, dhe
 - Mundësitë e ofruara nga partneriteti publiko- privat.
- Punë të mbarë organizatorit të punëtorive të TK.
- Mendimi im personal është që ky grup i PLTK-së duhet të ketë takime monitorimi nga ana juaj që të mos humbet puna e cila mund të hupet nga jo angazhimi i këtij forumi. Mbes me shpresë që do të investohet në këtë drejtim.
- Duke u bazuar në punën që ka bërë koordinatori propozoj që kontrata të vazhdohet nëse është e mundur, ngase është shumë e dobishme për funksionimin e forumit.
- Me pasë takime më të shpeshta të FLTK.
- Organizimi ka qenë fenomenal, që nga fillimi deri tani. Puna e koordinatorit ka qenë për çdo lëvdatë.
- Kështu të vazhdohet, besoj se do të arrijmë suksese!
- Vetëdijesimi i komunitetit. Implementimi i projekteve tjera të përfshira në broshurë, etj.
- Të vazhdojë në projektet të tjera.
- Para ose gjatë procesit të përzgjedhjes së prioriteteve, të gjithë anëtarët e Forumit ishte dashur të bëjnë vizitë në monumente/lokalitete

I I. Imate li komentar ili želite dodati svoje predloge o procesu kulturnog nasleđa Lokalnih planova?

- Nastavite sve do realizacije projekata.
- Važno je da izabrani projekti imaju ekonomski uticaj.
- Zadovoljni smo - Samo nastavite!
- Naporan rad i vredan doprinos za izradu lokalnog plana kulturne baštine Opštine Gnjilane.
- Da bi se obezbedilo adekvatno nadgledanje i upravljanje procesom implementacije (sprovođenja) LPKB-e članovi lokalnog foruma treba da se sastaju svakih 3-6 meseci, da pomognu pri donošenju odluka, ne dozvoljavajući bilo kakve promene u sprovođenju projektata i odabranim prioritetima jer su saglasni sa uslovima i pravcima razvoja koji se kreću prema:
 - Međunarodnoj saradnji,
 - Institucionalnoj podršci od strane centralne i lokalne vlasti, kao i mogućnosti koje nude javno-privatna partnerstva.
- Srećan rad organizatoru radionica o KPBB.
- Moje lično mišljenje je da LPKB tim treba da održava monitoring sastanke uz vašu podršku kako se ne bi izgubilo ništa od onoga što je predviđeno i da ne bude uzaludno sve što je do sada urađeno. Ostajem u nadi da će i dalje biti investirano u tom pravcu.
- Na osnovu posla koji je uradila koordinatori predlažem da joj se produži ugovor ako je to moguće, jer je veoma korisna za funkcionisanje foruma.
- Da bude što češćih sastanaka LFKB-a.
- Organizacija je bila fenomenalna, od početka do danas. Koordinatorov rad je bio za pohvalu.
- Da se nastavi, verujem da ćemo ostvariti uspeh!
- Podizanje svest zajednice. Realizacija i drugih projekata koji se nalaze u brošuri, itd.
- Nastaviti sa drugim projektima.
- Pre ili tokom procesa izbora prioriteta, svi članovi Forumu trebali su posetiti spomenike / lokalitete, kako bi utvrdili njihovu stvarnu situaciju. Poželjno je učestvovati na sajmovima, festivalima opština, itd.

I I. Comments or additional suggestions on the process of Local Cultural Heritage Plans?

- Continue until the implementation of projects.
- It is important that the selected projects have economic impact.
- We had fun!
- Just go on!
- Hard work and valuable contribution given to draft Local Cultural Heritage Plan of the Municipality of Gjilan.
- To ensure adequate monitoring and management of the implementation process (implementation) of LCHP, local members of the forum should meet every 3-6 months, to assist in decision-making by providing and enabling the eventual changes in priorities and selecting projects, which suit the conditions and the direction of the trend-led development from:
 - International and inter-municipal cooperation
 - Institutional support from central and local government, and
 - Opportunities offered by public-private partnership.
- Great work to the CH workshops organizer.
- My personal opinion is that this LCHP group should have monitoring meetings from your part so that the job is not lost by the lack of commitment of this forum. I hope that it will be invested in this direction.
- Based on the work done by the coordinator, I propose that her contract to be extended if possible, because it is very beneficial for the functioning of the forum.
- More frequent meetings of LCHF.
- The organization has been phenomenal, from the beginning until now. Coordinator work has been commendable.
- Continue this way, I believe that we will achieve success!
- Awareness of the community. Implementation of other projects included in the brochure, etc.
- Continue in other projects.
- Before or during the process of selection of priorities, all members of the Forum had to visit monuments / sites in order to determine their real situation. Preferably the participation

në mënyrë që të përcaktohet gjendja reale e tyre. E preferueshme edhe pjesëmarrja në panairë, festivale të komunës, etj.

- Të vazhdohet me evidentimin dhe sistematizimin e inventarizimin e të gjitha objekteve dhe vlerave tjera që është shumë e pasur komuna jonë, por të vendosen kontaktet dhe komunikimet edhe me më shumë akterë lokal sepse janë burime shtesë për të marrë informacione në vende dhe lokacione të komunës tonë.

- Zgjedhja shumë e mirë e kriteriumeve për vlerësimin e zbatimit, për vlerësimin e rëndësisë. Ana e mirë është mundësia e kursimeve dhe derdhja e buxhetit në projekte tjera.

- Gjithë të mirat!

- Mendoj se shumica e gjërave është përfshirë, kështu që nuk kam çfarë të shtoj.

- Nuk ka.

- Procesin e Planeve Lokale të Trashëgimisë Kulturore e konsideroj shumë të rëndësishëm për ruajtjen e trashëgimisë kulturore, që është potencial për zhvillimin e turizmit (ekonominë e vendit në përgjithësi), mirëpo propozoj që të gjenden mundësi që ky projekt të zbatohet edhe në komunat tjera që kanë monumente të trashëgimisë kulturore.

- Shpresoj që në implementimin e ideve dhe kryerjen e punëve në restaurimin apo ri-funksionalizimin e trashëgimisë kulturore të Vushtrrisë të mos tejkalohen periudhat e parapara kohore. Ju dëshiroj punë të mbarë dhe suksese.

- Mendoj që pjesëmarrësit e trashëgimisë kulturore duhet të furnizohen me ndonjë broshurë apo diku tjetër të shkruar së: Cilat janë kriteret bazë që diçka të trajtohet si trashëgimi kulturore. Përhëndetje të përzemërta nga Axhi Ahmet, tung.

- Forumi, përkatësisht anëtarët e forumit të jenë më të kujdesshëm në pjesëmarrje të takimeve dhe punëtorive.

- Mendoj që këto projekte të cilat kanë dalë nga forumi do të implementohen në mënyrën më të mirë.

- Të gjitha sugjerimet janë dhënë gjatë diskutimit të drejtpërdrejtë.

- Jam i kënaqur që isha pjesë e një forumi dhe organizatorësh në nivel serioz dhe profesional.

- Da biste nastavili sa identifikacijom i sistematizacijom inventara svih objekata i drugih vrednosti kojih je naša opština veoma bogata, ali i uspostavili kontakte i komunikaciju sa lokalnim akterima više, jer oni mogu biti dodatni izvori informacija o lokalitetima u našoj opštini.

- Vrlo dobar izbor kriterijuma za procenu sprovođenja i procenu vrednosti. Dobra strana je mogućnost budžetskih ušteda i priliva sredstava za druge projekte.

- Sve najbolje!

- Mislim da je većina stvari pokrivena, tako da nemam šta da dodam.

- Ne.

- Proces Lokalnih Planova Kulture Baštine veoma važan za očuvanje kulturne baštine, koja je potencijal za razvoj turizma (ekonomiju zemlje u celini), ali predlažem da se pronađu mogućnosti da ovaj projekat bude realizovan i u drugim opštinama u kojima ima spomenika kulturnog nasleđa.

- Nadam se da će u realizaciji ideje i izvršenja restauracije kulturnog nasleđa Vučitrna biti ispoštovan predviđeni vremenski period. Želim vam sreću i uspeh.

- Mislim da učesnicima kulturnog nasleđa treba biti obezbeđena neka brošura ili nešto napisano negde drugde, o tome: Koji su osnovni kriterijumi da se nešto tretira kao kulturno nasleđe. Srdačan pozdrav od Ahmeta, zdravo.

- Forum, naime članovi forum treba da budu pažljiviji tokom prisustva na sastancima i radionicama.

- Mislim da će ovi projekti koji su proizišli iz foruma biti realizovani na najbolji mogući način.

- Sve sugestije samo kroz direktan razgovor.

- Drago mi je što sam bio deo foruma i sarađivao sa organizatorima, na jednom ozbiljnom i profesionalnom nivou.

Napomena: Komentari su navedeni onako kako su učesnici sami napisali u formularu za ocenjivanje.

in fairs, festivals of the municipality, etc.

- To continue with the identification and systematization of inventory of all buildings and other values that make our municipality very rich, but to set the contacts and communications even with more local stakeholders because they are additional sources to obtain information on sites of our municipality.

- Very good selection of criteria for the assessment of implementation, assessment of significance. The good side is the possibility of savings and distributing the budget in other projects.

- All the best!

- I think that most things have been included, so I do not what to add.

- No.

- I consider the process of Local Cultural Heritage Plans very important for the preservation of cultural heritage, which is the potential for tourism development (the country's economy in general), but I propose to find opportunities so that this project will be implemented in other municipalities that have cultural heritage monuments.

- I hope that in the implementation of ideas and execution of restoration or re-functionalization of cultural heritage of Vushtrri, set periods of time are not overcome. I wish you luck and success.

- I think that participants of cultural heritage shall be provided with a brochure or other written document on: What are the basic criteria to treat something as cultural heritage. Greetings from uncle Ahmet, bye.

- The forum, precisely the members of the forum should be more careful in attendance of meetings and workshops.

- I think these projects that have emerged from the forum will be implemented in the best way.

- All suggestions have been given in the live discussion.

- I am glad that I was part of a forum and serious and professional level organizers.

Note: Comments are listed as written on the forms of assessment.

Shënim: Komentet janë listuar ashtu siç janë shkruar në formularët e vlerësimit.

Zbatimi i projekteve

Pas përcaktimit dhe hartimit të Planeve Lokale të trashëgimisë kulturore për shtatë komunat, dhe përzgjedhjes së projekteve për implementim, nga muaji Gusht 2013 filloi procesi i implementimit të projekteve. CHwB nëpërmjet kësaj qasje dhe metodologjie shpreson që këto lista të gjata me projekte të jenë motiv për të gjithë partnerët dhe donatorët e mundshëm të komunave, në mënyrë që të rritet numri i projekteve që implementohen në fushën e trashëgimisë kulturore dhe natyrore. Informatat e paraqitura në këtë publikim do të shërbejnë si bazë e të dhënave për planifikime strategjike të komunave për të ardhmen. Në një publikim të veçantë do të paraqitet ecuria e zhvillimeve të procesit të implementimit të projekteve, me të gjitha rezultatet e arritura.

Sprovođenje projekata

Nakon utvrđivanja i izrade Lokalnih Planova Kulturnog Nasleđa za sedam opština, kao i izbor projekata za implementaciju, od avgusta 2013. godine počeo proces implementacije projekata. CHwB se nada da putem ovog pristupa i metodologije, ove duge liste projekata će biti motiv svim partnerima i potencijalnim donatorima u opštinama, da se poveća broj projekata koji će biti realizovani iz domena kulturne i prirodne baštine. Informacije predstavljene u ovoj publikaciji će služiti opštinama kao baza podataka za strateško planiranje u budućnosti. U posebnoj publikaciji će biti predstavljen progres razvoja procesa implementacije projekata, sa svim postignutim rezultatima.

The implementation of projects

After determining and drafting Local Cultural Heritage Plans for seven municipalities, and the selection of projects for implementation, the process of project implementation began since August 2013. CHwB through this approach and methodology is hoping that these long lists of projects to be the motive for all partners and potential donors of municipalities, to increase the number of projects to be implemented in the field of cultural and natural heritage. The information presented in this publication will serve as a database for strategic planning of the municipalities in the future. The progress of development of project implementation process will be presented in a special publication, with all the results.

- Plani Zhvillimor Komunal i Gjilanit 2006 – 2015, http://www.unhabitat-kosovo.org/repository/docs/PZHU_Gjilan_11.07.2008_shqip.pdf
- Profili Komunal i Gjilanit, <http://www.osce.org/kosovo/13113>
- Qyteti, <http://kk.rks-gov.net/gjilan/City-guide/Galeria/Qyteti-dikur.aspx>
- Regjistrimi i Popullsisë, Ekonomive Familjare dhe Banesave Në Kosovë 2011, Rezultatet Përfundimtare të Dhënat Kryesore, 143, qasur më 24 Tetor 2012, http://esk.rks-gov.net/rekos2011/repository/docs/Te%20dhenat%20kryesore_ALB.pdf.

- Opštinski razvojni plan Gnjilana 2006 – 2015, http://www.unhabitat-kosovo.org/repository/docs/PZHU_Gjilan_11.07.2008_shqip.pdf
- Profil opštine Gnjilane, [http://www.osce.org/kosovo/13113](http://HYPERLINK%20%22http://www.osce.org/kosovo/13113%22%20www.osce.org/kosovo/13113)
- Grad, <http://kk.rks-gov.net/gjilan/City-guide/Galeria/Qyteti-dikur.aspx>
- Popis stanovništva, domaćinstava i kućanstava u Kosovu 2011, Konačni rezultati glavnih podataka, 143, Pristupljeno 24. oktobra 2012, http://eskrks.gov.net/rekos2011/repository/docs/Te%20dhenat%20kryesore_ALB.pdf.

- Nushi Luan, Study visit in the UK, 08-15 November, 2012, Institute for Spatial Planning, Agency for the Protection of Environment of Kosovo, Ministry of Environment and Spatial Planning, Prishtina.
- Qyteti, <http://kk.rks-gov.net/gjilan/City-guide/Galeria/Qyteti-dikur.aspx>
- Registration of Population, Households and Housing in Kosovo 2011, Final results of the main data, 143, accessed on 24 October 2012, <http://esk.rks-gov.net/rekos2011/?cid=1,72,320>.
- Spatial Plan of Kosovo 2010- 2020, Government of Kosovo, Ministry of Environment and Spatial Planning, Institute for Spatial Planning, Prishtina, 2010, 147, http://mmph.rks-gov.net/repository/docs/AH_Dragash.pdf.

Lista e figurave

- 01.** Disa nga projektet e CHwB Kosovës gjatë këtyre viteve (duke filluar nga fotoja e rreshtit të sipërm majtas): 1. Restaurimi i pesë kullave në Kosovën perëndimore / 2001-2002; 2. Festimet Ditëve të Trashëgimisë Evropiane / 2003-2007; 3. Restaurimi i Xhamisë së Hadumit në Gjakovë / 2004-2006; 4. Plani i Konservimit dhe Zhvillimit të zonës historike të Prizrenit / 2005-2009; 5. Tour de Culture / 2008-vazhdon; 6. Restaurimi i Kishës së Shën Shpëtimtarit në Prizren / 2009; 7. Universiteti Veror Ndërkombëtar i Prishtinës / 2010; 8. Shihemi në Dukagjin / 2011-2013; 9. Programi i ndërhyrjeve emergjente në 50 lokalitete të trashëgimisë në Kosovë / 2013-2014; 10. Konservimi dhe revitalizimi i Kalasë së Vushtrrisë / 2012-2014.
- 02.** Komunat partnere të programit PLTK 2012-2015.
- 03.** Pamje nga nënshkrimi i Memorandumit të Mirëkuptimit.
- 04.** Skema e përbërjes së Forumeve Lokale të Trashëgimisë Kulturore.
- 05.** Pamje të vjetra nga Gjilani. Nga lart majtas: Stacioni i autobusëve dhe Hotel Evropa, 1968; Derëmahalla, 1972; Hamami i Hyrës, 1961; Qendra e qytetit, 1974 (burimi: Komuna e Gjilanit).

Spisak slika

- 01.** Neki od projekata CHwB Kosova tokom ovih godina (počevši od fotografije gornjeg reda levo): 1. Restauracija pet kula na zapadnom Kosovu / 2001-2002; 2. Proslava Dani Evropske Baštine / 2003-2007; 3. Restauracija Hadum džamije u Đakovici / 2004-2006; 4. Plan konzervacije i razvoja za istorijsku zonu Prizrena / 2005-2009; 5. Tour de Culture / 2008 – u toku; 6. Restauracija crkve Svetog Spasa u Prizrenu / 2009; 7. Međunarodni letnji univerzitet u Prištini / 2010; Vidimo se u Dukadin / 2011- 2013; Program hitnih intervencija za 50 lokaliteta kulturne baštine na Kosovu / 2013-2014; Konzervacija i revitalizacija Vučitrnske Tvrđave / 2012-2014.
- 02.** Partnerske opštine u programu LPKB 2012-2015.
- 03.** Pogled sa potpisivanja Memoranduma o Razumevanju.
- 04.** Šema sastava Lokalnih Foruma Kulturne Baštine.
- 05.** Stare slike iz Gnjilana. Od gornjem levom uglu: Autobuska stanica i hotela Evropa , 1968 ; Dermahalla 1972; Hamam Hire, 1961; Centar grada, 1974 (izvor: opština Gnjilane).

List of figures

- 01.** Some of the CHwB Kosovo projects during these years (starting from the upper image left): 1. Restoration of five kullas in western Kosovo / 2001-2002; 2. European Heritage Days celebrations / 2003- 2007; 3. Restoration of Hadum Mosque in Gjakova / 2004-2006; 4. Conservation and Development Plan for Prizren Historic Area / 2005-2009; 5. Tour de Culture / 2008-ongoing; 6. Restoration of Saint Saviour Church in Prizren / 2009; 7. Prishtina International Summer University / 2010; 8. See you in Dukagjini / 2011-2013; 9. Emergency Interventions Program in 50 heritage sites in Kosovo / 2013- 2014; 10. Conservation and revitalisation of Vushtrri Castle / 2012-2014.
- 02.** Partner municipalities of LCHP program 2012 - 2015.
- 03.** View from the signing of Memorandum of Understanding.
- 04.** Scheme of the composition of Local Cultural Heritage Forums.
- 05.** Old views from Gjilan. From top left: Bus station and Hotel Europe, 1968; Derëmahalla, 1972; Hammam of Hyra, 1961; The city center, 1974 (source: Municipality of Gjilan).

- 06.** Sektorët e ekonomisë në Komunën e Gjilanit (burimi: Komuna e Gjilanit).
- 07.** Nekropoli tumular ilir i Llashticës (burimi: Databaza e trashëgimisë kulturore të Kosovës - MKRS).
- 08.** Model i kartës së përdorur për hulumtime në terren.
- 09.** Trashëgimia kulturore nën mbrojtje në Komunën e Gjilanit (duke filluar nga fotoja e rreshtit të sipërm majtas): Kalaja e Pogragjës; Atik Xhamia; Gërmadhat e Kishës së Shën Varvarës; Shtëpia e Isak Pozharanit (burimi: Databaza e trashëgimisë kulturore të Kosovës - MKRS).
- 10.** Pamje nga takimet e Forumeve lokale. Nga lart majtas: Partesh, Gjakovë, Dragash, Rahovec, Kaçanik, Vushtrri dhe Gjilan.
- 11.** Pamje nga vizita studimore në Mbretërinë e Bashkuar.
- 12.** Pjesëmarrësit në vizitën studimore në Mbretërinë e Bashkuar.
- 13.** Punëtoritë e zhvilluara me Forumet lokale. Nga lart majtas: Partesh, Gjakovë, Vushtrri, Kaçanik, Dragash, Gjilan dhe Rahovec.
- 14.** Punëtorja e zhvilluar me FLTK Gjilan.
- 15.** Punëtorja e zhvilluar me FLTK Gjilan.
- 16.** Pamje nga vizitat studimore në regjion.
- 17.** Pamje nga vizitat studimore në regjion.
- 18.** Konsultimet publike.
- 19.** Pamje nga konsultimet publike nëpër komuna. Nga lart majtas: Kaçanik, Vushtrri, Gjakovë, Gjilan, Dragash, Partesh dhe Rahovec.
- 20.** Një nga projektet e përzgjedhura për intervenim: Objekti i Teknikës Popullore (burimi: Databaza e trashëgimisë kulturore të Kosovës - MKRS).
- 21.** Një nga projektet e përzgjedhura për intervenim: Oda e Fevzi Hoxhës në fshatin Cërnice (burimi: Databaza e trashëgimisë kulturore të Kosovës - MKRS).
- 22.** Një nga projektet e përzgjedhura për intervenim: Themelimi i Muzeut Rajonal të Gjilanit (burimi: Databaza e trashëgimisë kulturore të Kosovës - MKRS).
- 23.** Vallet tradicionale të Karadikut (burimi: Hamit Aliu, Zija Aliu).
- 24.** Forumi Lokal i Trashëgimisë Kulturore të Gjilanit.

- 06.** Sektori i privrede u opštini Gnjilane (Izvor: opština Gnjilane).
- 07.** Ilirska nekropola sa humkama u Vlačice (izvor: Databaza kulturnog nasleđa Kosova – MKOS).
- 08.** Model karte korišćen za terensko istraživanje.
- 09.** Kulturne nasleđe pod zaštitom u opštini Orahovac (počevši od fotografije gornjeg reda levo): Tvrđava Podgrađe; Atik Džamija; Ruševine Crkve Sv. Barbara; Kuća Isaka Požarana (izvor: Databaza kulturnog nasleđa Kosova – MKOS)
- 10.** Pogled sa sastanaka Lokalnih Foruma. Od levo gore: Parteš, Đakovica, Dragoš, Orahovac, Kačanik, Vučitrn i Gnjilane.
- 11.** Pogled sa studijske posete u Ujedinjenom Kraljevstvu.
- 12.** Učesnici studijske posete u Ujedinjenom Kraljevstvu.
- 13.** Radionice sprovedene sa Lokalnim Forumima. Od gore levo: Parteš, Đakovica, Vučitrn, Kačanik, Dragoš, Gnjilane i Orahovac.
- 14.** Radionica sprovedena sa LFKB Gnjilane.
- 15.** Radionica sprovedena sa LFKB Gnjilane.
- 16.** Pogled sa studijskih poseta u regionu.
- 17.** Pogled sa studijskih poseta u regionu.
- 18.** Javne rasprave.
- 19.** Pogled sa javnih rasprava u opštinama. Od gore levo: Kačanik, Vučitrn, Đakovica, Gnjilane, Dragoš, Parteš i Orahovac.
- 20.** Jedan od odabranih projekata za intervenciju: Objekat narodne tehnike (izvor: Databaza kulturnog nasleđa Kosova – MKOS).
- 21.** Jedan od odabranih projekata za intervenciju: Oda (gostinska soba) Fevzije Hodže u selu Crnica (izvor: Databaza kulturnog nasleđa Kosova – MKOS)
- 22.** Jedan od odabranih projekata za intervenciju: Osnivanje Regionalnog Muzeja Gnjilana (izvor: Databaza kulturnog nasleđa Kosova – MKOS)
- 23.** Karadačke tradicionalne igre (izvor: Hamit Aliu, Zija Aliu)
- 24.** Lokalni Forum Kulturne Baštine Gnjilane.

- 06.** Sectors of the economy in the municipality of Gjilan (source: Municipality of Gjilan).
- 07.** Illyrian tumulus necropolis of Vlačica (source: Database of cultural heritage of Kosovo - MCYS).
- 08.** Card model used for the field-work.
- 09.** Cultural Heritage under protection in the Municipality of Gjilan (starting from the upper image left): Pogragja Castle; Atik Mosque; Ruins of Saint Varvara Church; House of Isak Pozharan (source: Database of cultural heritage of Kosovo - MCYS).
- 10.** View from the meetings of Local Cultural Heritage Forums. From up left: Parteš, Gjakova, Dragash, Rahovec, Kačanik, Vushtrri and Gjilan.
- 11.** View from the study visit in the United Kingdom.
- 12.** Participants in the study visit in the United Kingdom.
- 13.** Workshops developed with Local Forums. From up left: Parteš, Gjakova, Vushtrri, Kačanik, Dragash, Gjilan and Rahovec.
- 14.** Workshop developed with LCHF Gjilan.
- 15.** Workshop developed with LCHF Gjilan.
- 16.** View from the study visits in the region.
- 17.** View from the study visits in the region.
- 18.** Public consultation
- 19.** View from the public consultations in the municipalities. From up left: Kačanik, Vushtrri, Gjakova, Gjilan, Dragash, Parteš and Rahovec.
- 20.** One of the projects selected for intervention: Public Technical Building (source: Database of cultural heritage of Kosovo - MCYS).
- 21.** One of the projects selected for intervention: Fevzi Hoxha's Oda (men chamber) in Cërnice village (source: Database of cultural heritage of Kosovo - MCYS).
- 22.** One of the projects selected for intervention: Establishment of the Regional Museum of Gjilan (source: Database of cultural heritage of Kosovo - MCYS).
- 23.** Traditional Karadaku region dances (source: Hamit Aliu, Zija Aliu).
- 24.** Local Cultural Heritage Forum of Gjilan.

Ekipi i programit dhe i publikimit

Sali Shoshi, drejtor i zyrës së CHwB në Kosovë

Nol Binakaj, zëvendës drejtor i zyrës së CHwB në Kosovë

Enes Toska, menaxher i programit

Mirian Billaci, asistent i programit

Koordinatorët e programit të CHwB-së në komunat partnere

Dragash: Enesa Xheladini

Gjakovë: Donika Lama-Efendija

Gjilan: Alban Musa

Kaçanik: Fatlume Guri

Partesh: Adrijana Hiseni

Rahovec: Nora Arapi Krasniqi

Vushtrri: Migjen Berisha

Autorë të publikimit:

Enes Toska dhe Nora Arapi Krasniqi

Botues: Trashëgimia Kulturore pa Kufij (CHwB), zyra në Kosovë

Titulli: Plani Lokal i Trashëgimisë Kulturore GJILAN

Financuar nga: Suedia përmes Agjencisë Suedeze për Zhvillim Ndërkombëtar

Fotografitë: Të gjitha fotografitë e përdorura në këtë publikim janë pronë e Trashëgimisë Kulturore pa Kufij (CHwB), zyra në Kosovë përderisa nuk është cekur ndryshe

Përkthimi në gjuhën angleze: Kaltrina Thaçi

Përkthimi në gjuhën serbe: Adrijana Hiseni

Dizajni dhe faqosja: Edon Arapi

Ballina: Vallet tradicionale të Karadakut; Tavani i shtëpisë së Zekerija Abdullahut dhe kalaja e Pograditës (burimi: Databaza e Trashëgimisë Kulturore të Kosovës - MKRS).

Shtypur: Pro Graf Prishtinë

Tirazhi: 500 copë

Tim programa i publikacije

Sali Shoshi, direktor CHwB kancelarije na Kosovu

Nol Binakaj, zemenik direktora CHwB kancelarije na Kosovu

Enes Toska, menadžer programa

Mirian Billaci, asistent programa

Koordinatori programa CHwB-a u partnerskim opštinama:

Dragaš: Enesa Xheladini

Đakovica: Donika Lama-Efendija

Gnjilane: Alban Musa

Kaçanik: Fatlume Guri

Parteš: Adrijana Hiseni

Orahovac: Nora Arapi Krasniqi

Vučitrn: Migjen Berisha

Autori izdanja:

Enes Toska i Nora Arapi Krasniqi

Izdavač: Kulturno Nasleđe bez Granica (CHwB), Kancelarija na Kosovu

Naslov: Lokalni Plan Kulturne Baštine GNJILANE

Finansirano od: Švedska preko Švedske Agencije za Međunarodni Razvoj

Fotografije: Sve fotografije korišćene u ovom izdanju su vlasništvo Kulturnog Nasleđa bez Granica (CHwB), Kancelarije na Kosovu dok se drugačije ne navede

Prevod na Engleski jezik: Kaltrina Thaçi

Prevod na Srpski jezik: Adrijana Hiseni

Dizajn i korićenje: Edon Arapi

Naslovna strana: Karadačke tradicionalne igre; Plafon kuće Zekerije Abdulahu i Tvrdava u Podgrađi (izvor: Baza podataka kulturne baštine na Kosovu - MKOS).

Štampa: Pro Graf Prishtinë

Tiraž: 500 komada

The program and publication team

Sali Shoshi, Head of CHwB office in Kosovo

Nol Binakaj, Deputy Head of CHwB Office in Kosovo

Enes Toska, program manager

Mirian Billaci, program assistant

CHwB program coordinators in the partner municipalities:

Dragash: Enesa Xheladini

Gjakovë: Donika Lama-Efendija

Gjilan: Alban Musa

Kaçanik: Fatlume Guri

Partesh: Adrijana Hiseni

Rahovec: Nora Arapi Krasniqi

Vushtrri: Migjen Berisha

Editors of the publication:

Enes Toska and Nora Arapi Krasniqi

Publisher: Cultural Heritage without Borders (CHwB), office in Kosovo

Title: Local Cultural Heritage Plan GJILAN

Funded by: Sweden through the Swedish International Development Agency

Photos: All images used in this publication are property of Cultural Heritage without Borders (CHwB), office in Kosovo unless otherwise stated

English translation: Kaltrina Thaçi

Serbian translation: Adrijana Hiseni

Design and layout: Edon Arapi

Cover: Traditional Karadaku Dances; Ceiling of the house of Zekerija Abdullahu and the castle of Pograditës (source: Database of Cultural Heritage of Kosovo - MCYS).

Printed by: Pro Graf Prishtinë

Circulation: 500 copies

Further reading

Visit our web page for the update of our last activities or explore our constantly enriched publications archive. The archive contains publications of projects implemented by CHwB Kosovo office, including those of other CHwB offices or of fellow partners where our office has been part of the specific project. The archive contains also releases we have financially supported for their publication.

For hard copies of publications, if available in our library, feel free to contact our office, otherwise all publications are available for FREE download on our website www.chwb.org/kosovo.

Enjoy your reading...

Title and available languages	ENG	ALB	SER	TUR
78. Local Cultural Heritage Plan - Vushtrri	●	●	●	
77. Local Cultural Heritage Plan - Rahovec	●	●	●	
76. Local Cultural Heritage Plan - Parteš	●	●	●	
75. Local Cultural Heritage Plan - Kaçanik	●	●	●	
74. Local Cultural Heritage Plan - Gjilan	●	●	●	
73. Local Cultural Heritage Plan - Gjakova	●	●	●	
72. Local Cultural Heritage Plan - Dragash	●	●	●	
71. Bridges to the future - project cards	●			
70. Bridges to the future	●			
69. Guidebook for participatory spatial planning in Kosovo	●	●	●	
68. Historic urban area – Framework for the regeneration of the Great Bazaar in Gjakova	●	●		
67. Tour de Culture 2015	●	●	●	
66. Traditional Karadaku dances	●	●	●	
65. Projects 2013	●	●	●	
64. Vushtrri Cultural Heritage – kids brochure	●	●		
63. Tour de Culture 2014	●	●	●	
62. Regional Heritage Seminars 2012-2013	●	●	●	
61. Let's recognize cultural and natural heritage of Kaçanik		●		
60. Local Cultural Heritage Plans 2012-2015 – Informative brochure for public consultations	●	●	●	
59. CHwB Strategic Plan 2013-2016	●	●	●	
58. Tour de Culture 2013	●	●	●	
57. Flavor of forgotten dishes of Prizren	●	●	●	●
56. Community builds the future	●			
55. Evaluation Report of Cultural Heritage without Borders 2008-2011	●			
54. Draft report from Visioning Workshop Malisheva	●			
53. Regional Tourism Center n'DUKAGJIN	●	●	●	
52. Tour de Culture 2012	●	●	●	
51. Prizren traditional embroidery	●	●		
50. Magic world of Prizren carpets	●	●		

Title and available languages	ENG	ALB	SER	TUR
49. Synopsis of lectures on heritage management – Extract from Beledije training courses		•		
48. CHwB Kosovo program description 2005-2011	•	•	•	
47. Portraits of historic districts in Kosovo and the Balkan region	•	•	•	
46. 7 integrated conservation projects in Junik municipality	•	•		
45. Projects 2010	•	•	•	
44. I+I Life and Love simultaneous exhibition	•			
43. South East European Heritage network	•			
42. Rites and Actuality	•	•		
41. Draft report from Visioning Workshop Parteš	•			
40. Tour de Culture 2011	•	•	•	
39. European Heritage Days Train – Heritage Tour in Peja	•	•	•	
38. Artistic crafts' of Prizren, Rahovec and Suhareka	•	•		
37. Conservation and Development Plan for the historic zone of Prizren, Kosovo – Advantages and challenges of implementation	•	•		
36. Integrated conservation – Challenges, opportunities and integration experiences of cultural and natural heritage into spatial and urban planning in Kosovo	•	•		
35. Projects 2009	•	•	•	
34. Tour de Culture 2010	•	•	•	•
33. Velika Hoča bed & breakfast	•	•	•	
32. The Western Balkan Regional Museum Network	•			
31. Disabled people and museums in the Western Balkans	•			
30. Traditional architecture and documentation methodologies	•	•		
29. Management Guidelines for World Cultural Heritage Sites – Bernard M. Feilden and Jukka Jokilehto		•		
28. Prizren In Your Pocket	•			
27. Envisioning technique in participatory planning	•			
26. Draft report from Visioning Workshop Gračanica	•			
25. Ethno-Heritage of Prizren, Sharr And Mamusha	•	•		
24. Tour de Culture 2009	•	•	•	
23. Prizren through the retro-visor	•	•		
22. Extracts from "Kulturarv som et Aktiv i Byfornyelse"	•			
21. Kosovo Travel Day Fair 2009	•	•		
20. Voluntarism and cultural heritage – How to use voluntary work on the protection of cultural heritage		•		
19. Low cost intervention – Protection of cultural heritage with small budget		•		
18. Folk architecture in Municipality of Prizren and Malishevo	•	•		
17. Heritage of Prishtina	•	•		
16. Evolution of the city of Prishtina: comparison of old and new pictures	•	•		
15. Tour de Culture 2008	•	•	•	
14. Strategic document to organizing European Heritage Days in Kosovo	•	•		
13. Cultural heritage and Culturism in Prizren		•		
12. Novobërda survey 2008	•			
11. European Heritage Days 2007 in Kosovo	•	•	•	
10. Heritage after war – The Hadum Mosque Restoration	•	•		
09. Cultural Heritage for Peace and Reconciliation – An evaluation of CHwB	•			
08. An archeological map of the historic zone of Prizren	•			
07. Kosovar Wedding – European Heritage Days 2005	•			
06. Development of Isniq village & preservation of its urban and rural identity – Perspective guidelines	•			
05. Training course: Maintenance Programs	•			
04. European Heritage Days 2006 in Kosovo	•	•	•	
03. A question of feeling at home	•	•		
02. Cultural heritage – Reconciliation, Reconstruction, Hopes for the Future	•			
01. Memorandum of association and statutes	•			

CH
WB 20
Cultural
Heritage without Borders 1995-2015

Katalogimi në botim – (CIP)
Biblioteka Kombëtare e Kosovës “Pjetër Bogdani”

908(496.51-2)

Gjilan: Plani lokal i trashëgimisë kulturore / Marie Munktell, Annika Magnusson. – Prishtinë : CHwB, 2016. – 119 f. : ilustr. ; 21 cm.

Parathënie : f. 6-7. – Titulli paralel në gjuhën shqipe, serbe dhe angleze

1.Munktell, Marie 2. Magnusson, Annika

ISBN 978-9951-8741-5-1

Ministria e Kulturës, Rinisë dhe Sportit
Ministarstvo Kulture, Omladine i Sporta
Ministry of Culture, Youth and Sport

Ministria e Mjedisit dhe Planifikimit Hapësinor
Ministarstvo Sredine i Prostornog Planiranja
Ministry of Environment and Spatial Planning

Komuna e Dragashit
Opština Dragash
Municipality of Dragash

Komuna e Gjakovës
Opština Gjakovica
Municipality of Gjakova

Komuna e Gjilanit
Opština Gjilane
Gilan Belediyesi
Municipality of Gjilan

Komuna e Kaçanikut
Opština Kačanik
Municipality of Kaçanik

Opština Pristë
Komuna e Prishtinës
Municipality of Pristë

Komuna e Rahovecit
Opština Oraševac
Municipality of Rahovec

Komuna e Vuçitrit
Opština Vučitrn
Municipality of Vuçitër

PLANET LOKALE TË TRASHËGIMISË KULTURORE 2012-15
LOKALNI PLANOVI KULTURNE BAŠTINE 2012-15
LOCAL CULTURAL HERITAGE PLANS 2012-15

Cultural Heritage without Borders, Kosovo office
Rr. Idriz Gjilani, Hyrja 4, nr.9, 10000 Prishtina, Republic of Kosovo
+381 (0)38 754 866
kosovo@chwb.org
www.chwb.org/kosovo
CHwB Kosova
CHwB Kosova

The CHwB projects are mainly financed by Sweden. The content of this publication does not necessarily represent the official position of the Swedish state.

Prishtina, 2015

ISBN 978-9951-8741-5-1

9 789951 874151